

ЗА УКРАЇНУ

ОПИС ПОДРОЖІ

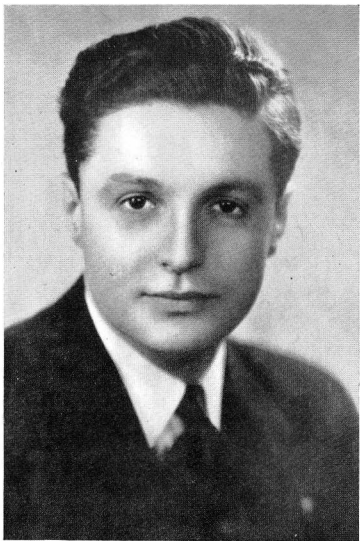
Гетьманича Данила Скоропадського

ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ І КАНАДИ

1937 — 1938

НАКЛАДОМ СОЮЗУ ГЕТЬМАНЦІВ ДЕРЖАВНИКІВ
АМЕРИКИ В КАНАДІ.

Ганно Роговатошны.

Ясно**вельможному** Панові Гетьманові
ПАВЛОВІ СКОРОПАДСЬКОМУ
Котрого Син
ВЕЛЬМОЖНИЙ ПАН ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО
перший з Гетьманської Родини
відвідав
Українців за Океаном
Цю Пропамятну Книгу присвячує
Союз Гетьманців Державників
Америки й Канади.

ПЕРЕДМОВА

Подорож Вельможного Пана Гетьманича Данила до Злучених Держав Америки й до Канади була важною подією не тільки в історії української заморської еміграції; промови Високого Гостя на масових зібраннях, Його прилюдні виступи між Американцями й Канадійцями та знайомства з визначними людьми в політичному, науковому та індустріальному житті тих двох держав, а врешті англійська й французька преса, що впродовж чотирьох місяців не переставала писати про Сина Гетьмана України й нинішнє положення Українців в Європі та їх політичні стремління — все те матиме велике значіння в даліших змаганнях Української Нації за її державне визволення.

Історичне значіння цієї подорожі виявилось вже після кількох прийнят у честь В. П. Гетьманича Данила в перших тижнях Його побуту на американському континенті. Ясно було, що ціла та подорож пройде під кличем "За Україну". І вже тоді зродилась була думка, щоб видати опис подорожі В. П. Гетьманича окремою книгою — на пам'ятку для учасників прийнят та для інформації Українців в інших краях, головню-ж для наших Братів і Сестер у Рідному Краю.

Думку цю основніше обговорено й рішено видати книгу 23-го грудня, 1937 р., коли до Едмонтону приїхав з В. П. Гетьманичем Головний Обозний Союзу Гетьманців Державників Канади, п. Михайло Гетьман. Збірку матеріялів і впорядкування їх доручено було п. І. Ісаїву в Едмонтоні. Описано створено Видавничий Комітет з трьох осіб: В. Мудрик — голова, Гр. Байрак — секретар-касієр і І. Ісаїв та доручено їм зайнятись виданням книги.

Щоб бодай частинно передати загальне одушевлення мас та підйом духа, що панував у кожній місцевості, де гостив Син Гетьмана, подаємо в цій книзі описи прийнят так, як вони появлялися в той час в українській пресі, хіба подекуди скорочуючи їх.

Працю над цією книгою розпочато вже під кінець подорожі В. П. Гетьманича, а тому нелегко було зібрати потрібні світліни з різних місцевостей у Злучених Державах і Канаді. Видавничий Комітет не міг би був виконати свого завдання, як би не співпраця цілого ряду осіб, що допомогли йому одні постачанням світлин та інших матеріялів, другі своїми цінними порадами та вказівками. За все те Видавничий Комітет дякує:

Вельможній Панні Гетьманівні Єлисаветі Скоропадській та панам: инж. П. Запорожцеві в Дітроїті, І. Шереметі в Сиракуз, Впр. о. П. Процькові в Стемфордї, В. Босому в Монтреалі, В. К. Чижові в Торонті, В. Шкрабі й Д. М. Ільчишинові у Вінніпегу, М. Ляпці у Віндзорі, ред. В. Дикому, В. Купченкові, А. Стирі та М. Чехніті в Едмонтоні.

Дякуємо Високостойному Панові Головному Отаманові СГД Николі Гулеві, Полковникові Ол. Шаловалові — редакторові "Нашого Стягу" в Шикагу, господарчому референтові при Централі СГД — Григорію Матвієву і референтці в справах організації жіноцтва СГД — Пані Анні Матичак за збірку видавничого фонду, що вони її перевели за допомогою членства Організації. Дякуємо зокрема пп. М. Петрову, М. і Е. Тягинбік і Т. Чизману в Шикагу, що в значній мірі причинилися до здобуття фінансових засобів, необхідних для появи в світ цієї історичної пам'ятки.

Завдяки співпраці й допомозі всіх вищезгаданих осіб вийшла ця Пропамятна Книга.

Видавничий Комітет.

ОСИП НАЗАРУК.

Гетьманич в Америці й Канаді

Яке значіння має поїздка Гетьманського Сина Данила по українських колоніях за океаном.

Заморських країв ще ніколи не відвідував ніякий член Гетьманської Родини Скоропадських. Перший раз зробив це Син Гетьмана Павла, Данило Скоропадський. На припорушення Свого Батька відвідав Він українські громади й колонії в Злучених Державах Північної Америки й Канаді. Офіційний обїзд Гетьманича Данила тревав від 11. вересня 1937 р., коли Він висів з корабля в Нью Йорку, аж до дня 10. січня 1938 р. То значить — повні 4 місяці.

В часі поїздки Гетьманського Сина і в звязку з його поїздкою бачили Українці такі прояви, що їх передтим в українським житті ніколи не було. Які ж це були ті незвичайні прояви?

1) Гетьманського Сина Данила вітали торжественно й спільно Українці різних віроісповідань, різних поглядів і різних політичних партій та організацій. Вони спільно уряджували прилюдні прийняття, пири, концерти й академії в честь свого Гостя.

2) На ті спільні торжественні прийняття, уряджувані Українцями, приходили вітати Гетьманського Сина дуже визначні чужинці, майори великих міст в Америці й Канаді, представники війська та чужих могутніх організацій. Такої почеси не зазнали Українці на чужині від найвизначніших чужих людей ще ніколи перед тим, аж у звязку з приїздом Гетьманського Сина.

3) Оба ті прояви не були випадкові ні виїмкові, бо так було в багатьох містах й околицях, куди тільки переїздив Гетьманський Син. Так було на просторах двох великих держав, а саме в Злучених Державах Північної Америки й в Канаді.

4) Триюмфальна подорож Гетьманського Сина Данила по Америці й Канаді, пошанованого своїми й чужими, викликала в Старім Краю прояви щирої радості, що видно було зі статтей у старокраєвих газетах, що містили описи подорожі Гетьманського Сина та різні фотографії з того приводу. Були це мабуть одинокі радісні хвилі українського народу в Старім Краю в його дуже тяжким положенні.

Д-р Осип Назарук

основник Гетьманського Руху в Америці й перший редактор гетьманського органу в Злучених Державах "Сін"; тепер редактор львівської "Нової Зорі".

Ті чотири прояви всі Українці й Українки самі на свої очі бачили або могли бачити, самі переживали або могли пережити.

А тепер скажемо кілька слів про те, чого на перший погляд не видно було з тої поїздки Гетьманського Сина по Америці й Канаді, але що буде все більше видно в будучині й в чому полягає властиве значіння тої поїздки.

I. Український нарід мав колись свою власну Державу й була та Держава найбільша в Європі. Було це тоді, коли українським народом правив один Княжий Рід, то значить, коли наш нарід признавав монархічний спосіб правління. Стратив український нарід ту свою Державу з власної вини. Остання самостійна Українська Держава скінчилася, коли наш бояри, за намовою чужинців, отруїли останнього галицько-волинського князя Юрія II, дня 6 квітня 1340 року. Ще 10 літ тревало конання тої останньої нашої Княжої Держави — і ми як нарід надовго перестали бути державним народом.

II. Новий відблиск Української Державности засіяв над нашим народом тоді, коли він признав над собою провід Гетьмана Богдана. Не повстала тоді вже така велика Українська Держава як за княжих часів, бо задля кирині своїх і чужих гетьманський рід Богдана не вспів вкорінитися при владі в Україні. Серед загальної руїни почали виринати різні виборні гетьмани, аж поки ті вибори не довели до цілковитого ослаблення другої Української Держави. Загорнула її Москва, що була сильніша від України тому, бо в ній влада не була виборна, а переходила з батька на сина.

III. Третій раз відновив правдиву Українську Державу Батько Гетьманіча Данила, Ясновельможний Пан Гетьман Павло Скоропадський, дня 29 квітня 1918 р. Цей Гетьман України в скорім часі загосподарив її, почав організувати українське військо, оснував Українську Академію Наук і два українські університети — в Києві й Кам'янці, одинокі університети, що їх український нарід мав колинебудь за весь час своєї історії. Чужа злоба й провокація, своя глупота й бунтація розвалили ту третю поважну Українську Державність за Гетьмана Павла й пхнули українську націю у страшну пропасть упадку, знесилання, розбиття, зубожіння й знущання.

IV. Радісний промінь зєдинення Українців, консолідації Іх, зяєснів над українським народом аж в часі поїздки Гетьманського Сина Данила, що її Він відбув як правний Наслідник Гетьмана України, на припоручення Свого Батька Гетьмана Павла. Разом з пошаною, що її наш нарід виявив своему природньому голові, Гетьманові всієї України в особі Сина Його й правного Престолонаслідника, вступило в той нарід почуття єдности й зустріла той нарід пошана від чужих.

V. Це показує ясно, що український нарід належить до тих народів, які можуть мати внутрішню злуку, силу й самопошану тільки тоді, коли признають одну невибрану, а постійну Голову. Це те найміцніше й найтутіше, що дає нам як народові традиція наша, то значить досвід багатьох поколінь і всієї історії України.

VI. Внутрішній душевний звязок і зовнішнє признання постійної української Династії, себто правлячого роду України, має значіння

привернення українській нації звязку з державною минувістю. Віднова того звязку значить, що будемо жити як нація.

VII. Віднова державного звязку з найліпшою традицією наших батьків дає нам знову державний розум як нації, привертає нам знову давнє достоїнство наше, дає нам внутрішню консолідацію, дає нам чистоту думки й публичну мораль, дає нам можливість відбудови внутрішньої й зовнішньої справедливости для всієї української нації й кожного члена її.

Признання одної правоправної Гетьманської Династії має загально-національне значіння для всіх клас, всіх станів, всіх віроісповідань і всіх напрямків між Українцями. Гетьман всієї України не перешкоджує ніяким організаціям українських людей, від найправіших до найлівіших, що признають коначність незалежної самостійної Української Держави з природньою й постійною Головою в цілі скріплення тої Держави й здобуття для неї належної їй чести, культури й гаразду.

Хто признадується над безвиглядним хаосом між Українцями поки вони не признають одної постійної Голови й хто бачить радість і силу та самопошану їх з хвилею признання постійної Голови, той вступає назавсіді до української гетьманської організації, стає її добрим членом і членство своє переказує дітям своїм як найцінніший публичний спадок для добра, для чести й величі України.

Гетьманич Данило

І РІД ЙОГО

ПРЕДКИ РОДУ СКОРОПАДСЬКИХ В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Гетьманич Данило Скоропадський належить до давнього й визначного в історії України Роду. Предком Роду Скоропадських був Федір Скоропадський з Уманщини. Він і його син Ілля прилучились до

Гетьман Іван Скоропадський
(гетьманував від листопада 1708 року до літа 1722).

повстання Богдана Хмельницького проти Польщі на самому його початку весною, 1648 року. Федір Скоропадський поліг головою у славній бою коло Жовтих Вод, а його син Ілля дістає незабаром високий уряд генерального референдарія.

Сини Іллі Скоропадського — Іван, Василь і Павло, перейшли в 1674 р. на лівий беріг Дніпра (тоді правобережжя було зовсім зруйноване Поляками, Москалями й Турками) й оселилися в теперішній Чернігівщині. Були вони люди освічені, отже їх зразу прийнято було

за гетьмана Самойловича (1672-1687) до Генеральної Військової Канцелярії, як звалась тоді Державна Канцелярія України.

ГЕТЬМАН ІВАН СКОРОПАДСЬКИЙ

Іван Скоропадський дуже скоро зробив собі службову кар'єру. Ставши близьким співробітником Мазепи, Іван Скоропадський — коли Мазепа став Гетьманом — виконував важніші дипломатичні місії, головню до Москви. Опісля став писарем Чернігівського полку, а пізніше дістав пост Стародубського полковника. Зі своїм полком брав він участь у ріжних походах проти Турків, Поляків та Шведів. Як видатний представник старшинської верстви, Іван Скоропадський був учасником Мазепиного замислу увільнити Україну від Москви, але через несподіваний похід шведського короля Карла XII на Україну, був відірваний військами царя Петра I на півночі України й не міг своєчасно зеднатися з українським військом Мазепи. З цієї причини він і частина козацької старшини, бачучи безнадійність положення, не пішли за Мазепою. На раді, скликаній 6 листопада, 1708 року, у Глухові, козацька старшина, рятуючи те, що ще можна було в тодішнім катастрофальнім становищі рятувати, проголосили Івана Скоропадського Гетьманом України.

Становище Гетьмана Івана Скоропадського було нелегке. Йому доводилося, на старі літа, здержувати розгін переможення Петра I в його стремліннях знищити українську державність. Одночасно, Гетьман Скоропадський не забував давних товаришів — Мазепинців, що каралися на еміграції після програної битви під Полтавою. Як міг старався він притулити їх в Україні, не зважаючи на доноси своїх таки земляків.

При тім всім оставав далі у звязку з Мазепою та його наступником Орликом (1710-1742) так, що навіть Орлик готов був зрестися гетьманської булави в користь Скоропадського. Через своїх відпоручників, Гетьман Іван Скоропадський брав також участь у творенні Орlikової Бендерської Конституції (5. квітня, 1710).

Цар Петро почав обмежувати владу Гетьмана, обкромлювати автономію краю, а то й фізично винищувати його сили. Старий Гетьман попав у дуже скрутне становище: про отверту опозицію не було що й думати з огляду на страшний московський терор. Гетьман, скільки міг, обороняв права України. Останнього удару — заснування в 1722 р. т. зв. Малоросійської Колегії, що мала контролювати гетьманське правительство — старий Гетьман не міг перенести й помер 1722 р. у своїй столиці — Глухові, після повороту з подорожі до Москви. Поховано Гетьмана Скоропадського у фундованому ним та його жінкою Настею (з роду Марковичів) Гамаліївському монастирі, біля Глухова. Гетьман Іван Скоропадський не залишив синів, тільки двох дочок.

БЕЗПОСЕРЕДНІ ПРЕДКИ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

Брат Гетьмана, Василь, безпосередній предок Гетьманича Данила, як уже згадано, також почав свою службу в Генеральній Канцелярії.

Він також виконував різні дипломатичні доручення українського правительства, був сотником Чернігівського полку, потім начальником полкової артилерії й нарешті — генерал-бунчужним Гетьмана. Третій брат, Павло, ще за часів Самойловича попав до Турків у полон і пробув у неволі більш як 30 років. Вже як його брат Іван став Гетьманом, удалося Павлові Скоропадському визволитись з неволі й повернутися на ясні зорі, на тихі води, до рідної України.

Павло Скоропадський

Ясновельможний Пан Гетьман Павло Скоропадський.

Син Василя, Михайло Скоропадський, належав до найвидатніших фігур на Гетьманщині XVIII віку (жив між 1697-1758). Був він високо освічений і прекрасний промовець. Користувався великим впливом серед старшини й займав посаду генерального підскарб'я (міністра фінансів). Інтересувався літературою, був дуже очитаний, спроваджував собі книжки й часописи з закордону. Поруч Григорія Полетики,

Михайла Скоропадського уважали найбільшим українським промовцем тих часів.

Син його, Яків Скоропадський, скінчив курс у Київській Академії, подорожував по Європі, брав участь у козацькому житті, займав різні уряди і вкінці був генеральним бунчужним, останнім, що займав ту посаду, бо Москва скасувала самоуправу України. Яків Скоропадський тишився великою популярністю серед козацтва.

Син Якова, Михайло Скоропадський, присвятився військовій службі і вийшов з війська секунд-майором. Його син, а прадід нашого Гетьманича — Іван Скоропадський (1805-1887) був визначним громадянським та культурно-освітнім діячем. Два рази був прилуцьким повітовим маршалком і губерніяльним маршалком Полтавщини й вкінці став державним радником. Брав визначну участь при визволенні українських кріпаків та дбав про освіту українського народу. Цілий ряд шкіл та гімназій в Україні завдячує своє існування Іванові Скоропадському.

Діти Івана Скоропадського — Петро і Єлисавета, замужна Милорадович, записалися золотими буквами як громадянські та освітні діячі. Єлисавета Милорадович (1832-1890) була одною з найбільших наших культурно-освітніх діячок. Дбала вона про освіту українського народу, дім її в Полтаві став центром українства, а кожна українська акція знаходила в ній щедру меценатку та опікунку. Її коштом видано багато українських книжок, як наукових так і популярних, для народу. Вона оснувала та удержувала ряд шкіл у Полтаві й на Полтавщині. Та найбільше заслужилася Єлисавета Милорадович зі Скоропадських як фундаторка Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. Дізнавшись про заміри своїх співробітників — оснувати Товариство, що дбало б про українську науку та довідавшись про їх турботи щодо фондів, Єлисавета пожертвувала на ту ціль княжий дар, 9,000 гульденів (1873 р.). За ті гроші закуплено друкарню й започатковано наукову працю, що ведеться до сьогодні у згаданому Товаристві, яке стало дійсною, хоч не офіційною Академією Наук. Завдяки Науковому Товариству ім. Шевченка, повстали часописи "Зоря" й "Записки".

Наукове Товариство ім. Шевченка вшанувало пам'ять Єлисавети. На вічний спомин і подяку своїй добродійці-фундаторці замовило її великий портрет, що поруч з портретами інших добродіїв Товариства прикрашує собою салю урочистих засідань Товариства в його власнім будинку.

Брат Єлисавети, Петро Скоропадський (1834-1885), батько Я. В. П. Гетьмана Павла, а дід В. П. Гетьманича Данила, служив у кавалергардському полку, де відзначився великою відвагою та неабі якими здібностями. В 29 році життя став полковником і одержав цілий ряд відзначень. За свою хоробрість у війнах на Кавказі дістав золоту зброю. Та не зважаючи на блискучу кар'єру й велику майбутність, що стелилась перед ним, він покинув військову службу та віддався громадянській праці. Працював головню над знесенням кріпацтва та над іншими соціальними реформами. Свою діяльність розвивав головню у рідній йому Стародубщині, де іменували його почесним горожанином

Гетьманський маєток Тростянець на Полтавщині.

міста Стародуба й до смерті обирали повітовим маршалком, а по смерті помістили його портрет "на вічні часи" в палаті стародубської управи.

Члени роду Скоропадських дружилися з дочками та синами найвизначніших старшинсько-шляхотських українських родів. Бачимо серед них представників та представниць родів: Апостолів, Гамаліїв, Дунін-Борковських, Забілів, Закревських, Кочубеїв, Лизогубів, Лисенків, Марковичів, Миклашевських, Милорадовичів, Новицьких, Полуботків, Посудевських, Розумовських, Сулімів, Тарновських, Чарнишів та інших.

Отже можемо сміло сказати, що в жили представників Роду Скоропадських влилася кров усіх найвизначніших родів з всієї України.

ЗВ'ЯЗКИ РОДУ СКОРОПАДСЬКИХ З РУРИКОВИЧАМИ І ГЕДИМІНОВИЧАМИ

Мати Я. В. П. Гетьмана Павла Скоропадського — Марія з Миклашевських, була дочкою Дарії Олсуфєвої († 1848), а її прабабка Марія Салтикова († 1792), дочка Василя Салтикова († 1755) і Марії Голіциної (1752), походила в прямій лінії від Гедиміна (†1341), протопляста литовсько-українських княжих династій.

Та сама Марія Голіцина була дочкою боярина Бориса Голіцина († 1714) і Марії Хворостиніни († 1723). Марія Хворостиніна походила прямо (в дальшій поколінні) від Великого Князя Київського Мстислава I, сина князя Мономаха (1125-1132), а також від Рурика, основника першої української династії.

Дружина Я. В. П. Гетьмана Павла, а Мати В. П. Гетьманича Данила— Я. В. Пані Гетьманова Олександра, походить з визначного роду Дурново. Предок того роду Індрис, по хрещенні названий Леонтієм, приїхав з

Ясновельможна Пані Гетьманова Олександра Скоропадська.

Германії в Чернігів 1353 року, разом з двома синами — Константином і Хведором. Тим Індрисом був Анрі де Монс, граф Фляндрії, що попавши в полон на остров Кипр, утік звідти зі своїми синами в Чернігівщину та прийняв там православну віру. Позатим Я.В.П. Гетьманова Олександра, внучка Олександри княгині Волконської, яка в дальшій поколінні походить в простій лінії від Великого Князя Київського Святослава II Чернігівського, сина Ярослава I Мудрого († 1076) та має в галерії своїх предків 5 репрезентантів династії Гедиміна.

Ті лінії українських династій споріднені з цілою низкою пануючих династій Європи*).

ГЕТЬМАН ПАВЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

Павло Скоропадський, син Петра й Марії з Миклашевських, уродився 3. травня, 1873 р. Свої дитячі роки провів пізніший Гетьман України в маєтку свого батька в Тростянці, Прилуцького повіту на Полтавщині. Тут у будинку була велика колекція пам'яток української старовини, що переходила як фамілійне добро з покоління до покоління. Тут висіли портрети гетьманів, полковників та іншої старшини, висіла стара козацька зброя, по кімнатах стояли старосвітські меблі, старовинний посуд, на полицях — старі книжки. В домі додержувано старосвітських українських звичаїв, шановано давні традиції. Це все мало вплив на духовий розвиток хлопця, виховуючи в ньому любов і пошану до рідної старовини й національної культури. Пізніше ця любов скріпилася під впливом визначних українських діячів того часу й приятелюванням з ними. Після короткого перебування в Стародубській гімназії, відвезено молодого Павла до Петербурга й уміщено до Пажеського Корпусу (привілейована військова школа). По скінченню науки, Павло Скоропадський вступив офіцером до Кавалергардського полку, де колись служив і його батько. В часі російсько-японської війни він вийшов добровільно на фронт, записавшись до козачого полку сибірського війська. Протягом війни командував сотнею козаків. В 1905 р. був призначений флігель-адютантом при особі царя, в 1906 р. дістав рангу полковника, в 1910 р. дістав 20-ий драгонський полк, а в р. 1911 — лйиб гвардії кінний полк, з яким, маючи вже рангу генерал-майора, вступив у всесвітню війну 1914 року.

Дня 11-го січня, 1898 р. Павло Скоропадський одружився з Олександрою Дурново, дочкою генерал-адютанта Петра Дурново і його дружини Марії, уроджені княжни Кочубеївни. Молоді роки провела пізніша Гетьманова України на Полтавщині, де її матері належали великі маєтності (села Чутово, Кочубеївка, Іскровка, Скороходово), серед українського оточення й природи.

У світовій війні Павло Скоропадський дуже в скорому часі дістав 1-шу гвардійську дивізію й рангу генерал-лейтенанта. За розбиття під Каушеном німецької ляндверної бригади дістав орден св. Юрія. В кінці війни командував 34-им корпусом, з яким увесь час брав участь у боях.

ОРГАНІЗАЦІЯ 1-ГО УКРАЇНСЬКОГО КОРПУСУ

Літом 1917 року, за згодою вищої команди й за порозумінням з Генеральним Секретаріатом у Києві почав українізувати свій 34-ий корпус: воки-Москалі та інших національностей вилучувались з

* Література: Проф. Д. Дорошенко: "Українська Гетьманська Держава 1918 р." і Омелян Прицак: "Рід Скоропадських. Його зв'язки з Рюриковичами й Гедиміновичами", "Нова Зоря", Львів, ч. 30. з 24. квітня, 1938 р.

корпусу й передавались до інших частин, так само й офіцери, а натовість до корпусу, що дістав назву 1-го Українського Корпусу, входили вояки й офіцери Українці з інших військових частин.

На осінь 1-ий Український Корпус уявляв собою добре зорганізовану й чисто національну українську військову частину. Коли вкінці 1917 року стався в Росії большевицький переворот і на Київ з фронту йшли большевицькі московські війська, генерал Скоропадський обсадив своїми Українцями головні залізничні лінії, розбив і розброїв большевиків і потім, уже розброєних, вислав десятками й сотками потягів на Московщину круженим шляхом через Білорусь, щоб оминати українські землі. Цим врятував він Київ і всю Наддніпрянську Україну від погрому Москалів.

Серед національно настроєних військових українських кол придбав собі генерал Скоропадський велику популярність. Виявом цього було між іншим обрання його на почесного отамана Українського Вільного Козацтва на зїзді в Чигирині, 6. жовтня, 1917. р. Але ця популярність викликала недовіря й підозріння в колах Центральної Ради, де побоювалися, що Командант Українського Корпусу зробиться Гетьманом. Генеральний Секретаріат Військових Справ подбав про те, щоб розкласти агітацією й роздратувати невидачею теплої одежі й чобіт козаків 1-го Українського Корпусу, що розгорнувся був у 40-тисячну регулярну українську армію й був одинокою поважною українською боевою силою.

ПЕРЕД ПРОГОЛОШЕННЯМ ГЕТЬМАНСТВА

Бажаючи зберегти хоч рештки організованої збройної української сили, генерал Скоропадський зрікся командування Корпусом і віддавсь зразу організації Вільного Козацтва, а опісля організації політичній, що назвала себе "Українською Народньою Громадою". До цієї організації ввійшов цілий ряд старшин з Українського Корпусу й Вільного Козацтва. В думках провідників "Української Народньої Громади" склався твердий погляд, що тільки сильна влада в руках одної людини може вивести Україну з безладдя й анархії. Найкращою формою для такої влади була стара історична форма гетьманства, а найбільш відповідним кандидатом до тої влади був нащадок гетьманського Роду — Павло Скоропадський.

Тодішнім соціалістичним правительством не було задоволене та кож і селянство. Уряд не хотів вислухати селянської делегації в числі 200 селян-хліборобів з Полтавщини, щоб не запроваджувати соціалізації землі й та делегація, виїхавши до дому, заповіла скликання хліборобського конгресу в Києві.

ПРОГОЛОШЕННЯ ГЕТЬМАНСТВА

І цей хліборобський конгрес, що відбувся у Києві 29-го квітня, 1918 р., вирішив долю Центральної Ради, а разом і форму державно-

го ладу в Україні. Після рефератів та промов делегатів, хліборобський конгрес, при участі коло 8,000 осіб (самих уповноважених делегатів було 6,432) заявився за сильною владою в руках одної

Молебен на Софійській площі після проголошення Павла Скоропадського Гетьманом Всієї України 29-го квітня, 1918 року.

особи. На салі почулись оклики: "Гетьмана! Гетьмана!" В той сам мент в ложі появилсь Павло Скоропадський. Голова зборів попрохав присутніх заспокоїтись й заявив, що на салі є той, хто якраз надається на Гетьмана й предложив проголосити Гетьманом України Павла Скоропадського. У відповідь сая задріжала від вигуків: "Хай живе Гетьман!" Коли все затихло, Гетьман подякував конгресові за довіря й прийняв владу. Після закінчення конгресу єпископ Никодим поблагословив і помазав Гетьмана в самому соборі св. Софії, а потім усі процесією вийшли на Софійську площу, де відправлено молебен. Хор співав: "Многая літа Гетьману всієї України".

Так відбулось проголошення Гетьмана Павла Скоропадського, одно з найімпозантніших в цілій нашій історії. І по 196-ох роках, державна керма України перейшла знову в руки нащадка Гетьманського Роду Скоропадських*).

ВЕЛЬМОЖНИЙ ПАН ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ

Зі всіх політичних рухів між сучасними Українцями ясне знамя легітимности (правовранности) має тільки один рух: той, що обстоєне права до українського престола у Києві Гетьманської Династії

*) Проф. Дмитро Дорошенко: "Українська Гетьманська Держава 1918 р." в "Як було проголошено Гетьманство у Києві 29. квітня, 1918 року".

Скоропадських. Обстоює тому, бо тільки в гуртуванні й організації всіх українських сил біля Одного Роду, бачить одну можливість створення Самостійної й Незалежної Української Держави.

Династія — значить рід, який править, або правив якоюсь державою.

Як ми вже бачили на початку цієї статті, Гетьманський Рід Скоропадських правив Україною в першій половині 18 століття, а першим Гетьманом з того Роду був Іван Скоропадський. Майже 200 літ пініше не лиш завдяки своїм заслугам у боротьбі за визволення й для оборони України, але й на тій підставі, що Рід Скоропадських правив Україною вже в давніх часах, прийшов до влади легальний правитель України, Ясновельможний Гетьман Павло Скоропадський, що обняв гетьманську булаву в 1918 р.

Третім легальним (правоправним) гетьманом України буде Син Гетьмана Павла, Вельможний Гетьманіч Данило, що в рр. 1937-38 відвідав український народ в Америці й Канаді, де здобув собі й нашої державній справі симпатії всіх розумних людей, своїх і чужих, які тільки мали нагоду зустрічатись з Ним.

МОЛОДІ ЛІТА В. П. ГЕТЬМАНІЧА*)

Вельможний Пан Гетьманіч Данило уродився 13. лютого, 1904 р., (по старому стилю 31. січня, 1904 р.) в Петербурзі. Названий Данилом в честь Гетьмана Данила Апостола. Початкову освіту одержав він вдома. Батьки звертали особливу увагу на вивчення чужинецьких мов і сьогодні Пан Гетьманіч володіє чотирма світовими мовами, крім матірної — української (англійською, французькою, німецькою й російською). Починаючи від 10-го року життя, В. П. Гетьманіч складав щорічні іспити в першій класичній гімназії в Петербурзі. Отже учився дома, а раз у рік ставав перед іспитовою комісією, як це звичайно водилось у ті часи в домах старих родів. Іспити ці складав Пан Гетьманіч переважно з оцінкою "Дуже добре".

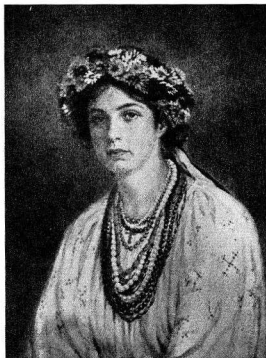

Вельможний Пан Гетьманіч Данило (в 16 році життя).

Від пятого року життя Гетьманіч Данило проводить кожне літо в родових маєтках Своїх Батьків в Україні: або в Полошках на Чернигівщині, або в Тростянці на Полтавщині (крім Тростянця й Полошок, Батькові Гетьманіча Данила належали також маєтки Ярошівка й Восковці в Прилуцькому повіті й Дунаець та Кубаров у Глухівському повіті на Чернигівщині). Оба ці маєтки були повні родових традицій, звязаних з добою нашої Гетьманщини. Як Батько Пана Гетьманіча,

*) Відомости про В. П. Гетьманіча Данила подав п. Володимир Босия.

так і Дід і Прадід Його збирали все, що торкалося української старовини. Призбирано багату колекцію образів, портретів, посуду та велику бібліотеку. Підчас революції, збільшевичені банди спалили всі будинки в Тростянці, а з ними знищено старовинні пам'ятки. Пропа-

Вельможна Панна Гетьманіна Єлисавета Скоропадська.

ла тоді й дуже цінна бібліотека Скоропадських. Збільшевичені селяни, що розтягали ту бібліотеку, дерли по дорозі з маетку до села ті книжки, що виглядали непридатними для них так, що шлях до села встелений був сторінками цінних і рідких томів, що їх призбирувалось століттями. Решта бібліотеки згоріла. З димом пішли також історичні портрети (ті портрети, що висять сьогодні в Ідальні Гетьманського Дому у Ванзее — це тільки копії, талановито виконані на підставі фотографій з "Історії України" Грушевського, як також на підставі різних інших історичних даних).

В тих то родових маетках Гетьманіч Данило мав можливість кожного літа безпосередньо знайомитись з життям українського селянства й сільської інтелігенції. Тут наш Гетьманіч, тоді молодий хлопча — син генерала й майбутнього Гетьмана України, формував свої перші вражіння про Україну. Тут Він часто їздив верхи, ловив рибу

й будував "мазанки" із селянськими хлопцями. Пан Гетьманич ще й сьогодні згадує в розмовах одного учителя з села Восківці, біля Тростянця, який з захопленням переливав у молоду хлопця душу чар творів Тараса Шевченка, зачитуючи йому деякі поезії з "Кобзаря". Вже в той час Гетьманич говорив українською мовою з полтавським говором, що признаний є як зразок чистоти та правильності нашої рідної мови. Крім того також і в Родині Гетьманича завжди проявлялося почуття окремішності в відношенні до Москалів.

В 1911 р. Пан Гетьманич виїхав з Батьками до Фінляндії, де Батько Його командував у той час драгонським полком у Вільманстранді. Тут Пан Гетьманич вивчив добре їзду на лещетах і нерідко ставав в заводи з фінляндськими ровесниками.

СИН ГЕТЬМАНА В КИЄВІ

Російська революція застала Гетьманича Данила в Петербурзі, де він перебував переважно з цілою Родиною, крім Батька, аж до проголошення Гетьманства в Україні. Пан Гетьманич мав тоді закінчених 5 гімназійних клас. Перебування Гетьманської Родини в Петербурзі в ті криваві часи було звязане з великою небезпекою. Тому тільки, що большевики самі розгубились були, не звернули вони уваги, що Родина Гетьмана України живе в Петербурзі. В літі 1918 року Гетьманський Уряд вивіз Гетьманську Родину спеціальним потягом з Петербурга до Києва.

Від того часу Гетьманич Данило жив з цілою Родиною в Гетьманській Палаті, під бачним оком гетьманських гвардистів — Сердюків. Був він свідком будови Української Гетьманської Держави, що її так уміло зачав був організувати Його Батько, Гетьман Павло. Ті часи в Києві залишають у молодій душі Гетьманича сильні враження, а в пам'яті Його зарисовуються незатерті спомини. Під впливом Його учителя, полк. Никифора Блаватного, поглиблюється й поширюється український національний світогляд Гетьманича. Зростає в нього й почуття обов'язку та відповідальності, бо учитель постійно звертає увагу Гетьманича на значіння й konieczність дідачного наслідственного Гетьманства. На нього ділає сильно й оточення: знайомства з високими українськими старшинами, їзда по Дніпрі й Десні, полювання на дикі качки, ловля риби, прогульки... Прекрасні ночі на Дніпрі, українські чарівні пісні, що розлягались по малих островах та заливах — додавали краси цілому романтичному оточенню. І молодий Гетьманич розуміє, що нема на світі другої України, "немає другого Дніпра"... А одночасно став він відчувати загрозу для тієї України з півночі, від Москви...

В Києві Гетьманич Данило вчився в українській гімназії В. Науменка. До школи відвозили й привозили молоду Літоросьь України автомобілем гвардія й охорона. Коли Гетьманич з'являвся в брамі Гетьманської Палати гвардія віддавала пошану — це бо йшов Син Гетьмана України, про якого наслідственність стали пригадуватись ті, що їм залежало на забезпеченню Української Державності.

Кляса, до якої учавшав Син Гетьмана, була поділена на дві групи — українську й московську. Гетьманіч належав до української групи, а шкільні товариші Його знали, що Він Син Гетьмана України. Обі

Вельможні Пани Гетьманівни — Елісавета (зліва) й Олена (зправа).

ці групи, українська й московська, часто зводили між собою бійки. Бувало й так, що учні Українці, знаючи силу молодого Гетьманіча, кликали Його на поміч проти Москалів.

НА ЧУЖИНІ

Під осінь 1918 р., перед повстанням Петлюри, Пан Гетьман вислав усі сво діти до Одеси, під охороною вірних людей. Поїхав туди й Гетьманіч Данило. Ясновельможна Пані Гетьманова залишилась у Києві. З Одеси Гетьманські Діти переїхали до Ялти на Кримі. Підчас наступу большевиків на Одесу, вони знову вернулись до того міста, що його в міжчасі заняли російські добровольці й алянтські війська: Англіїці, Французи й Греки. Гетьманські Діти мали ще змогу виїхати з Одеси до Констанци в Румунії, а звідтіля до Царгороду. В ті трагічні для України дні Гетьманські Діти не знали нічого про долю Пана Гетьмана й Пані Гетьманової. Чи остались вони в Києві, чи виїхали? Коли так, то куди? Чи вони живі й здорові?... Із Царгороду Гетьманські Діти виїхали через Мармарове Море в Сальоніки до Греції, а звідті потягом до Атен. З Атен пароплавом через Коринтійський Істм в Патрас, Корфу й Галіполі (Італія). Із цього останнього міста Гетьманські Діти поїхали в Барі, щоб поклонитись мощам св. Николая Чудотворця; опісля — дальша мандрівка до Риму й Міляну.

Минуло вже одинацять місяців, а Батьки ще не знали де їх Діти, ні Діти нічого не знали про Батьків. Щойно в Римі вдалося устано-

вити звязок Дітей з Батьками, які з великими труднощами й небезпекою виїхали з Києва до Німеччини. Врешті ціла Гетьманська Родина, з Я. В. П. Гетьманом, зустрілась в Лозанні, Швейцарія.

Гетьманський будинок у Ванзее, біля Берліна.

В Швейцарії Гетьманич Данило вступив до французької реальної гімназії в Лозанні, яку закінчив з відзначенням в 1922 р. В нагороду за успіх у науці дано нашому Гетьманичеві нагоду відвідати французьку колоніальну виставу в Марселі. Була то премія генерала Дюфура, відомого швейцарського патріота.

Після закінчення гімназії у Швейцарії, Пан Гетьманич виїхав до Німеччини, де вже перед тим поселилася була Гетьманська Родина. Спочатку працює Він цілий рік як звичайний робітник на фабриках Сіменс і Шукерта в Берліні. Придбавши необхідний практичний стаж, вступив Гетьманич до Високої Технічної Школи в Шарлотенбурзі. В часі інженерських студій, брав активну участь в українському студентському житті в Німеччині, спочатку як член Товариства "Основа", а пізніше як Голова Товариства "Дніпро". По скінченні Високої Технічної Школи, коли став дипломованим інженером, працював Гетьманич в Сіменса й Гальске чотири роки: від кінця 1928 до кінця 1932 року. Електро-технічні фабрики Сіменс і Гальске є найбільшими того рода в Європі.

Тоді, коли Пан Гетьманич відбував практичний стаж і працював на Політехніці, розвивалася жива праця Гетьманців-Державників. Відновлений Гетьманський Рух зачав пробивати мури серед українського суспільства й захоплювати щораз то ширші круги. В тім часі Гетьманич сходитьсь ближче з самим ідеологом того Руху, бл. п. Вячеславом Липинським і рештою визначніших Членів Ради Присяжних Українського Союзу Хліборобів Державників. Вони підготують Пана Гетьманича до його історичної ролі в українській націо-

нальнім житті. Коли ж Гетьманичеві сповнилося 21 рік, Я. В. П. Гетьман і чільні Гетьманці звернулись до Нього з запитом, чи готовий Він перебрати після Батька Свого права й обовязки Пана Гетьмана супроти Руху й України і вже тепер відповідно zorganizувати своє особисте життя. Гетьманіч попросив дати Йому ще деякий час на роздумування з огляду на важливість відповіді. Через рік Він доводить офіційно до відома Я. В. П. Гетьмана й чільних Гетьманців про Своє рішення. Воно — позитивне.

ЗАПОВІТ Я. В. П. ГЕТЬМАНА

В кінці 1932 р. Пан Гетьманіч залишає інженерську працю й видає Свої сили виключно українській визвольній праці. Так на українському політичному горизонті з'явилась улюблена постать Українського Престононаслідника — Вельможного Пана Гетьманіча Данила. Українська суспільність довідалась про офіційну передачу всіх прав і обовязків у Гетьманській Роді на Гетьманіча Данила — п'ять років тому. З приводу 60-ліття уродин Я. В. П. Гетьмана Павла, проголосив Він 16. травня, 1933 р. Свою волю в таких словах: "Історія наказує Мені дбати, щоб започаткована Мною в 1918 році державна організація України продовжувалась далі до повного, щасливого завершення нашого національно-державного Діла. В наших українських обставинах потрібно для цього напруженої, упертої праці ряду поколінь. Тому, хоч і почуваю ще сили, енергію та порив до боротьби, то всежтаки мушу подбати про те, щоб і після Мене був забезпечений безперервний Провід нашому Ділові.

І тому в цей день шестидесятиліття Моїх уродин урочисто проголошую Свою Волю:

Після Мене Провід нашого Діла і всі права й обовязки старшого в нашій Роді переходять на Сина Мого ДАНИЛА.

Синові Моему Данилові заповідаю неохитно, до кінця життя, стояти на чолі Гетьманського державного Діла, а всім Гетьманцям — вірно допомагати Йому в цім". (Гл. "Січ", Шикаго, 24. червня, 1933 р., ч. 23).

Від того часу Пан Гетьманіч бере активну участь у визвольному Русі, а зокрема в Гетьманському Центрі, допомагаючи Свому Батькові в Його тяжкій і відповідальній праці. З доручення Пана Гетьмана, Гетьманіч Данило виконував вже багато відповідальних місій як в площині зовнішньо-політичних зносин, так і на українському внутрішньому фронті. Особливо велику працю виконав Пан Гетьманіч в напрямі навіязання звязків і налагодження співпраці з молодим українським політично активним поколінням.

НА ШЛЯХУ ДО ІСТОРИЧНОЇ МІСІЇ

Та найважливішою подією в житті Пана Гетьманіча дотепер — це Його подорож до Злучених Держав Америки й Канади. Але подія ця важна також і в історії наших сучасних визвольних змагань. Про неї

пише наразі ця Пропамятна Книга, а дальше — писатиме й історія. Тому в цьому короткому начерку про життя нашого Гетьманича не задержуємось обширніше над значінням Його найбільшого дотепер Діла, — Проломання Ледів у цілім Українстві. Ті леди проломав Він своєю виімковою індивідуальністю. Високий, стрункий, сильно збудований, знаменитий спортсовець, мужній і ласкавий, енергійний у руках і мові, спокійний, але рішучий, здержливий, поважний, але не зимний, елегантний на зовні і в зносинах з людьми, вільний у поведженню, а притім повний дійсно гетьманської поваги — Він пориває Українців за собою. Розум і дипломатія Його роблять решту. І в палаті генерал-губернатора Канади і в хаті українського робітника Він задержує Свою гідність. І молодь і старші пішли за Ним і об'єдналися з Ним. З Тим, що колись очолить нашу Україну. Зустріч і прийняття Пана Гетьманича нашим суспільством в Америці й Канаді була виявом українського патріотизму, єдності й сили. Нарід з ентузіазмом засвідчив вірність Гетьманській Ідеї і прийняв Заповіт Гетьмана Павла, вітаючи Його Сина не тільки як Сина, але як Гетьманича — Українського Престолонаслідника. Так, Гетьманич Данило не тільки Син Гетьмана. Він Переємець обовязків і прав, звязаних з Гетьманською Булавою.

Боже, Гетьмана і Рід Його бережи!
Для України!

А М Е Р И К А

ПІДГОТОВЧА ПРАЦЯ СОЮЗУ ГЕТЬМАНЦІВ ДЕРЖАВНИКІВ

Українці за океаном довідались перший раз про приїзд В. П. Гетьманича до Злучених Держав Америки із 33-го числа "Нашого Стягу", офіційного органу Союзу Гетьманців Державників Америки, з дати 14-го серпня, 1937 р. В тому числі Головна Централа С.Г.Д. Америки повідомляла новинкою на першій стороні, що В. П. Гетьманич Данило Скоропадський приїде до Злучених Держав Америки при кінці серпня, або на початку вересня, 1937 р.

Відтоді в лоні Союзу Гетьманців Державників почалася інтензивна праця для підготовки й організації достойного прийняття Високого Гостя. Уже в черговому числі "Нашого Стягу", з 21-го серпня, 1937 р., в редакційній статті п. з. "Пощановання Проводу", читаємо: "Наближається час, коли на Американську Землю перший раз в історії Українського Народу вступить Гетьманський Син, В. П. Гетьманич Данило — Наслідник Української Гетьманської Державної Булави. Той, що має органічно звязати славу українську Минувшину зі світлою Будуччиною цілого Українського Народу на Рідних Землях.

Гетьманці Державники і всі Українські Патріоти! Приготовтесь до пристійної зустрічі, прийняття й пошановання молодого Репрезентанта всеукраїнського патріотичного Руху. Хай Пан Гетьманич, яко живий і діяльний представник молодого державницького українського покоління побачить у Ваших очах і відчує у Ваших душах і серцях вогонь любови й відданости нашої загальної Національній Справі. Хай Він сам при цій нагоді ще більше запалиться тим святим Вашим вогнем, щоб сміливо йти вперед до осягнення спільного Національного Ідеалу!

Пощануйте Його — пощануйте самих Себе. Пощануйте цілу нашу історію. Покажете цілому світові, що ми, Українці, вже маємо право і називатися і бути державним народом!"

Одночасно в Централі Союзу Гетьманців Державників Америки провадилась напружена праця над зорганізуванням прийняття для В. П. Гетьманича Данила в більших американських містах, де є відділи Гетьманської Організації.

А коли В. П. Гетьманич Данило приїхав вже до Америки, тоді Централа Союзу Гетьманців Державників Америки оловістила в 38. ч. "Нашого Стягу", з дня 18-го вересня, 1937 р., славновісину "Відозву".

ВІДОЗВА

З нагоди гостини Гетьманського Сина Данила серед Українського Народу в Америці й Канаді.

БРАТТЯ УКРАЇНЦІ І СЕСТРИ УКРАЇНКИ!

Незвичайну історичну хвилю переживаємо ми, Сини й Доньки Українського Народу, тут в далеких від Батьківщини Заморських Краях, бо бачимо й приймаємо Гетьма-

нича Данила, Сина Гетьмана Павла Скоропадського. А незвичайна та хвиля з оцих причин:

I. Це перший раз в історії, що Гетьманський Потомок з такого Роду, що правив нашою Україною, відвідує Американську Землю й Український Нарід на цій Землі.

II. Гетьманич Данило — це уроджений Репрезентант-Представник — і того достоїнства, того великого обов'язку ніхто Йому відобрати не в силі. Що ж Він репрезентує?

Іменем Свого Батька — Я. В. Пана Гетьмана —

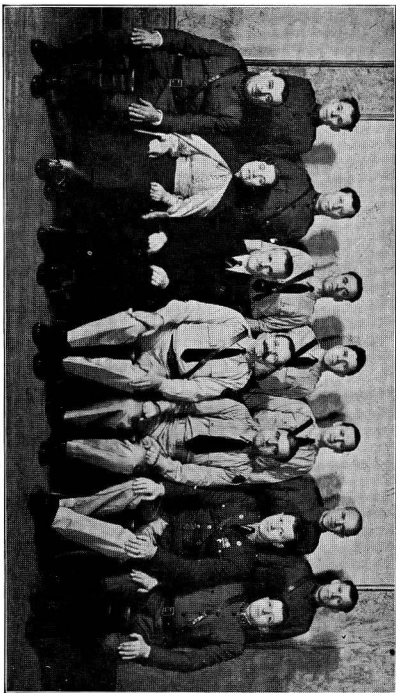
1. Він репрезентує Всі Землі України.
- 2.—Він репрезентує велико-українську історію — Минувшість і — дасть Бог — велику Будучність України.
- 3.—Він репрезентує Легальний, Правоправний Верховний Провід і Маєстат Всєї України.
- 4.—Він репрезентує всі верстви й всі стани Української Нації.

З тих чотирьох причин Українці й Українки, що шанують цього Високого Гостя, тим самим шанують історію й Будучність свого Народу, шанують себе самих. Бо наш Високий Гість як Представник Велико-Української Легальної Монархії — являється тим самим переємником правління наймудрішої з староукраїнських жінок, Великої Княгині Ольги, і спадкоємцем блискучого лицарства сина її, Святослава Завойовника, і престолу Володимира Святого й "Правди" Ярослава Мудрого й Величної шапки Мономаха й могутньої булави Богдана й важких зусиль двох попередників свого власного Роду, многострадальних Гетьманів Івана й Павла, та кровним зв'язком з іншими славетними Гетьманськими Родами нашої старої Козацької України.

Во істину, цей молодий Високий Гість, що перебуває серед нас, в Америці, це Живий Символ всієї історії України від її найдавніших часів аж по наші дні. Це такий символ, якого ні вибрати, ні сфальшувати не можна, бо Він волею Божою та історією нашою даний Представник Гетьманських Обов'язків і Прав.

Тисячелітня історія вчить, що доки Українці згідно шанували таких легальних представників своєї Землі й усіх верств свого Народу, поти мали свою трівку й велику Державу.

Українці в Америці й Канаді, без огляду на свої релігійні й політичні різниці, повинні пошанувати цей Рід в особі Його Представника, бо в цих тяжких часах тільки тим способом дадуть доказ свого політичного розуму, вироблення й правдивого патріотизму.

Центральний Союз Гетьманців Державників Америки в Канаді.

Сидять зліва направо: голова, старший Стефан Мурин, референт в словах організації жіноцтва пані Анна Матчук, правий заступник адвокату Богдан Пеканович, голова, Отарман Микола Гуль, референт Адаїці Іванова, Олександр Шилова (редактор "Нашого Стуги"), військовий референт Іван Думанський і господарський референт Гинторій Матвія. — Стоять зліва направо: голова, писар Михайло Салтис, адвокат Михайло Бадран, член Централь Микола Кулак, організаційний референт Микола Моравець, контролер Петро Лучків, контролер Тимко Кривонога і управитель Дружарні Василь Сидорук.

А тепер слово до Вас, Гетьманці Державники, наші одноступці та прихильники в Америці й Канаді! Велика честь припала нам першим приймати й вітати в себе, на вільній Американській Землі Сина нашого Я. В. Пана Гетьмана — і спадкоємця влади Князів золотостременного Роду Володимира й Гетьманів "Славного Війська Запорозького та Всієї України".

Це сталося лиш завдяки тому, що в багаторічній боротьбі й витривалій організаційній праці Союз Гетьманців Державників Америки внутрішньо скріпився й загартувався.

Нехай же від цього дня ще більше кріпшає наша Організація. Ідуть до нас всі чесні й в Бога віруючі Українські Патріоти, бо тільки на таких може спертися Влада Вільної і Соборної України, яку репрезентує молодий Престононаслідник її — Вельможний Пан Гетьманич Данило.

Українці й Українки! Достойно прийміть і привітайте нашого Високого й Дорогого Гостя скрізь, де Він зявиться серед Вас!

Щасти Вам Боже!

Центрاليا Союзу Гетьманців Державників Америки.

Шикаго, дня 18-го вересня, 1937 р.

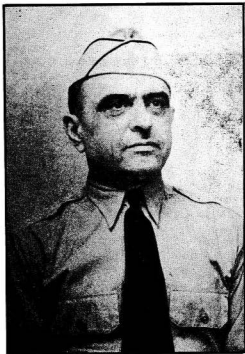
ЗУСТРІЧ В. П. ГЕТЬМАНИЧА В НЬЮ ЙОРКУ

Обставини так склалися, що лиш під кінець серпня стала відома дата приїзду В. Пана Гетьманича Данила до Америки. Централа С.Г.Д. одержала повідомлення, що В. П. Гетьманич приїжджає до Нью Йорку в суботу, 11-го вересня, 1937.

Назустріч Гетьманичеві був виделегований представник Централі С.Г.Д., референт авіації полк. Ол. Шаповал, що приїхав до Нью Йорку напередодні приїзду Високого Гостя. В Нью Йорку відбув він нараду з місцевими Гетьманцями в справі цієї зустрічі та з ласкавою участю Впр. о. совіт. Филемона Тарнавського, д-ра Лонгіна Цегельського, Окружного Отамана В. Округу (Нью Йорк) п. В. Павлюка, окружного військового референта п. Г. Марчака і представників І. Округу С.Г.Д. (Філадельфія), окружного писаря п. Цицика і п. Старости, були полагоджені в еміграційному уряді всі справи, зв'язані з приїздом Високого Гостя. Там же, в еміграційнім уряді, довідалися, що пароплав прибуває до порту в суботу, о годині 8-ій рано.

В суботу, вже перед 8-ою годиною рано, делегація в складі вище згаданих осіб (крім Впр. о. совітника Ф. Тарнавського, що був у той день дуже зайнятий парохіяльними справами) прибула до ньюйоркського порту привітати В. П. Гетьманича. Прийшли також представниці Червоного Хреста С.Г.Д. в Нью Йорку — сотничка пані Р. Добрянська з донькою, пані Ригель і панна Грендус.

Пароплав подали аж по 9-ій годині рано. Всі з великим напруженням гляділи в сторону пароплава та слідували за кожною осо-

Олександр Шаповал.

Полковник Української Армії, Референт Авіації СГД в редактор тижневика "Наш Стяг", офіс, органу СГД в Америці. Адогонт В. П. Гетьманича Данила підчас його подорожі в Америці.

бою-пасажиром, що виходив з корабля. Нарешті перед делегацією з'явився еміграційний урядник і запросив одного з делегатів на корабель, щоб прийняти там В. П. Гетьманича. Після попередньої умови пішов д-р Л. Цегельський. За кілька хвилин на сходах корабля появився високий, стрункий, вродливий Гетьманський Син.

"Це Вельможний Пан Гетьманич Данило", каже делегатам полк. Ол. Шаповал.

"Слава Пану Гетьманичеві!" — вирвалося гучне й радісне з грудей усіх присутніх.

І Гетьманський Син уже з нами!

За кілька хвилин усі присутні, разом з В. Паном Гетьманичем, всіли в приготовані автомобілі й відіхали до одного з найліпших готелів Нью Йорку. В готелі В. Пан Гетьманич ближче познайомився зо всіма делегатами та провів пару годин у товариській розмові з ними. Всі з великою увагою та незвичайним зацікавленням приглядалися стрункій козацькій постаті Гетьманського Сина, впивалися своїм зором в Його чарівне обличчя та ловили кожне слово Його м'якої, захоплюючої української мови.

Після 1-ої години зполудня делегати обидвох Округів мусіли розлучитися (на цей раз!) з Високим Гостем, що мав ще дещо підготувити собі для негайного від'їзду до Шикага. При В. П. Гетьманичеві залишився лиш представник Централі, полк. Ол. Шаповал.

За півгодини до готелю прийшли Впр. о. Ф. Тарнавський і д-р Л. Цегельський. О. Ф. Тарнавський широ привітав В. П. Гетьманича й запросив Його на обід до реставрації біля готелю. За обідом відбулася приємна товариська розмова, підчас якої В. Пан Гетьманич Данило оповідав свої вражіння з подорожі через Океан.

В годині 3:20 пополудні В. П. Гетьманич Данило, в товаристві полк. Ол. Шаповала, відіхав потягом з Нью Йорку до Шикага, щоб бути в Шикагу на посвяченню літака "Київ" слідуючого дня.

Ш И К А Г О

ВІДОЗВА ДО УКРАЇНЦІВ В ШИКАГУ

В день перед приїздом В. П. Гетьманича до Шикага "Наш Стяг", в числі 37., з 11-го вересня, 1937 р., оповістив таку Відозву до Українського Населення в тому місті:

ВІТАЙМО ДОРОГОГО ГОСТЯ!

Як уже подавалося в попередньому числі нашого часопису, Вельможний Пан Гетьманич Данило згодився завітати на вельми важну урочистість — торжество посвячення нового модерного українського літака, що носитиме святе для кожного українського патріота ім'я — ім'я злотоверхої столиці Соборної України — "Київ".

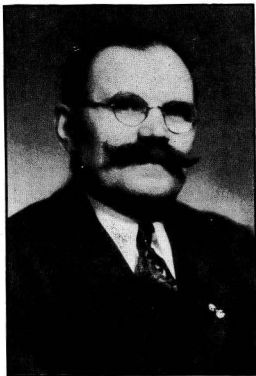
Це торжество відбудеться в Шикагу.

Українській кольонії в Шикагу випала велика честь обходити цю історичну урочистість Українського Народу за океаном.

Українській кольонії в Шикагу трапляється щаслива нагода перший раз в історії України (і то перший ширший українській громаді за океаном!) привітати так високого Гостя з Європи.

Гетьманич Данило — це є правдивий Ре-

презентант усієї Молодої України на всіх рідних наших землях в Старім Краю. Він є та молода кров і те молоде серце, що грає й відчуває у десятків мільонів молодого, але многонадійного українського покоління на прадідних Українських Землях — із-за Карпат аж по Кавказ. Він душею й тілом своїм є природний, органічний звязок між двома однаково рідними й однаково дорогими для нас молодими Українами — Україною Старокраєвою й Заокеанською.

Николай Гуля.
Головний Отаман СГД Америки й Канади.

Українські Батьки — патріоти в Шикагу! Привітайте Гетьманського Сина як свого Рідного Сина! Обдаруйте Його своєю сердечною теплотою як рідну дитину! Цього благородного Вашого чину історія многострадального Українського Народу ніколи не забуде. Вона запише Ваші благородні й патріотичні діла на своїх сторінках золотими буквами.

Українська Молоде — цвіт і надія наша на вільній землі Вашингтона! Привітай Гетьманського Сина як свого старшого, рідного й дорогого Брата, що приїхав до Тебе з далекого краю. Приїхав, щоб з Тобою душевно обнятись, поєднатись з Тобою в однім спільнім моральнім і національнім ідеалі, разом з Тобою пригадати ту дорогу нашу Землю — Україну, звідки прийшли Родичі Твої та й досі щиро працюють для добра тієї старої своєї Батьківщини.

Українська Громадо в Шикагу й околиці! Забудь на цей час всякі партійні, особисті та інші порахунки між собою. Завітайте всі як один на цю загально-українську урочистість. На цім спільнім Національнім Святі подайте один одному руку на знак приязні і братньої любови.

Хай у цей день тисячі українських душ наповняться однаковою радістю. Хай у цей день перед усіма Українцями засвітить промінням світлом один спільний і найдорожчий для всіх нас Національний Ідеал — Вільна й Соборна Україна.

Достойно привітаймо всі нашого Дорогого Гостя — Гетьманського Сина!

ПЕРШИЙ ПРИЛЮДНИЙ ВИСТУП В. П. ГЕТЬМАНИЧА В АМЕРИЦІ

Тисячі Українців ентузіастично вітали В. П. Гетьманича Данила на посвяченню літака "Київ".

До Шикага приїхав В. П. Гетьманич разом з полковником Шаповалом в неділю, 12-го вересня, 1937 р., о годині 7.30 рано. На стації парадно зустріли Гетьманського Сина уніформовані: Гол. Отаман С.Г.Д., п. Никола Гуль, Головний Обозний Канадійської Области С.Г.Д., п. Михайло Гетьман і почесна варта зложена з членів Централі, окружної та сотенної старшини, а саме — пп. Григорій Матвій, Николай Моранець, Стефан Мурин, Дмитро Заблоцький, Николай Кулак, Тарас Дзявроник, Михайло Горох, Николай Погребний і Николай Сабор. А крім того — пп. Василь Музика й Михайло Канюк, що ласкаво віддали свої прекрасні автомобілі до послуг Організації С.Г.Д.

П. Головний Отаман Н. Гуль коротко привітав В. Пана Гетьманича Данила зі щасливим приїздом до осідку Централі С.Г.Д. та побажав приємного перебування на Американській Землі. В. П. Гетьманич Данило щиро подякував за це в імені Свого Батька Я. В. Пана Гетьмана Павла та від Себе. Потім Високого Гостя привітав Головний Обозний, п. Михайло Гетьман, в імені Канадійської Области СГД, на

що В. Пан Гетьманіч також відповів короткою, сердечною подякою. Опісля Дорогий Гість, у супроводі всіх зібраних на стації, приїхав до резиденції Впр. ОО. Василян, при вулиці Оклей і Райс, запрошений Впр. о. Ігуменом Е. Теодоровичем підчас його поїздки до Європи та перебування на гостині в гетьманським домі.

В ЦЕРКВІ СВ. ОТЦЯ НИКОЛАЯ

Того ж дня, о годині 10-ій рано, В. П. Гетьманіч Данило прибув до української греко-католицької церкви св. о. Николая при вулиці Оклей і Райс, де вислухав цілу співану Службу Божу, відправлену Всч. о. Сильвестром Коляром, ЧС ВВ, та вельми захоплюючу і глибоку змістом проповідь Впр. о. Ігумена Е. Теодоровича, ЧСВВ.

Перед закінченням Богослуження, Всч. о. Сильвестр Коляр поблагословив В. П. Гетьманіча Найсвятішими Тайнами. Підчас благословення всі в церкві стояли.

НА ПОСВЯЧЕННІ ЛІТАКА "КИІВ"

Самі природні сили змобілізувалися були, щоб випробувати витривалість і завзяття Гетьманців Державників. Вночі з суботи на неділю й у неділю рано, навіть у той час, як зустрічали Вельможного Пана Гетьманіча на залізничній стації, в Шикагу падав дощ. Небо закрили такі густі й чорні хмари, що годі було сподіватися доброї погоди в цей день, у день торжества посвячення "Києва". Це дуже пошкодило святові. Люди з дальших околиць були збаламучені, сумніваючись, чи відбудеться це посвячення.

Але приблизно по 11-ій годині перед полуднем вітер розігнав хмари й сонічко залило небесні простори своїм промінчастим світлом. Впорядчики свята кинулися зо всією силою спасати ситуацію.

В годині 2:30 сполудня В. П. Гетьманіч Данило в супроводі

Григорій Матвіїв.
Господарський референт при Централі СГД.

Головного Обозного СГД Канади та членів Централі СГД приїхав на площу Ривер Ровд, де мало відбутися посвячення літака "Київ". На летунське поле вже зішлюся з Шикага й околиць около 2,500 Українців та гостей чужинців. Тут стояло вже около 500 автомобілів та кілька троків, що ними приїхали люди.

Др. Омелян Тарнавський.

Сотник УГА й бувший Головний Отаман СГД Америки й Канади.

Блискавицею розлетілася серед тої маси народу вистка — "Гетьманич приїхав!" Маса заройлася. Десятки осіб з фотографічними апаратами кинулися на зустріч Гетьманському Синови, щоб зняти світлину з Йога особи на памятку для себе і своїх дітей.

Високого Гостя привітали на площі: Головний Отаман СГД, п. Николай Гуль, бувший Головний Отаман, Д-р Ом. Тарнавський та цілий ряд поважних українських громадян.

Головний Отаман СГД, п. Николай Гуль, привітав Високого Гостя цими словами:

ВЕЛЬМОЖНИЙ ПАНЕ ГЕТЬМАНИЧУ!

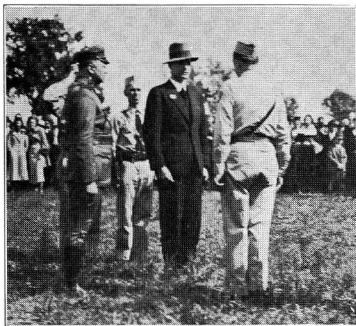
В імені цілого Союзу Гетьманців Державників Америки маю честь вітати Вас в місті осідку нашої Централі — Шикаго, на вільній Американській Землі.

Ми всі, Гетьманці Державники, дуже тішимося, що Ви, Вельможний Пане Гетьманичу, згодилися загостити до нашої Організації і до всіх Українських Патріотів на Американській Землі, що в братній згоді та любові працюють з нами для добра нашого Народу.

Ми дуже радіємо, що Ви, Вельможний Пане Гетьманичу, матимете змогу на власні очі побачити як живе наш нарід на цій землі, та запізнається, оскільки обставини сприятимуть, із життям, господаркою та організацією Народу Вільної Землі Вашингтона.

Дай Боже Вам, Вельможний Пане Гетьманичу, через цілий час Вашої гостини серед нас і всіх Українців - Патріотів на цій Землі Американській, почуватися в добрім здоров'ї, в повнім моральнім

задоволенні та набрати нових сил для дальшої вельми патріотичної державницької Вашої праці на користь усього Українського Народу!

Головний Отаман СГД, п. Н. Гуль, вітає В. П. Гетьманича Данила на летунській площі, перед посвяченням літака "Київ".

В. П. Гетьманич Данило на цей привіт Головного Отамана відповів короткою подякою в своїм імені й в імені свого Батька — Ясновельможного Пана Гетьмана Павла — цілому Союзові Гетьманців Державників Америки за прийняття Його та побажав найліпшого дальшого розвою Гетьманській Організації.

В супроводі пана Головного Отамана В. Пан Гетьманич підступив до літака "Київ", приготовленого до урочистості посвячення.

Нарід посунув зі всіх сторін лавами блище до В. Пана Гетьманича. Тисячі українських очей спрямовані на репрезентативну постать Гетьманського Сина. Тисячі українських лиць засіяли радістю й незвичайним захопленням. А фотографічні апарати зі всіх сторін зафіксувуть кожний крок Високого Гостя.

Біля літака "Київ", що гордо стояв з простягнутими від нього жовто-блакитними стрічками, відбулася парада й дефіляда уніформованих відділів (старших і молодечих) II. Округа Союзу Гетьманців Державників в Шикагу, під проводом військового референта Централі, п. Івана Дужанського та Округного Отамана, п. Павла Гудзея, з українськими та американськими національними прапорами.

В цій параді виступали як репрезентанти IV. Округа СГД (Діт-ройт) в уніформах: осаул СГД—Е. Драгінда, курінний отаман—С. Гава, сотн. Н. Небоженко, окружні старшини — пп. В. Лис, Т. Мельник і

інші. А до штабу при В. Панові Гетьманичеві зголосилися почесні гості з Дітройту — адвокат І. Кузь і відомий український бізнесмен, п. Н. Кіптік.

В. П. Гетьманич щиро подякував відділам округу за віддану йому честь і став коло літака "Київ", де вже зібралось Всечесне Духовенство, приготоване до акту посвячення. Посвячення "Київа" урочисто доконав найстарший віком серед українського священства в Америці — Впреп. о. Ювелят — Николай Сіминович, в асисті Впр. о. Ігумена Е. Теодоровича, ЧСВВ., о. Олексіва 4 Всч. о. С. Коляра, ЧСВВ. Урочистість посвячення закінчилась ямногліствієм Ясновельможному Панові Гетьманові Павлові, Вельможному Панові Гетьманичеві Данилові та цілому Українському Народові, що його з одушевленням відспівали разом з Духовенством кілька тисяч народу, зібраного коло літака "Київ".

Момент посвячення літака "Київ".

Біля мотора "Київа", зліва направо: Впр. о. Е. Теодорович, ігумен ЧСВВ, Всчч. о. П. Олексій і Впр. о. канонік Николай Сіминович. Шигаго, 12 вересня 1937.

Після цього В. П. Гетьманіч Данило став коло мегафону й вголосив першу свою історичну промову до Українського Народу та гостей-чужинців на Американській Землі. Чистота української мови, поважність тону, прекрасна дикція й привабливаюча постать Гетьманського Сина цілком зачарували тисячі слухачів. Навкруги запанувала абсолютна тиша. Всі слухали з незвичайною увагою та напруженням.

ПЕРША ПРОМОВА ВЕЛЬМОЖНОГО ПАНА ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА НА АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНТИНЕНТІ

Високопреподобні й Всечесніші Отці! Високодостойний Пане Головний Отамане! Шановна Українська Громадо!

Лиш 30 годин минуло, як я зійшов з корабля на Американську Землю.

Радісно мені, після цієї довгої подорожі серед чужих людей,

опинитися тут, між Вами — синами й доньками Українського Народу на Вільній Американській Землі. Особливо радісно мені бути зараз

На посвяченню літака "Київ".

Зліва направо: Др. М. Сіменович, Гол. Обозний М. Гетьман, Д. Чард, полк. Ол. Шаповал, В. П. Гетьманіч, М. Горох, Гол. Отаман Н. Гуль, І. Дужанський.

між Вами, що таксамо, як і численні наші Брати — українські патріоти в Європі та цілім світі — працюєте разом з всіма нами для одного Великого Діла.

Я приїхав до Вас по наказу мого Батька. В той же самий час я виконую обіцянку, дану перед роком делегатів Союзу Гетьманців Державників в Європі, Головному Обозному Михайлові Гетьманові. Я обіцяв тоді завітати до Вас — моїх земляків в Америці та Канаді, коли буде закінчена летунська акція придбання нового літака "Київ". Союз Гетьманців Державників це чергове своє завдання виконав.

Честь і слава йому за це!

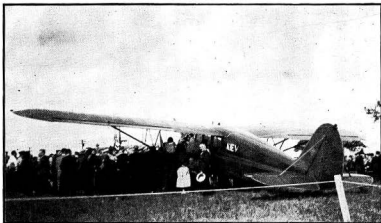
Додержую свого слова й я.

Я щасливий, що сьогодні разом з Вами на цій спільній нашій урочистості.

Батько наказав мені переказати його сердечний привіт усім Вам — Достойникам Святої Церкви за Океаном. Батько сердечно вітає Союз Гетьманців Державників Америки та його вірний і патріотичний Провід. Як рівно ж сердечний привіт передає мій Батько всім нашим однодумцям і всім Вам — українським патріотам, що щиро співпрацюєте разом з нами для Святого Діла Визволення України.

Батько мій щиро дякує Союзові Гетьманців Державників Америки і його Проводові та всім нашим симпатикам за океаном за Вашу витревалу й патріотичну роботу, за Вашу активність і жертвенність

на користь Української Національно-Державницької Справи ось уже так довгі роки!

Після посвячення "Киева". 12-го вересня, 1937 р., кожний хотів відбути бодай кількіньоминуту прогулку в повітрі на третьому гетьманському літаку. Світлина представляє сотні осіб, що згуртувались біля "Киева", очікуючи своєї черги.

Батько дуже радіє, що тут, між Вами за Океаном, зародилася думка розбудови української національної авіації. Цьому ділові Батько надає важне значіння. Бо ще ні одна нація не здобула незалежного державного життя тільки самою ідеєю та самим словом. Тільки ідея сполучена з організацією матеріяльних сил народу може привести до перемоги. Те, що Ви тут за Океаном заходилися організувати українське авіаційне діло, є важне не тільки тому, що дає змогу цілому рядові українських патріотів здобути знання цієї найважливішої ділянки техніки так потрібної для військової справи, але ця летунська акція ще важна й тим, що вона взагалі звертає увагу українського суспільства на величезне значіння матеріяльної сили в ділі визволення Народу.

Шлях, що по ньому працює Союз Гетьманців Державників, — правильний! Бажаю йому дальших успіхів. Щастя Боже!

Для мене є великою несподіванкою бачити тут, на цім полі, американських горожан німецького походження, що разом з нами, Українцями, взяли участь у цім нашім святі.

Я хочу до них промовити в їх рідній мові:

До американських Німців В. П. Гетьманчю Данило звернувся цими словами:

Шановні Німецькі Гості!

Великою й приємною несподіванкою для мене є бачити Вас тут, на нашім святі. Вітаю Вас в імені всіх Гетьманців, що тут зібралися.

Український Нарід сьогодні перебуває в стані важкої боротьби за своє незалежне, державне життя, боротьби, яка точиться на всіх Українських Землях і прибирає, в залежності від обставин, різні форми. Сьогодні стремління Українців мати власну державу, бажання

кувати власними руками своє життя охоплює все більші маси свого народу. Хотіння це — ірраціональне й може бути порівняне тільки з глибоким релігійним почуттям.

Одним із найбільших ворогів, що перегороджують шлях наш до вільного життя, — це большевицька Москва, що захопила найбільшу частину нашої Землі. Але большевизм, як світогляд, в усіх його проявах, стоїть вперек дороги до нашого національного й державного відродження. І тому ми його всіма силами поборюємо.

Тому ми з великим інтересом і захопленням слідкуємо за боротьбою проти цієї світової небезпеки в інших країнах і особливо в Німеччині. Ваша бувша Батьківщина, дякуючи розумові й енергії її Провідника, цю небезпеку перемогла. За це честь їй і слава!

Я переконаний, що висловлюю Вам почуття всіх присутніх тут українських патріотів, передаючи Вам вислови симпатії до Німецького Народу й щирі побажання дальших успіхів в його тяжкій боротьбі!

Звертаючись далі до кількатисячної маси Українців, скупчених коло мегафону, Вельможний Пан Гетьманч Данило сказав:

Шановна Громадо!

Я щасливий, що мені доводиться брати участь у цій нашій українській урочистості. Щасливий бачити й відчувати, що в конкрет-

ній загально-національній роботі легко встановлюється порозуміння між всіма Українцями, яким дорога справа Визволення України.

Цю національну роботу Гетьманці ведуть і будуть далі вести аж до нашої перемоги, до здійснення наших національних стремлень.

Я вірю і знаю, що шлях до нас знайдуть всі українські патріоти як серед молодого так і серед середнього і старшого покоління нашого суспільства, всі Українці, котрим іде не про розпорошення, а про підготовку й об'єднання всіх наших народніх сил до нового національного

Перша промова В. П. Гетьманча Данила в Америці. Після посвячення літака "Київ" 12. вересня, 1937 р. на летунській площі "Ривер Роуд" (біля Шікаго) Вельможний Пан Гетьманч Данило виголошує Свою першу промову на Американській Землі перед мегафоном.

зриву. А що до цього зриву дійде, в це Батько і я глибоко віримо і будемо й надалі для збільшення нашої внутрішньої єдності й сили непохитно працювати.

Хай буде цей новий літак, здобутий зусиллями щирих Українських Патріотів, носити ім'я "КИІВ"!

Хай служить він Ідеї нашого національного скріплення й об'єднання!

Хай нагадає він, що ми ще й досі бездержавний нарід, поглиблюючи тугу нашу за вільним і незалежним життям і посилюючи нашу енергію до дальшої боротьби!

Хай служить він Україні!

Хай воскресне Вільна Незалежна Українська Держава!

Україні слава!

Останнє слово "Слава!", що прогреміло з уст Гетьманського Сина гарним акордом, маса народу підхопила і це "Слава!" покотилося далеко по летунському полі.

Лише скінчив своє слово В. Пан Гетьманич, як коло мегафона став полк. Ол. Шаповал і виголосив:

"Слава нашому Дорогому Гостеві Гетьманському Синові Вельможному Панові Гетьманичеві Данилові!"

Ціла маса народу ентузіастично гукнула трикрат "Слава!"

— "Його славному Батькові — Великому Українському Патріотіві Ясновельможному Гетьманові Павлові — "Слава!" — знову кликнув у мегафон полк. О. Шаповал.

Громом вирвалось з грудей кілька тисяч Українців трикратне "Слава!"

"Слава Гетьманичеві!"

Одна зі сцен після посвячення літака "Київ" 12. вересня, 1937 р. на летунській площі "Ривер Роуд", біля Шикаго. Зліва направо: майор Др. Мирослав Смінович, Головний Обозний Михайло Гетьман, полк. Ол. Шаповал, інструктор-авіатор Д. Чард, В. П. Гетьманіч Данило, соти. Михайло Горох, Головний Отаман СГД Николай Гуль, військовий референт І. Дужанський й курінний отаман Степан Гава з Дітройт.

Захоплення народу було таке велике, що майже в кожного сльози текли з очей від того щастя й радости, що нарешті Українці на Американській Землі дочекалися першої в історії України щасливої наго-

ди бачити на власні очі Наслідника Гетьманського Престолу, чути Його мудре слово й жити разом з Ним однією рідною й дорогою для всіх Українців Національно-Державною Ідеєю.

На цій офіційна частина урочистості закінчилася.

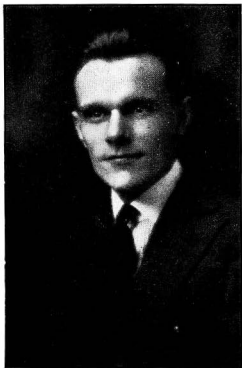
ПІКНІК—ФЕСТИН

Після закінчення офіційної частини урочистості посвячення літака "Київ" на летуєвській площі, В. П. Гетьманіч Данило, в супроводі духовенства, членів Централі С.Г.Д., гостей з Дітройту й цілого ряду старших членів Організації С.Г.Д. в Шикагу, відїхав на город української греко-католицької церкви св. о. Николая, де відбувся великий пікнік-фестин, як продовження свята посвячення літака "Київ". За ним посунули й маси народу.

Тут знову з'явилися десятки українських аматорів з фотографічними апаратами і світили кожний рух Гетьманського Сина.

Незабаром виладувалися два уніформовані молодечі відділи II Округа С.Г.Д. в Шикагу, а саме — молодечий відділ з північної частини міста під командою сотника Николая Матвіїва і молодечий

відділ з полудневої частини під командою свого сотника Петра Шкварка. Обидва ці відділи під загальною командою військового референта, п. Івана Дужанського, відбули військові вправи, яким дуже уважно приглядався Вельможний Пан Гетьманіч. По закінченні вправ Пан Гетьманіч Данило щиро подякував молодим Гетьманцям за їх організаційну працю й закликав далі щиро працювати, але з іще більшою енергією та завзяттям. Потім В. П. Гетьманіч сфотографувався з цілим відділом молодиків. Побачивши це, жінки-гетьманки II Округа, заатакували Пана Гетьманіча й попросили сфотографуватися й з ними. Зібрані гості цілими гуртами оточували Геть-

Адвокат Богдан Пелехович
Правний дорадник при Централі СГД.

манського Сина. Кожний хотів зблизька поглянути на Нього. Кожний силкувався про щось запитати Високого Гостя та почути від Нього бодай пару слів...

А час летів. Сонечко почало вже котитися до заходу. Треба було Гостеві дати відпочинок після далекої подорожі.

Перед шестою годиною над вечір В. Пан Гетьманіч Данило, в супроводі почесної варті відіхав з пікніку. А на горіди маса народу ще довго бавилася під радісним вражінням першої зустрічі з Гетьманським Сином на Американській Землі.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

Дня 13. IX. 1937 р. вечером Вельможний Пан Гетьманіч Данило склав візиту Головному Отаманові С.Г.Д., п. Николаєві Гулеві й залишився в нього на вечері, в товаристві членів Централі С.Г.Д.

Дня 14. IX. Рано В. П. Гетьманіч оглядав цілоденну школу Отців Василіян при Оклей і Райс вул. й слухав пояснення про хід праці цієї школи Впр. о. Ігумена Е. Теодоровича й о. А. Сенишина.

Дня 15. IX. В. П. Гетьманіч у супроводі деяких членів Централі оглядав місто Шикаго й відвідав великий Історично-Природничий Музей. Після цієї екскурсії був запрошений на вечерю до гетьманця п. Н. Погребного. По вечері склав візиту б. Головному Отаманові д-рові Ом. Тарнавському.

Дня 16. IX. пополудні В. П. Гетьманіч приймав у себе пп. адвоката Б. Пелеховича, д-ра Ом. Тарнавського й п. М. Тимофіїва.

Ввечері В. Пан Гетьманіч був присутній на військових вправах молодечої сотні С.Г.Д., що відбувалися під командою молодого сотника Матвіїва. В. П. Гетьманіч виголосив до молодиків коротку промову в англійській мові, висловлюючи своє задоволення, що вони плекають військового духа в своїх рядах. "Успіх боротьби Українського народу залежатиме від того — сказав м. ін. В. П. Гетьманіч — чи наш нарід встигне створити свою власну військову силу.

В. П. Гетьманіч Данило біля літака "Кубі", після пробних летів 18. вересня, 1937 р.

На військову силу звертали увагу всі поневолені народи, які сьогодні вже здобули свою державну незалежність.”

Зі Здвигу Гетьманської Січної Організації в Шикагу в 1930 р.

Члени Централі й Окружні Старшини та гості ждуть походу сотень Січовиків перед церквою св. о. Николая. — Зліва направо стоять у першому ряді: П. Демян — Окружний Отаман з Дітройту; С. Мурич — скарбник Централі; Іван Войціцький — Окружний Отаман з Клівленда; В. Гриневецький; Др. Степан Гриневецький — Головний Отаман; М. Чемний — Окружний Референт з Дітройту; І. Дужанський; Др. І. Смух — Військовий Референт; капітан Райс. У другому ряді зліва направо: майор Др. М. Сімонюк; представники Американської Армії; о. Побудський; о. Ф. Тарнавський; Др. О. Тарнавський; о. Кузьмак.

Після цього В. П. Гетьманіч Данило взяв участь в офіційному засіданні Централі С.Г.Д., де виголосив доклад про міжнародне положення та українську справу на сьогоднішній день.

Дня 17. IX. В. Пан Гетьманіч, в супроводі Впр. о. Ігумена А. Сенишина, оглядав фабрику МекКорміка, де давав пояснення форман-Українець п. Гайович. Там же В. Пан Гетьманіч мав нагоду особисто познайомитись і привітати цілий ряд українських робітників, що працюють в тій фабриці.

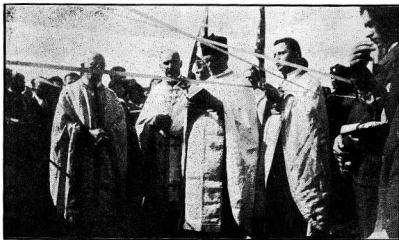
Увечері В. Пан Гетьманіч взяв участь в офіційних зборах окружної старшини II. Округу С.Г.Д., де виголосив довшу промову на зовнішньо- й внутрішньо-політичні теми.

18. IX. В. П. Гетьманіч відвідав Індустріальний Музей в Шикагу. Увечері відбув візиту в адвоката п. Б. Пелеховича.

КНЯЗЬ ЦЕРКВИ Й СИН ГЕТЬМАНА

НА СВЯТІ "УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ" В ШИКАГУ, 19-ГО ВЕРЕСНЯ, 1937 Р.

Неділя, 19-го вересня, 1937 р., залишиться на довгі й довгі роки в пам'яті української колонії м. Шикага й околиць, як світлий день —

Посвячення літака "Київ".

Зліва направо: Впр. о. Е. Теодорович, ігумен ЧСВВ, Всеч. о. П. Олексів, о. канонік Сіминович, Всеч. о. Коляра ЧСВВ. Шикаго, 12-го вересня, 1937 р.

день поєднання духовного й світського Авторитетів Українського Народу на Американській Землі, й віддання тисячею Українців глибокої пошани тим нашим Авторитетам.

В цей день Українці міста Шикага та околиць уряджували в південній околиці цього міста (на площі коло павільону при 86-й вулиці й Вестерн Евеню) "УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ" на користь Української Вищої Школи в Стемфордї, Конн. В цім загально-українським святі взяли участь Високі Гості — Йх Ексцеленція Преосвященний Владика Кир Константин Богачевський і Йх Вельможність Гетьманський Син Данило Скоропадський.

АРХИЄРЕЙСЬКА СЛУЖБА БОЖА

Згідно з встановленою програмою, свято почалося о годині 11-ій перед полуднем Архирейською Службою Божою там же, коло павільону. Точно в призначену годину коло престолу, оздобленого національними прапорами та живими квітами, стали: Преосвященний Владика Кир Константин в асисті Впр. і Всеч. Духовенства — о. каноніка Н. Сіминовича, о. ігумена А. Сенишина ЧСВВ, о. Бернадського, о. пароха С. Журавецького й о. сов. Олексіва — місцевого пароха, що був головним організатором цього свята.

Перед самим початком Служби Божої прибули в автах та троками

уніформовані відділи (мужеські старші, молодечі та жіночі) Союзу Гетьманців Державників і з весело повіваючими українськими й американськими прапорами величаво вмашерували на місце, де мала правитись Служба Божа.

На посвяченню літака "Київ".

Зліва направо: Н. Кінтик, адв. І. Кузь (обидва з Дітройт), бувший Наказний Отаман СГД — д-р О. Тарнавський, Впр. о. Е. Теодорович, ігумен ЧСВВ, В. П. Гетьманіч Данило, Організаційний Референт М. Моранець, сотн. М. Горох, полк. Ол. Шаповал, Н. Кулак, сотн. Н. Небоженко (з Дітройт). — 12-го вересня, 1937 р.

За кілька хвилин надіхали авта з В. П. Гетьманічем Данилом, що прибув у товаристві Головного Отамана СГД, п. Николи Гуля, членів Централі СГД та почесної варті зі старших гетьманців міста Шикага. Прибувші гості стали напереді, поблизу Духовенства, під національними прапорами і слухали Службу Божу. На місці Архирейської Служби Божої зібралось за кілька хвилин около 1,000 народу. Очі всіх присутніх постійно звернені в сторону Гетьманського Сина та Його оточення. Цілий ряд людей скермували свої фотографічні апарати в сторону Князя Церкви та Вельможного Пана Гетьманіча Данила, щоб зафіксувати на всі потомні часи цю небувалу на Американській Землі історичну подію серед Українського Народу — духовно-національне поєднання в спільній молитві Українського Архипастиря й Українського Престононаслідника.

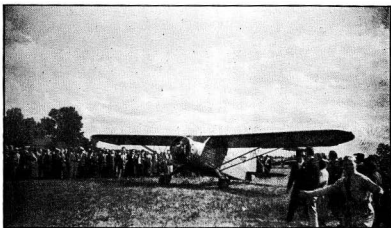
Моменти незвичайно урочисті й захоплюючі. Обличчя маси народу світяться великою радістю й душевним вдоволенням.

А Архирейська Служба Божа зо всією її урочистістю продовжується.

Час так скоро проходить, що хвилини летять як секунди. Із мегафону поставленого на престолі та перед хорами по всьому полі розносяться слова молитви до Всевишнього.

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО ВІП. О. ОЛЕКСІВА

Віпр. о. совіти. Олексів виголошує сильне привітальне слово до Князя Церкви; в тім слові коротко переказує великі заслуги Преосв. Кир Константина, Єпископа Українців греко-католиків в Америці, в справі розбудови української національної культури та свідомости на Американській Землі й закликає присутніх зложити щедру жертву на Українську Вищу Школу в Стемфорді.

В. П. Гетьманіч Данило перший раз злітає на літаку "Кийв", після його посвячення, 12-го вересня, 1937 р.

ПАТРІОТИЧНА ПРОПОВІДЬ КНЯЗЯ ЦЕРКВИ

За кілька хвилин виголосив високопатріотичну проповідь сам Князь Церкви — Преосвященний Владика Кир Константин. Він переказав коротко історію славних часів нашого народу, коли Україна була могутньою державою. Щоб Українці відродилися до незалежного життя, треба насамперед розбудувати свою національну просвіту та свою національну культуру. Треба плекати свою рідну мову скрізь, де лиш перебуває українська душа, а особливо на Американській Землі. Це найліпше можна досягнути в рідній школі. Для цього й створена Українська Вища Школа в Стемфорді. В цій школі мають виховуватися будучі провідники Українського Народу на Американській Землі. Бо без своїх глибоко моральних і національно свідомих провідників наш народ на Американській Землі винародовиться, загине. Закінчив Владика закликом віддавати українські діти до вечірніх українських парохіяльних шкіл та до цілоденної української школи, що її ведуть ОО. Василіяни в Шикагу.

Закінчилася Архирейська Служба Божа многолітствіями Вселенському Архиреєві, Папі Пію XI, ВПреоєв. Митрополитові Кир Андрєєві, Преосв. Єпископові Кир Константинові, всьому Українському Духовенству та всьому Українському Народові.

ПАРАДА ГЕТЬМАНЦІВ ДЕРЖАВНИКІВ

Після Служби Божої уніформовані відділи II. Округа СГД, під командою окружного отамана п. Івана Гудзея, стали добре вишикувані з національними прапорами й віддали честь Йх Ексцеленції Єпископові Кир Константинові й В. П. Гетьманичеві Данилові, що пройшли по фронті цих відділів, в супроводі п. Головного Отамана Н. Гуля та членів Централі.

По цій гарній параді відбувся в павільоні спільний обід з Ексцеленцією Кир Константином і Вельможним Паном Гетьманичем Данилом, що поруч засіли коло одного стола. А маса народу обсадила решту — цілий ряд довгих столів. Розпорядчиком (тостмайстром) підчас цього обіду був відомий місцевий український діяч — адвокат Богдан Пелехович.

ПРИВІТАЛЬНІ ПРОМОВИ ГОСТЕЙ

З привітальними промовами підчас цього обіду виступали: адв. Б. Пелехович, яко тостмайстер, б. Головний Отаман СГД, д-р Ом. Тарнавський, Гол. Отаман СГД п. Н. Гуль, п. Жовнірчак і п. Когут. Всі промовці вітали Преосвященного Кир Константина та закликали Українську Громаду зложити щедру жертву на Українську Вищу Школу в Стемфордї.

СЛОВО В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

Після цього п. тостмайстер запросив до слова В. Пана Гетьманича Данила.

Появу Пана Гетьманича коло мегафону маса народу привітала довгими й дуже гучними оплесками.

"Ваша Ексцеленціє, Високопреподобні Отці і Шановна Українська громадо!" — почав свое слово В. П. Гетьманич Данило. — "Я промовляю до Вас не тільки як представник мого Батька і Гетьманців на

В. П. Гетьманич Данило й Референт Авіації при СГД, полковник Ол. Шановал, біля літака "Кітв", після пробних летів 18-го вересня, 1937 р.
(Світлав студент-летун В. Ткачук).

європейському континенті, але також як Українець-Придніпрянець з походження, що душею й тілом стремить до того, аби обидві вітки Українського Народу — східня й західня — об'єдналися якнайкорше в спільній боротьбі за виборення своєї власної самостійної і ні від кого незалежної Української Держави." (Рясні оплески).

"Сьогодні" — казав далі В. П. Гетьманич Данило — "українська національна боротьба точиться на всіх Українських Землях. Бореться наш нарід за кращу долю на Великій Україні, під Польщею, під Чехословаччиною, під Румунією, на Далекім Сході, в обох Америках і по цілій еміграції. Скрізь Українці боронять свої національні позиції. Важка і складна ця боротьба. Вимагає вона великого внутрішнього напруження й горіння. Вимагає вона твердої віри й сильних характерів. Боротьба ця матиме успіх тільки тоді, коли буде вона осяяна глибокою любов'ю між всіма Українцями й коли спиратиметься на християнські засади; коли будуть поруч світських Авторитетів плекатись та шануватись у нас і духовні Авторитети".

Далі Вельможний Пан Гетьманич Данило завважує, що не можна увявити собі, щоб політична боротьба за кращу будуччину нашого народу могла мати успіх, оскільки рівнобіжно не буде вестись боротьба за культурне піднесення нашого суспільства. Питання підготовки кадрів культурно й духовно вишколених провідників має для нашого Визвольного Діла величезне значіння.

Тому мусимо використати кожную можливість для того, щоб причинитися до вишколу таких наших будучих провідників. Америка й Канада є сьогодні єдиними країнами, де українські культурні інституції можуть свобідно розвиватись. Тому моральним і національним обов'язком всіх Українців є підтримати всіма силами Його Ексцеленцію Єпископа Кир Константина в Його тяжкій роботі — удержання нашої славетної культурно-наукової інституції — Вищої Школи в Стемфорді." (Гучні оплески).

"Гетьманці!" — продовжував далі В. П. Гетьманич Данило — "Ведуть роботу для внутрішнього скріплення цілого українства. Вони всіма силами стремлять до того, щоб нарід наш не уважав себе за щось нижче від інших народів; натомість, щоб нарід наш мав глибоку віру, що він і тільки він є господарем своєї власної долі й цю долю своєю сам, по своїй уподобі і мусить кувати!" (Бурхливі оплески).

"Хай відідуть Йх Ексцеленція до Філадельфії" — продовжує своє слово В. Пан Гетьманич — "з глибоким внутрішнім задоволенням, що українське громадянство в Шикагу зрозуміло, оцінило й підтримало Йх у Йхній високо-патріотичній роботі. Бо не може бути остаточної політичної перемоги без попереднього піднесення української культури й гартування українського духа!" — сильним акордом закінчив своє слово Гетьманський Син. Повна зала народу в павільоні затремтіла. Грім довгих оплесків зірвався зпоміж тієї маси, що обернулася в величаву овацію Українському Престолонаслідникові.

Його Вельможність Пан Гетьманич знову сів коло стола поруч Єпископа. Князь Церкви гаряче стиснув руку Гетьманча на знак подяки.

Тостмайстер, адвокат Пелехович, запрошує до слова Преосвященного Владику.

Його Ексцеленція Преосвященний Кир Константин Богачевський,
Єпископ Української Греко - Католицької Церкви в Злучених
Державах Америки.

ПАТРИОТИЧНА ПРОМОВА ПРЕОСВЯЩЕНОГО ВЛАДИКИ КИР КОНСТАНТИНА БОГАЧЕВСЬКОГО

“Дорогі Браття й Сестри!” — почав Йх Ексцеленція Кир Константин. — “На цім нашім святі, тут між нами, ми маємо велику приємність вітати славного Гостя, Вельможного Пана Гетьманича Данила, Сина Йх Світлості Ясновельможного Пана Гетьмана Всієї України! (Грімкі оплески). Вітаємо Його як нащадка Гетьманського Роду, як живий звязок з нашою Минувшиною і як надію на нашу щасливу й велику Будуччину. Батько нашого дорогого Гостя творив Українську Державу, працював зо всіх сил, щоб піднести Український Нарід на достойну височінь державного народу. Працює Він і тепер, не зважаючи на незвичайно тяжкі обставини життя на чужині.

“Недавно Німці святкували 700-літній ювілей заснування своєї

столиці Берліна. Наш золотoverхий Київ уже кілька соток літ існував як велике й на ті часи світове місто, заки появилoся німецьке село на тiм місці, де тепер Берлін. Київ наш, це слава наша — слава цілої України. Він тримає невмирущу славу наших колись так могутніх Князів і Гетьманів, володарів великої старої нашої Держави. Як довго наш нарід любив і шанував своїх Великих Князів і Гетьманів, так довго був він зорганізований, сильний і мав свою власну Державу, а якою мусів рахуватися цілий світ.

“Батько нашого славного Гостя, Ясновельможний Пан Гетьман Павло, почав творити Українську Державу. Син Його — наш дорогий Гість, Вельможний Пан Гетьманіч Данило — продовжує й продовжуватиме це незвичайно важке й відповідальне діло. Тому, Браття й Сестри, ми від щирого серця шануємо нашого дорогого Гостя!” (Громом довгих оплесків, що обернулися в величаву овацію, вся зала зірвалася на ці слова Владика).

Дальше Преосвященний Владика Кир Константин звернув увагу на виховання в школах українського молодого покоління в душі української історичної національно-державницької традиції, пошани до духовних і світських Авторитетів та закликів піддержувати всіма силами українські школи.

Маса народу бурхливою овацією привітала слова свого Князя Церкви.

ЗАКІНЧЕННЯ СВЯТА

Гостмайстер закликав пошанувати Високих Достойників і ціла зала трикратно відспівала “Многая літа” Їх Ексцеленції Владикі Кир Константиновичу Богачевському, Їх Світлості Ясновельможному Панові Гетьманові Павлові й Вельможному Панові Гетьманічеві Данилові.

На цій офіційна частина свята “Українського Дня” закінчилася

Преосвященний Епископ Кир Константин Богачевський у розмові з В. П. Гетьманічем на святі “Український День”. — Шикаго, 19-го вересня, 1937.

й почалась весела забава. Владика й Пан Гетьманич, у супроводі почесної варті шिकाговських гетьманців, відіхали на приватну гостину до панства Сіминовичів.

А на місці свята маси народу з великим оживленням та захопленням ділилися своїми враженнями від тої мудрої й патріотичної науки, що її всі почули з уст Високих Достойників.

* * *

Дня 20. IX. 1937. В. П. Гетьманич працював у Себе в дома, залагоджуючи велике листування.

Дня 21. IX. В. П. Гетьманич відбув прогульку на моторовім човні в товаристві Впр. о. Ігумена Е. Теодоровича ЧСВВ, адв. Б. Пелеховича та молодого п. Музики на Факс і Грос озер, де відпочивали й ловили рибу.

Преосв. Епископ К. Богачевський під час розмови з В. П. Гетьманичем і д-ром М. Сіминовичем після Служби Божої з нагоди "Українського Дня", що відбувся в Шикагу 19-го вересня, 1937 р.

ВЕЛЬМОЖНИЙ ПАН ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО СЕРЕД НІМЕЦЬКОЇ КОЛЬОНІ В ШІКАГУ

В середу, 22-го вересня, шикаговські Німці, зорганізовані в своїм національним товаристві "Дойтчер Фольксбунд", запросили Вельможного Пана Гетьманича Данила до себе на гостину, до власної гарної домівки при вулиці Вестерн.

Коли по 8-ій годині вечером прибув Пан Гетьманич до їх домівки, його зустріли уніформовані Німці й парадно провели до своєї салі та посадили з великою пошаною на почесному місці. Сяля вже була заповнена. Туди прийшло около 500 осіб, мужчин і жінок.

Голова зборів, п. П. Гиссбл, представив зібраним Гостя. Всі привітали В. П. Гетьманича бурхливими оплесками.

Після цього один із членів їх організації виголосив доклад на тему нападів у пресі на німецькі організації в Америці, в яким висміяв різні інсинуації з боку ворожих сил на адресу німецьких національних організацій.

Після цього докладу голова зборів запросив до слова В. Пана Гетьманича Данила. Пан Гетьманич говорив поверх 20 мінут по німецьки. У своїй промові В. П. Гетьманич насамперед широко подякував

за запрошення на цю гостину. Далі переказав, з якою увагою, перебуваючи довші літа в Німеччині, Він стежив за переможною боротьбою Німеччини за краще своє життя, особливо проти больше-

Перший літак Союзу Гетьманців Державників в Америці — "Україна".
На літаку пок. А. Чайківський. — (Світлин І. Шеремета в 1934 р.).

визму, що провадилася й внутрі країни й назовні. Потім довше зупинився на історії боротьби Українського Народу за свою державну незалежність на всіх Українських Землях. Підкреслив, що причини ріжних неуспіхів Українського Народу в рр. 1917-18 походять від того, що в ті часи, під впливом кличів великої російської революції, активна частина українства більше захоплювалася інтернаціоналістичними ідеями (марксизмом), на шкodu своїх національних цілей та ідеалів. І це було головною причиною наших тоді невдач та державної катастрофи.

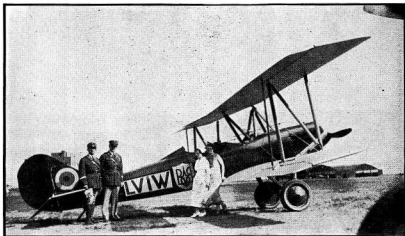
"Але певна частина Українців" — продовжував В. Пан Гетьманич — "вже й тоді завзято боролася проти інтернаціоналістичних ідей. Тепер ця боротьба наша має більше організований характер та захоплює дедалі все ширші верстви Українського Народу. Це приведе нас без жадного сумніву до своєї ні від кого незалежної Української Держави."

Під кінець своєї промови В. Пан Гетьманич Данило сказав, що українські патріоти багато навчилися з прикладів боротьби національної Німеччини, як власними силами можна відродити та скріпити свій нарід і свою державу.

Присутні на салі всі як один встали з місць і нагородили Гетьманського Сина довгими оплесками.

Голова зборів дуже сердечно подякував В. Панові Гетьманичеві за Його слово. Потім відбулася товариська забава. В. Пан Гетьманич був беззастанно оточений групами Німців, що зо всілякими запитами

зверталися до Нього, щоб почути думки Гетьманського Сина про ріжні справи.

Другий літак СГД в Америці — "Львів".

Біля літака (заїва направо): соти Марчак, осаул Євген Драгінда, сотничка Червоного Хреста СГД — панна Грина Гарнавська й пані Драгінда.
(Світлив соти І. Шеремета.)

Перед відїздом Пана Гетьманича з цієї гостини, старшина їх організації з великою пошаною провожала Гостя із салі аж до самого авта та сердечно прашала, коли авто вже відїзджало.

НА УКРАЇНСЬКОМУ БЕНКЕТІ В ШІКАГУ, ДНЯ 3-го ЖОВТНЯ

В неділю вечером, дня 3-го жовтня 1937 р., нова шкільна саля української школи, при церкві св. о. Николая (Оклей і Райс вул.) в Шікагу, була місцем небувалого ще в житті тутешньої української колюній патріотичного піднесення і захоплення.

В цей день Союз Гетьманців Державників в Шікагу, спільно зі своїми прихильниками і однодумцями та з участю місцевого українського Духовенства й визначніших українських громадян, уряджували громадське прийняття Гетьманському Синові — Вельможному Панові Гетьманичеві Данилові.

Ще перед 6-ою годиною вечером велика шкільна саля була пре-красно удекорована. Вздовж салі, у кілька рядів, стояли столи, накріті гарними обрусами. Центральний стіл, де мав сидіти Високий Гість, оздоблено накривками, вишитими в гарному українському стилі. За цим столом стояв на певній віддалі розкішно прибораний в квіти та вишивані рушники, з жовто-блакитними стрічками, портрет Батька нашого Гостя — Його Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана Всієї України, Павла. При вході до цієї салі було виведено імпозантний напис: "Хай живе Вельможний Пан Гетьманич Данило!", завітчаний живими квітами.

Перед 7-ою годиною вечером зі самої салі аж на вулицю стали двома рядами з карабінами уніформовані молоді гетьманці, під коман-

Гетьманська летунська "триця" в Америці.

Зліва направо: "Київ", "Україна" і "Львів" на площі "Ривер Роуд", Шикаго.

дою військового референта СГД і приготувались до зустрічі Високого Гостя. А в цей час за всіма столами в салі вже було повно народу, що нетерпляче чекав появи Гетьманського Сина.

ЗУСТРІЧ В. ПАНА ГЕТЬМАНИЧА

Точно о год. 7-ій веч. надійшов до шкільного будинку В. П. Гетьманич Данило, в супроводі господаря бенкету Д-ра Мир. Сіминовича та кількох членів Централі. Залунала команда: "Позір! Віддай честь!". Карабіни в руках молодих гетьманців, справно піднеслися "на честь" і В. П. Гетьманич пройшов через той шпалір молоді гетьманської гвардії до салі. Лише переступив Вельможний Гість поріг, як увесь наряд на салі повстав з місць, а перед Гетьманським Сином став Головний Отаман СГД, п. Н. Гуль, з хлібом-сіллю і промовив:

"Ясновельможний Пане Гетьманичу! Нашим старим українським звичаєм витаєм Вас хлібом і сіллю. Ласкаво прошу прийняти."

В. П. Гетьманич Данило прийняв з подякою хліб-сілля. А в цей мент молоденька панночка Марійка Іванишин, підносячи Гетьманському Синові велику китицю розкішних квітів, привитала Його такими словами:

"Витаю Вас, Достойний Гостю — Пане Гетьманичу, веселим і щирим серцем. Хай дорога Вашого життя стелиться перед Вами рожами й квітами до Гетьманського Престолу на славу Господу Богу й Неньці Україні!" В. П. Гетьманич прийняв квіти й щиро подякував молоденькій українській панні.

Гетьманські літаки на американській летунській параді.
Зліва направо: "Україна", "Львів" і "Київ", на летунській площі в Філадельфії.

СПІЛЬНА ВЕЧЕРЯ

Після цього, в супроводі господаря бенкету й почесної варти, В. П. Гетьманіч Данило пройшов через вельми зворушену цією церемонією салю і сів за центральним столом, між господарем бенкету з одної сторони, а Головним Отаманом СГД — з другої.

Почалася вечеря. Вся сая нагадувала український луг в травневу пору, рясно засіяний живими різнокольоровими українськими квітами. То приваблювали очі глядача гарні українські національні строї українських дівчат-красунь, що численно прийшли послужити гостям підчас бенкету, і хористок славного хору ім. М. Лисенка, що завітали, щоб виконати добірну концертну програму й уважали приємністю для себе зарепрезентувати перед Гетьманським Сином на американській землі в своїм ріднім одязі. Загальний вигляд салі був вельми захоплюючий.

Бистрі очі молодого Репрезентанта Гетьманської Родини раз-у-раз весело споглядали на салю, що в цей час разом із Ним переживала однакове почуття радості й морального вдоволення.

ПРОМОВА Д-РА М. СІМИНОВИЧА

Після вечері господар бенкету, д-р М. Сіминович, просить уваги й звертаючись до присутніх, промовляє:

"До нас завітав спадкоємець Українського Гетьманського Престолу — Вельможний Пан Гетьманіч Данило Скоропадський. Ви вже знаєте те величезне захоплення цілої української колонії в Шикагу особою нашого дорогого Гостя. В. П. Гетьманіч Данило половин серця всіх нас."

Далі, звертаючися до В. П. Гетьманіча, д-р В. Сіминович просить

Його переказати Його Батькові — Я. В. Пану Гетьманові Павлові найсердечнішу подяку від шिकाговських Українців за те, що післав до нас Свого Сина, щоб разом із нами пережити ці радісні дні.

— “Щиро просимо Вас, Вельможний Пане Гетьманичу — кінчив своє слово Др. М. Сіминович, переказати, що ми всі дуже бажаємо, щоб Ваш Дорогий Батько — Йх Світлість Ясновельможний Пан Гетьман Павло — знову якнайскорше засів на Українському Престолі на славу Українському Народові й Великій Українській Соборній Гетьманській Державі!” — Промову п. господаря бенкету часто переривала ціла саяя рясними оплесками, а останні слова викликали бурю оплесків усіх присутніх.

ПРОМОВА ВПР. О. Н. СІМИНОВИЧА

Дальше промовляв найстарший душпастир, Впр. о. канонік Николай Сіминович.

“В часі торжеств 12 й 19. вересня в Шикагу—казав той український патріарх — було багато вельми патріотичних промов на честь нашого дорогого Гостя, В. Пана Гетьманича. Ті промови виявили, що наша громада віддала честь не тільки нашому Високому Гостеві, що заго- стив до нас. В Його особі ми витали і дальше витаємо також Його Батька, Я. В. П. Гетьмана Павла. Бо лиш за Його гетьманування була правдива Українська Держава.

Але знайшлися ті великорозумні “вчені”, що злучилися з ворогами Москалями й завалили ту нашу Державу. Самі упали й нарід наш у неволю завели. То була страшна й ганебна зрада. При одній згадці про цю зраду, я захорів і не міг взяти участь, як належить, в прийнятті Гетьманського Сина, коли Він ласкаво заго стив до нашого дому в Шикагу.”

Далі, Впр. о. Н. Сіминович оповів сон, що снівсь йому недавно про візд Гетьмана Павла до Київа й закінчив піднесенням трикратнього “Слава” Гетьманській Родині.

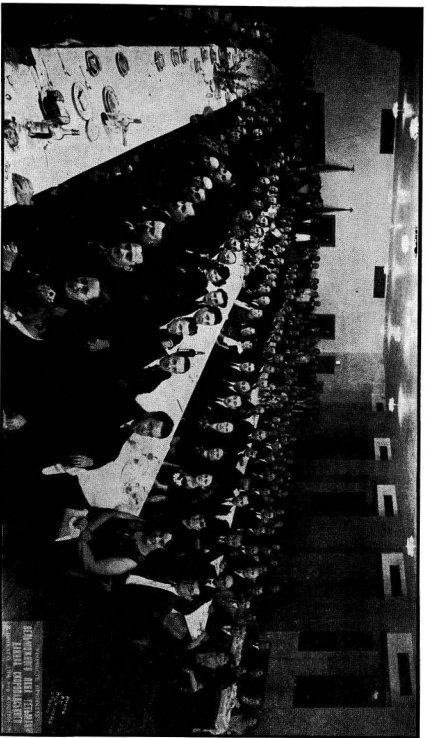
Розлилися по салі чарівні звуки пісні: “Ой на горі, на горі”, що їх дуже гарно виконав мішаний хор ім. М. Лисенка під досвідченою управою свого діригента п. Дм. Атаманця, нагороджений рясними оплесками гостей.

ПРОМОВА ГОЛ. ОТАМАНА СГД.

Викликаний п. тостмайстром, виголосив привітальне слово Головний Отаман СГД, п. Никола Гуль. Звертаючись до Високого Гостя, він між іншим сказав:

“Вельможний Пане Гетьманичу! Я не знаю, чи коли був такий вечір, як нині. Бачу на лицах всіх гостей веселість. Між нами тут панує любов і послух. Чому так? — Бо Пан Гетьманич між нами... Як ми мали свою Державу на Рідних Землях, ми тоді не мали щастя вітати Репрезентанта нашої Гетьманської Держави. Нині, ми не маємо своєї незалежної Держави, але ми її здобудемо!

Вельможний Пан Гетьманич завітав не лиш до нас, Гетьманців

Банкет у честь В. П. Гельманича Данила в Шимагу, Инт.
— господар Бенкету, а-р Р. Слимонивич, — (3-го января, 1937 р.).

Державників, але до всіх українських патріотів на Американській Землі. Дай же Боже всім нам якнайскорше дочекатися великої і ні від кого незалежної Української Гетьманської Держави! Слава Вельможному Панові Гетьманичеві Данилові!" Рясні оплески й "Слава!" покрили промову п. Головного Отамана.

ПРОМОВА ВПР. О. ІГУМЕНА Е. ТЕОДОРОВИЧА

Слідуючий бесідник Впр. о. Ігумен Е. Теодорович, ЧСВВ, сердечно вітаючи Гетьманського Сина, між іншим сказав:

"У нинішнє свято кров тепліше грає в наших жилах, а на лицях наших — веселість. А це тому, що наші уста можуть промовляти до Сина Голови й Представника нашого Народу — Вельможного Пана Гетьманича.

Дай Боже, щоб це торжество жило в наших душах вічно. Щоб наш Пан Гетьманич був вічно з нами. Бо коли позбудемось голови — і нас не буде. На повітання Вельможного Пана Гетьманича скажу:

Хай ця любов наша до нашого Гостя живе між нами аж до часу, коли ми всі будемо спільно гостити в золотоверхій столиці вільної України — Києві!" Вся саля дружніми оплесками відгукнулася на ці теплі слова Впр. о. Ігумена Е. Теодоровича.

ПРОМОВА АДВОКАТА Б. ПЕЛЕХОВИЧА

Дальше виголосив своє гаряче привітальне слово член Комітету для урядження цього бенкету, адвокат Богдан Пелехович. Привітавши В. Пана Гетьманича щирими словами, бесідник між іншим сказав:

"Я думаю, що ми сьогодні зійшлися на родинне торжество. На торжество пошанування нашого дорогого Гостя — Гетьманського Сина. Дай Боже, щоб наш Гість виніс якнайліпше вражіння з цієї нашої урочистості". Дальше, роблячи зауваги до Гетьманської Організації, бесідник підкреслив особливі заслуги референта Авіації СГД, полк. Ол. Шаповала, що своєю працею в рядах СГД в значній мірі причинився до цього торжества. Згадав, як чужинецька преса зацікавилася летунською справою СГД, а разом з тим і гетьманським державницьким рухом.

Звертаючися до В. Пана Гетьманича промовець просив переказати Батькові — Гетьманові, хто організацію СГД буде. І закінчив свою промову словами:

"Хай сьогоднішній полова й кукіль із нашої Організації відпаде назавжди!" — Присутні нагородили промовця гучними оплесками.

ПРОМОВА ВПР. О. ІГУМЕНА СЕНИШИНА

На слідуючого бесідника було покликано Впр. о. Ігумена А. Сенишина, ЧСВВ. О. Ігумен у своїй промові згадав про відношення до ОО. Василян, що вони його зазнали на Великій Україні за гетьманування Я. В. Пана Гетьмана Павла Скоропадського.

“Тоді — підкреслив о. Ігумен А. Сенишин — Я. В. Пан Гетьман Павло дуже ввічливо поставився до наших ОО. Василіяні і виявив своє благородне серце до нашого Чина. Просимо Пана Гетьманіча переказати Батькові — Гетьманові, щиро подяку від нашого Чина та вислови задоволення, що приязнь Чина до Роду Скоропадських буде далі продовжуватись.”

ПРОМОВА Д-РА ОМ. ТАРНАВСЬКОГО

Щиро й вельми повчачоу промову виголосив член Комітету для прийняття В. Пана Гетьманіча, д-р Ом. Тарнавський. Зазначивши, що нам приходить приймати Гетьманського Сина далеко від широких ланів України, бесідник заявив, що на Українцях лежить чорна пляма зради проти Я. В. Пана Гетьмана Павла. Далше бесідник переказав приклади з історії, коли сини Галицької Землі (Конашевич-Сагайдачний, Морозенко та інші) клали велику працю для будови Української Держави. І просив переказати Батькові — Гетьманові, щоб простив попередні провини й вірив, що Галицькі Українці будуть твердою опорою у визвольних змаганнях Я. В. Пана Гетьмана Павла. Промову п. д-ра Ом. Тарнавського всі слухали з великою увагою.

ПРИВІТ НІМЕЦЬКИХ ГОСТЕЙ

Господар бенкету, д-р М. Сіминович, щиро вітає присутніх гостей, Німців, у німецькій мові й закликає їх представника до слова. Представник німецької національної організації в Шкаго, л. Болдерман, промовляючи в своїй рідній мові, зазначив, що він був свідком будовання незалежної Української Держави за часів гетьманування Я. В. Пана Гетьмана Павла. Похваляв державний розум та відданість українській справі Гетьмана - Батька, підкреслив прихильність німецького народу до українських визвольних змагань і, привітавши щирими словами Гетьманського Сина, закінчив свою гарячу промову гучним окликом в українській мові: “Хай живе самостійна й незалежна Українська Гетьманська Держава!” Ці українські слова, почуті з уст Німця, були такою несподіванкою, що ціла саля буквально затряслася і грім оплесків покрит той оклик гостя-чужинця.

ПРОМОВА ПРЕДСТАВНИЦІ ЖІНОЦТВА

Закликана до слова референтка жіночих справ при Централі, пані Анна Матичак, звернулася до Високого Гостя такими словами:

“Вельмишановний Пане Гетьманічу й дорогий Гостю наш! Я маю честь сердечно вітати Вас в імені всіх українських жінок гетьманок Америки та Канади, а також в імені всіх тих українських жінок-патріоток на Американській Землі, що ставляться до нашого Руху прихильно і щиро співпрацюють із нами.

Вельможний Пане Гетьманічу! Ми, свідомі українські жінки, знаємо з нашої рідної історії, що тільки тоді наш нарід був сильний, що

тоді тільки він мав свою велику і ні від кого незалежну Державу, коли українська жінка разом — рамя в рамя — працювала зі своїм мужем — українським войовником за добро і щастя свого народу.

Свята Ольга — Велика Книгиня Української Землі, пам'ять котрої ми всі українські патріотки й патріоти так глибоко шануємо, — є для нас найліпшим прикладом та взірцем, як треба любити свій Рідний Край та як треба боротися за волю свого народу, за свою Державу.

Світлим взірцем для нас є і ті славні українські Матері, що уродили й виховали славних Гетьманів, полковників, сотників та козаків-лицарів нашої старої Козацької України, як також і нової України.

І ми, українські матері, тут у далекій чужині, не забуваємо про свій святий обов'язок до нашої старої Батьківщини — України. Хоч і тяжко нам це робити серед великого чужинецького моря ріжних племен і народів, але ми завзято працюємо для добра старої нашої Батьківщини і стараємося, оскільки сили й обставини нам дозволяють, виховувати діток наших у любові до нашої старої Батьківщини — України та до її славної минувшини.

Ми віримо, що незабаром знов воскресне велика й ні від кого незалежна Українська Держава, під мудрим проводом Вашого Батька — Ясновельможного Пана Гетьмана Павла та під Вашим сильним проводом, Достойний Насліднику — Вельможний Пане Гетьманичу.

Складаючи Вам, Пане Гетьманичу, цей сердечний привіт від українського жіноцтва, ми просимо Вас передати наш найщиріший почуття любові та глибокої пошани Вашій дорогій Мамі — нашій слаavnій Гетьмановій, що породила й виховала нам такого вродливого, здорового і мудрого Гетьманича — Лицаря й Верховного Вождя всієї Молодої України!

Дай Боже Вам, Вельможний Пане Гетьманичу, многі і многі літа прожити в щастю й добрім здоров'ю!

Дай Боже Вам, Наслідникові Гетьманського Престолу України, найбільших успіхів у Вашій патріотичній праці для визволення України!

Дай Боже Вам, Вельможний Пане наш, у слухний час щасливо й твердо перебрати Булаву із рук свого старого Батька-Патріота та повести цілий Український Нарід на Рідній Землі до могутності й слави!"

Цю промову представниці українського жіноцтва всі гості вислухали із запертим віддыхом. На очах присутніх жінок видно було

В. П. Гетьманич Данило на літаку
"Львів".

сльози. Ціла саля затремтіла, коли бесідниця закінчила своє слово, і нагородила її довгими, бурхливими оплесками.

ПРОМОВА ВІПР. О. ОЛЕКСИВА

Віпр. о. Олексів в своїм патріотичнім слові висловив побажання, щоб здійснився тріюмфальний похід Українського Народу, на чолі з Його Світлістю Ясновельможним Паном Гетьманом Павлом, або Його Наслідником Вельможним Паном Гетьманичем Данилом на всіх Українських Землях і додав: "Вірю, що цей час незабаром прийде. Ми побачимо нашого Вождя, що тріюмфально віздатиме до нашої столиці — Києва!"

ПРИВІТ ПРЕДСТАВНИКА БІЛОРУСИНІВ

Представник Білорусинів, п. Змагар, щиро привітав Гетьманського Сина від національної групи Білорусинів і був нагороджений рясними оплесками всіх гостей.

ПІДНЕСЕННЯ ДАРУНКУ ДЛЯ В. ПАНА ГЕТЬМАНИЧА

По гарячій і бадьорій привітальній промові референта Авіації СГД, полк. Ол. Шаповала вислуханій присутніми з великою увагою, став перед Гетьманським Сином референт господарських справ при Централі СГД, п. Григорій Матвіїв, з пакуночком у руці і промовив:

"Ясновельможний Пане Гетьманичу! Я маю честь вручити Вам дарунок від організації Союзу Гетьманців Державників у Шикагу. Хоч це дарунок маленький, але щирий. Члени і членкині наші будуть дуже раді, коли Ви, Вельможний Пане Гетьманичу і Насліднику українського Престолу, приймете його від нас". (Грімкі оплески цілої салі). В. П. Гетьманіч прийняв дарунок — золотий наручний годинник — і подякував п. Матвійву, міцно стиснувши його руку.

Після цього п. тостмайстер, д-р М. Сіминович, звернувся до Високого Гостя й попросив Його промовити до присутніх.

ПРОМОВА ВЕЛЬМОЖНОГО ПАНА ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

"Високопреподобні і Всечесні Отці! Високоповажаний Пане Голово! Шановна Старшино! Вельмишановна Українська Громадо!

Я глибоко зворушений тим щиросердечним прийняттям, яким Ви удостоїли мою особу. Сердечно дякую за чудовий подарунок, який залишиться мені дорогою пам'яткою на ціле життя. Приймаю це все не тільки як ознаку особистої Вашої симпатії до мене, але також і як ознаку симпатії і прихильності до Батька мого і до всіх тих численних патріотів українських в Європі, що працюють з нами плече об плече для одної великої Меті.

Радий сьогодні бути в оточенні майже виключно представників західньої вітки нашого Народу, бо вірю й знаю, що тільки в найтіснішій співпраці між обидвома вітками нашої великої Нації, вдається

нам здобути те, що являється для всіх нас найдорожчим: **самостійну й незалежну Українську Державу!** (Овації цілої салі).

Величезні завдання перед нами. Сьогодні ми стоїмо шойно в початку нашої роботи, але вже нині ми можемо говорити, що Рух Гетьманський має серед цілого українства реальну вагу. Я глибоко вірю, що перед Рухом нашим — велике майбутнє. З усіх політичних течій серед українства Рух цей, і єдино він, несе в собі всі прикмети для того, щоб об'єднати всі здорові сили українські, щоб стати визвольним всенациональним Рухом. Рух наш — живий зв'язок нашої сучасності з нашою прадавньою минувиною, але рівночасно є він шляхом до нашої світлої будуччини. Він, і єдино він, може об'єднати консервативне крило нашого суспільства з крилом поступовим в одній спільній творчій роботі.

Так! Робота мусить бути для всіх патріотів українських і особливо для гетьманців єдиним критерієм при оцінці й доборі людей. Тільки в конкретній роботі можна пізнавати людину, тільки в роботі гартуються характери і виробляються нові провідники.

Іза браку добрих провідників в усіх ділянках національного життя страждає ціле українство. Також — і може головним чином — і в ділянці політичній. Питання вироблення добрих політичних провідників, провідників свідомих своїх завдань і обов'язків, чесних дисциплінованих і активних, являється може найголовнішим завданням, яке стоїть перед цілим українством. Це завдання стоїть також і перед Гетьманським Рухом.

В наших Русі люди організуються не демократичним шляхом виборів, а по принципу добору, селекції згори, по принципу контролю не знизу, а зверху. Научені гірким досвідом нашої історії, ми знаємо, що тільки таким способом можна створити міцну організацію-кістяк, довкола котрого зможуть об'єднуватись здорові й досі розпорошені сили українські.

Але цей спосіб організації накладає на кожного чільного гетьманця, який працює на експонованому пості, особливо велику відповідальність. Яким є безпосередній провід, таким здебільша є й рядове членство.

Тому відповідальний провід Гетьманського Руху бореться й буде надалі рішуче боротись проти всіх організаційних недомогань, коли виявлятиметься, що окремі відповідальні місцеві начальники свідомо, або несвідомо не дотримуються основних наших організаційних принципів і тим самим сіють зневіру серед свого членства та розхитують організаційну дисципліну.

Визвольне Діло наше є надзвичайно тяжке. Боротьба наша суворя й вимагає великих жертв від кожного з нас. Вимагає вона тому людей твердих і енергійних, чесних і дисциплінованих, людей віруючих у Бога й у власні сили.

Гетьманці являються сьогодні частиною цілого українства. Ми ще не охопили всі здорові сили нашого Народу, хоч вплив роботи Гетьманців Державників стає щораз більш помітним і сягає далеко поза межі існуючих гетьманських організацій.

Гетьманці дивляться широко на свої завдання супроти Батьків-

щини. Вони знають, що є багато щирих і чесних українських патріотів також поза межами гетьманських організацій. Тому вони не відкидали й не відкидатимуть співпрацю в конкретних випадках з усіма національними силами, незалежно від їх політичного напрямку, коли це буде корисно для суспільного визвольного Діла. Бо ж ми хочемо не розпорошення, а об'єднання всіх національних сил!

Я глибоко вірю в здорові сили нашого Народу, а тому вірю в успіх нашої праці.

Вірю і знаю, що ми побачимо ті часи, коли всі українські патріоти з довірям подадуть один одному руку і стануть плече об плече в одну непереможну лаву, щоб спільними силами промощувати шлях до столиці нашої — Києва!

Хай дасть нам Господь Бог сил і витривалости, щоб довести Діло наше до остаточної перемоги!

Слава Україні!"

В один мент усі присутні на салі гості, як один, встали з місць, підхопили оклик Гетьманського Сина й могутнє "Слава Україні!" загреміло та понеслося голосною луною через вікна і двері далеко на вулицю. А по цім саля дружньо гукнула трикрат "Слава" Вельможному Панові Гетьманичеві та Його Батькові — Я. В. Панові Гетьманові Павлові. Захоплення всіх гостей було величезне.

На заклик п. тостмайстра, хор ім. Лисенка, разом з присутнім на салі народом, трикрат відспівав многолітствія: Я. В. Панові Гетьманові Павлові, В. Панові Гетьманичеві Данилові, цілому Українському Народові, Німецькому Народові, Білоруському Народові і Народові Американському.

Торжество закінчилося молитвою й відспіванням "Ще не вмерла Україна."

Ентузіязм зібраних був такий великий, що ніхто не хотів виходити з салі. Кожному хотілося, щоб це небувале торжество ще довго довго продовжувалося...

* ~ *

Поміж промовами чергувалася вокально-музична програма, вельми добірно уложена і по-мистецьки виконана під проводом п. Д. Атаманця.

Програма ця складалася зі слідуючих точок:

1. "Вечір на Україні" (з оп. "Катерина"), муз. Аркаса — хор ім. Лисенка.
2. "Реве та стогне" — сопранове сольо, панна Евгєнія Моранець.
3. "Вязанка українських мєльодій" — скрипкове сольо, панна В. Ірха.
4. "Молитва Запорожця" — відспівав п. Дм. Атаманець, в супроводі хору Лисенка.
5. "Там за тихим, за Дунаєм" — сопранове сольо пані Крєвєцької-Грабїш, в супроводі хору.
6. "Спать мені не хочеться" — тенорове сольо, п. Дм. Атаманець.
7. Деклямація "Розрита могила" — панна Марія Габро.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНІЧА

23. IX. 37. — В. П. Гетьманіч Данило загостив на вечерю до члена Централі СГД, п. Н. Кулака, в товаристві членів Централі Г. Матвіїва, М. Моранця й полковника Ол. Шаповала. На вечері були також о. ігумен Сенишин, ЧСВВ, о. Теодорович, ЧСВВ, о. Колар, ЧСВВ, др. Ом. Тарнавський, бувший Наказний Отаман СГД.

24. IX. 37. — Обговорення організаційних питань з чільними членами СГД.

25. IX. 37. — В. П. Гетьманіч приймав делегацію від "Українсько-Американського Громадського Клубу" в Шикагу, в складі: пані Барабашевої, капітана Барабаша і п. Романа Смука. Від імені Клубу п. Барабаш запросив В. П. Гетьманіча на офіційне прийняття, яке Клуб улаштував дня 2. X. 37. вечером.

26. IX. 37. — Вранці В. П. Гетьманіч слухав співану Службу Божу в церкві св. о. Николая. О 2-й годині пополудні В. П. Гетьманіч був присутній на зборах 16-ої жіночої сотні СГД. Сотничка пані Кинта вітала Пана Гетьманіча в імені сотні. Після заслухання протоколів останніх зборів В. П. Гетьманіч Данило виголосив промову до зібраних гетьманок, застановляючися особливо на ролі української жінки-матері в українським визвольнім русі. Після промови В. Пана Гетьманіча, чуле слово промовила пані Фіца, організаторка в 16-ій сотні. Після дальших коротких слів з подякою Вельможного Пана Гетьманіча, відспівано Український Національний Гимн.

Вечером Вельможний Пан Гетьманіч, в супроводі Головного Отамана Н. Гуля і членів Централі СГД, завітав на шкільний бал, улаштований старанням ОО. Василяня у шкільній салі, біля церкви св. о. Николая.

27. IX. 37. — В. П. Гетьманіч оглядав у супроводі п. Чизмана, власника модерної української молочної в Шикагу, військового референта СГД п. Дужанського і полковника Ол. Шаповала, "Стак-ярди" (різниць) світової фірми "Свифт і Ко." в Шикагу. Опісля П. Гетьманіч оглядав зразкову молочної п. Чизмана.

Вечером того ж дня В. П. Гетьманіч був запрошений на вечерю до секретаря 15. сотні п. Димитрова, де були о. Теодорович, о. Сенишин, Головний Отаман Н. Гуль, п. Погребний і кілька інших членів Централі СГД.

28. IX. 37. — В. П. Гетьманіч Данило оглядав Американський Цивільний Суд у Шикагу. На вечері Йоого Вельможність був запрошений до п. Чизмана. На цій вечері були о. Теодорович, о. Журавецький, Головний Отаман і декілька членів Централі СГД.

29. IX. 37. — Вельможному Панові Гетьманічеві склали візиту д-р Іван Смука, а також п. П. Шкварок, сотник молодечої сотні СГД в південній часті Шикага. Кінець дня 29. IX. 37. і аж до ранку 1. X. 37. Вельможний Пан Гетьманіч відпочивав у знайомих поза Шикагом.

1. X. 37. — В. П. Гетьманіч виступив у парохіяльній салі з довшою промовою-рефератом перед шикагоською українською молоддю, запрошеною на ці сходини Союзом Гетьманців Державників.

2. 10. 37. — В. П. Гетьманіч був на футбольних змаганнях між “Нортвестерн Юніверситі” і “Айова Юніверситі”. Вечером Українсько-Американський Клуб улаштував прийняття для В. П. Гетьманіча в Готелі Бісмарк у Шикагу. Підчас цього прийняття В. П. Гетьманіч виступав з промовами в українській і англійській мовах.

3. X. 37. — Вельможний Пан Гетьманіч слухав співану Службу Божу в церкві св. о. Николая.

4. X. 37. — В. П. Гетьманіч оглядав виставу сільсько-господарських машин світової фірми МекКормик.

По обіді В. П. Гетьманіч склав візиту о. Олексіву, парохіві української греко-католицької церкви у південній частині Шикага.

5. X. 37. — Брав участь у засіданні Головної Централі Союзу Гетьманців Державників.

6. X. 37. — В. П. Гетьманіч брав участь в обговоренні організаційних питань з Головним Отаманом і з деякими старшинами шикагівського округу. Перед тим Вельможному Панові Гетьманічеві склав візиту п. Николай Матвій, сотник молодечої сотні СГД в північній частині Шикага.

7. X. 37. — Вельможний Пан Гетьманіч працював в дома, загалом велике листування з Європою і обговорюючи з чільними членами СГД організаційні справи.

8. X. 37. — В. Пан Гетьманіч готовився до дальшої подорожі по Злучених Державах.

9. X. 37. — В. П. Гетьманіч відлетів новопосвяченим літаком “Київ” з Шикага до Дітройту о год. 10.20 рано, разом з полк. Шаповалом і американським летуном — др-ом Чардом, що кермував літаком, на переміну з п. Харковом, сотником летунської сотні СГД. До Дітройту прилетіли о год. 2.30 попол.

Того самого дня вечером — прийняття для В. П. Гетьманіча IV. Округом СГД і дітройтською українською громадою в готелі Ліленд.

ДІТРОЙТ

Тижневик "Українська Зоря", що виходить у Дітройті, помістив у 28-ім числі з 16-го вересня, 1937, довшу новинку на 1-ій стороні про приїзд В. П. Гетьманича до Америки та про прийняття Юго в Шикагу, а в іншій новинці в тому ж числі, у відділі "Праця по громадах", були подані приготування українського громадянства Дітройту до прийняття В. П. Гетьманича в тому місті.

У згаданому числі "Української Зорі" появилась також велика світлина В. П. Гетьманича, а під нею слідуючий привіт:

"Перший раз в історії України і Злучених Держав Північної Америки, на землю Вашингтона явно став ногою Український Престононаслід-

Команда IV-го Округу СГД в Дітройті, Міш., що видала заклик і занялась прийняттям для В. П. Гетьманича.

Сидять зліва направо: Кур. Отаман Ст. Гава, окр. писар В. Лис, сотн. М. Небоженко, окр. отаман інж. П. Запорожець, скарбник Т. Білиця, радник Централі СГД — П. Демян. Стоять зліва направо: заст. окр. отамана Р. Семків, фін. секр. Я. Прихілько, сотн. Деркач, сотн. І. Шеремета, осаул СГД — Е. Драгінда.

Гурток старшин і членів СГД в Дітроїті, Міш., що несла службу підчас перебування В. П. Гетьманича.

Сидять зліва направо: О. Джавала, Я. Прихілько, Ст. Гава, Е. Драгінда, інж. П. Запорожець, П. Демян. Стоять зліва направо: Т. Бланк, М. Цимбалюк, М. Небоженко, В. Лис, М. Кушнір, І. Шеремета, М. Басько, Т. Польовий. Третій ряд: Р. Семків, І. Барладін, Ю. Юркевич, В. Яворський, В. Дорош, І. Деркач.

ник, Правний Представник Українського Трону, Гетьманич Данило.

На привіт Представникові Української Землі й Народу Ти — не стріляли з гармат, не виходив вітати Його представник Уряду Американського... Не оповідає Його приїзду американська преса великими буквами на перших сторінках, не розносить портретів Його, бо... Він скиталець, і приїздить відвідати скитальців... Приїздить зложити від Батька скитальця привіт синам і донькам скитальщини — вигнанцям з рідної та багатой землі батьківської, нині зруйнованої, ограбленої, окривавленої... на чотири часті роздертої України...

Престолонаслідник Данило — це представник Маєстату нашої Батьківщини, якого нині світ не бачить і не визнає. Але не вина світу за це, що він не бачить нашого Маєстату. Ми ще не вийшли на вершок прослави — на шпиль гори Голоти! Між самими нами ще не вмовкли в товпі голоси: “Распи, распни Його! Бо Він цезаром Себе називає! Распи, распни Його!”

Аж тоді, коли ці голоси між товпою замовкнуть, аж тоді, коли серця Юдів зсорошаться і коли вони засоромленим обличчям до окривавленої, зраженої землі припадуть — розкаяними... тоді, аж тоді й лиш тоді — світ побачить блеск Маєстату Землі нашої. Він побачить сяйво його на вершинах гір Карпат і Кавказу, у бистрих філях Дніпра й Амуру, на глибоких водах Чорного моря, Балтику й Тихого океану! І знатиме світ, що то сяйво Маєстату Української могутньої Імперії — Батьківщини великого, вільного й щасливого Українського Народу!

Цього ми бажаємо, в це ми твердо й непохитно віримо. А тому й кличемо:

Вітай нам Український Престолонасліднику!

Вітай нам Правоправний, Законний Представнику Великої Ідеї —

могутньої Української Імперії, яка виростає на землях, освячених святою кровю героїв і мучеників великих!

Команда IV. Округу СГД в Дітроїті.

УКРАЇНСЬКИЙ ДІТРОЙТ ГІДНО ВШАНУВАВ ГЕТЬМАНСЬКОГО СИНА

БЕНКЕТ

“Українська Зоря” в чч. 32 і 33, з 14-го і 21-го жовтня, 1937, так описує прийняття В. П. Гетьманича в Дітроїті:

Від суботи, 9-го жовтня ц. р., українські патріоти міста Дітроїт і околиць живуть під вражінням небувалої події в історії місцевої української колонії. До тутешніх Українців загостив Гетьманський Син, Вельможний Пан Гетьманич Данило Скоропадський.

ЗУСТРІЧ В. ПАНА ГЕТЬМАНИЧА

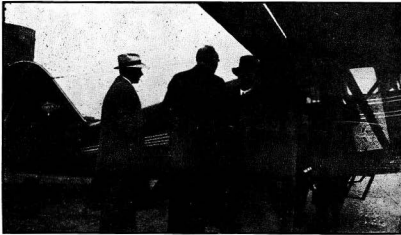
В. Пан Гетьманич Данило прибув до Дітроїту з Шикага в суботу, 9-го жовтня, по 2-й годині сполудня, новопосвяченим літаком “Київ”, у товаристві референта Авіації Союзу Гетьманців Державників, полк. Ол. Шаповала, летуна-інструктора 1-ої Української Летунської Школи СГД в Шикагу, Джорджа Чарда і його помічника, Володимира Харкова — сотника летунської сотні СГД в Шикагу.

В. П. Гетьманич осідає в Дітроїті, 9-го жовтня, 1937. — (Світлан І. Шеремета).

На міській летунській площі зустріли Гетьманського Сина: Впр. о. сов. Л. Сембратович, Впр. о. д-р Тиханський, пані Драгінда, окружний отаман IV-го Округу СГД, П. Запорожець, його заступник П. Демян, сотн. Іван Шеремета, сотн. Н. Небоженко, п. А. Градовський, п. Гр. Кузь і ін. Залагодивши справу прилету “Киева”, присутні відіхали з В. Паном Гетьманичем до м. Дірборн, де в гарнім готелі Дірборн Інн вже було приготовлене помешкання для Високого Гостя.

Згідно з уложеною програмою прийняття Гетьманського Сина, того ж дня, о годині 7-й вечером, в честь В. П. Гетьманича Данила українська громада м. Дітроїт та околиць, спільно з місцевими

Зустріч В. П. Гетьманича в Дітройті, Міш.

Делегати: інж. П. Запорожець (зправа) і Впр. о. сов. Л. Сембратович, вітають В. П. Гетьманича, що приїхав літаком "Київ" у товаристві полк. Шаповала. Зправа—репортер і фотограф американської преси. (9. жовтня 1937). —Світлин сотн. І Шеремета.

гетьманцями-державниками, уладила прекрасний бенкет у гарнім готелі Ліленд. За півгодини перед бенкетом спеціальна делегація від Комітету для прийняття Гетьманського Сина прибула автами до готелю Дірборн Інн і завезла Гостя до місця бенкету, де парадно зустріли Його Вельможність представники Комітету — адвокат Ів. Кузь, о. совітн. Л. Сембратович, окружний отаман СГД — п. П. Запорожець, осаул СГД Евген Драгінда, радник П. Демян і шпалір уніформованих гетьманців та провели Його до салі. Коли В. П. Гетьманич увійшов до салі, де вже зібралось за столами поверх 250 гостей, всі як один встали з місць і бурхливими оплесками привітали Гетьманського Сина.

СПІЛЬНА ВЕЧЕРЯ

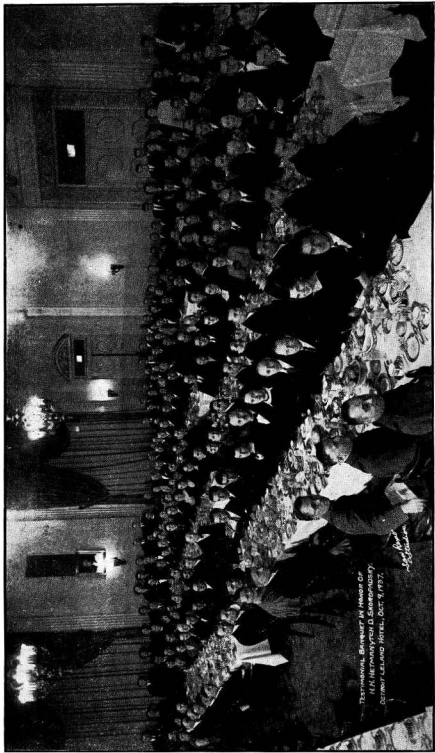
Голова прийняття, адвокат Ів. Кузь, запросив В. Пана Гетьманича на почесне місце. За цим столом сиділи члени Комітету для прийняття Пана Гетьманича й визначніші гості чужинці, а між ними: американський полковник Ван Антверп, представник майора м. Дірборн, п. Джан Фиш і інші.

Після вечері почались промови.

ПРОМОВА АДВ. І. КУЗЯ

Вступну промову виголосив господар бенкету, адвокат Ів. Кузь. Він говорив:

"Цей вечір у нас, в Дітройті, залишиться в пам'яті на довгі літа, бо вітаємо такого Гостя, якого ще не було в нас! (Бурхливі оплески цілої салі). Вітаємо Вас, Пане Гетьманичу, зі щирим українським серцем і сердечно бажаємо Вам добре почуватись серед нас, та щоб у Вашій пам'яті залишився найліпший спомин про українську громаду в Дітройті."

Поздравляю Вас с праздником
100-летия Украинской
Делегации в Лондон, 1937.

Банкет в честь В. П. Гетьманца Данила в готелі Лленда, в Дрогобці, Миш.

Перший ряд в глибокій салі (зліва направо): Е. Драгінда, Впр. о. Л. Сембратонич, полк. Ол. Шаповал, Вельможний Пан Гетьманч Данило, адв. І. Кузь, вжк. П. Запороженць, Впр. о. д-р С. Тиханський (9. жовтня, 1937).

На першого бесідника покликав господар Впр. о. Л. Сембратовича.

ПРИВІТ ВІД ГРОМАДИ О. СОВ. Л. СЕМБРАТОВИЧА

“Ваша Світлосте, Вельможний Пане Гетьманичу! — почав о. Лев Сембратович. — Вітаю Вас від нашої української громади в Дітройті. Вітає Вас не партія, ані якась жмінка людей, а взагалі — Українці. Ми просимо переказати Вашому Батькові, що ми мріємо про стару нашу Батьківщину — Україну. Таксамо любимо нашу нову батьківщину, але ми не сміємо забувати нашої старої вітчизни — України. Ми дельіємо спомини тих наших гір, долин, потічків і наших великих просторів багатої Української Землі. Вся Україна нам дорога. Любимо нашу мову, наші вишивки, наші пісні.”

Дальше о. Світник сказав, що й тут, на Американській Землі, ми, Українці, стараємось защепити своїм дітям любов до старої Батьківщини — України, а звертаючись іще раз до Високого Гостя, промовив: “Від цілої громади, без ріжниць поглядів, я вітаю Вас. Вітаю ширим українським серцем і прошу переказати також наш щирий привіт Свойому Батькові — Ясновельможному Панові Гетьманові. Най живе Вельможний Пан Гетьманич Данило на многі літа!” — закінчив своє слово о. сов. Л. Сембратович. Вся саля здрігнулася від гучних оплесків, а потім усі, як на команду, встали з місць і з одушевленням відспівали В. П. Гетьманичеві Данилові “Многая літа!”

ПРОМОВА ОКР. ОТ. П. ЗАПОРОЖЦЯ

Покликаний до слова окружний отаман IV округу Союзу Гетьманців Державників, п. Петро Запорожець, говорив:

“Мені припала велика честь вітати Високого Гостя, з діда-прадіда козака, та ще й старого Гетьманського Роду!” (Гучні оплески на салі). Дальше бесідник переказав коротко історію відновлення Батьком Гостя Української Держави 1918 року. Організування Гетьманом всієї України державної адміністрації, армії, високих, середніх і народніх українських шкіл. Говорив, що тоді була правдива Українська Держава на широких українських просторах над Дніпром і закінчив свою промову словами:

“І коли нам припало сьогодні вітати Сина Того, що нам 1918 року Українську Державу відновив, кликнім же всі, щоб довго жив Гетьманський Син Вельможний Пан Гетьманич Данило!” Вся саля знову із захопленням відспівала “Многая літа.”

Тостмайстер, адвокат Ів. Кузь, виголосив коротке слово в англійській мові до гостей Американців, пояснюючи їм значіння свята та знайомлючи їх з особою В. Пана Гетьманича Данила і покликав до слова полковника американської армії — Ван Антверпа.

ПРОМОВА ПОЛКОВНИКА Е. ВАН АНТВЕРПА

Полк. Ван Антверп широ привітав В. Пана Гетьманича, яко предствник міста Дітройт, а потім говорив про український нарід у

Дітройті, що його мав нагоду близько пізнати і похвалив Українців за те, що шанують свої національні традиції; казав, що Українці

В. П. Гетьманіч Данило, в розмові з ада. І. Кузем, висловлює вдоволення з бенкету. — (Світлина з 'Дітройт Таймс', 11. жовтня, 1937).

дуже добрий елемент в американськiм життi та що Українці є добрі американські горожани, які дають і свої духові цінності до американської культурної скарбниці. (Рясні оплески).

Дальше виголосив коротке привітальне слово в англійській мові представник майора міста Дірборн, п. Джан Фиш, бажаючи Гостеві

й усім Українцям, щоб якнайскорше здійснилися стремління українського народу на їх Рідній Землі.. (Гучні оплески).

ПРОМОВА О. ДР. СТ. ТИХАНСЬКОГО

Вельми патріотичну промову виголосив молодий парох української греко-католицької парохії в Гемтремку, Впр. о. др. Тиханський. Вітаючи теплими словами В. Пана Гетьманича Данила, він між іншим сказав: "Відаючи честь Вельможному Панові Гетьманичеві, — ми тим самим відаємо честь і Його Батькові, що будував нашому народові власну державу на Рідних Землях."

О. др. Тиханський порівнював культурне життя нової батьківщини — Америки з Україною. Зазначив, що хоч Америка відкрита ще перед 400 літами, але здобула собі свободу лише перед 150 літами. Отже — мусіла добре і довго працювати заки стала незалежною державою. Українська еміграція в Америці має лише яких 50 літ історії. Перші емігранти української народности — наші батьки — мусіли перебороти великі труднощі, поки здобули тут більш-менш людське життя. Але не зважаючи на те своє тяжке трудове життя, вони не забували й про свій обовязок супроти своєї старої Батьківщини. І багато вони доброго зробили для Рідного Краю. Тепер черга за нами — українською молодю. Ми не лише повинні продовжувати діло батьків наших, але ще більше зробити для української справи.

Звертаючись до В. Пана Гетьманича, о. д-р. Тиханський запевнив Його, що американсько-українська молодь виконає з честю свій обовязок перед старою Батьківщиною — Україною і закінчив своє слово:

—"Відаю найбільшу честь Синові Ясновельможного Пана Гетьмана Всієї України, що будував Українську Державу і управляв нею. Говорю яко молодий Українець, уроджений в Америці, до молодого Гетьманича. Наша молодь сповнить свій обовязок до Рідного Краю!" (Буря оплесків на салі).

ПРОМОВА ВЕЛЬМОЖНОГО ПАНА ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

Пан тостмайстер представив Високому Гостеві всіх гостей, що були на салі, називаючи їх прізвища, а потім, ще раз вітаючи В. П. Гетьманича, яко будучого Правителя України, сказав:— "Я щиро прошу Його Світлість, В. П. Гетьманича Данила, промовити до нас кілька слів."

Як тільки В. П. Гетьманич встав, щоб промовити слово, вся саля урядила Йому бурхливу овацію. Оплескам не було кінця. Коли на салі затихло, Гетьманський Син, звертаючись до присутніх в англійській мові, сказав:

"Перед тим, як говоритиму до Шановної Громади по українськи, хочу сказати кілька слів в англійській мові до наших американських гостей.

"Ваша Ексцеленціє" — сказав В. П. Гетьманич в сторону пред-

Ждуть автографу В. П. Гетьманича Данила.

Після бенкету в готелі Ліленд, у Дітроїті, гості просили В. П. Гетьманича о підпис на його світлинах, або у своїх альбомах. Ця сцена типічна, бо в кожній місцевості, після бенкетів чи концертів, сотки осіб годинами ждали, очікуючи підпису Високого Гостя. — (Світлина з "Дітройт Фрі Пресс Дейл", 11. жовтня, 1937).

ставника м. Дітройт — "Я сердечно вдячний Вам за Ваші ласкаві слова, звернені до мене і до всіх присутніх. Радісно відчуваю, що тутешні наші американські приятелі так добре ставляться до Українців тут і так широко співчують нашим національним стремлінням."

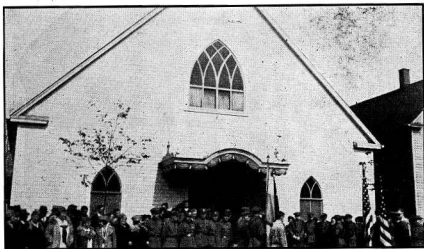
В українській мові В. Пан Гетьманич оповідав, що Він приїхав до Америки, щоб познайомитись з цією великою, вільною країною, познайомитись з її звичаями, громадськими та державними інституціями, з її штучкою і технікою. Особливо остання його, як молодого інженера, дуже цікавить. "Хочу також відвідати тих численних моїх американських приятелів, з якими я познайомився ще в Європі і які мене до себе запросили. Приїхав я сюди щоб відвідати наших численних українських патріотів на американській землі, які мене хотіли бачити.

Ми, Українці, сердечно вдячні Злученим Державам за те, що вони дають змогу нашим людям тут культурно, науково й матеріально розвиватись та підноситись; що дають змогу Українцям, які шанують і поважають тутешні закони, мати свої власні національно - культурні, громадські, наукові, релігійні, спортові і господарські інституції.

Я не знаю країни поза американським континентом — продовжував В. Пан Гетьманич — де Українці мали б стільки можливостей для вільного розвитку, як у цій гостинній країні. За все це ми, Українці, сердечно дякуємо Злученим Державам Америки.

Усіх нас, Українців — продовжував далі В. Пан Гетьманич

Данило — без різниці політичних напрямків, одушевляє одна думка, одна Ідея, що є нашою національно-політичною вірою: **Ми хочемо бути державно незалежними, хочемо таксамо, як і вільний Американський Нарід, кувати власними руками свою долю.**"

Ждуть Вельможного Пана Гетьманича.

Почесний відділ Гетьманців жде В. П. Гетьманича Данила перед церквою Непорочного Зачаття Преч. Диви Марії в Дітройт — Гемтрек, у неділю рано, 10-го жовтня 1937. р.

Продовжуючи своє слово, В. Пан Гетьманич Данило додав, що **“передумовою для вироблення незалежного державного життя є насамперед наше духове й культурне піднесення. До об'єднання всіх Українців у цій площині всі ми тепер з особливою енергією працюємо.”**

Закінчив свою патріотичну промову Пан Гетьманич Данило такими словами:

“Я вірю, що наближаються часи, коли всі Українці подадуть собі руки й зуміють вибороти собі місце на світі, на яке ми, яко нація давньої культури, маємо повне право.

Я вірю й знаю, що наші американські Українці, горожани цієї вільної землі, будуть живим містком між великим Українським Народом і великою Американською Нацією й будуть поглиблювати приязнь і дружбу між майбутньою Українською Державою і Злученими Державами Америки.

Хай живе вільна Україна! Хай живуть Злучені Держави Північної Америки!” — закінчив Сив Гетьмана всієї України.

Всі гості на салі встали з місць і оваційно привітали Гетьмансько-го Сина. А потім по салі покотилося: **“Слава Україні!”**

Гімном **“Ще не вмерла Україна”** це прийняття Гетьманського Сина урочисто закінчилося.

КОНЦЕРТОВА ПРОГРАМА

Концертна програма на бенкеті під управою вчителя музики Тараса Губицького була виконана прекрасно.

Учитель Губицький виконав скрипкове сольо під акомпаніамент фортепяну, "Вязанку українських пісень."

Пан Мараз (баритон) відспівав "Ой Дніпре" і "Я син України — козак!" (Рясні оплески).

Пан Орлик (тенор) відспівав прекрасно "Гетьмани, гетьмани!" Тому, що оплескам не було кінця, мусів заспівати другу пісню "Я вже старець!"

По закінченні бенкету, вся молодь і старші перейшли до другої сали, де при звуках добірної оркестри забавлялися до пізньої ночі.

На бенкет загостили також визначні позамісцеві гості: від Централі СГД з Шикага загостили п. Н. Гуль, Головний Отаман; п. Матвіїв і п. Моранець.

З Канади (Віндзор): д-р. Яців, д-р. Миськів, п. Гевусь, і п. В. Дужий.

У відвідинах фірми "Доли".

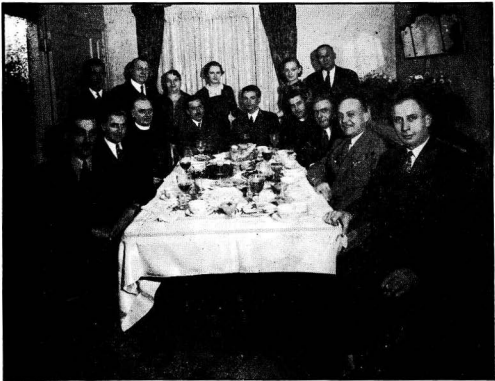
В. П. Гетьманіч у товаристві Впр. о. д-ра Тиханського й директора фірми С. Т. В'ягер-а. (11. жовтня, 1937 р.)
(Світлина з "Крайслер Мергазін").

1,200 УКРАЇНЦІВ ВІТАЛИ ГЕТЬМАНСЬКОГО СИНА НА ВЕЛИЧАВІМ КОНЦЕРТІ В ЙОГО ЧЕСТЬ

В неділю, 10-го жовтня, 1937, гетьманці-державники, спільно з місцевою українською громадою, урядили величавий концерт, що відбувся в шкільній салі Чердсий Гай Скул, західня частина Дітройту, на пошану Гетьманського Сина.

О годині 4-ій сполудня до концертної салі завітав В. Пан Гетьманіч Данило, в супроводі старшини Округної Команди IV. Округу СГД, членів Почесного Комітету й представника Централі СГД. Появу Гетьманського Сина вся саля зустріла бурхливими оплесками. А народу на салі зібралось околo 1,200, з ріжних українських політичних груп та товариств.

Концерт відкрив короткою промовою п. Мих. Чемний і зазначив, що ця урочистість уряджена на честь Гетьманського Сина, що перший

Спільна вечера в п-на Якимових у Дітройті.

Після оглядин фірми "Додж" відбулася спільна вечера в панства Якимових. Сидять зліва направо: Гр. Кузь, О. Тиханський, Впр. о. сов. Л. Сембратович, інж. П. Запорожець, В. П. Гетьманіч Данило, Впр. о. д-р Ст. Тиханський, полк. Ол. Шаповал, адв. І. Кузь, М. Кіпчик. Стоять: П. Тиханський, сотн. М. Федитник, пані Якімова, панні Якимові й п. Якимів. — (11. жовтня, 1937 р.)

раз в історії України прибув на Американську Землю й завітав до української колонії в Дітройті. Опісля виголосив вступне слово голова Почесного Комітету, адвокат Іван Кузь.

"Ваша Світлосте, Вельможний Пане Гетьманичу! Шановна Українська Громадо!" — почав своє слово п. адв. Ів. Кузь. — "В американських інституціях, ми, тутешні Українці, вже нераз гостили різних визначніших українських гостей. Але нині ми зійшлися тут, щоб повітати Вас, Високого Гостя нашого й подумати, що ми далі маємо робити. Український Нарід ще й досі не має своєї Держави. А не має тієї Держави з двох причин: насамперед тому, що ми, Українці, й досі не об'єдналися в одну велику й сильну національну організацію; подруге тому, що наша Земля в Старім Краю дуже велика й багата. І всі чужинецькі держави хочать мати нашу Землю під своєю кермою, щоб її використовувати для себе."

Дальше, звертаючись до маси присутніх гостей, промовець підкреслив: "Вітаючи Йоґо Світлість Вельможного Гетьманіча Данила,

ми вітаємо Його як нащадка старого гетьманського козацького Роду і як Вождя нашого козацтва в будучности”.

“Як би Ви бачили були обличча тих около 300 людей на

В. П. Гетьманіч між молоддю.

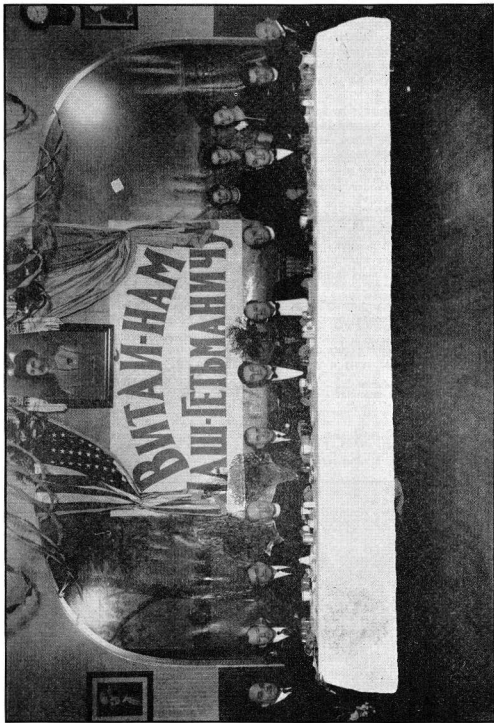
Світлина в домі адв. І. Кузя в Лірборн, Міш. (13. жовтня, 1937 р.)

бенкеті вчора, то Ви помітилиб, що всі вони світились однією Ідеєю — мати вже раз Велику Соборну Україну! Але над цим ми маємо поважно подумати, як треба будувати нашу Державу.”

Звертаючись до Високого Гостя, промовець сказав: “Ми покладаємо на Вас, Вельможний Пане Гетьманичу, великі надії! (Буря оплесків цілої салі). Це я говорю не лиш як Гетьманець, а як Українець, і хочу тут зазначити, що Ви зі своїм Батьком — Паном Гетьманом — є одиніки на світі, що між усіма відламками українських політичних течій займає найвидатніше й найсвітліше місце!” (Гучні оплески).

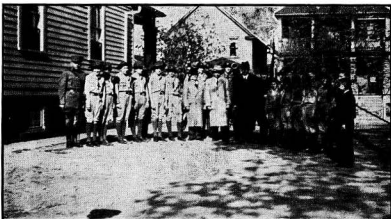
Дальше промовець, порівнюючи усі політичні групи між Українцями, додав:

Організація, на чолі якої стоїть Ваш Батько й Ви, є ідейно й морально найсильнішою організацією між усіма українськими організаціями. На Ваших плечах лежить великий тягар. Ми просимо Вас і дальше нести цей тягар, цю велику відповідальність за Українську Національну Справу і бажаємо Вам найбільшого успіху — здвинути Велику Українську Державу! Дай Боже Вам найбільше

На бенкеті Українського Американського Політичного Клубу в Дітроїті.

Головний стіл на бенкеті в салі Українського Американського Політичного Клубу в Дітроїті, Міш. Зліва направо: адв. І. Кузь, адв. Р. Чарновський, полк. Ол. Шолопад, Впр. о. др А. Редкевич, голова Клубу М. Кіттин, В. П. Гетьманіч Даміло, сотні М. Федитник, Впр. о. Д. Сембратович, адв. М. Мозола, Впр. о. др С. Тихонський, І. Гаша. — (11. жовтня, 1937 р.).

Українські Пластуни в Дітроїті, після вправ перед В. П. Гетьманичем.

Зправа наліво: о. д-р С. Тиханський, В. П. Гетьманич Данило, сотник пластунів п. Мусіячук, полк. Ол. Шаповал, П. Демян. Перший зліва: сотн. І. Шеремета. (15. жовтня, 1937 р.).

сили, щоб доклати це Велике Діло!" — закінчив п. адв. Ів. Кузь під громові оплески всіх гостей.

Мішаний хор під управою дірідента, п. Нахвостача, виконав гарно кілька концертних точок, а молоденький Українець, Роман Кузь, талановито виконав фортепянове сольо.

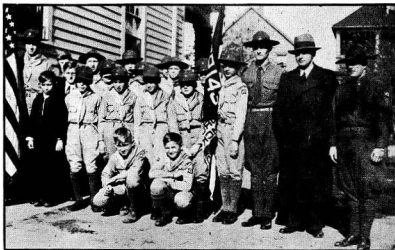
Опісля промовляв молодий український адвокат, п. Іван Панчук, помічник державного прокуратора в с-лиці стейту Мишиген — Левсінгу.

Потім слідували по мистецьки виконані концертні точки: скрипкове сольо учителя музики, Т. Губіцького, під акомпаніамент панни Ольги Блажовської; дует панни Софії Демянівни й пані Бартманової, сольоспіви п. Романа Мараза ("По ночі в дванацять годинах" та "Зацвіла в долині") і хорів пісні, під проводом п. Нахвостача ("Зійшло сонце вечірнее" і "Пращало сонце золоте").

Останнім виголосив блискучу промову парох української греко-католицької церкви з Гемтремку, Впр. о. д-р Тиханський, молодий український душпастир, уроджений в Америці.

"Мило мені бачити таке велике число нашої громади на цій салі. Тут промовляли молоді. Я теж не належу до дуже старих. Хочу сказати, як задивляється молодша генерація на справу відбудови Української Держави".

О. д-р Тиханський сказав, що наші батьки в Америці вже багато зробили для Української Справи. "Тепер черга за нами — українською молоддю. Ми мусимо працювати в єдності, бо нас роздроблює сторонній ворог. Брак єдності не давав нашим батькам спромогтися на щось більше, велике, одне. Не всі навіть розуміли, що вони є Українцями. Той був Лемко, той Бойко, той Гуцул, а онтой Буковинець

В. П. Гетьманіч між Українськими Пластунами в Дітроїті, Міш.

Зправа наліво: п. Голуб, В. П. Гетьманіч Данило, п. Мусійчук й пластуни на площі Української Хати. (15. жовтня, 1937 р.) Світлів соти. І. Шеремета.

і т.д. Льокально кожний до чогось стремів, але разом працювати не могли.

Українська молодь повинна направити ті помилки своїх родичів. Бо 40-міліоновий нарід досягне своєї ціли лиш тоді, коли всі ми працюватимемо для тої одної великої ціли.

"Коли ми, Українці, самі не постараємося про своє добро" — продовжав о. д-р Тиханський — "то ніхто чужий нам Держави не дасть, не збудує. Найпершим нашим завданням має бути: виховати нашу молодь в національнім дусі й підготувити її до творчої державної праці. В цій роботі ніхто не сміє стояти осторонь. Всім їти до праці! Не все плакати! Не все горбитись! А сміливо одною лавою працювати й боротися за кращу будуччину нашого народу!" (Рясні оплески на салі).

Дальше о. д-р Тиханський закликав усіх Українців починати будувати свою Державу насамперед у своїй хаті; міцно триматися своїх рідних установ, бо наше місце між своїми, і вітаючи сердечно Вельможного Пана Гетьманіча Данила, запевнив Гетьманського Сина, що українська молодь вірно працюватиме для української національної справи. Промову улюбленого молодого українського душпастиря-патріота всі присутні вислухали з великою увагою й нагородили бурхливими оплесками.

Під кінець п. адв. Іван Кузь попросив до слова Високого Гостя.

Коли В. Пан Гетьманіч появилсь на сцені, всі на салі встали з місць і зробили Йому таку бурхливу овацію, що ціла саяля тряслася.

Гетьманський Син, промовляючи до тої маси українських людей добірною рідною мовою, заявив, що він дуже зворушений таким виявом щирих симпатій до Його особи й додав: — "Тимсамим Ви

шануєте всіх тих українських працівників в Європі — на Великій Україні, під Польщею, в Румунії та Чехословаччині й на Далекому Сході, — що віддають разом з нами усі свої сили на працю для відбудови незалежного українського державного життя на Рідних Землях.”

Дальше В. Пан Гетьманич щиро подякував усім промовцям, хоромі й солістам та всім, що працювали для улагодження цього концерту, і продовжував:

В. П. Гетьманич серед гостей у п-ва Бугінь у Дітроїті, Міш.

Зліва направо сидять: проф. Тиханський, В. П. Гетьманич, о. д-р Тиханський, П. Демян. Другий ряд зправа наліво: І. Мельник, пані Мельник, Р. Тиханський, Г. Миськів, пані Турак, пані А. Демян, пані Билиця, пані Якимів, пані К. Бугіль, полк. О. Шаповал, Н. Бугіль, І. Билиця, В. Яворський, Г. Кузь. — (15. жовтня, 1937 р.)
Світлина сотн. І. Шемерета.

“Я знаю, що тут зібралися українські люди різних політичних напрямків. І тому мені особливо приємно до Вас говорити. Бо я бачу й відчуваю, що в площині української культури маємо всі ми спільну мову. Але хай спільна національна культура наша стане також і доброю базою для об'єднання всіх українських політичних сил!” (Гучні оплески).

“Я — казав дальше В. Пан Гетьманич Данило — був свідком існування Української Держави 1918 р. Бачив ту нашу Державу, визнану чужинцями. Бачив наше військо, нашу адміністрацію державну, розбудову нашої національної культури на Рідній Землі. Бачив, як та Держава наша завалилася. І завалена була таки українськими руками.”

Розглядаючи причини упадку Української Держави, Гетьманський Син підкреслив, що не було переведено методичної роботи як для відбудови власної держави, так і для її закріплення. І пригадав, як Польки поверх 125 літ працювали, щоб свою власну державу відновити. І досягли цього завдяки тій упертій і послідовній своїй роботі.

В домі панства С. Гава в Дітроїті, Міш.

Зліва направо сидять: В. П. Гетьманіч Данило, І. Кузь, М. Кіпник. Стоять зліва направо: пані Р. Драґінда, панна А. Гава, пані Р. Кузь, інж. П. Запорожець, С. Гава, донечка п. Гава — Оля, пані Т. Гава, полк. Ол. Шаповал, пані Самотіс.
(20. жовтня, 1937 р.).

“Але — казав даліше В. Пан Гетьманіч: — “процес наростання тепер серед українського загалу державно-творчих сил відбувається вельми інтензивно. І ми йдемо вперед. “Іти ріжними шляхами, але бити разом!” — це засада, якої можна триматися для користи нашої Справи навіть і при деяких ідеологічних ріжницях.

“Майте на увазі, що скоро перед українським загалом стануть завдання чисто політичного характеру. І ми всі мусимо бути готові до виконання тих завдань. Гетьманці є нині лиш частиною українського визвольного Руху. Але гетьманці стремлять до об'єднання всіх сил Українського Народу, для здобуття одної для всіх Українців незалежної Великої Української Держави!” (На салі зірвалася буря оплесків).

Говорячи про світові події, В. Пан Гетьманіч Данило попереджав, що ми, Українці, вже нині стоїмо на порозі таких світових подій, коли українська проблема, може знова нагло стати на порядку дня. “Але це залежатиме в першу чергу від нас — від нашої підготовки до тих подій” — підкреслив В. П. Гетьманіч.

Згадуючи про завдання української молоді на Американській Землі, Високий Гість пригадав, яку важну ролю відіграла ірландська молодь

в Америці в справі здобуття волі для свого рідного краю й закликав українську молодь брати її за взірць.

Закінчив свою промову Гетьманський Син словами: **“Вже близький час, коли всі українські патріоти одною фаляною рушать для здобуття Києва й своєї великої, ні від кого незалежної Української Держави! Слава Україні!”**

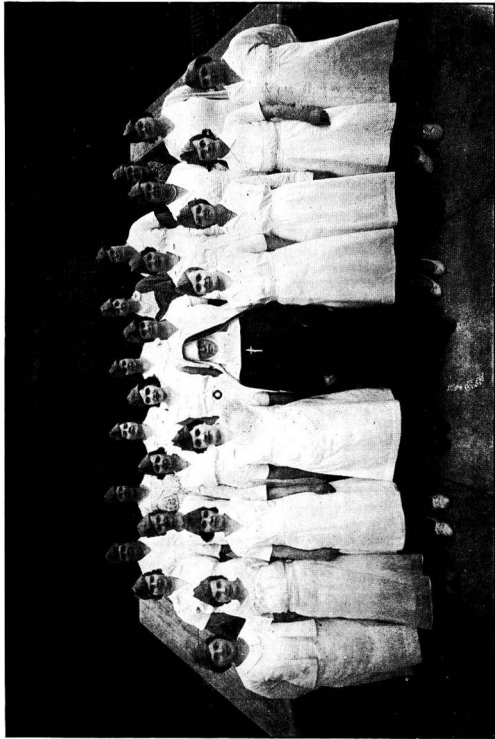

Студенти Другої Авіаційної Школи СГД в Дітроїті.

Всі як один зірвалися на салі зі своїх місць і громове “Слава!” та “Слава Панові Гетьманичеві!” трикратно залунало в цій американській культурній установі. А потім хор почав “Ще не вмерла Україна”, що з ентузіазмом підхопило поверх 1,200 українських людей і в тім національній гимні злилися всі українські душі та серця, натхнені високопатріотичним словом Гетьманського Сина.

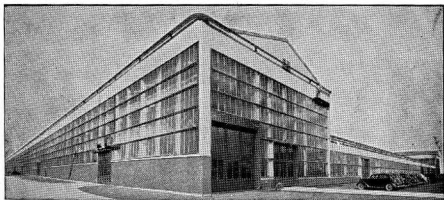
В часі присутности В. П. Гетьманича в Дітроїті, “Українська Зоря” помістила дві редакційні статті зприводу гостини В. П. Гетьманича в Америці. В числі з 14-го жовтня, 1937, в статті “Спішім до національної єдности”, читаємо:

В Дітроїті, з прибуттям Пана Гетьманича Данила, все громадянство без різниці його поглядів заговорило щиро, що лиш тоді наша праця дійде до якоїсь цілі, коли ми себе всі національно обєднаємо

12-та Жіноча Сотня IV. Округу в Дітроїті.

Зліва направо, п'яні: К. Ладикова, Т. Гава, А. Небоженкова — писарка, Т. Верещукова — сотничка, Преп. Мати Сиверидія, М. Градовська, І. Кахнійона — філіансова писарка, М. Камійська, К. Сметісова. Другий ряд: Н. Непікова, К. Бернакова — скарбничка, В. Утрінова, А. Грашкова, П. Гутнікова, Чопнікова, А. Сивчужкина, Рі. Жолні. Третій ряд: Горбова, полк. А. Шткікова, Бурикова, Курілова, Войтовичева і В. Головата.

Один з будинків автомобілевої фабрики Форда, що його звиді В. П. Гетьманч.

та всі свої сили звернемо лиш для своєї Нації в стремлінню до відбудови Самостійної Української Держави. Українську Державу не можемо будувати на партійній демагогії — заговорило все громадянство в Дітроїті. Ї треба будувати в державницькій дусі, який лиш тоді в нас укориниться, коли ми себе всі національно обєднаємо, а проводу не шукаймо ніде, бо Він між нами є, Він у нас тепер в Дітроїті гостює і на Нього можемо певно покладати великі надії, що в слушний час при помочі всього Українства Пан Гетьманч Данило може взяти провід Української Держави та бути Ї Гетьманом. Ці щирі слова Дітроїтчан вказують, що ми вже прозріли й навчилися на нашій гіркій досвіді, що незгодою, розбиттям внутрішніх сил, не поборемо ніколи об'єднаного й здисциплінованого ворога, що тільки в об'єднанню сила.

Дав би Бог, щоб до цього додумалися всі Американські Українці та спільним фронтом, під одним Проводом, спішили до того національного об'єднання, яке певно прискорить час, коли ми ще на власні очі побачимо Вільну Самостійну Українську Державу."

Генрі Форд

з яким В. Пан Гетьманч Данило провів майже годину на розмові.

В статті "На маргінесі гостини Гетьманського Сина в Америці", в числі з 21-го жовтня, 1937, Редакція "Української Зорі" писала:

"Як уже подавалося в нашому органі, від шістьох тижнів на

вільній землі Вашингтона гостить Син Гетьмана України — В. Пан Гетьманич Данило Скоропадський. За цей час Він побував у цілому ряді стейтів Злучених Держав та виступав перед тисячами Українців у таких великих осередках українських імігрантів як Шикаго, Дітройт і Клівленд.

Ми були наочними свідками цих виступів Гетьманського Сина серед українського загалу в цих колоніях і можемо цілком правдиво й безсторонньо сказати, що ті виступи Репрезентанта українського Гетьманського Роду були блискучі. Вони були блискучі і зовнішньою стороною і своїм внутрішнім змістом.

В особі Гетьманича Данила всі Українці, що його бачили, насамперед побачили молодого, але сильного духом українського патріота, який знає чого треба Українському Народові й ясно представляє Собі, як треба всім нам працювати, щоб найскорше здобути державну незалежність на Рідних Землях. Велика наукова ерудиція Гетьманського Сина, його глибоке знання цілої Української Справи та його вельми докладне знання міжнародніх відносин на європейським континенті й в цілому світі — являються для нас твердою запорукою, що ми, Українці, маємо правдивого Репрезентанта Українського Народу нашої доби, який достойно оборонить інтереси Української Нації перед цілим чужинецьким світом та зуміє повести з повним успіхом Український Нарід по шляху національно-державного відродження, слави й могутності.

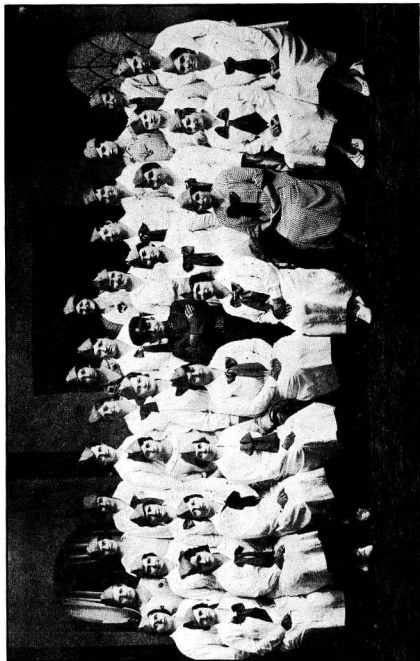
Гостина його на Американській Землі серед нашого народу, який скрізь так сердечно вітає його, має велике історичне, моральне й національне значіння.

По недавній державній катастрофі на Рідних Землях та ріжних політичних авантюрах всіляких самозванчих "провідників" українських, українські маси почало охоплювати зневіра: Хто ж нас оборонить перед теперішнім фальшивим світом? Кому доручити долю 45-мільонової, бездержавної української маси? Хто збудує, а потім і поведе твердою рукою той новий український державний корабель, про який і вдень і вночі мріє кожна українська патріотична душа?

І ось в цей мент перед українськими масами став ВІН — в повнім розцвіті своїх духових і фізичних сил, здоровий, вродливий і перейнятий глибоким патріотичним почуттям до Української Землі та її Народу — Новий Державний Муж України. Це відчула кожна українська душа, що побачила Гетьманського Сина Данила й бодай пару слів почула з уст його.

Скрізь поява його серед старшої української генерації, заплісілої в довгім ожиданню кращої долі Рідного Краю, викликає справжнє відродження підупавшого духа, окрилює животворними надіями навіть хронічно-песимістичні натури нашого суспільства. А людей, що досі були активними в нашім національно-громадським і політичним житті, жене до нової діяльності, до творчої роботи зі ще більшою енергією та завзяттям.

Зустрічі молодого й мудрого Гетьманського Сина з українською молоддю на Американській Землі, викликають у тієї молоді великий, небувалий у її житті ентузіазм. І цілком зрозуміла причина такого

5-та Жіноча Сотня СГД в Гемпері, Мінскі.

В першому ряді, зліва направо, сидять пані: А. Зенюкова, А. Чулова, Р. Дюбринська, Д. Крукова, Р. Прихідкова, К. Буглева — сотничка, М. Туракова, Ф. Кобриннова, Ю. Федюкова. Другий ряд: С. Миськова, А. Джавалова, П. Семкова, А. Ломанова — секретарка, А. Кузєва, П. Демни — Окружний Орган, М. Білинцева, К. Сампірова, Е. Кушнірова, М. Шалайкова. Третій ряд: А. Срібна, Е. Дорошева, В. Ксьондзінкова, М. Деркачова, А. Радавичова, А. Кушійова, М. Мазолова, К. Шавінська, А. Демілова — писарка, М. Мельнікова, Я. Білікова, К. Трендовецька, Ф. Янська. (Світлина з 1935 р.)

захоплення молоді особою Гетьманського Сина: українська молодь своїм чистим і здоровим молодечим інстинктом вбачає в Нім свого правдивого Вождя — Вождя Молодої України. Щобільше: напевно українська молодь ліпше розуміє молодого Гетьманича Данила, ніж її родичі-батьки — продукт чужинецьких національно-державних і культурних впливів, через цілі століття поневоленого життя їх.

А розуміє українська молодь ліпше Гетьманського Сина тому, що в неї сполучені несвідомо, але гармонійно дві природні стихії: і піетизм до нашої старої героїчної минувшини й стремління змодернізувати сучасне українське життя в таким напрямку, щоб воно дало для Української Нації Нових Героїв — Героїв Нової Доби.

Гетьманський Син Данило — це носій традиційно-історичного родового життя Українського Народу з прадавніх часів, яке підвалини державного життя нашого Народу, а водночас Він є **новітній** Українець — молодий, досвідчений і зявятий Будівничий **нового** життя України — будучої великодержави.

Він приніс до Американської України **нову віру** в нашу національну перемогу й **нові надії** на славу будучину великої Української Землі.

Він виконує епохальну історичну місію.”

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

10. X. 37. — О год. 10.30 В. П. Гетьманич слухав Службу Божу в церкві о. Сембратовича, а в 11-й год. в церкві о. Тиханського, в оточенні уніформованих членів СГД з Дітройту й Виндзору (Канада). Після останньої Служби Божої — обід в о. Тиханського, на яким були також: о. Сембратович, адв. І. Кузь з дружиною, п. Федитник, П. Кіптік з дружиною, п. Якимів з дружиною, п. Бугай, пп. Ол. і Осип Тиханські, п. Градовський, п. Гр. Кузь і п. І. Гава.

Пополудні, о год. 4-й — концерт в честь В. П. Гетьманича в присутності 1,200 осіб.

11. X. 37. — Рано залагаджування листування. Від год. 10.45 до 1.30 — оглядини Дітройту в товаристві о. Сембратовича, п. Гр. Кузя і полк. Шаповала. Від 2-ої до 3.30 — оглядини автомобілевої фірми “Додж” в товаристві пп. Кіптика і Гр. Кузя, о. Сембратовича, о. Тиханського, братів Ол. і Осипа Тиханських, полк. Шаповала і пп. Бугая та Федитника. О год. 7-й вечеря у панства Якимових, з чільними представниками української місцевої колонії.

12. X. 37. — Оглядини автомобілевих фабрик Форда, в товаристві пп. І. Кузя, Кіптика, Федитника, полк. Шаповала. По обіді — візита в окружного отамана п. Петра Запорожця.

Тогож дня вечером, В. П. Гетьманич брав участь в окружних зборах Дітройтського Округу, на яких виголосив довший реферат на зовнішно-політичні, а також внутрішньо-організаційні теми.

13. X. 37. — Рано — відвідини Редакції українського тижневика

“Українська Зоря”. На обіді В. П. Гетьманич був гостем о. сов. Сембратовича, де був також гурт чужинців, українських приятелів. По обіді — відвідини панства Драгіндів. Вечером зустріч української молоді з В. П. Гетьманичем в домі панства І. Кузів в Дірборн.

14. X. 37. — Рано — відвідини музею Форда в Грінфілд Вилледж в Дірборн. В 12.15 В. П. Гетьманич приймав в готелі візиту кубанського сотника Бабенка. Пополудні, о год. 3-ій складав візиту В. П. Гетьманичеві о. др. Тиханський із Гемтремку, а о год. 5.15 др. Яців із Виндзор (Канада). Вечером — бенкет в честь В. П. Гетьманича, улаштований Українсько-Американським Клубом.

15. X. 37. — Рано В. П. Гетьманич відвідав п. Гр. Кузя в його домі, а о год. 10.30 оглядини української школи в Гемтремку, в супроводі о. др-а Тиханського. Обід в панства Бугіль, в товаристві членкинь жіночої сотні СГД в Дітройті. На обіді були також о. др. Тиханський, п. Демян, пані Якімова й полк. Шаповал.

О год. 1-ій відвідини Головної Управи фабрик Форда, в товаристві пп. І. Кузя, Кіптика, Федитника, Даськова, Г. Кузя й полк. Шаповала. Опісля В. П. Гетьманич зложив візиту посадникові міста Дірборн, кап. Керей-ові. Вечером — участь в сходинах Червоного Хреста при СГД, на яких В. П. Гетьманич подав напрямні для дальшої праці цього відділу.

16. X. 37. — В. П. Гетьманич виїхав автомобілем, в супроводі п. адв. Івана Кузя, пані Кузь, пані Запорожець і полковника Шаповала до міста Клівленд (180 миль від Дітройту). Прибули до Клівленд о 5-ій год. поп. В. П. Гетьманич зупинився в домі окружного отамана Клівлендського Округу, п. Денєги. Увечері обід-вечеря у панства Денєги, де брали участь, крім провідних членів місцевого Округу СГД, представники місцевих українських професіоналістів: адв. Малицький, інж. Петрівський, адв. Іван Тарнавський з дружинами та представники IV. Округу СГД з Дітройту.

В. П. Гетьманич Данило між членами IV-го Округу Союзу Гетьманців Дери підчас святкування 20-гої річниці прого.

17. X. 37. — О год. 8-й В. П. Гетьманич слухав Службу Божу в греко-католицькій церкві о. Меренькова. Опісля складав візиту о. Меренькову. Потім відвідав православну церкву о. Запаринюка й склав візиту о. Запаринюкові.

Вечером В. П. Гетьманич виступав з промовою в українській, англійській і німецькій мовах на прийнятті, влаштованім в Його честь місцевим Округом Союзу Гетьманців Державників, спільно з місцевою українською громадою. В прийнятті брали участь кілька сот осіб.

18. X. 37. — В. П. Гетьманич відвідав американську фабрику "Веннер енд Сваней", а після цього — п. окружного отамана Денегу, на фабриці, де він працює яко форман. Обід у панства Тарнавських. По обіді залагодження листування з Європою. Вечером оглядини міста Клівленд в супроводі панства Тарнавських, Малицьких, Петрівських і полк. Шаповала.

19. X. 37. — В. П. Гетьманич виїхав автомобілем, в супроводі панства Тарнавських і полк. Шаповала до Дітройту. Вечером того ж самого дня місцевий український діяч, п. Кіптик, дав в честь В. П. Гетьманича вечерю в місті, де брали участь видатні члени української місцевої колонії. На цій вечері В. П. Гетьманич познайомився також з молодим о. Крохмальним із Толідо.

20. X. 37. — Ранком В. П. Гетьманич приймав візиту п. П. Деяна, старого члена дітройтського Округу СГД. Обід у честь Вельможного Пана Гетьманича в "Дітройт Клуб", улаштований американськими приятелями Українців.

По обіді В. П. Гетьманич відвідав, в супроводі о. совітника Сембратовича, Музей Мистецтва й Публичну Бібліотеку в Дітройті. Потім відвідав українську школу при парохії о. Сембратовича, яка провадиться Сестрами Служебницями. При цій нагоді В. П. Гетьманич звернувся з короткою промовою до маленьких українських учнів, які зі співом національних пісень і оплесками вітали Високого Гостя.

ягі (Гетьманич посередні, між прапорами). Світлина знята 17. квітня, 1937 р.,
 нства в Україні (29-го квітня, 1918 р.).

Вечерю для В. П. Гетьманича урядив у себе курінний С. Гава, довголітній член Союзу Гетьманців Державників в Дітройті. На вечері були: адв. Іван Кузь з дружиною, осаул Драгінда з дружиною, полк. Шаповал і члени родини п. Гави.

21. X. 37. — Вранці В. П. Гетьманич складав візиту знайомим Американцям. Був на обіді у п. Кіптика, де також гостили пп. Градовський, Федитник, Гр. Кузь, о. др. Тиханський, о. др. Редкевич із Виндзору й інші видатні члени української колонії в Дітройті й у Виндзорі.

Вечерю для В. П. Гетьманича урядили в себе панство Небоженки, активні члени місцевого Округу СГД. На вечері були: окружний отаман Петро Запорожець з дружиною, п. Саек, п. Кошіль, полк. Шаповал. По вечері В. П. Гетьманич заїздив на короткий час до панства Якимових, в супроводі о. др. Тиханського й полк. Шаповала.

22. X. 37. — Вранці В. П. Гетьманич приймав візиту п. П. Демяна. В год. 10:30 виїздив, в супроводі п. адв. Івана Кузя, до Головного Управління фабрик Форда, де познайомився з провідними членами персонального відділу цих фабрик.

О год. 3-ій попол. В. П. Гетьманич був гостем у самого Генрі Форда, в Грінфілд-Вілледж, Дірборн, де підчас 45-хвилинної розмови Він обговорював з цим найвидатнішим представником американської індустрії цілий ряд економічних і зовнішньо-політичних пекучих питань нашої сучасности.

Вечером того ж самого дня, В. П. Гетьманича гостили панство Градовські, що в честь Високого Гостя уладили пращальну вечерю в Хотелі "Форт Шельби", в якій брало участь 24 видатних представників місцевої української колонії. У відповідь на привітальні промови В. П. Гетьманич виголосив довшу пращальну промову. Тогож самого вечера В. П. Гетьманич виїхав о год. 11:40 потягом до Філяделфії, в супроводі члена Централі СГД полк. Шаповала. До Толідо з В. П. Гетьманичем їхав також о. Крохмальний.

КЛІВЛЕНД

Неділя, 17-го жовтня, 1937 р., надовго залишиться в пам'яті тутешньої української колонії. В цей день місцеві гетьманці державники, спільно з Українцями з інших українських організацій міста

Перед виїздом до Клівленд.

По сніданні в п-ва Кузів. Зліва направо: Роман Кузь, Віктор Кузь, В. П. Гетьманч Данило, пані Кузь, пані Семенюк і адв. І. Кузь.

Малицьким. Комітет влаштував на пошану Високого Гостя бенкет, що відбувся в Українському Народньому Домі.

О годині 8-ій вечером до Українського Народнього Дому прибув В. Пан Гетьманч Данило, в супроводі представника Централі СГД полк. Ол. Шаповала, окружного отамана п. Ів. Денги, адв. Ів. Тарнавського та кількох уніформованих гетьманців місцевого Округу СГД. Простора сая Українського Народнього Дому вже була повна народу різних політичних напрямків та віроіспівдань. Там уже було около 250 людей за столами, а близько 50 особам, що не встигли раніше придбати вступних білетів, відмовлено вступу до саяі з браку місця. При вході до саяі, Високого Гостя зустрів найстарший зпоміж місцевих гетьманців, радник Централі СГД, п. Ів. Войціцький, з хлібом-сіллю і в коротких, але гарячих словах привітав В. Пана Гетьманчича в імені всіх зібраних гостей. В цей мент усі на саяі встали зі своїх місць і зустріли Гетьманського Сина бурхливими оплесками.

В дорозі до Клівленд.

Зліва направо: адв. І. Кузь, В. П. Гетьманч Данило і полк. Ол. Шаповал.

Коли Пан Гетьманич сів за головним столом для почесних гостей, голова бенкету й тостмайстер, п. адв. О. Малицький, в англійській мові відкрив бенкет і представив майора міста Клівленду, п. Гаролда Г.

На гостині у панства Волвиських, Клівленд, Огайо.

Наліво від В. П. Гетьманича — радник Централі СГД — І. Войціцький; направо — Окружний Отаман І. Денега. (10-го квітня, 1938 р.)

Бортон, що завітав на цю урочистість, аби зложити привіт Панові Гетьманичеві та цілій українській громаді з нагоди цього свята.

Вітаючи В. П. Гетьманича в англійській мові, майор Гаролд Г. Бортон сказав:

“Ваша Світлосте! Пане Тостмайстре! Українські Приятелі! Я вельми радий, що беру участь в цій урочистості, на якій наші американські Українці вітають Високодостойного Гостя. Будучи майором цього міста, я мав змогу, як ніхто інший, приглядатись до Українців, що знайшли на цій вільній американській землі нову батьківщину. І я дуже радий ствердити, що завдяки своїй витривалості, працездатності й патріотизмові, американські Українці починають завойовувати тут все нові позиції. Зупиняючись даліше на українській визвольній боротьбі майор Г. Г. Бортон сказав, що симпатії всіх свободолобних Американців по стороні Українців в тій тяжкій їх боротьбі, яка мусить скоріше чи пізніше закінчитись національною перемогою.

Після промови майора міста Клівленду, В. Пан Гетьманич подякував йому в англійській мові за так прихильне відношення до Українців.

“Нація Українська роздерта сьогодні на чотири часті”, сказав Пан Гетьманич Данило. “Національна боротьба нашого Народу ведеться в різних формах, в залежності від місцевих умов усюди, де живуть Українці. Але найголовнішим нашим ворогом, який стоїть на перешкоді до здійснення наших національних ідеалів, є большевики. Крім того, що вони захопили найбільшу часть нашої Землі, вони стараються внутрішньо розкладати наші ряди, так як розкладають вони інші народи. Тому ми повинні скрізь безкомпромісово поборювати большевизм. І я певний, що здоровий націоналізм є сильніший

від ідеї всесвітньої революції і тому я не боюся за наше, українське майбутнє.

Злученим Державам Америки, ми, Українці, завжди будемо вдячні за гостинність і за дозвіл для нашого народу на цій землі свobodно розвиватися як матеріально, так і духово. Цього доброго до нас відношення державно відроджений Український Нарід ніколи не забуде!" — закінчив Пан Гетьманич своє слово. (Оплески).

Після цього о. М. Запаринюк відчитав молитву й почалася вечерея, підчас якої відомий співак, п. Яків Волянський, виконав добре кілька сольоспівів ("Гетьмани, гетьмани!" "Про чумака" і ін.), під акомпанімент панни Анни Кухти.

Після вечереї виголосив промову в англійській мові тостмайстер адв. О. Малицький. У своїй промові він коротко переказав найновішу нашу історію, рр. 1917—20, а саме три періоди: Центральної Ради У. Н. Р., Гетьманської Держави 1918 року й Директорії У.Н.Р. Промовець підкреслив, що в наші часи правдива Українська Держава на рідних землях існувала лише за гетьманування Я. В. Пана Гетьмана Павла Скоропадського — "Батька Пана Гетьманича Данила, якого ми маємо честь вітати на цій салі"... При цих словах усі на салі встали зі своїх місць і бурхливими оплесками привітали Гетьманського Сина. Далше п. тостмайстер побажав Панові Гетьманичеві Данилові найбільшого успіху в його праці для визволення України.

Запрошений до слова о. М. Запаринюк сказав між іншим, що ми мусимо дивитися не на минувшину, а на будучину. Пригадав часи Великих Гетьманів, Богдана Хмельницького й Івана Мазепи та їх боротьбу проти Москви й Варшави, за цілковиту самостійність України. Український Нарід дожив був світлих хвилин у роках 1917—20, хвилин своєї державної самостійности. Але це були — хвилини. Своєї Держави ми не втримали. Були люди на чолі, що бажали незалежного державного життя нашого народу, але наша Нація тоді не була підготована до незалежного державного життя. Тепер ми мусимо підготувитися до нового національного зриву. До цього має підготувитись і український селянин і робітник. — "Хоч я й не гетьманець — казав далі о. Запаринюк — але я шаную Гетьманича Данила, бо Він у першу чергу пішов між українських робітників, щоб там знайти силу для дальшої боротьби за визволення України!"

"Дай Боже, щоб Ви, Пане Гетьманичу, яко Наслідник Гетьмана, прийшли до золотоверхого Києва з українськими козаками, де на увесь світ засіяла б слава Українського Народу!" — закінчив о. Запаринюк під оплески всіх гостей.

Слідуючий промовив лейтенант американської армії, Мекс Д. Густін. У своїй промові він ствердив, що пізнав з найліпшого боку молодих Українців, які служили в американській армії під його командою й вірять, що Український Нарід при сильному національному Центрі й добрій організації матиме світлу будучність. "Те, що на мою думку було причиною Ваших невдач і що привело до захоплення Вашої відродженої Держави більшовиками — це брак єдності й брак ясної політичної керівної думки" — сказав лейтенант Густін. "Мусить бути у Вас ясної національний Осередок, біля котрого всі національні

сили Вашого народу мусять гуртуватися. І я думаю, що таким центром мусить бути той, що на нього вказує Ваша історія й державна традиція". (Рясні оплески).

Запрошений до слова місцевий український діяч, секретар Українського Банку в Клівленді, адв. Ів. Тарнавський, звернувся до Високого Гостя з такими словами:

"Вельможний Пане Гетьманичу! Нинішній вечір мені виглядає, як сон. Ніколи не сподівався я сидіти з Вами за одним столом при вечері. Мені пригадалася стара Українська Держава, що її будували славні наші Гетьмани й мені стало легше на душі. Я лиш кілька годин у Вашому товаристві, але добре пізнав навіть за цей короткий час, що коли ми, Українці, будемо мати таких володарів, як Ви та Ваш Батько, то в короткім часі будемо зпевністю мати на рідних землях незалежну Українську Державу!" Це коротке, але шире слово п. адв. Івана Тарнавського присутні гості покрили гучними оплесками.

Слідуючий почесний гість, п. суддя Френк Лош, з походження Хорват, виголошуючи своє слово в англійській мові, між іншим сказав: "Я не вірю" — підкреслив він з внутрішнім зворушенням — "у можливість миру на світі, коли навіть великі народи стогнуть у чужім ярії, не маючи змоги на своїй власній землі вільно виявляти свого національного обличчя. Тому я сердечно бажаю, щоб і Український Нарід вирвався з пут, що його звязали, й нарешті став вільним!" (Рясні оплески).

Дальше відчитав п. тостмайстер привітальну телеграму від конгресмена п. Мартина Л. Свінея, що коротко вітав зібраних з нагоди цього свята й жалував, що через обтяженість працею не міг особисто взяти участі.

Щире привітальне слово виголосив в англійській мові місцевий український адвокат, п. Іван Білінський.

Цікавою несподіванкою була дальше промова місцевого українського бизнесмена, п. Михайла Тарнави, що донедавна ще був отвертим симпатиком комуністів і совітського ладу в теперішній Росії. Промовець докладніше розповів про недавню свою поїздку до Совітської України, як страшно большевія захопила Україну в залізні кліщі й заявив: "Україною правлять Жиди. Від нині я націоналіст і буду битися за свобідну Америку й незалежну Україну!" (Рясні оплески слухачів).

На заклик п. тостмайстра промовив представник місцевої німецько-американської організації, архітект Джуліус Бениш, епочатку по-англійськи, а потім у німецькій мові. У своїй промові п. Бениш висловив своє задоволення, що є присутнім на цім урочистім українським святі, як рівно ж переказав Українцям привіт від місцевої німецько-американської організації.

По вичерпанні лісти гостей-промовців, тостмайстер адв. О. Малицький, звертаючись до гостей сказав: "Ми, Українці в Клівленді, за свого життя тут вітали вже много людей, але тепер вітаємо Того, за котрим усі підемо. Я не гетьманець, але мені розходить, щоб насамперед мати незалежну Україну. Цей молодий чоловік — наш Гість — прийав до нас, щоб об'єднати наш розбитий нарід, щоб

ми працювали разом, рамя об рамя. Тоді ми, Українці, будемо силою. Ви побачите й почувете Його зараз і я певний, що Вашим бажанням буде — бачити Його на чолі Української Держави. По цих словах п. тостмайстер запросив В. П. Гетьманича промовити до зібраних гостей.

В. П. Гетьманич між православною громадою в Лейквуд, Огайо.

Наліво від В. П. Гетьманича — о. Петриканин, місцевий парох. (10-го квітня, 1938 р.)

Буря оплесків зірвалася на салі, коли встав В. П. Гетьманич Данило. Насамперед Гетьманський Син подякував усім попереднім промовцям в англійській мові. Потім звертаючись до представника місцевих американських Німців, п. Бениша, в німецькій мові, сказав таке:

“Ваша бувша Батьківщина перемогла в себе большевизм. Боротьбу проти цієї хвороби, що загрожує цілому культурному світові, молода Німеччина веде далі. Симпатії наші — національно думаючих Українців — будуть і далі супроводити Вашу бувшу Батьківщину в цій жорстокій боротьбі й ми бажаємо їй дальших успіхів.”

Дальше Пан Гетьманич промовив до всіх гостей в українській мові:

“Мені вже кілька разів доводилося на американській землі говорити перед різними українськими товариствами. Я радий, що мені й тут приходиться виступати перед українськими людьми різних політичних і релігійних переконань, а також перед людьми, що належать до різних суспільних клас. І як в Вас я бачу українських патріотів, що зібралися тут щиро-сердечно привітати мене, що репрезентую на цій американській землі Батька мого й Гетьманський Рух, — таксамо прошу й Вас прийняти й мої слова як слова щирі й отверті.

Звертаюся до Вас як молодий Українець з Європи, якого болить душа за теперішню тяжку долю України.

В. Пан Гетьманич довше зупинився на справі взаємовідносин між Галичиною й Великою Україною.

“В Європі серед політично активних Українців поволі затирають-

ся різниці між Галичанами й Наддніпрянцями. Поволі витворюється один тип активного **Українця - Державника**. Зокрема гетьманці в Європі всіма силами стремлять до того, щоб якнайбільше причинитись до порозуміння й співпраці між західною й східною вітками нашого народу. Наддніпрянці високо цінують національну свідомість у Галичан, що випромінюється далеко поза межі Галичини, на інші українські території. Цінують також їх уміння братись за практичну роботу й переводити в життя поставлені завдання. Здібність галичких Українців до методичної роботи, сполучена з розгоном наддніпрянських Українців — у процесі співпраці дасть добрі наслідки.

Переходячи до питання українського робітництва, Високий Гість між іншим сказав:

“Єдиним критерієм при оцінці людей мусить бути робота, робота для спільного Діла й спільного Добра. Це таксамо торкається окремих осіб як і цілих людських об'єднань. Хто вміє ліпше працювати, того й вага й права в суспільстві будуть більші.

Для гетьманців усі класи українського народу є рівнорядні, як складові частини цілого, без котрих те ціле не може існувати.

Сьогодні ми стоїмо скрізь перед фактом зросту значіння робітництва. Зорганізоване робітництво, таксамо як і сильний хліборобський клас, для будучого відродження Української Держави є необхідні. Я глибоко вірю, що національно думаюче робітництво наше, яке вже й сьогодні несе великий тягар у нашій визвольній боротьбі, займе також і в нашій будучій Державі почесне місце, на яке воно заслуговує.

Ми, Українці в Європі, покладаємо великі надії на нашу еміграцію за океаном. Ця еміграція тут, як в ніякій іншій країні, може вільно розвиватися, набуваючи духові, розумові й національні цінності. Це все покладає на неї великі обов'язки супроти братів українських в Європі, що на передових позиціях несуть прапор Української Державної Ідеї.”

Говорячи далі про ідеологічну сторону організації українства Син Гетьмана сказав:

“Надіятись на національну перемогу без плекання національних **Авторитетів** як духовних так і світських — це обдурювання самих себе. Духовні авторитети дають нам моральні підстави для цілої нашої роботи, а світські — причинюються до створення суспільних рамок. Тому ми мусимо підносити Ідею Авторитетів, так занедбану в нашій народі, на належну височінь. Знищити Авторитети розкладовою роботою легко, створити їх надзвичайно тяжко.

Нарешті — тільки на основі християнського світогляду можна вести зорганізовану боротьбу з більшевизмом — з цим найлютішим нашим ворогом — з атеїзмом і всіма тими чужими, неприродними й шкідливими науками, що нас внутрішньо розбивають і нищать, не дають змоги нашому народові скріпитись і справджують його то в одне, то в друге вороже яро.”

Аналізуючи зовнішнє політичне положення, В. П. Гетьманич між іншим сказав: “Зовнішнє положення сьогодні є настільки серйозне, що до нього з великою увагою повинні поставитись всі українські

патріоти. Багато ознак вказують на те, що світ знов іде до далекосяглих міжнародних напружень та заколотів. У тих будучих подіях ми мусимо активно виступити з такою своєю національно-державницькою організацією, щоб з нами рахувались чужинці як з поважною політичною силою. А для цього потрібне якнайскорше внутрішнє скріплення **цілого** Українства. Я вірю, що до такого скріплення йде. Особисто я перебуваю в звязку з цілим рядом людей, що сьогодні ще належать до різних політичних угруповань. Перебуваю в звязку з цілим рядом ідейних прихильників У.Н.Р., особливо військовиків, як рівно ж з численними ідейними молодими націоналістами, з якими легко знаходжу спільну мову та яких поважаю за жертви, що вони їх понесли, у вірі, що тим самим допомагають визвольному Ділові.

Процес нашого внутрішнього скріплення й взаємного порозуміння є природний і тому його ніщо не зупинить. І я вірю, що перед обличчям грядучих подій Українці знайдуть шлях один до одного й зуміють своєчасно створити одну українську свідому національну силу, яке виведе весь Нарід наш на шлях державного відродження! Слава Україні!" — закінчив своє слово Пан Гетьманіч Данило. На салі зірвалася буря оплесків, що обернулися в справжню овацію Синові Гетьмана України.

Підчас цієї промови на салі, де за столами сиділо так багато людей, панувала небувала тишина. Всі слухали Пана Гетьманіча з незвичайною увагою й напруженням. Здавалося, що кожний гість силкувався захопити собі на спомин кожне слово, кожний вираз Гетьманського Сина, щоб передати й іншим Українцям, неприсутнім на цім святотчнім зібранні, мудру науку молодого, але вельми досвідченого державного мужа України.

Привиний на бенкеті інженер-будівничий, Іван Петрівський, що перед кількома роками перебував в Європі й відвідував Гетьманську Родину коло Берліна, встав з місця й схвилованим голосом сказав:— "Я сердечно вітаю дорогого Гостя й лиш хочу сказати, що коли я був у Берліні, то на власні очі бачив, як Гетьманська Родина працює для добра України. Я прошу встати й віддати пошану Вельможному Панові Гетьманічеві."

Всі на салі встали й гучними оплесками, що тревали кілька минут, привітали Пана Гетьманіча.

Після цього окружний отаман п. Іван Денега висловив найсерdecнiшу подяку Вельможному Панові Гетьманічеві Данилові за те, що загостив до місцевого округу СГД і цілої української громади в Клівленді, а гостям за масову участь.

Під кінець у коротких словах зловив подяку гостям тостмайстер, п. адв. О. Малицький і відспіванням гимну "Ще не вмерла Україна" урочисте прийняття Високого Гостя закінчилося.

В перервах між промовами, талановито виступав із сольспівами відомий український артист, п. Гурський.

По останній державній катастрофі на Українських Землях це вперше, що ширша українська громада в Клівленді так сердечно пошанувала не лиш Гетьманську Державницьку Ідею, але й живого Репрезентанта її — Гетьманського Сина.

Ф И Л А Д Е Л Ф І Я

В неділю, 24-го жовтня, 1937 року, Гетьманці Державники І. Округу СГД (Філадельфія), спільно з місцевими Українцями національного напрямку, урядили урочисте прийняття Синові Гетьмана Всієї України — В. П. Гетьманичеві Данилові. Прийняття відбулося в новій салі української греко-католицької катедрі.

В пошануванні Гетьманського Сина взяло участь около 150 осіб. Велими притульна сая була гарно вдекорована. На переднім пляні театральної сцени, перед якою стояв довгий стіл для почесних гостей, були поставлені живі пальми. Над сценою в рямцях гарної роботи гризуб, оздоблений прикрасами гуцульського виробу, удекорований українськими й американськими національними прапорами. Над пальмами, через цілу сцену синьожовтими буквами виведено напис: "ХАЙ ЖИВЕ ГЕТЬМАНІЧ ДАНИЛО!" Серед тих пальм на передній частині сцени стояв великий портрет Я. В. Пана Гетьмана Павла, удекорований гарної роботи українськими рушниками та маленькими українськими прапорцями.

В. П. Гетьманіч Данило на детунській площі у Філадельфії.

Наліво від В. П. Гетьманіча — окружний отаман Василь Волчанський. (23-го жовтня, 1937 р.)

По сімей годині вечером усі гості вже сиділи за столами. Всі нетерпляче ждали Гетьманського Сина, якого багато парохіян бачили рано на Службі Божій у катедрі.

Нарешті відччяються двері до салі. Входить В. П. Гетьманіч Данило в супроводі представника Централі СГД, полк. Ол. Шаповала та уніформованих молодих гетьманців І. Округу. Всі на салі встали. Окружний отаман Василь Волчанський сердечно вітає хлібом-сіллю Сина Гетьмана України й просить засісти на призначенім місці за столом для почесних гостей. А потім, відкриваючи бенкет, просить присутнього на цім святочнім зібранні Впр. о. Р. Крупу перебрати обовязки тостмайстра.

ПАТРІОТИЧНЕ СЛОВО ВПР. О. Р. КРУПИ

Почалась спільна вечере, підчас якої катедральний хор, під управою п. Коцюбинського, виконав добре кілька українських пісень.

По вечері о. Крупа звернувся до зібраних з такими словами:

“Ваша Світлосте, Вельможний Пане Гетьманичу! Високопреподобний Отче — Представнику Іх Ексцеленції, нашого Дорогого Владики Кир Константина! Шановна Українська Громадо! Нині ми тут зібраних привітати так дорогого Гостя — Гетьманського Сина. В інших вільних народів, коли б прибув такий Високий Гість, гармати гуділи б... Відбувалися б величезні військові паради в Його пошану... В церквах дзвонили б дзвони... А в нас? У нас, дорогі мої, в цей мент лиш серця тремтять від радості й вдячності до Іх Світлості Ясновельможного Пана Гетьмана Павла за те, що Він нам будував Державу! (Громові оплески на салі). Коли був при владі в Україні Я. В. Пан Гетьман Павло — тоді був лад в Україні. Нашу Державу визнавали інші держави — народи. Тоді була в нас така Держава, як за славетних наших Великих Князів — Святого Володимира, Ярослава Мудрого й інших світлої памяти Володарів наших! А що було до Гетьмана Павла й що сталося по нім — то не була жадна держава. То був дивогляд, що й по нинішній день жорстоко мститься на наші народі.”

Дальше Впр. о. тостмайстер переказав із Біблії історію пророка Мойсея й додав:

“Тим українським Мойсеєм, що його Бог ще раз покличе звільнити з неволі Український Нарід, буде той, чий Син гостить між нами — Його Світлість Ясновельможний Пан Гетьман Павло! (Вся зала затряслася від оплесків). Це наш Мойсей, що Його Бог дав нам” — продовжував дальше з незвичайним натхненням тостмайстер, о. Р. Крупа. — “Минувшина нам лишила Його як дорогоцінний діамант. Ми щасливі бачити тут, між нами, Його Достойного Сина — Вельможного Гетьманіча Данила!” (Гучні оплески).

Дальше о. Р. Крупа згадав день 6. липня, 1918 р., коли Я. В. П. Гетьман Павло сказав, що “з розвоєм Віри й українського духовного життя, буде розвиватись і Вільна Україна”. Те саме я бучу й в наших Гетьманічеві. Як знаєте з преси й бачили на власні очі, Гетьманський Син що неділі в церкві. Він з Богом зачинає працю. Ще ніхто з приїжджавших до нас ріжних “будівничих” не робив того. Гетьманці Державники написали на своєму прапорі: “З Богом за Вітчину”. В цім кличі лежить запорука нашої перемоги! Ми віримо, що незабаром знову настане час, коли прийде до керми Української Держави Я. В. Пан Гетьман Павло! Пане Гетьманичу, прошу переказати Іх Світлості Вашому дорогому Батькові, що ми всі підємо за Ним і вірно виконаємо свій обов'язок супроти нашої дорогої старої Батьківщини — України. Слава Я. В. Панові Гетьманові Павлові!” — закінчив Впр. о. Р. Крупа. Всі гості зірвалися з місць як на команду й громове “Слава” залунало в цілій салі. Хор, а з ним і всі гості із захопленням відспівали трикратно “Многая літа” Гетьманові Всієї України.

ПРОМОВА ВІПР. О. ГРЕСЬКА

Запрошений до слова Віпр. о. Гресько, яко представник Іх Ексцеленції, Єпископа Кир Константи́на, що перебував в той час у місійній подорожі в інших стейтах, вітаючи Пана Гетьманіча Данила, між іншим сказав:

“Сьогодні радіє наше серце великою радістю, бо завітав до нас Син недавнього Голови Української Держави. Прикро нам вітати Вас, Пана Гетьманічу, на чужині. Землю нашу розшарпали вороги. Але ми віримо, що знову повстане на наших землях велика Українська Держава. Але задля цього всі ми мусимо багато працювати, багато жертв понести. Треба цінити нашу інтелігенцію й працювати спільно з нею. Мусимо йти вперед твердими кроками. І все працювати, дуже тяжко працювати, бо “мани” Господь нам задармо не пішле. Тоді сповняться слова Франка: “Струснеш Кавказ, вперешешся Бескидом.”

Звертаючись до Високого Гостя, о. Гресько сказав: — “Я хочу Вас, В. П. Гетьманічу, перепросити за нашу так скромну вечерю. А як залишите Америку, згадайте про нас і передайте своєму Батькові від усіх нас сердечний привіт!” — закінчив своє коротке слово Віпр. о. Гресько під рясні оплески всієї салі.

Викликаний до слова полк. Ол. Шаповал, в імені Головного Отамана СГД, Централі й у власнім імені склав сердечну подяку Окружній Команді І. Округу й всім гостям за так щире прийняття Репрезентанта Гетьманського Роду України, а також щиро подякував за те, що І-ий Округ СГД в Філадельфії так добре перевів останню збірку акцію на новий літак “Київ”.

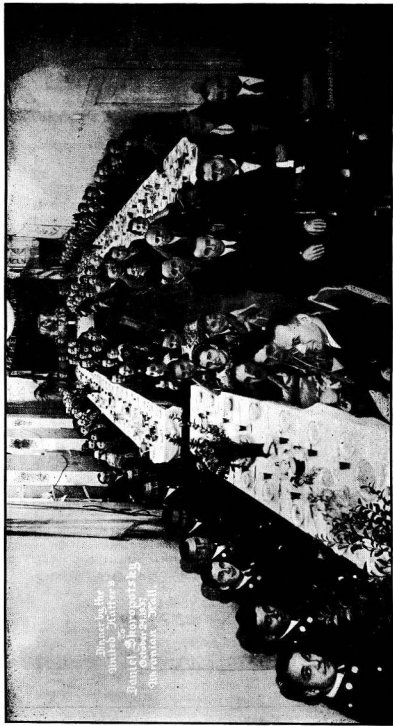
ПРИВІТ ВІД УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА

Представниця жіноцтва, пані Коцюбинська, запрошена на слідууючу бесідищу, виголосила своє привітальне слово віршом.

ПРИВІТ ВІД УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Після матері виступила дочка, молоденька панна Віра Коцюбинська, з розкішною китицею хризантем та подарунком у руці й привітала Гетьманського Сина таким віршом:

“Гетьмани, гетьмани!” — співав нам Шевченко,
І славу і волю з могил викликав...
А ось Син Гетьмана Всеї України,
Наче лицар з казки до нас завітав.
Вітай нам Гетьманічу, Пана Даниле!
Будь вістником волі Рідного Краю!
Ми ж, українські діти, Тобі обітуєм
Душу й тіло за рідну землю.
Слава Україні і слава Гетьману!
Хай Його булава блисне над Дніпром,
А многая літа Вам, Пана Даниле!
Хай Господь дарить Вас всім щастям — добром!”

Банкет в честь В. П. Гетьманича Данила у Філадельфії, Па.

В. П. Гетьманич сидить за першим столом, в глибокій салі, перед портретом Я. В. П. Гетьмана Павла. (24-го жовтня, 1937 р.)

Ця гарно виголошена деклямація так розчулила всіх гостей, що у многих слюзи покотилися з очей, а молоденьку декляматорку всі нагородили вельми гучними оплесками. В. Пан Гетьманич приймаючи ту розкішну китицю цвітів і подарунок, широко подякував молоденькій українській панночці.

ПРОМОВА Д-РА ЛОНГИНА ЦЕГЕЛЬСЬКОГО

Запрошений до слова відомий український національний діяч, д-р Лонгин Цегельський, звертаючись до присутніх гостей, питає:

“Чого в нас тут такі бурливі оплески? Що таке сталося?” — І сам відповідає:

“Вітаємо нашого молодого Козака! Вітаємо його тому, що Він Син Гетьмана Всієї України, того Гетьмана, в котрого за його гетьманування Земля наша розтягалася аж по Кавказ, котрий створив українську національну армію, створив державний апарат України та при Нім була така влада в Україні, що й чужинці дивувалися, як то Він все те так скоро доконав.

Присутній між нами Син його — це є воплощення Батька, живий символ Української Держави!”

Дальше промовець оповідає свої спомини про те, як у червні 1918 року він, яко посол австрійського парламенту, їздив до Києва, зустрічався там з Паном Гетьманом Павлом, бачив як Гетьман розбудовував Українську Державу та чув різні погляди місцевих людей про державну працю Пана Гетьмана Павла і зауважує:

“Тоді одні хвалили Гетьмана, а інші ляляли. Бо не було в історії України такого Гетьмана, щоб його не ляляли Українці. Українська інтелігенція над Дніпром у 1918 році не розуміла Гетьмана. Та інтелігенція хотіла робити соціяльну революцію, а Гетьман хотів робити національну революцію. І Гетьман був правий, бо так історія показала!”

Оповідючи про відкриття Гетьманом Павлом у Києві першого Українського Державного Університету, промовець описує зокрема ентузіастичне привітання тоді Пана Гетьмана Павла тисячами людей і додає, що тоді навіть українські соціялісти плескали в долоні та гукали: “Слава Гетьманові!”

“Чому соціялісти тоді били в долоні й кричали “Слава Гетьма-

Зліва направо: Всеч. о. Рошківнич, В. П. Гетьманич Данило, П. Екск. Епископ Богачевський й Всеч. о. Гресько, перед єпископською палатою у Філадельфії. (28-го жовтня, 1937 р.)

нові"? Бо вони відчували, що в особі Гетьмана заховався символ державної незалежності України. Хоч інтелігенція й була напоена радикальними науками, але вона знала з історії, що з Гетьманами зв'язані найліпші сторінки нашої історії. Наші Гетьмани — це олицетворення нашої державної незалежності. Сила традиції тримає наряд".

Розповівши докладно про заслуги Роду Скоропадських в минувшині, д-р Л. Цегельський заявив:

"Я, як свідок і посол парламенту, можу сказати: таксамо як Австрія була розумно правлена, таксамо була правлена й Україна за гетьманування Пана Гетьмана Павла!..

"Ми тепер вітаємо Пана Гетьманича Данила як наслідника Я. В. Пана Гетьмана Павла. Монархічний принцип ми шануємо, бо наш наряд потребує його. Наш наряд не має такого досвіду в державнім будівництві як інші державні народи. Ріжні руїни викоринили в нас звички до будови держави. Ми не маємо державно-творчих клас, щоб у момент революції перебрали владу. Гітлерові легше було зробити державний переворот, бо він мав готову державну машину, яку тільки прочистити треба було. Таксамо й Ленінові та Сталінові не треба було будувати держави, вона була готова. А в нас, Українців, будувати державу — це починати від самого початку. А цього не можна доконати демократизмом. Це показала Директорія У.Н.Р., коли ріжні отамани рознесли Українську Державу. Ми — невикористані, невимуштровані, нездисципліновані... Подивіться в свої навіть маленькі громади! Як там тяжко зробити порядок!

"А тому нам треба **одного**, Того, хто був правителем України! А про кого із всіх нас найбільше світ знає? — Про одного — Гетьмана Павла Скоропадського! (Бурхливі оплески на салі).

"Наше серце тішиться, що ми маємо велику приємність пошанувати тут Сина Його Світлості Ясновельможного Пана Гетьмана Павла! (Знов бурхливі оплески цілої салі).

Закінчив свою промову д-р Л. Цегельський словами:

"Я вітаю Вас, Пана Гетьманичу! Прошу передати Вашому Батькові від нас найглибшу пошану, запевнення нашої карности й вірности в боротьбі за нашу Українську Державу. Вельможному Панові Гетьманичеві "Многая літа!" Всі гості, разом з хором, відспівали "Многая літа!" з великим одушевленням.

Коли встав Пан Гетьманич, запрошений до слова о. тостмайстром, всі гості зірвалися зі своїх місць і бурею оплесків привітали Сина Гетьмана України. Пан Гетьманич сказав:

"Високопреподобні й Всечесні Отці Духовні! Достойний Отче тостмайстре! Шановна Українська Громадо! Я зворушений тим прийняттям, що Ви тут для мене урядили. Дякую за щиросердечні слова попередніх промовців, звернені до мене. Дякую, що Ви всі зібралися так численно, щоб мене привітати. Бачу, що прийшли сюди не тільки організовані гетьманці, але також представники інших політичних течій. Я радію цьому, бо це вказує на те, що сьогодні вже є можливість для всіх українських патріотів, незалежно від їх політичних

поглядів, сходиться разом, щоб спокійно обмірковувати шляхи боротьби за краще майбутнє дорогої нашої України.

Складаю також сердечну подяку хоріві та його п. діригентові за так мистецько виконані співи. Сердечно дякую всім пп. впорядникам, що так старанно влаштували це прийняття. Дякую також за чудовий подарунок, що залишиться для мене дорогою пам'яткою про сьогоднішній день”.

Дальше В. П. Гетьманич сказав, що Він прибув на Американську Землю по наказу Свого Батька, щоб познайомитись з роботою Союзу Гетьманців Державників, як рівнож із життям та працею цілої української еміграції.

Переходячи до міжнародних питань, В. П. Гетьманич широко накреслив сьогоднішнє положення в Європі, зокрема в середній і східній Європі. Звернув увагу на глибокі внутрішні процеси, що відбуваються сьогодні на Радянщині, які в недалекій будуччині відібуться на нашій національній роботі. В. П. Гетьманич підкреслив зокрема значіння здорового націоналізму в боротьбі з нашим найбільшим національним ворогом — московським большевизмом.

“Завданням тих, що хочуть активно боротись за державне визволення нашої Батьківщини, є цілком реально й без жадних сентиментів підходити до розгляду нашої української дійсности. Багато в ній є сьогодні ще темних плям, але одно ясне: державницький підхід до всього того, що відноситься до нашої визвольної боротьби, все більше охоплює широкі українські маси.

Сьогодні для численних українських патріотів стає щораз більш ясным: не досить, щоб існувала українська етнографічна маса, наладована, правда, великою, але не скоординованою енергією, не досить українських народніх пісень, національних строїв, плекання стародавніх звичаїв; навіть не досить розбудови українського промислу в рамках чужої держави. Тільки тоді, коли всі українські внутрішні сили об'єднуються одною державною Ідеєю, Ідеєю освяченою історією й традицією нашою та окропленою українською кровю, — тільки тоді вдасться опанувати віковичний духовий і політичний хаос український і дати визвольній боротьбі нашій ясні організаційні рамки. І тільки тоді ми зможемо надіятись на національну перемогу.

Сьогодні цей процес усвідомлення загальних напрямних нашого визвольного руху, як рівнож реальних завдань, що стоять перед цілим українством, посувається вперед. Цей процес є природний і свідчить, що ми маємо ще досить здорових сил у нашому народі”.

Оповідючи про те, як Він особисто почав впрягатись до української національної роботи, В. П. Гетьманич Данило сказав:

“Українська національна гетьманська традиція завжди плакала за нашої Родині. Події 1918 року, яких я був наочним свідком у Києві, — піднесення й занепад Української Держави — зробили на мене, тоді ще малого хлопця, велике вражіння. Пізніше, вже на еміграції, в часах нашої національної руїни, коли чужі держави та народи навіть перестали згадувати про Україну, я був свідком, як група українських патріотів почала тяжкою й невдячною ідеологічною працею підносити знов Ідею відновлення молодого Гетьманської України.

Я маю на увазі роботу, що її перевів після 1920 року Український Союз Хліборобів Державників, під духовим проводом пок. В. Липинського. Я був тоді свідком, як мій Батько, в тих незвичайно тяжких і складних обставинах загального українського політичного й духового хаосу, згодився знов прийняти на себе права й обов'язки, зв'язані з очолюванням і проводом цього молодого Гетьманського Руху. А далі я був свідком, як цей рух з ідеологічної групи став тим, чим він сьогодні є — всенациональним українським державним рухом.

Коли мені сповнилося двадцять один рік, до мене звернулися найблизчі співробітники Батька із запитом: чи можуть вони й всі Гетьманці бути певні, що я згоджуся після мого Батька перебрати на себе Його права й обов'язки, зв'язані з Гетьманським Рухом?

Це питання було для мене незвичайно важливим і я попросив ще один рік часу, щоб обміркувати собі цілу справу й потім дати відповідь.

По році я ту відповідь дав. Вона була позитивна. (Гучні оплески). Дав я таку відповідь тому, бо тільки в Гетьманській Ідеї бачив я й бачу єдиний і певний шлях для нашого державного відродження; тому, що в той час я вже був зв'язаний численними внутрішніми нитками з нашою роботою й людьми, що вели й сьогодні ведуть визвольну боротьбу. І нарешті я згодився, тому бо того вимагала наша рідина традиція.

Це тодішнє моє рішення запало в першу чергу дякуючи впливові мого Батька, котрий більше ніж хто інший, навчив мене любити Україну й боротьбу за її визволення.

Від того часу я увесь зв'язався з нашим Ділом та вже поверх п'ять років активно працюю в нашій Центрі, залишивши свою інженерську працю й віддавши всі свої сили виключно нашій національній роботі". (Гучні оплески на салі).

Торкаючись далі знов міжнароднього становища в Європі, В. П. Гетьманіч сказав:

"За останній час слово "Україна" знов починає все частіше появлятися в чужинській пресі. Українською справою світ починає знов цікавитись. До цього причинуються: загальна складна політична ситуація в Європі, зріст міжнародніх сил, що можуть привести до нового світового вибуху й нарешті — внутрішній зріст цілого українства jako потенціального політичного чинника в будучності.

Але не забуваймо тут головного. Незалежно від того, яка буде зовнішня політична ситуація, ми, Українці, тільки тоді будемо певні нашого українського завтра, коли твердо стоятимемо на власних українських ногах. Тому цілу нашу енергію мусимо сьогодні скерувати на наше внутрішнє скріплення, на нашу внутрішню підготовку й організацію!

І я вірю в здорові сили нашого Народу. Вірю, що він вилонить із себе чесних, свідомих, активних і дисциплінованих провідників, що

натхнені однією Національно-Державною Ідеєю, зрушать наш український загальний захід на здобуття й закріплення Самостійної Української Держави!

Нашій Україні слава!" — закінчив свою промову Син Гетьмана Всієї України. Всі присутні встали з місць і урядили бурхливу овацію Гетьманському Синові.

Після промови В. П. Гетьманіча, до присутніх звернувся п. окружний отаман І. Округу СГД. Волчанський і подякував за те, що завітали на це прийняття, а також за те, що своїми жертвами для придбання нового літака "Київ" допомогли І. Округові СГД виконати свій обов'язок 100-процентово.

Під кінець тостмайстер, о. Р. Крупа, склав подяку В. П. Гетьманічеві за Його високопатріотичну промову й у щирих словах побажав усім дочекатися повстання великої Української Гетьманської Держави. Гимном "Ще не вмерла Україна" ця небувала в Филадельфії урочистість закінчилась.

ПРИЙНЯТТЯ В ДІВОЧИЙ АКАДЕМІЇ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ФАКС ЧЕЙС, БІЛЯ ФІЛАДЕЛФІЇ

На слідуючий день, тобто в понеділок, 25-го жовтня, 1937 р., Впр. ігуменя-Мати Йосафата, запросила В. П. Гетьманича відвідати Дівочу Академію СС. Василянок у Факс Чейс, біля Філадельфії. В. П. Гетьманич виїхав туди пополудні в товаристві Іх Ексцеленції Преосв. Кир Константина Богачевського, Впр. оо. Греська, Ф. Тарнавського, Рошковича й Рудакевича та пп. полк. О. Шаповала, др-а Л. Цегельського, В. Волчанського та молодого п. Карпчука, члена молодечої сотні у Філадельфії, що кермував автомобілем, в яким їхали В. П. Гетьманич і Іх Ексцеленція.

Концерт учениць Академії св. Василя Великого в честь Вельможного Пана Гетьманича Данила почався в годині 5-ій пополудні. Програма концерту складалась зі слідуючих точок: Привіт Високому Гостеві; "Кантата" — хор; "Наша Країна" деклямація; "Живе Україна" — хор; "Шумка" — фортепянове сольо; "Розрита Могила" — хор.

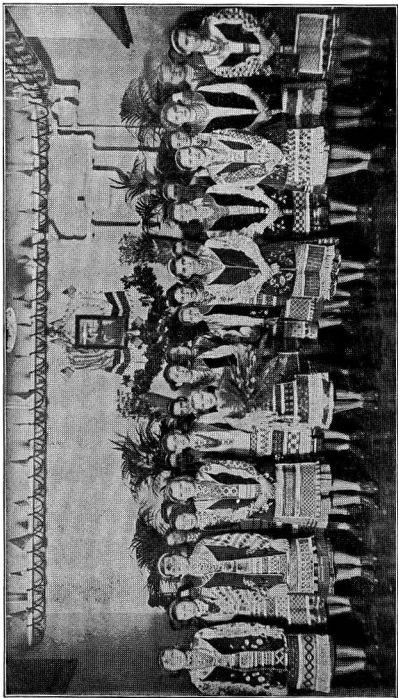
По концерті вийшла зпоміж хору молоденька учениця і вручила В. П. Гетьманичеві розкішний букет живих цвітів. На привітальні промови відповів В. П. Гетьманич найперше подякою Впр. ігумені — Матері Йосафаті, а опісля всім Преп. Сестрам Василянкам та ученицям за так миле прийняття Його в Іх Академії. При тій нагоді Високий Гість звернув увагу на великі користи, що їх має наш нарід з таких виховавчих інституцій, як Дівоча Академія та подібних установ, що їх засновує й ними опікується наша Церква.

Приявний на цьому прийнятті Ексцеленція Кир Константин вніс многоліття Синові Гетьмана України, яке зараже відспівав дівочий хор. Пісню "Боже Великий Єдиний" закінчено концерт. По концерті СС. Василянки запросили всіх гостей на вечеру в монастири.

ПРИЙНЯТТЯ В СИРОТИНЦІ СЕСТЕР ВАСИЛІЯНОК У ФІЛАДЕЛФІЇ

У вівторок, 26-го жовтня, 1937 р., В. П. Гетьманич був гостем Сиротинця СС. Василянок у Філадельфії. З Високим Гостем завітали до Сиротинця Ексцеленція Преосв. Кир Константина Богачевський, Впр. оо. П. Процько зі Стемфорду, Рошкович, Гресько та пп. др. Л. Цегельський, полк. О. Шаповал, В. Волчанський й інші.

Діточий концерт почався в годині 6-ій і складався із трьох частей. Часть I: Привіт Високому Гостеві; "Вся Земля" — хор; "Молтва" — деклямація; "Берізка" — хор; "Посвята" — деклямація; "Засвістали козаченьки" — хор; "Вальчик" — фортепяновий дует; "Святі Дні Листопадові" — деклямація; "Тече вода" і "Мої любі співаночки" — хор; "Українська думка" — фортепянове сольо; "Плачем волі не здобудем" — деклямація; "Ой за тихим, за Дунаєм" — хор. Часть II: Вправи хлопців з шабельками; вправи дівчат з лентами;

Хор Діючої Академії СС. Виступінок на Факс Чейс, біля Філадельфії.
Світлана зліва 25-го жовтня, 1937 р., перед концертом на пошану В. П. Гетьманича Даніла.

“Наша Україна” — деклямація і “О, Україно” — хор. Часть III: Українські танці. Діточим хором управляла Впр. Мати Зиновія.

Малі дівчатка вручили В. П. Гетьманичеві китицю цвітів та дарунок від Сиротинця. Одушевлений гарним виконанням програми та щирістю дітей, В. П. Гетьманич виголосив до них палку патріотичну промову, підніс виховавчу працю Сестер та подякував за прийняття.

По концерті Управа Сиротинця гостила вечерєю В. П. Гетьманича, Ексцеленцію Кир Константина та інших гостей.

У четвер, 28-го жовтня, 1937 р., В. П. Гетьманич Данило відвідав Українську Лічницю та Приют для Старців.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

23. X. 37. — В. П. Гетьманич приїздить пополудні до Філадельфії, де зустрічають Його на дворці окр. отаман Василь Волчанський, члени Окр. Команди, а також Впр. о. Грьсько, яко представник Іх Ексцеленції Преосв. К. Богачевського. В. П. Гетьманич зупиняється в домі окр. отамана. Вечером — полагодження листування.

24. X. 37. — О год. 10-й рано — на Службі Божій в українській греко-католицькій церкві при Френклін вулиці. Опісля оглядини місцевої летунської площі в супроводі п. Волчанського, полк. Шаповала й членів молодечої сотні СГД. Обід в окр. отамана. Полагодження біжучого листування до год. 7-ої вечером. О год. 7-й — офіційне прийняття в честь В. П. Гетьманича, улаштоване місцевим Округом СГД в парохіяльній салі.

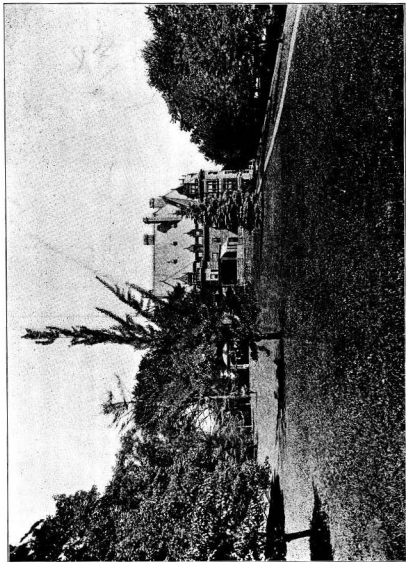
25. X. 37. — Рано В. П. Гетьманич Данило складає візиту Проводу Запомогового Товариства “Провідіння”.

По обіді В. П. Гетьманич є гостем Академії св. Василя Великого в Факс Чейс, де Сестри Василянки й учениці Академії сердечно вітають Високого Гостя й улаштовують в Його честь концерт. З Паном Гетьманичем завітали в Факс Чейс: Іх Ексцеленція Епископ Богачевський, о. Грьсько, о. сов. Ф. Тарнавський, о. Рошкович, др. Л. Цегельський, полк. Ол. Шаповал, окружний отаман В. Волчанський.

26. X. 37. — Рано В. П. Гетьманич Данило складає візиту “Кертис Публішінг Корпорейшен”, яка, між іншим, видає “Сатердей Івнінг Пост”, журнал, що має найбільший наклад в світі (біля двох мільонів примірників). На обіді В. П. Гетьманич є гостем директорів цього славного підприємства.

О год. 6-й пополудні, В. П. Гетьманич є гостем Сиротинця, зорганізованого Сестрами Василянками. З Високим Гостем завітали до Сиротинця Іх Ексцеленція Епископ Богачевський, о. Павло Процько зі Стемфорду, о. Рошкович — закарпатський священник, о. Грьсько, др. Цегельський, окружний отаман В. Волчанський й полк. Шаповал.

27. X. 37. — Обід з Його Ексцеленцією Преосв. Богачевським, о. Грьськом, о. Рошковичем, о. Процьком й полк. О. Шаповалом, у Сес-

Український Католицький Семінар в Стамфорді, Конн.
Семінар цей заснував Едс. Кир Константин Богачевський, Єпископ Укр. Греко-Катол. Церкви в Америці.

тер Служебниць. По обіді — оглядини технічних відділів "Кертис Поблишинг Корпорейшен". Вечером В. П. Гетьманич є гостем панства Карпчуків, відомих гетьманців у Філадельфії. На вечерю завітали численні членкині жіночої сотні, як рівнож багато гетьманців. Підчас вечері, що мала родинний характер, помовляли: окр. отаман Волчанський, пп. Сенік, Коцюбинський, др. Цегельський, полк. Шаповал й пані Карпчук. Під кінець виголосив коротке слово В. П. Гетьманич.

28. X. 37. — Рано залагодження біжучого листування. О год. 1.30 візита В. П. Гетьманича в о. Крупи в Франкфорд. По обіді В. П. Гетьманичеві складає візиту редактор "Америки", п. Володимир Лотоцький зі сином, а пізніше В. П. Гетьманич є гостем панства Лотоцьких, в супроводі полк. Шаповала й др-а Цегельського.

О год. 6-й В. П. Гетьманич є гостем на вечері в Іх Ексцеленції Преосв. Богачевського, в єпископській палаті. У вечері беруть також участь: о. протоігумен Крижановський, ЧСВВ із Мондер, Канада, о. Сенишин, ЧСВВ із Шикага, о. сов. Чапельський із Стемфорду, о. Рошкович й полк. Шаповал. Після вечері В. П. Гетьманич складає сердечну подяку Іх Ексцеленції за гостинність і за щиропряхильне відношення і відїздає до окружного отамана.

О год. 10-й вечером, В. П. Гетьманич приймає п. Ілька, кореспондента журналу "Українська Католицька Молодь" і дає йому інтервю.

СТЕМФОРД

В УКРАЇНСЬКІМ КАТОЛИЦЬКІМ СЕМИНАРІ

На ласкаве запрошення Ексцеленції Преосв. Кир Константина Богачевського, 29-го жовтня, 1937, о год. 11:30 перед полуднем, В. П. Гетьманич виїхав автомобілем з Філадельфії до Стемфорду, в товаристві о. сов. Чапельського, о. ігумена Сенишина, ЧССВ, й полк. О. Шаповала, щоб там оглянути Український Католицький Семинар.

Шкільний журнал "Семинарист", за грудень, 1937 р., так описує побут В. П. Гетьманича в тій інституції: "Студенти Українського Католицького Семинаря мали щастя вітати недавно Сина Гетьмана України — Гетьманича Данила Скоропадського.

Наш гість приїхав до семинаря в п'ятницю, 29-го жовтня. Підчас Свогого побуту, він часто виїздив до Нью Йорку на бенкети, концерти та інші прийняття, влаштовані в Його честь .

В четвер, 4-го листопада, студенти урядили концерт в честь Гетьманича. Концерт той відбувся в новій салі, прикрашеній на ту хвилю цвітами. Коли Гетьманич входив в салю в товаристві о. Ректора, о. Стімського та професорів семинаря, всі хлопці співали при вході привітну пісню. Гетьманич, разом з полк. Шаповалом, професорами та церковними достойниками, заняли почесні місця на сцені. На салі були також парохіяне місцевої української церкви.

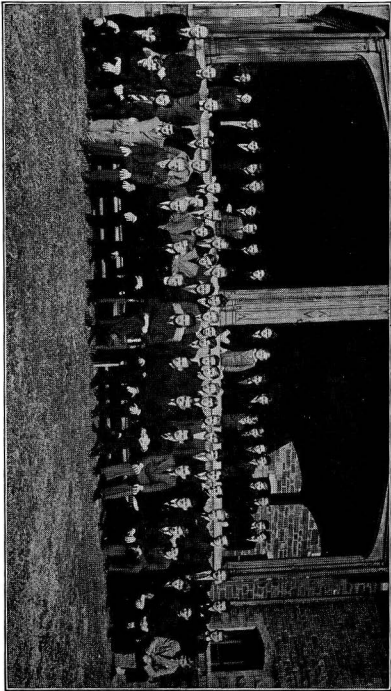
Програма почалась молитвою "Боже, вислухай благання", що її відспівав студентський хор. Опісля о. Ректор виголосив привітне слово, в яким переповів найважливіші моменти з історії України за часів панування Династії Скоропадських.

Промовляв також В. П. Гетьманич Данило — зразу по українськи, про поступ, що його зробили Українці в Америці в напрямі поширення української національної свідомости в цім краю. Опісля згадав, що студенти повинні бути щасливі, що мають таку інституцію в Америці. В другій частині Своїєї промови, виголошеній гарною англійською мовою, В. П. Гетьманич, звертаючись до чужинців сказав, що український нарід бувби радий мати їх колись у своїх школах в Україні.

По промові В. П. Гетьманича, студенти відспівали вязанку українських та англійських пісень, під проводом пані Тонер. При кінці концерту, Іван Панас вручив дарунок В. П. Гетьманичеві від всіх студентів.

По концерті знято спільну світліну на терасі семинаря, а деякі студенти знимали окремі світліни з Гетьманича. Пізніше відбулась спільна вечеря. Того самого вечера В. П. Гетьманич відїхав до Нью Йорку, на побачення з президентом колумбійського університету — др-ом Моррей Батлер-ом.

В суботу, 6-го листопада, довелось нам з жалем прашати В. П. Гетьманича. Він потїшав нас, що може ще раз відвідає семинар в дорозі до Європи. І по кількох днях, побут між нами одного з найбільш визначних сьгодні українських особистостей — скінчився".

В. П. Гельманця Данило між професорами й студентами Українського Католя. Семінара в Стемфорді, Конн.

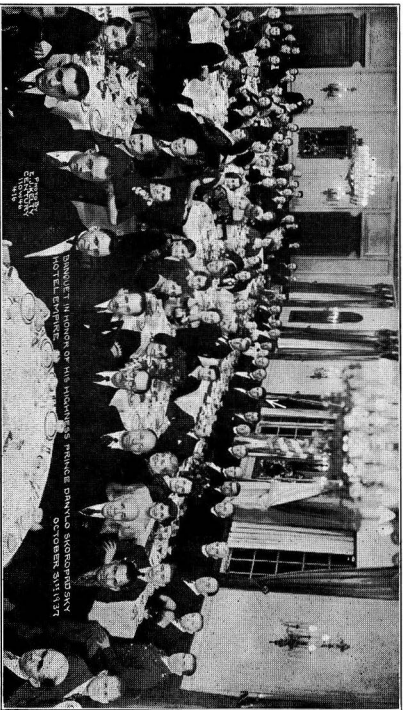
В першому ряді сидять: посередніні — В. П. Гельманця, Праворуч В. П. Гельманця; Впр. о. Давид Проліцько, ректор; проф. А. Микитяк, док-учитель П. Шавинський і проф. П. Ковальчик. Ліворуч: Вєс, о. І. Сурьска, полк. О. Шинюва, проф. М. Натрїний і проф. М. Данилювич. В другому ряді, перший зліва, стоїть П. Думка, бунш. УСС, тепер сторож Семінара. Решта студенти. (4-го листопада, 1937 р.)

НЮ ЙОРК

Ще коли В. П. Гетьманіч Данило перебував у районі Дітройт-Клівленд, українська громада в Нью Йорку вже енергійно вела підготовчу працю до прийняття його в себе, що було призначене на неділю, 31-го жовтня, 1937. Наперед було створено комітет прийняття, в склад якого увійшли: адвокат Степан Ярема, посол; Впр. о. Ф. Тарнавський, п. Т. Каськів, п. Н. Данильченко, інж. Р. С. Комарницький, панна Ева Піддубчишин, пані Анастасія Вагнер, панна Ірина Тарнавська, пані Розалія Добрянська, п. В. Лазута, п. Василь Павлюк (окр. отаман СГД) і п. Гнат Марчак (військ. реф. СГД). Комітет виділив із себе ексективу в складі: п. С. Ярема (голова), панна Е. Піддубчишин (секретарка) і п-на І. Тарнавська (скарбничка), які спільно з активнішим членством комітету та СГД, перевели всю організаційну працю прийняття Гетьманського Сина.

У призначений день зібралася поважна українська громада в розкішній салі готелю Емпаер. Перед 9-ою годиною ввечерю, до салі прийняття прибув В. П. Гетьманіч Данило в супроводі члена Централі, полк. Ол. Шаповала, інж. Р. Комарницького та його дружини. При вході до салі, Високого Гостя зустрів уніформований відділ Гетьманців Державників з Нью Йорку й Філадельфії, під проводом окружного отамана В. Павлюка, в асисті військового референта Г. Марчака, та віддали честь В. П. Гетьманічеві, згідно військового статуту. Коли Пан Гетьманіч увійшов до салі, всі встали з місць й гучними оплесками привітали його, а присутній на салі хор церкви св. Юрія, під управою п. Теодора Онуфрика, прекрасно відспівав "Засяло сонце золоте". В. П. Гетьманіч сів на почесному місці. Голова комітету, адв. С. Ярема, запросив на тостмайстра відомого українського національного діяча — д-ра Л. Цегельського, що гості прийняли рясними оплесками.

Почалася спільна вечеря. На салі за круглими столами зібрався цвіт української колонії Нью Йорку та околиці. Були: Впр. о. сов. Ф. Тарнавський з родиною, Впр. о. адм. Петро Понятишин, Впр. о. сов. Володимир Лотович з родиною (з Джерзі Сіті), Впр. о. Мирон Данилович (з Нью Йорку), Впр. о. сов. Лев Чапельський з родиною (зі Стемфорду), Впр. о. парох Антін Уляницький з родиною (з Пасайку), родина Впр. о. Шуховського (з Пер Амбой), вдова по священику—пані Сполітакевич з родиною, д-р Семен Демидчук, посол до стейт-вого сойму адв. С. Ярема, родина п-ва Яремів, д-р Лонгин Цегельський, пані Ольшанська з родиною, п. Ів. Марусевич, п. Пасічник, п-во Бражники, п-во Добрянські, пані Ригель, вельми діяльна членкиня СГД і багато членства місцевого Округу СГД. Тут же на салі звертали на себе увагу українські диригенти, що вдалились своїми хорами на Сході Злучених Держав: п. Т. Каськів (з Ньюарку), п. Савицький (з Брукліна), п. Гела (з Джерзі Сіті) і п. Фатюх (з Йонкерс). Не бракувало й репрезентантів колонії з надніпрянської України, яку заступали: п. інж. Р. Комарницький з родиною, професор консерваторії

Банкет в честь В. П. Гетьманця Данила в Нью Йорку.

В. П. Гетьманця сидить за лівим столом, з правої сторони, посередній (вказує стрілкою). (31-го жовтня, 1937 р.)

й відомий український композитор А. Углицький з родиною, б. державний урядник в Українській Державі п. Н. Данильченко, відомий український артист-співак п. Карлаш, п. інж. Петренко з родиною й п. інж. Нововірський, що провадить курс української мови в Інтернаціональному Інституті. І-ий Округ СГД (Філадельфія) репрезентував окружний отаман В. Волчанський з родиною, п-во Карпчуки й інші. Всіх гостей на салі було около 150 осіб, що дуже добре зарепрезентували як працівників інтелектуального труда, так і робітників від фабричного варстату праці та дрібного українського промислу в Нью Йорку.

По вечері тостмайстер, д-р Л. Цегельський звернувся до гостей з такою промовою:

“Дивний збіг обставин: сьогодні ми вітаємо Вельможного Пана Гетьманича — Сина б. Правителя України, Ясновельможного Пана Гетьмана Павла (гучні оплески на салі). І якраз у цю ніч перед 19 роками був вивішений у Львові український державний прапор!

“А сьогодні” — продовжує зі зворушенням промовець — “ми не маємо своєї Держави. Сьогодні ми лежимо розбиті... Але присутність тут між нами Вельможного Пана Гетьманича Данила показує, що ще не вмерла козацька сила! (Бурхливі оплески на салі). Він приїхав сюди не тільки оглядати Америку, але й робити велику державницьку роботу між нами й для всіх нас.”

Дальше п. тостмайстер глибше пояснив, що означають для Українців слова Гетьманщина та Гетьман. З поняттям Гетьманщина звязана наша історія й слава наша. Переходячи до Гетьманщини 1918 року, як свідок і учасник подій, потвердив, що та форма державного ладу в Україні відновилася тому, що “були суспільні верстви, які стреміли до національної державности, опертої на козацтві й селянстві, на релігії й Церкві. Коли Росію гнали соціально-революційні ключі, то Гетьманщина 1918 р. гнала до національної революції, до Національної Держави!”

Говорячи про велике значіння старих родів у народі, яко носіїв національно-державної традиції, промовець підкреслив: “Ми забули наші старі роди, тому й не маємо сьогодні нашої Держави. Нації виростають із традиції історичної. Родина Скоропадських є одною з найстарших в Україні, як родина Шептицьких у Галичині”. (Рясні оплески).

Яку величезну роль в історії відродження нашого народу відігнали старі українські роди, можна бачити на прикладах таких наших світил, як Котляревський, Куліш, Старийський, Лисенко і т. д., і т. д. Всі вони були потомками старої української козацької старшини. Навіть і Шевченко тому таким зявився, що й в його роді козацька традиція жила. А до того ще — коли він перебував на лівобережній Україні, в Тростянці, у Скоропадських, там він ще більше набрався історично-державної української традиції. Там Шевченко вперше прочитав Історію України (Бантиша-Каменського). Там він набрався політично-історичного світогляду.

Згадавши про заслуги Роду Скоропадських, включно до 1918 р., коли репрезентант того Роду, Павло Скоропадський, став Гетьманом Всієї України, "здвигнув булаву!" (бурхливі оплески) — і перед цілим світом заманіфестував право українського народу на велико-державне життя, д-р Л. Цегельський заявив: "Ті, що валили Гетьманську Державу, здебільша думали, що вони зроблять щось ліпше, але не вміли будувати держави й створили анархію! І коли ми тепер вітаємо Сина Гетьмана Всієї України в 1918 р., то святим обов'язком нашим є широко-сердечно привітати і Його Батька — Правителя України в 1918 році!" На ці слова загреміло "Слава!" на всій салі. Всі гості встали й разом з хором відспівали "Многая літа" Я. В. Панові Гетьманові Павлові.

Запрошений до слова о. адм. П. Понятишин, звертаючись до присутніх, між іншим, сказав:

"Хто читає історію нашу, той мусить признати, що коли в новітніх часах ми мали Державу, то ця Держава була безперечно тільки за Гетьмана Павла Скоропадського". Даліше промовець висловив надію, що український нарід ще відродиться, бо "він ще молодий". Говорячи про американську демократію, о. Понятишин підкреслив, що вона не може бути взірцем для України, бо "український нарід ще хаотичний. Навіть тут в Америці, де зберуться три Українці, там уже чотири партії."

"Нам треба єдності"—продовжував о. Понятишин—"бо в єдності сила. Безперечно, що між тими всіма претендентами до Верховної Влади в Україні є правний лише Гетьман. Він має історичне право на це. І коли прийде час, що Гетьмана Павла вже не буде між нами, то є у нас Спадкоємець-Наслідник — Вельможний Пан Гетьманіч Данило. (Гучні оплески). Він з фаху є інжинір-будівничий. А Україні якраз треба такого Правителя-Будівничого. Я бажаю Панові Гетьманічеві, щоб Він збудував Україну! (Бурхливі оплески). Дай Боже, щоб наш молодий потомок Гетьманського Роду дожив того часу, коли гетьманська булава України опинилася б в Його руках!" — закінчив своє гаряче слово о. П. Понятишин. На салі зірвалася буря довготривалих оплесків. Потім усі встали й відспівали "Многая літа" В. П. Гетьманічеві.

ПРОМОВА ВПР. О. СОВ. ВОЛ. ЛОТОВИЧА

По гарячій і захоплюючій промові о. адм. П. Понятишина, тост-майстер д-р Л. Цегельський запросив до слова пароха української греко-католицької Церкви в Джерзі Ситі, о. сов. Волод. Лотовича.

"Високодостойний Гостю, Вельможний Пане Гетьманічу!" — почав о. В. Лотович — "Поява Ваша серед нас просвітила сірий небосхил і в Америці й на Рідній Землі. Сонце засвітило! Весело лица засіяли... Бо ми маємо Нашадка Гетьманського Роду між нами! (Бурхливі оплески).

"Я радію з цього й хочу пригадати, що Я. В. П. Гетьман Павло будував Українську Державу на скалі — на Вірі Христовій! І коли Бог дозволить Вельможному Панові Гетьманічеві Данилові заняті

престія у золотoverхому Києві, я бажаю, щоб Він ішов тим шляхом. Також бажаю, щоб Дорогий Гість ішов від нас до дальшої патріотичної праці своєї з вірою, що всі ми допоможемо Йому збудувати Вільну й Незалежну Українську Державу!" — закінчив своє коротке, але вельми зворушливе слово о. В. Лотович, під бурхливі оплески всіх гостей.

ПРОМОВА ВПР. О. СОВ. ФИЛЕМОНА ТАРНАВСЬКОГО

"Тепер я прошу до слова найстаршого тут українського душпастиря й нашого вельми заслуженого патріота, Впр. о. совітника Филемона Тарнавського" — виголосив п. тостмайстер.

Впр. о. Ф. Тарнавський говорив: "Д-р Цегельський сказав, що я тут найстарший віком. Це правда. Маю вже 75 літ. Я вже стою над гробом. Але я є живим свідком відродження нашого народу. Я пам'ятаю ті часи, коли наша інтелігенція в Старім Краю не говорила по-українськи, а лиш по-польськи. А потім по-російськи. І коли в році 1872-ім уряджували у Львові концерт у честь Тараса Шевченка, то на тім концерті було лиш три Українці а четвертий — Поляк. А вже в році 1908-ім, на Лисенковім концерті, багато-багато соток Українців було.

У мого діда, в гостинній кімнаті, були портрети Гетьмана Богдана Хмельницького й Кобзаря України — Тараса Шевченка. І мій дід казав: "Тою булавою Богдан бив Ляхів і Москалів, а Шевченко бив їх пером." Ще малим хлопцем я малював козаків і Гетьманщиною захопився так, що й досі нею живу. Щоправда, в нових часах в Україні були інші уряди. Вони теж хотіли України, але й валили її, замість будувати. Добре, що ми маємо тепер організований Гетьманський Рух. Він витворює рівновагу серед українського громадянства та спричиниться до консолідації українських національних сил.

Я Вам сказав дещо з історії відродження нашого Народу. Я не знаю докладно, що тепер робиться в нашім Ріднім Краю. Чую, що там багато вже є людей, що стремлять визволити Україну.

Наша національно-державна традиція, помимо поневолення нашого народу, не загине. Зрив прийде в Великій Україні, бо й славетних Гетьманів і великих письменників та цілий ряд найвидатніших наших учених дала нам Велика Україна."

Далі, звертаючись до Високого Гостя, Впр. о. Ф. Тарнавський схвильованим голосом сказав:

"Я тишуся, що на склоні своїх літ бачу тут, в нашому товаристві, Нащадка Гетьманського Роду. Він скрізь позискав душі Українського Народу.

Бажаю Вельможному Панові Гетьманичеві, щоб Він виніс найліпші спомини з перебування в нашій колонії. Щоб він став на чолі всенационального зриву, коли настане момент всім стати в ряди борців за визволення України. Але треба пам'ятати, що без великих жертв нічого не вдіємо. Нам треба душу й тіло віддати за волю України. Як 40 мільонів нашого народу горітимуть цією ідеєю, то з такими патріотами Ви, В. П. Гетьманичу, збудете могутню нашу Державу на

Українських Землях. Дай Боже Вам поставити наш національний прапор у славнім Києві — столиці Незалежної України!" — закінчив своє натхненне слово о. сов. Ф. Тарнавський. Вся селя загреміла від оплесків, що показувало наглядно солідарність усіх гостей з промовцем.

Прекрасне привітальне слово в англійській мові виголосила панна Ева Піддубчишин, президентка Ліги Української Католицької Молоді в Америці. Вона сказала, що не зважаючи на великі денационалізуючі впливи американського середовища, тутешня українська молодь не цурається свого рідного. Щобільше: дедалі серед української молоді на американській землі розвивається й кріпне патріотичне почуття до старої Батьківщини — України. І запевнюючи Високого Гостя, що українська молодь в Америці, коли настане слухний час, допоможе Україні вибороти державну самостійність, закінчила словами стрілецької пісні: "А ми тую славу Україну гей-гей розвеселимо!", під гучні оплески всіх гостей.

Дальше виступила з привітальними словами представниця місцевого Червоного Хреста, пані Ригель: "Вітаю Вас, Вельможний Пане Гетьманичу, від жінок-гетьманок. Бажаю Вам, щоб Ви з булавою в руці увійшли до нашої золотаверхої столиці Києва! Від щирого серця бажаю, щоб Ви освободили нашу Неньку-Україну!"... — На цьому місці почуття так переповнили душу цієї жінки-патріотки, що вона не змогла дальше вимовити слова й щиро заплакала. Та її сердечні почуття передалися всім гостям і майже в кожного з присутніх мимоволі появилися сльози в очах.

Запрошений до слова окружний отаман В. Округу СГД, п. Василь Павлюк, в коротких словах привітав Гетьманського Сина від себе й цілого Округу й просив переказати найсердечніший привіт Його Світлості Ясновельможному Панові Гетьманові Павлові та побажав, щоб якнайскорше воскресла велика Українська Гетьманська Держава на Українських Землях.

Ліста промовців вичерпана. Пан тостмайстер звертається до Високого Гостя й просить Його промовити до зібраних гостей.

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

Коли встав з місця Син Гетьмана України, всі гості врядили Йому бурхливу овацію.

Па початку своєї промови Вельможний Пан Гетьманич подякував усім за привітання й побажання, зложені для Нього, Його Батька — Я. В. Пана Гетьмана та цілої Гетьманської Родини. Також подякував всім присутнім гетьманцям і негетьманцям за те, що так численно зібралися на прийняття Його.

Далі В. П. Гетьманич говорив про міжнародне положення й підкреслив, що міжнародні відносини можуть загостритися несподівано так сильно, що може дійти до великого міжнародного конфлікту. І тому особливо тепер обставини диктують, щоб усі українські творчі

й конструктивні сили об'єдналися довкола одного Національного Центру — авторитетного як на внутрішньому так і на зовнішньому фронтах.

Торкаючись внутрішнього стану українства, В. П. Гетьманіч Данило між іншим сказав:

“Від нашої молоді залежатиме будучність нашого Народу. Тому будьмо обережні й ощадні у витрачуванні наших національних сил! Не штовхаймо нашу молодь на необачні кроки, невиправдані ні внутрішніми ані зовнішніми обставинами. Натомість треба працювати, щоб скріпити внутрішні сили нашого молодого покоління, піднести його ідейно, морально, фізично й культурно на найбільшу височінь. Треба насамперед допомогти нашій молоді здобути якнайбільше знання, потрібне для будови Держави. Не вимагаймо передчасно найвищої жертви від нашої молоді! Бо я вірю, що цю жертву кожний український патріот принесе тоді й там, коли цього дійсно вимагатимуть обставини...”

“І вже тепер наша молодь має бути охоронена від тих помилок, що їх робило багато Українців у р. 1917-ім і пізніше, як бралися кувати долю України.

Не з мягкотилим ліберальним романтизмом треба підходити до великої нашої національно-державної Справи. Захоплюючись величчю тяжкого завдання: здобуття й відбудови Української Держави, треба пам'ятати, що те наше державне відродження, в усіх ділянках нашого українського життя, треба творити на основі ґрунтового знання нашої минувшини та реального підходу до нашої суворой дійсности.

Не треба боятися глянути на українське життя отвертими очима. Треба брати його таким, як воно є. А з того, що маємо, осені великою Ідеєю — формуймо й організуймо нашу національну силу. Тоді ми будемо справжніми будівничими, справжніми державниками!

Вже сьогодні ми бачимо чимало конструктивних зародків серед українства як в Європі так і за Океаном. Вже багато Українців хоче по-державницьки думати й чинити. І молодь наша шукає нових точок та основ для об'єднання й скоординування цілої національної роботи. Процес цей природний і здоровий і наше завдання його всіма силами підтримати.”

Переходячи до моральних підстав боротьби за визволення України В. П. Гетьманіч між іншим сказав:

“Не можемо, ми бездержавний нарід, мислити про нашу національну перемогу, коли ціла визвольна боротьба наша не буде побудована на міцних моральних, етичних і релігійних підвалинах, особливо перед обличчям такої розкладової сили як большевизм. Таку основу може дати тільки християнський світогляд. Тільки він може бути вихідною точкою для кожного нашого суспільно-політичного чину. Бо без цієї бази ми швидко розгубимо й ті наші національні скарби, що їх з такими великими труднощами доводиться збирати.

Хоч релігійне питання на Українських Землях є досить складне — казав даліше В. П. Гетьманіч — бо обидві вітки українського народу, західня і східня, мають відмінні християнські віроісповідання — я

вірю, що при добрій волі, у відродженій Українській Державі, це питання вдасться поладити без більших труднощів.

Я дуже радий, що бачу серед цієї української громади на салі не тільки Українців греко-католиків, але й православних — з Великої України. Засадою гетьманців державників є пошановання всіх релігій і невтручання світської влади в релігійні справи. Хай же всі Українці, греко-католики, православні й інші, зйдуться й поєднаються в одній спільній роботі для добра одної нашої Батьківщини — України."

Під кінець своєї промови В. П. Гетьманич сказав: "**Не словесними формулами, а роботою — боротьбою в обіднаних рядах всіх українських патріотів — державників, відбудемо ми незалежне життя на Українських Землях.** Такого загального обєднання серед українства, на жаль, ще нема. Але до того йде. Гетьманці зі своєї сторони прикладають усіх сил, щоб якнайскорше збільшилися й скріпилися українські національні сили. Я відчуваю, що за останні роки народилися серед українства нові здорові національні сили. І я вірю, що наслідком спільної праці й боротьби всіх нас повстане велика самостійна й ні від кого незалежна Українська Держава!" (Бурхливі оплески, що переходять у величаву овацію Гетьманському Синові).

Гимном "Ще не вмерла Україна", що його із захопленням відспівали всі гості, це прийняття В. П. Гетьманича закінчилося.

У перервах між промовами вище названих, хор, під управою п. Т. Онуфрика, виконав прекрасно такі концертні точки: "Ой на горі, там жєнці жнуть" (Ол. Кошиця), "Готуй мені зброю", (Я. Смеречанського), "Крилець" (В. Матюка), "Веснівка" (Матюка), "Та орав мужик" (Ол. Кошиця), "Ой там в гаю, при Дунаю" (Гр. Лукова), "Єднаймося, діти України", (Омельського) і "Живи Україно!" (М. Гайворонського).

Цілий ряд визначних українських людей з різних околиць Нью Йорку, що не могли прибути на це прийняття, надіслали свої листівні привіти.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

29. X. 37. — О год. 11.30 виїзд автомобілем з о. Чапельським, о. Сеншином і полк. Шаповалом до Стемфорду, Коннектикот. Привітання Високого Гостя о. ректором Павлом Процьком. У вечері беруть участь: В. П. Гетьманич, о. Процько, о. сов. Чапельський з дружиною, проф. Никитюк, о. протоігумен Крижановський, подк. Шаповал. По вечері — оглядини "Високої Школи" ("Гай Скул").

30. X. 37. — Рано о. сов. Чапельський показує салі для майбутнього Українського Музею. По обіді — візита в о. сов. Тарнавського і в о. адміністратора Понятишина в Нью Йорку.

31. X. 37. — В. П. Гетьманич слухає тиху Службу Божу в каплиці Українського Католицького Семинаря в Стемфорді. По обіді в о. сов. Тарнавського в Нью Йорку, В. П. Гетьманич виступає перед зібранням Української Католицької Молоді (300—350 осіб). Перед В. П. Гетьманцем і після нього говорять: о. адміністратор Понятишин, о. Жар-

рет (Американець, член Ордену св. Павла), президентка Ліги Української Католицької Молоді — панна Ева Піддубчишин, радний міста Нью Йорк, Українець — С. Ярема й о. сов. Тарнавський.

Вечером відбувається в Емпаер готелі офіційне прийняття В. П. Гетьманича місцевою українською громадою разом з місцевою організацією СГД.

1. XI. 37. — Рано В. П. Гетьманич залагоджує спішне організаційне листування, а також листування з Європою. По обіді виїздить з полк. Шаповалом на гостину до панства Комарницьких в Нью Джерсей, де й залишається на кілька днів.

2. XI. 37. — Пополудні В. П. Гетьманич складає візиту президентці Ліги Української Католицької Молоді, панні Еві Піддубчишин, а пізніше видатним Американцям.

3. XI. 37. — Залагодження різних візит. Вечером В. П. Гетьманич повертає до Стемфорду.

4. XI. 37. — Рано залагодження біжучого листування, пізніше концерт-прийняття, улаштоване в честь В. П. Гетьманича о. Процьком і професурою Українського Католицького Семінаря, при участі учнів.

Вечером в честь В. П. Гетьманича дає обід в готелі Рузвелт о. адміністратор Понятишин. Крім Високого Гостя й господаря, на вечері присутні: о. сов. Ф. Тарнавський, панна Ірина Тарнавська, др. Демидчук, Ростислав Комарницький й полк. Шаповал. Наніч В. П. Гетьманич і полк. Шаповал залишаються у панства Комарницьких.

5. XI. 37. — В. П. Гетьманич відвідує Колумбійський університет, пізніше складає візиту проф. П. Углицькому з Наддніпрянщини. Опісля залагоджує цілий ряд візит Американцям.

6. XI. 37. — Рано В. П. Гетьманич і полк. Шаповал знова вертаються до Стемфорду і працюють з о. П. Процьком, о. сов. Чапельським і учнями. Поворот до Нью Йорку. Вечером у о. сов. Тарнавського. На вечері, крім родини Тарнавських, присутні: В. П. Гетьманич, др. Л. Цегельський, п. Данильченко з Великої України і полк. Шаповал. Після вечері В. П. Гетьманич бере участь в зборах місцевого Округу СГД.

7. XI. 37. — В. П. Гетьманич проводить цілий день у знайомих Американців.

8. XI. 37. — О год. 11.30 візита в о. Володимира Лотовича в Нью Джерсей. Далі В. П. Гетьманич відвідує централу Українського Народного Союзу й складає візиту його голові, п. Мурашкові.

Після того, В. П. Гетьманич відвідує фабрику "Бріз Корпорейшен", на якій працює інженер Ростислав Комарницький. Того ж самого дня ввечері, В. П. Гетьманич виїздить в супроводі полк. Шаповала до Дітройту.

9. XI. 37. — Приїзд о 12.42 до Дітройту. В. П. Гетьманич зустріняється в готелі Вебстер Галл з полк. Шаповалом. Решту дня залагодження спішного організаційного листування, а також листування з Європою.

ЗАКІНЧЕННЯ ОФІЦІЙНИХ ПРИЙНЯТЬ В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ

На цьому покінчилися офіційні прийняття в Америці в честь В. П. Гетьманіча Данила. Полк. Ол. Шаповал так описує в "Нашій Стягу" свої враження з двохмісячної поїздки Його Світлості:

"Ваш редактор цілих два місяці мав щастя безпосередньо служити Гетьманському Синові — молодому й діяльному Вельможному Панові Гетьманічеві Данилові, що завітав до нас на Американську Землю.

З доручення Централі Союзу Гетьманців Державників Америки я прийняв дня 11-го вересня 1937 року Репрезентанта Гетьманського Роду України в Нью-Йорку, коли Він виходив з корабля перший раз у своїм житті на землю Вашингтона. А дня 11-го листопада, 1937, після двохмісячної спільної поїздки з Гетьманським Синоом по українських осередках на Американській Землі, я разом з В. П. Гетьманічем Данилом опинився на землі Бритійської Корони, у вільній Домінії — Канаді.

Перебуваючи весь час у товаристві нашого Високого Гостя, я кажу всім, хто прочитає ці мої скромні рядки, що поїздка Його з Нью-Йорку до Шикага, а потім з Шикага через Дітройт, Клівленд і Філадельфію знову до Нью-Йорку — це був триюмфальний похід Української Гетьманської Державної Ідеї за океаном. І не знайдеться на цій Землі жадної української родини, яка могла б заперечити це моє свідощтво, яке очевидця.

В кожній місцевості, де перебував серед Українського Народу Син Гетьмана України бодай кілька днів, Його всі вітали ентузіастично. Вітали Його особисто, вітали українські люди Його Батька — Будівничого Української Держави 1918 р., вітали Його Матір, що породила й виховала нам такого вродливого, здорового й мудрого Гетьманіча — Лицаря й Верховного Вождя всієї Молодої України. З незвичайним натхненням маси Українців вітали при тій нагоді цілу Гетьманську Родину.

Хто ж були ті люди? То були українські робітники й робітничі, котрі щоденно працюю коло варстатів, тяжкою працею на американських фабриках, добувають для себе й своєї родини "хліб насущний"; то були українські ремісники, купці й промисловці, що по тяжкій і довготривалій праці на тих же фабриках вибились трохи до ліпшої і самостійної господарки; то були українські професіоналісти, що їм поталанило здобути знання на високих і спеціальних місцевих школах і вони тепер здобувають тут засоби для свого життя інтелектуальною працею; то були українські душпастирі, організатори духовного життя серед нашого народу на Американській Землі; то були батьки й матері українських родин за океаном; то були їх діти — українська молодь, уроджена й вихована на Американській Землі,

що здебільша навіть не бачила своєї старої Батьківщини; то були українські монархісти, українські націоналісти, українські радикали й навіть деякі вчорашні комуністи.

І всі вони на тих численних прийняттях, в найбільших осередках української еміграції на Американській Землі, вітали Репрезентанта Українського Гетьманського Роду часто з таким ентузіастичним захопленням, що це все нагадувало мені 1917 рік, коли вибухла російська революція й в золотoverхій столиці старої України — Києві замайв жовтоблакитний прапор — символ волі України. І як у році 1648, коли Великий Гетьман Богдан, після славних перемог над ворогом, віздив тріумфально до Києва, вітаний уложеннями на те торжество кантатами студентів славетної Могиллянської Академії, так Гетьманського Сина тепер і українські матері й діти їх, на вільній Американській Землі, зі сльозами в очах, вітали глибоко-патріотичними віршами.

Так вітала молодого Гетьманича Данила Американська Україна!

Це є найбільш наглядним свідомством і незаперечним фактом, що стара історична українська національно-державна традиція живе й по нинішній день у душах і серцях нашого народу. І ніякі чужі й шкідливі "науки" та політичні "віри" її не убують. Вона невміруща!

Це є той непорушний фундамент, на якому — й лиш на нім! — всі українські патріоти мають будувати "свою правду і силу і волю" — велику й могутню Українську Державу. Цей міцний, живучий і чудотворний фундамент ми маємо, бо носимо його в душах і серцях наших і дітей наших.

Тому зі співом святих для кожного Українського Патріота слів — "Ще не вмерла Україна" — сміло йдімо вперед до повної нашої перемоги!

КАНАДА

ТЕПЕР уже Вельможний Пан Гетьманич Данило був добре відомий канадійським Українцям. Познайомила Його з нашими людьми в Канаді українська преса, особливо "Українські Вісти" в Едмонтоні (в західній Канаді) й "Український Робітник" у Торонті (в східній Канаді). Ще 20-го серпня, 1937 р., "Український Робітник" повідомляв довшою новинкою про приїзд В. П. Гетьманича до Америки й Канади, а "Українські Вісти", в 34-ім числі з 24-го серпня, 1937 р., помістили з того приводу велику світлину В.П. Гетьманича, а під нею статтю, в якій перший раз оповіщений був друком життєпис Гетьманського Сина.

Відтоді обидва ці тижневики інформували своїх читачів, а ті переповідали далі, про небували досі величаві прийняття, що їх улажували американські Українці Синові Гетьмана України.

Одночасно відділи Союзу Гетьманців Державників у більших канадійських містах приготувались до урочистого прийняття Високого Гостя, заздалегідь висилаючи Йому запрошення на руки Головного Обозного.

Настрій підносився з кожним днем. Всі нетерпеливо очікували Його приїзду, як великої життєвої й всеукраїнської урочистої хвилі.

ОНТЕРІО

ВИНДЗОР

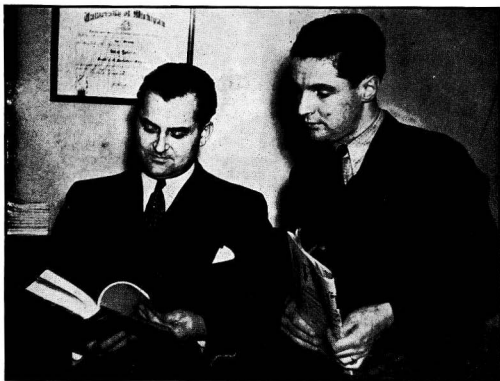
Американсько-канадійську границю переїхав В. П. Гетьманич у четвер вечером, 11-го листопада, 1937 року. "Українська Зоря", що виходить в Дітроїті, так описує той переїзд у 36-ім числі з 11-го листопада, 1937:

"Напередодні своєї візити на Канадійську Землю, В. П. Гетьманич Данило Скоропадський провів кілька хвилин у Дітроїті між приятелями, яких Він сотнями набув підчас офіційного побуту й прийняття в наших місті. В товаристві полк. Шаповала, В. П. Гетьманич у четвер вечером, 11-го листопада, перебрався на канадійську сторону до Виндзору, де на спільній вечері в церковній салі греко-католицької парохії повітали Його близько три сотні визначних виндзорських громадян під проводом о. д-ра Редкевича, тамошнього пароха. З Дітроїту було на вечері також кільканацять родин, котрим В. П. Гетьманич тепер уже добре знаний. Підчас вечері Дітроїтчани по-

В. П. Гетьманич між членами й прихильниками СГД у Виндзорі, Онт.

Перший ряд зліва направо: Н. Бала — осауд, І. Гевусь — кошовий, В. П. Гетьманич Данило, адв. д-р І. Яців, І. Скалецький — обозний радник. Другий ряд: В. Дужий — голова Організації Українських Робітників Клясократів, М. Ланка — кошовий писар, панна С. Генга, панна А. Чичота — скарбничка Червоного Хреста, панна С. Скалецька, пані А. Балова — сотничка Червоного Хреста, панна А. Салогуб і С. Сулима кошовий скарбник. Третій ряд: М. Гевусь — бібліотекар, пані М. Генга, Гр. Матійчук, пані С. Дужа, І. Боярчук, пані М. Боярчук, М. Мохорук.

В. П. Гетьманич Данило й адв. д-р Іван Яців у Віндзор, Онт.
(12. листопада, 1937 р.)

ділилися вражіннями щодо Гетьманича зі своїми віндзорськими сусідами та побажали успіху так В. П. Гетьманичеві як і канадійським Українцям з нагоди започаткування плянованих двомісячних відвідин наших поселенців у Канаді. Дітройтчани також не забули нагадати Канадійцям, щоб по прийнятті на гостинах на канадійській землі, Канадійці звернули В. П. Гетьманича Американцям, як не в ліпшій здоровлі й настрою, то бодай у таким, як це Гетьманича Американці передали з Його прибуттям до Канади. Гетьманич Данило залишив по собі якнайкращі спомини в Дітроїті й може бути запевнений, що двері до нашої громади все залишаться для Нього отвертими."

НА ПРИЙНЯТТЮ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ

Другого дня, 12-го листопада, на запрошення о. Лещишина, пароха української православної церкви в східній дільниці Віндзору, В. П. Гетьманич відвідав цю громаду й товариства, що гуртуються при парохії.

При вході на салю привітав В. П. Гетьманича дуже щирою промовою голова Т-ва "Просвіта" п. П. Лисий. Це скромне прийняття приготовано на скору руку, бо, як самі зазначували, не сподівалися, що В. П. Гетьманич загостить до них, не-гетьманців. На тому прийнятті промовляли між іншими п. Чаборик, п. Боднарчук, о. Лещишин та д-р Яців, тостмайстер, який виголосив довшу промову і в ній підніс заслуги Я. В. П. Гетьмана Павла. Зокрема поділився він своїми вражіннями відносно В. П. Гетьманича та Його дуже демократичного поводження з українським громадянством. Вкінці адв. Яців заявив, що хоч він сам не-гетьманець, але наколи майбутній український монархізм буде побудований на взір англійського, то він сам за монархізмом і монархічний рух буде поширювати.

Після того попрошено до слова В. П. Гетьманича. Він подякував за щирі привіти та в 15-хвилинній промові підкреслив, що передумовою до здійснення остаточної цілі всіх Українців є об'єднання всіх українських сил, бо тільки тоді не буде нам страшний ворог як зовнішній так внутрішній. А до того об'єднання вже йде, — стихійний рух українських мас і чесних українських патріотів з усіх українських угруповань дає запоруку, що вороги на всіх чотирьох частинах України не всилі вбити духа нації й це дає надію на світле майбутнє Українського Народу. Нація, яка хоче мати свою будуччину, мусить шанувати й плекати свою національну традицію. Окликом — "Слава Україні" — закінчив В. П. Гетьманич свою цінну промову.

По закінченні офіційної частини прийняття присутні, яких було около 200 осіб, обступили В. П. Гетьманича та просили Його о автограф, у чому Він нікому не відмовив.

* * *

У Віндзорі полк. Ол. Шаповал, що подорожував з В. П. Гетьманичем по Америці в ролі Його ад'ютанта, розлучився з Сином Гетьмана й повернув до своїх обов'язків редактора "Нашого Стягу" в Шикагу, а обов'язки ад'ютанта В. П. Гетьманича підчас Його подорожі по Канаді, перебрав п. Михайло Гетьман, Головний Обозний СГД в Канаді й редактор тижневика "Український Робітник" в Торонті.

ТОРОНТО

Напередодні приїзду В. П. Гетьманича до Канади, "Український Робітник" в 44-ім числі з 5-го листопада, 1937, напечатав відому вже відозву, що її оповістила була Централья СГД в Америці, а в 45-ім числі з 12-го листопада, 1937, у день приїзду В. П. Гетьманича Данила до Торонта, в згаданому часописі, що виходить у тому місті, появилась слідуяча редакційна стаття:

ВІТАЙ НАМ, БУДУЧИЙ ГЕТЬМАНЕ УКРАЇНИ!

"Вітай нам Будучий Гетьмане Всієї України! Вітай нам на Канадійській Землі! Українські Патріоти Канади вітають Тебе! Вітають у Тобі відгомін Прадідної Слави й Величі, забутий ще відгомін поростаючої в пір'я недавної Слави й Надій і Надію свою в будучому.

Скиталець Ти — скитальці ми. Доля наша спільна й надії наші одні — Незалежний Рідний Край, а над ним Могуча Булава Богдана, в руках Твого Батька, а після Нього у Твоїх. То ж і діла наші й стремління одні: Добути Волю й Незалежність Рідному Краєві.

Вітаємо в Тобі Звено, що зв'язує нас з Минувшиною нашою — Князями славетними нашими: Святославом, Володимиром, Ярославом, Романом, Данилом; з Гетьманами нашими славетними: Богданом, Петром, Іваном, Павлом. Вітаємо в Тобі себе самих — і тих, що жили, й тих, що живуть, і тих, що будуть жити — націю нашу, персонафіковану в Твоїм Гетьманському Роді.

Вітаємо в Тобі надію молодого, dorостаючого покоління України, що вневдовзі озброєне кривавим досвідом батьків своїх і своїм молодечьким запалом продовжуватиме під кермою Твоею, зачатий і, дасть Бог, закінчений Батьком Твоїм, Гетьманом України, Чин — завершення "шалених задумів" Велитня Богдана, й продовження й побільшення Слави України, від Вислока річки по Кавказ і Каспій.

Бемо чолом Тобі по прадідному козацькому звичаю — ми, ті всі, що горять любовю до Рідного Краю і його якнайскоріше Вільним і Незалежним бачити бажають — і з любови тієї своє степове свавілля

Михайло Гетьман

Другий Головний Обозний СГД в Канаді й адютант В. П. Гетьманича Данила підчас його подорожі в Канаді. Тепер редактор тижневика "Український Робітник" в Торонті, Ont.

послухом Родові Твоїому обмежити готові. Бемо чолом і кличемо: Вітай нам, Будучий Гетьмане наш!

Хай Тобі королівська країна, прибрана вітчизна наша, Канада, привітною й приємною стане! Хай та радість і те одушевлення, що ними прийме Тебе Український Патріотичний Загал Канади, скаже Тобі, що Твоя праця для України нашої рідної не пропадає намарне; що є охочі слухати й працювати й разом вдаряти: За Правду! За Славу! За Прадідну потоптану ворогами Честь!

Дім Союзу Гетьманів Державників в Торонті, Онт.

А наш недавній нерозум забудь! Забудь те, що ми Прадідну Славу нашу Батьком Твоїм Страдальцем з пороху підняту — в порох звалили наново. Так більше не буде. Не може бути! Бо стогони й прокльони народу нашого на наші голови спадають і совість нам спокою не дає. Страшні наслідки нерозумного поступку нашого знищимо! А ті, що нас до лютупку цього намовили, тяжку покуту від нас приймуть за те, що ми, замість у проміннях Рідної Волі вигріватися, тужити за Нею мусимо під нагаями чужинців, що обсіли Землю нашу, як сарана.

З глибини серця нашого подяку складаємо Ясновельможному Батькові Твоїому, що нам Тебе в гості післав. Всі українські державники Канади увесь час прагнули побачити між собою Сина Многострадального, одначе невгнутаго Гетьмана Всієї України Павла. Їх велике бажання сповнилось: Ти між нами. Слава!

В наших національній лихолітті Ти станеш для нас Провідною Зорею, що світитиме нам у поході до Незалежності нашої Славної Многострадальної Батьківщини. І велика дяка Всевишньому, що нам заховав Твій Рід. У наших змаганні за незалежність Рідного Краю Він буде для нас запорукою, що ми будемо забезпеченими перед міжусобицею за "кращих кандидатів" у гетьмани, що було нещастям для нас у цілій історії нашої.

Хай живе Незалежна Україна! Хай живе Ті Гетьман Павло! Вітаємо Тебе, будучий Гетьмане наш, Даниле!"

ЗУСТРІЧ

До Торонта приїхав В. П. Гетьманіч в суботу, дня 13-го листопада, 1937 р., о годині 3.35 пополудні. На залізничному дворці, вилаштовані у два ряди й одностроях, ждали свого Гетьманіча 40 організованих членів СГД з Торонта, Ошави й Киченеру, під проводом окружного осаула, Й. Обельницького. Серця б'ються зо зворушення й радісного, напруженого очікування. Надходить В. П. Гетьманіч. Його супрово-

В. П. Гетьманич серед старшин і членів СГД в Торонті, Онт.

Сидять в першому ряді зліва направо: Г. Стадник — кошовий 2-го Коша; В. К. Чиж — управитель "Українського Робітника"; о. П. Камельський; В. П. Гетьманич Данило; Михайло Гетьман — Головний Обозний; П. Обельницький — осаула 1-го Округу; Д. Чабак — кошовий 1-го Коша й І. Пасічник — осаула 7-го Коша, 1-го Округу. (13-го листопада, 1937 р.)

даже молодий, енергійний кошовий 4-го Коша СГД у Виндзорі, п. І. Гевусь. "Позір! Вправо глянь!" Військовий відділ СГД — як струни. Короткий перегляд відділу дорогим Гостем і Вельможний Пан Гетьманич, оточений вірними гетьманцями в автомобілях, відїжджає до свого хвилевого помешкання — готелю King Edward.

КОНЦЕРТ

Вечером того ж дня відбувся в Народньому Домі, Ліппінкот вул. ч. 191, величавий концерт в честь В. П. Гетьманича, влаштований Союзом Гетьманців Державників. Хоч вступ на концерт був до 50 центів, простора сая Народнього Дому була заповнена: 400 осіб на долині, а 200 на галерії.

Здовж салі, аж до кінця крісел, вставлені рівним рядом члени СГД, під команду загартованого гетьманця, довголітнього кошового, п. Л. Приймака. В. П. Гетьманич увійшов у супроводі Головного Обозного, п. Михайла Гетьмана, окружного осаула, п. П. Обельницького й кошового, п. Гр. Стадника. Хор на сцені ще не зачав співати національного гимну, а публіка на салі, неначе зрушена якоюсь внутрішньою силою, підноситься й стоячи чекає входу Високого

Гостя. Хор заспівав "Ще не вмерла Україна" й В. П. Гетьманич, вистоявши аж до закінчення співу національного гімну, проходить через салю, супроводжений Головним Обозним і займає почесне місце на середині першого ряду крісел. Цілий перший ряд і другий заповнили гетьманці в одностроях.

З визначних чужинців на салі запрошені: Дост. В. Д. Робинс, посадник міста Торонта й п. С.Г.И. Снайдер, один з співвласників і видавців щоденника "Ів'їнг Телеграм."

Над сценою великий, на синьому полотні золотими буквами напис: "Витай нам будучий Гетьмане!" Внизу, перед сценою, портрет Ясновельможного Батька В. П. Гетьманича, Йх Світлості Гетьмана Павла, обгорнутий кошовим прапором. На сцені — хор української греко-католицької парохії із західньої частини Торонта, під управою п. Н. Юречкова. Співаки в національних строях.

Серед піднесеного настрою й великого напруження почалась концертна програма. Головний Обозний, п. М. Гетьман, представив у короткій промові вагу хвилі та передав обовязки предсідника свята докторові В. Яремеві. Дальша програма відбувалась у таким порядку: Хор — "Єднаймося діти України"; скрипкове тріо — панни Шклярі; привіт від українських професіоналістів Торонта — д-р В. Яремій; милою несподіванкою для всіх був дует "Люблю дивитись", що його відспівали п. Г. Мостовий і п. А. Ландрі, по національності Француз; барітонове сольо — п. Н. Кушко. Покликий до слова п. Снайдер з "Ів'їнг Телеграм'у", привітав Гетьманича як Бритиць.

І хоч концертна програма дотепер проходила з повним успіхом, то все таки кількасотна публіка не його прийшла слухати. Всі очікували хвилі, коли промовить слово Син Гетьмана. І ось предсідник свята, д-р В. Яремій, просить до слова Вельможного Пана Гетьманича. В салі загуло від оплесків. Нарід піднявся зі своїх місць — під нічим впливом — сам, усі як один. Побачив перед собою перший раз у своїй житті Нащадка Славних Гетьманів. Ціла історія України неначе виписана на Тім, що оце вийшов на сцену — високий, стрункий, вродливий, з ясним, розумним чолом, зі спокійними, пронизливими очима — Гетьманич України! Із соток грудей понеслось грімке трикратне "Слава Гетьманичеві!" По кількох хвилинах втихає зрив ентузіазму. То тут, то там чути ще оплески й оклики... неначе останки буревію й наступає тишина. Спокій на салі й в людських серцях. Так, тепер вже можна в них кидати зерно, можна говорити. І Син Гетьмана промовив.

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

На вступі своєї промови В. П. Гетьманич заговорив до привяних на салі Англіїців — в англійській мові. Опісля, по українськи, промовив так:

"Високопреподобні й Всечесні Отці! Високоповажаний Пане Головний Обозний! Дорогі Гетьманці й Гетьманки! Шановна Українська Громадо!

Продовжуючи обід наших національних осередків за Океаном

В. П. Гетьманіч між членцями й членами I-го Округу СГД в Торонті, Онт.

(13-го листопада, 1937 р.)

довелося мені відвідати й Ваше Торонто, поважний центр української еміграції в Канаді, як рівно ж осідок пана Головного Обозного Союзу Гетьманців Державників і "Українського Робітника."

Сердечно вітаю всіх Вас — незалежно від Вашої релігійної чи політичної приналежності — вітаю як молодий Українець, якого таксамо як і Вас, болить доля нашої України.

Переказую Вам рівночасно привіт від Батька мого, від усіх наших активних співробітників-гетьманців, від наших однопумців і прихильників, нарешті від моїх особистих приятелів-патріотів українських, що з усіма нами стараються по мірі сил своїх високо тримати прапор української Державної Ідеї.

Я знаю, що в салі цій зібралися не тільки гетьманці й прихильники Гетьманського Руху, але також і представники інших політичних напрямків; не тільки греко-католики й римо-католики, але також і православні, а може українські представники ще й інших християнських віросповідань.

Ця різноманітність не відштовхує мене й не лякає, навпаки: вона вабить мене до себе. Бо серед цієї маси різних облич українських бачу я щось, що всіх нас об'єднує й створює з нас одну спільноту. Це щось, це спільна база, на якій всі ми можемо сходитися й спокійно говорити; це гаряче бажання України, України вільної й незалежної,

Україні Державної! (Гучні оплески). І думаю, що нема сьогодні людини, що називала б себе Українцем і такої України не хотіла б! (Оплески).

Вже 20 літ минає після того, як Україна прокинулася до нового державного життя. Прокинулася з тим, щоб у скорім часі в муках занепасти.

Великою трагедією всіх нас, свідків тогочасного нашого національного підйому й занепаду було, що національний зрив наш відбувався не виключно під гаслами національними українськими, але йшов у фарватері революції всеросійської, яка мала інтернаціоналістичне наставлення.

Багато з тих, що в той час брались кувати долю України, у великій своїй більшості політичні романтики, не могли, бо не вміли налагодити державної роботи. Внаслідок цієї першої нашої невдалої спроби була наша Батьківщина роздерта на чотири частини, а на найбільшій з них запанував і досі панує дикий московський большевизм.

Не хочу тут кидати камінням у тих, що спричинилися до цієї нашої поразки. Можливо, що аналізуючи недавнє минуле в історичній перспективі, можна — приймаючи на увагу всі тогочасні обставини — знайти для неї пояснення. Але сьогодні мусимо думати не заднім числом, а вдумчиво й спокійно дивитись вперед, стараючись не повторювати старих помилок. Стосується це в першу чергу до нашого середнього й молодого покоління, до тих, у руки яких Провидіння, може вже в не так далекому майбутньому, покладе долю України.

Сьогодні ми стоїмо в періоді внутрішнього зросту, накопичення внутрішніх сил. Це відчувають усі, що активно працюють у визвольному русі. Відбулася вже й далі відбувається переоцінка політичних цінностей. За останні 17 літ пророблена величезна ідеологічна робота, яка дала цілому українському політичному думанню новий імпульс, новий державницький напрямок. Державницький підхід до всіх проблем української дійсності захоплює сьогодні все ширші політично-активні національні кола.

Є це стремління оцінити наші давні й близкі історичні помилки, а знайшовши корінь лиха, в майбутньому його радикально усунути; стремління шукати основи для нашого державного відродження в історичних джерелах нашої державности; стремління сполучити нашу здорову державну традицію з духом активної, завзятої боротьби.

Сьогодні серед цілого українства можна спостерігати стремління до об'єднання, до знайдення кристалізаційного національного центра, щоб довкола нього могли згуртуватись усі здорові, активні й творчі сили українські. Стремління це природне й здорове. Викликане воно внутрішнім духовим зростом українства, як рівно ж свідомістю, що нова світова завірюха, якої передвісники бачимо вже в цілому ряді місць на земній кулі, може захопити й українські простори; викликане воно бажанням, щоб ці грядучі події не заскочили нас невідготованими, як у 1917 році.

І тому українські патріоти-державники сьогодні горячково працюють, плетуть сітку звязків серед цілого здорового українства, коли

необхідно, то понад голови існуючих політичних організацій. Бо можливо, що часу залишилось уже небагато.

Своїх завдань свідомі й гетьманці. Вони знають, що несуть на своїх плечах українську державну традицію, яка накладає на них великі обов'язки супроти цілого українського суспільства. Обов'язків цих вони не бояться, бо вірять у правильність шляху, по якому свідомо йдуть, вірять у ласку Божу й у свої сили.

На завдання свої дивляться вони широко. Стараються українську справу охопити в усій її повноті як з внутрішньо-політичного так і з зовнішньо-політичного боку.

Гетьманці знають, що вони є тільки частиною цілого. Але свідомі своєї відповідальності, вони хочуть бути частиною творчою й активною. Хочуть створити духові й організаційні рамки для цілого українського визвольного руху, бо знають, що без цього національна сила наша при новому зриві знову розпорозиться.

Але стоячи твердо на своїх засадах, гетьманці ніколи не відкидали й не відкидають співпраці з Українцями, що належать ще сьогодні до інших політичних угруповань, коли вони бачуть у цій співпраці користь для спільного визвольного Діла.

Я не знаю ще канадійської еміграції, але відчуваю, що й тут знайду зрозуміння, таксамо як і на американській землі. Відчуваю, що тут, таксамо як там, працюють не емігранти, приголомшені злиднями — духові й фізичні невольники — але вільні й сильні Українці й Українки, свідомі своїх обов'язків не тільки по відношенню до своєї нової, прибраної Батьківщини, але й по відношенню до Батьківщини старої — Матері України. Обов'язки ці є великі. Полягають вони в першу чергу в тім, щоб зрозуміти, що властиво відбувається на Українських Землях в Європі, а зрозумівши — допомогти.

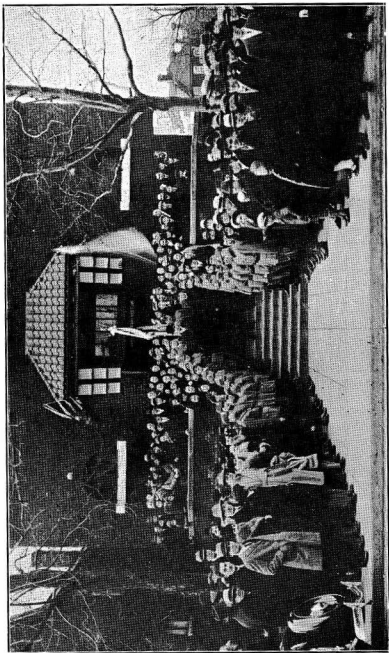
Еміграція польська відіграла велику роллю в державнім відродженні Польщі. І я вірю, що й наша еміграція за Океаном, еміграція ще молода, виконає свої обов'язки супроти України.

За майбутнє нашого Народу я не боюся, бо вірю в його здорові й творчі сили. Вірю, що здорова національна стихія наша змете з нашого тіла й заразу московського більшовизму, а всі українські державники знайдуть шлях один до одного й обєднавшись під покровом одної Керівної Ідеї у творчій пориві здобудуть і відбудують нашу Україну!

Україні — Слава!"

Останні слова В. П. Гетьманича ще не втихли, як по салі громом покотились оплески та оклики одушевлення в честь Високого Гостя. Гетьманич Українці при першій зустрічі з Українцями здобув Собі їх симпатії, полонив їх серця. Навіть противники гетьманства, що прийшли сюди з упередженням до Особи Сина Гетьмана, і ті — обезброєнні Його промовою — плещуть тепер.

Другу частину концерту почав посадник (майор) міста Торонто, В. Д. Робінс, який привітав В. П. Гетьманича від імені горожан. Опісля слідували: Хор — "Живи Україно!"; скрипкове сольо — панна С. Фута; сопранове сольо "Тихий сон" — панна Шурик; гітарове сольо — панна

Виходять з церкви

По Службі Божій в церкві в селі Гроссфата в західній частині повіту Торонто. По середині — В. П. Гетьману Данило й Всес. о. П. Сулятицький. По боках — уніформовані члени СГД. (21-го листопада, 1937 р.)

А. Брикович; скрипкове тріо — панни Шкляр; хор — “Шумить, гуде дібровонька”; національні гимни український і канадійський.

Концерт скінчився, а люди не розходяться. Підходять й просять, щоб їх представити В. П. Гетьманичеві. Їх представляє Гол. Обозний; просять о автограф на пам'ятку, бо не знати чи ще коли будуть мати змогу бачити й дотикатись Сина Гетьмана України.

Після концерту, В. П. Гетьманич і всі члени поїхали до фотографічного заведення п. Стасюка, щоб взяти спільну світлинку.

СЛУЖБА БОЖА Й ПАРОХІЯЛЬНИЙ ОБІД

Слідуючого дня, в неділю, дня 14-го листопада, В. П. Гетьманич в товаристві старшин СГД й умундурованих гетьманців вислухав Службу Божу, на якій Всеч. о. Каменецький виголосив високопатріотичну проповідь. Опісля запросив Їх Світлість зо свитою на спільний парохіяльний обід. На обіді тім, по промовах о. Каменецького, Гол. Обозного СГД, п. М. Гетьмана, п. Сували й заст. голови парохії, п. Мирошюка, В. П. Гетьманич виголосив свою другу промову. Сяля неначе завмерла. Заповнена вщерть, а шелесту одного не чути. Затихли всі, щоб часом не пропустити якого слівця з промови. Від часу до часу гремить сяля оплесками й окликами “Слава!” Очи всіх і увага всіх спрямовані увесь час на Особу Сина Гетьмана. Видно як деякі утирають сльози. Сльози зворушення й щастя, бо промова Гостя не є жалісного роду. Радісно було дивитись на ту духову сполуку народу зі своїм будучим монархом. Ех, коби так увесь народ! Українська Держава була б dokonаним фактом. Та, на жаль, в теперішніх умовах це неможливе.

Після прийняття, о год. 1.45, В. П. Гетьманич відійшов до авта перед церквою. Від дверей салі аж до авта стояв подвійний кордон січовиків, а за їх плечима народ, щоб поглянути на Гетьманича України. Пращаний сердечними окликами й помахом рук, відіхав В. П. Гетьманич до готелю.

БЕНКЕТ В ГОТЕЛІ КІНГ ЕДВАРД

Того самого дня вечером, тобто 14-го листопада, 1937, відбулось офіційне прийняття Їх Світлості Союзом Гетьманців Державників Торонта в “синій кімнаті” Кінг Едвард готелю. Прийняття це було всенародне, вступ для всіх дозволений. До спільної вечері засіло 131 осіб.

Між присутніми були: о. Каменецький, о. Сулятицький, о. Перейма з Ошави, майже всі українські професіоналісти, а з чужинців тільки один — великий приятель Українців, а зокрема гетьманців, гарматній полковник О. С. Голіннрейк, що під його командою брали члени

СГД вишкіла у канадійській міліції. Господарем прийняття був др. С. Сукмановський.

Гол. обозний СГД Канади, п. Мих. Гетьман, привітав Іх Світлість В. П. Гетьманича від імені Союзу Гетьманців Державників Канади й передав провід вечера др. Сукмановському. Господар прийняття, др. С. Сукмановський, розпочав прийняття піснею "Не пора". По співі о. Каменецький провів молитву перед їдою. По вечері промовляли: Др. С. Сукмановський, о. Каменецький, полк. Голіншрейк, адв. Гуменик від українських професіоналістів, п. Паславський від бізнесменів, панна Кібзей від жіноцтва, п. М. Шкура від молоді й п. С. Сувала від Українських Робітників-Клясократів Канади.

Кінцева — перед промовою В. П. Гетьманича — промова п. Сували своїм патріотизмом і своєю логічністю виводів захопила присутніх і вони довгими рясними оплесками одобрили його промову. А в промові тій п. Сувала заявив, що 90% українського хліборобського населення України були за Ясновельможним Паном Гетьманом і що не народ завалив Українську Державу в 1918-ім році, але розвалили її й не дозволять їй відновитись ще й тепер всі оті схаотизовані українські інтелігенти, партійні лідери, що їх, на наше нещастя, було в Україні підчас її послідного короткого незалежного існування — переважаюче число. Та народ чимраз більше навчається політично думати й недалекий той час, коли вони залишаться генералами без війська, бо народ піде за голосом своєї душі — за рідним, традиційним проводом Української Нації, Проводом Ясновельможного Гетьмана України Павла, а коли б, не дай Боже, Його не стало, за проводом Його Сина, тепер нашого Дорогого Гостя.

Закінчив свою промову п. С. Сувала заявою від імені українського зорганізованого національного робітництва, що коли Іх Світлість, Гетьман України, покличе до будови держави, то українське робітництво, як стоїть тепер, так стане й тоді, муром коло Нього й не дасть удруге схаотизованим українським інтелігентам завести свою націю в пропасть.

На всі промови відповів В. П. Гетьманич при кінці бенкету.

МІЖ МОЛОДЦЮ БУК-А

В понеділок вечером, 15-го листопада, 1937, українська молодь, зорганізована в Брацтві Українців Католиків, запросила В. П. Гетьманича на чайне прийняття до салі під українською греко-католицькою церквою на Беторст вулиці. Молодь зелектризована вісткою про приїзд українського "принца", зібралась численно, як рідко коли. Прибувшого Пана Гетьманича привітали радісними оплесками й окликами. Потім, щоб вволити просьбам молодців і дівчат, Гол. Обозний проголосив, що можна підходити до В. П. Гетьманича й бути представленим. Підходили по черзі всі й В. П. Гетьманич стискав їх руки.

Засіли до столів. Говорили промови. Молодь зі зворушення не могла докінчувати своїх промов, одначе з їх хвилювання й глибоких віддихів пізнати було, що в їхніх душах діялось. Гетьманич України по-

В. П. Гетьманіч Данило між молоддю БУК-а при укр. греко-католицькій церкві на Баторст вулиці, Торонто, Онт. (15-го листопада, 1937 р.)

лонів їх ширі, молоді, незіпсовані ще серця. Гарну, розумну й плінну промову виголосив студент університету, п. Фр. Гуленчин. Крім нього промовляли: Голова вечера, п. М. Шура, о. Каменецький, панна Марійка Остапович — голова дівочого відділу БУК-а з Вест Торонта, п. П. Шура й п. Мих. Луцик. Послідній промовець, до глибини душі схвильований, сказав: "Ми думали, що Ви, Ваша Світлосте, такий як то ми вже нераз бачили зі старого краю: старий, з бородою, строгий... Але тепер, коли б Ви збирали армію, то ми всі (і тут повів рукою навколо) підем. Більше... я не можу... говорити..." і сів під оплески всіх.

По чайку, при звуках музики з радія, почались танці. Молоді дівчата, зразу несміло, просили дозволу потанцювати з Вельможним Паном Гетьманічем. Пан Гетьманіч танцював коротко майже з кожною дівчиною. Забава прибрала вигляд забави братів і сестер зі своїм Найстаршим Братом. В міжчасі п. Стасюк зняв спільну — В. П. Гетьманіча з молоддю — світліну.

ПРИЙНЯТТЯ В. П. ГЕТЬМАНІЧА НА ВЕСТ ТОРОНТО

СЛУЖБА БОЖА Й СПІЛЬНИЙ ОБІД

Захоплення Особою В. П. Гетьманіча дійшло до свого вершка підчас прийняття, влаштованого греко-католицькою парохією й 1-м

Кошем СГД на західній частині Торонта, що відбулось 21. листопада, 1937. Організатором прийняття в честь Високого Гостя й головою на салі був Всеч. о. Сулятицький. Скрізь видно було солідну підготовку й обдуманий план. Одначе важливішим тут був дух, відчуття, що ним українська громада вітала свого Гетьманіча.

В год. 10.30 рано приїхав В. П. Гетьманіч у супроводі Гол. Обозного СГД, до греко-католицької церкви на Вест Торонто. Церква прибрана британськими і українськими прапорами. Перед церквою, в дверях, — гетьманці в одностроях, з кошовим прапором, а вздовж від сходів аж до вулиці, вилаштувані два ряди, дві почесні лави також умундурованих членів СГД. В. П. Гетьманіч, у товаристві Своєї свити, увійшов до церкви й помолившись, засів на приготовані для Нього фотелі коло престола. По боках стояли два крісла для свити — Гол. Обозного й окр. осаула.

Почалась Служба Божа. Всеч. о. Сулятицький перед проповіддю в патрістичних, ширих словах пояснив вагу хвилі й розказав кого сьогодні вірні парохіяни мають поміж собою в церкві. Потім виголосив відповідну до св. Євангелія проповідь.

По Службі Божій, знято світлину перед церквою, а за короткий час зачалось на долині, в парохіяльній салі під церквою, прийняття. Надійшов Пан Гетьманіч. У дверях привитано Його хлібом і сіллю. В. П. Гетьманіч хліб прийняв, а сая переповнена народом зареміла окликами "Слава". І видно було по лицах, що ті оклики від щирого серця. Народ підріс у своїх власних очах. Перестав думати в тій хвилі, що він нищий від других народів. Подих прадідньої слави, що овівя його в цій хвилі, перемінив його почування.

Позасідали до столів. По лівій руці Гостя — господар прийняття, о. Сулятицький, по правій стороні Гол. Обозний. Всі столи заняті, багато людей стоять, бо нема місця. Обслужують гостей молоді дівчата в пишних національних строях. Отець парох проводить молитву й починають їсти. Потім почались промови. Насамперід виголосив привітальну промову місцевий кошовий, п. Д. Чабак. Розповів змагання перших піонерів найстаршого гетьманського Коша в Канаді, висказав почування свої та своїх членів і заявив, що тепер відділ його піде в наступ на проломання перешкод для ідеї із більшою силою, щоб прискорити час приходу Воскресення прадідньої Гетьманської України.

Опісля говорив п. В. Прихода, голова Запомогового Братства при парохії. Він заявив торжественно, що Братство, яке до цього часу співпрацювало з Союзом Гетьманців Державників, тепер, побачивши на свої очі хто є той Гетьманіч, не хоче знати ніякої іншої ідеї, крім гетьманської, бо не вірить уже, щоб якась інша ідея змогла принести Україні волю.

Від професіоналістів промовляв голова їхній, др. В. Яремій, по віри православний. У ширих словах пожелав гетьманській ідеї успіху й побажав якнайскоршого приходу назад тої хвилі, коли в Києві засяє булава в руках Я. В. Гетьмана Павла. Після нього говорив окр. осаул, п. Й. Обельницький, заявляючи вірність ідеї й її Представникові. Від жіноцтва вітали В. П. Гетьманіча пані Залізник, яка добре обдуманю

мовою привітала Гостя як будучого Гетьмана України й висказала побажання, щоб якнайскорше повстала Гетьманська Держава, а в ній найде собі належні права українська жінка. Також зложив привіт др. Сукмановський, а опісля гарною промовою від молоді привітала В. П. Гетьманича панна Остапович.

Після промови панни Остапович, промовляв Гол. Обозний, п. М. Гетьман. Говорив про легенди різних народів і про українські, що вказують нашій нації шлях до походу вперед, до слави. Цей шлях — це християнство, монархізм і лицарство. Коли по тім шляху йшли наші прадіди, доходили до слави й могутости. Коли з нього сходили, — наставав розвал. Так учить історія. Тому бесідник завізвав присутніх, щоб над цим думали й з того шляху не збочували ніколи.

Під грімкі оплески присутніх і під окликами "Слава", почав промовляти В. П. Гетьманич, попрошений господарем.

Господар торжества, Всеч. о. Сулятицький, вніс многоліття королеві Юрієві VI., Я. В. П. Гетьманові й В. П. Гетьманичеві. Відомий співак, п. Мостовий, почав пісню, а там і другу. Нарід підхопив і пісня за піснею понеслась із грудей, наповнених радістю. Прийняття прибрало зовсім родинний характер. По молитві гості вийшли зза столів і багато з них підходили до В. П. Гетьманича й за щастя вважали собі, коли могли бути представлені Йому. Близько ціла година проминула на писанні автографів на знімках, що появились на салі. Мабуть фотографів, п. Стасюкові, прийшлося сидіти до пізної ночі, щоб викінчити так багато світлин В. П. Гетьманича. На тих світлинах Гість підписувався.

Після прийняття В. П. Гетьманич, в оточенні гуртка людей, пішов до резиденції о. пароха, де проведено короткий час на балачці. Тут п. Д. Возний, один з піонерів гетьманських Січей в Канаді, запросив В. П. Гетьманича й усіх присутніх до себе на вечерю. П. Гетьманич запрошення прийняв.

КОНЦЕРТ

По вечері вислухав В. П. Гетьманич вечірню, а з вечірні, побувши хвилику в резиденції о. пароха, удався зі своєю свитою й у товаристві Всеч. о. Сулятицького на Академію-Концерт в Його честь. Концерт, під управою п. Юречкова, складався з хорових співів, національних танців, сольоспівів, гри на скрипці, фортепяні, гармонії й гітарі і з промов. Одна мала дівчинка, панна Любка Чабак, гарно віддеклямувала довший вірш.

І тут мав В. П. Гетьманич вже 6-ту з черги промову. Як тільки Всеч. о. Сулятицький попросив до слова Його Світлість, саля загула ентузіастичними окликами "Слава" й невгаваючими оплесками. Втихло. В. П. Гетьманич вийшов на сцену. Знову те саме — оплески й оклики "Слава!" Слухаєш це все й сльози радості тиснуться чогось до очей — багатьом. І думаєш: ех, щоб так можливо було піти таким тріюмфальним маршем оцему нащадкові гетьманів поміж народ по Україні

широкий. Ціла Україна спалахнула б у одну мить вогнем гніву до ворогів! Без жадної пропаганди в пресі, без агітації — самою тільки появою й кількома словами оцего розумного, вродженого Вождя, що вміє кількома словами завоювати маси. Та на жаль, тепер це неможливе. Але тріумфальний марш колись буде! Багнеті наші прорубають Йому дорогу.

Концерт закінчився гимном національним і державним і В. П. Гетьманич відіхав до готелю на спочинок, щоб набрати сил до дальшої подорожі по Канаді.

Прийняття Гетьманича України в Вест Торонті було завершенням усіх прийняттів у тому місті. Воно було найбільш сердечне, найбільш щире.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

10. XI. 37. та 11. XI. 37. — залагодження біжучого листування, а також візити в місцевих Американців. Дня 11. XI. 37. пополудні В. П. Гетьманич переходить в супроводі адвоката, др-а Івана Яціва, американсько-канадійську границю й зупиняється у Віндзорі, у др-а Івана Миськова. Вечером того ж самого дня, відбувається в честь В. П. Гетьманича офіційне прийняття в салі української греко-католицької парохії, улаштоване спільно організацією Української Католицької Молоді і місцевим відділом СГД Канади.

12. XI. 37. — Рано В. П. Гетьманич приймає візиту о. др-а Реґкенича. Пополудні дає інтервю кореспондентові "Виндзор Стар". Вечером В. П. Гетьманич запрошений місцевою православною парохією (о. Д. Лещинин) на "Базар". Підчас прийняття, В. П. Гетьманич виголошує довше слово. Перед Ним говорять: о. Лещинин, др. І. Яців і провідні члени православної парохії. В. П. Гетьманич пращається з полк. Шаповалом, який повертає назад до Шикага.

13. XI. 37. — О год. 10.20 рано, В. П. Гетьманич Данило виїздить в супроводі кошового Віндзорського Коша, п. І. Гевуся, до Торонта, куди приїздить о год. 3.35 пополудні. Після зустрічі на дворці уніформованим відділом гетьманців і привітання Головним Обозним, М. Гетьманом, В. П. Гетьманич зупиняється в Кінг Едвард готелі.

Вечером відбувається офіційний концерт, улаштований місцевими кошами СГД.

14. XI. 37. — Рано В. П. Гетьманич слухає Службу Божу в греко-католицькій церкві. Опісля — прийняття парохією й СГД. Вечером офіційне прийняття, улаштоване місцевими відділами СГД в честь В. П. Гетьманича в Кінг Едвард готелі.

15. XI. 37. — На обід, В. П. Гетьманич є гостем майора Медленд-а, видатного старшини торонтоноської міліції. На обіді присутній також полк. Голленрейк, начальник майора Медленд-а. Вечером — прийняття молоді БУК-а в честь В. П. Гетьманича.

16. XI. 37. — Рано В. П. Гетьманич приймає візиту о. В. Гірейчука з Оттави. По обіді — оглядини міста Торонто. О 6-й годині попол.

В. П. Гетьманіч запрошений на бенкет торонтонської англійської організації "Борд оф Трейд" в готелі Кінг Едвард., під час якого виголошує промову в англійській мові, даючи короткий нарис розвитку українського визвольного руху, а також сьогоденнішого положення української справи. Присутніх понад 300 Канадійців.

Вечером В. П. Гетьманіч бере участь в окружних зборах, що відбуваються в панства Лешуків. Під час цих зборів передає Головному Обозному СГД Канади, М. Гетьманові, копію повновасти, даної В. П. Гетьманічеві Я. В. П. Гетьманом Павлом, на час його подорожі по Америці й Канаді. Далі зупиняється довше на зовнішньо-політичній положенні в Європі та на біжучих завданнях Гетьманського Руху.

17. XI. 37. — Протягом дня, В. П. Гетьманіч приймає візиту п. Михайла Шкури, предсідника молоді Брацтва Українців Католиків в провінції Онтеріо, пани Олени Грицак із Саскатуну, др-а Яремія з Торонта, Преп. Брата Методія, ЧБХШ, з Де Ля Саль Калледж, Аврора, Онт. Вечером гостем відомого українського бизнесмена в Торонті, п. Паславського.

18. XI. 37. — Днем В. П. Гетьманіч залагоджує біжуче листування. Вечером є гостем панства Годованських. Крім членів родини господаря, присутні також: о. П. Каменецький, Гол. Обозний М. Гетьман й кілька чільних гетьманців з місцевих кошів.

19. XI. 37. — В. П. Гетьманіч виїздить автомобілем до Ніягарського водоспаду у товаристві Гол. Обозного М. Гетьмана й пп. Шкури, Обельницького та Лугового. В повороті В. П. Гетьманіч є гостем Всеч. о. Оленьчука в Гемилтоні, а також місцевого відділу молоді БУК-а, який уряджує Високому Гостеві сердечне прийняття.

20. XI. 37. — Залагодження біжучого організаційного листування, а також листування з Європою. Вечером відвідини знайомих Канадійців.

21. XI. 37. — В. П. Гетьманіч на Службі Божій в українській греко-католицькій церкві західної часті Торонта. Після Служби Божої спільний обід в парохіяльній салі, у яким беруть участь понад 300 людей. По обіді залагодження біжучого листування. На вечері в панства Вольних. По вечері — концерт на Вест Торонто, у якому беруть участь понад 700 Українців.

22. XI. 37. — Перед обідом В. П. Гетьманіч працює в готелі. Пополудні відвідує відомих місцевих професіоналістів, др-а Сукмановського й др-а Яремія. О год. 9-ій вечером, його Вельможність, в товаристві М. Гетьмана, є гостем старшин торонтонської канадійської міліції. О год. 11.35, В. П. Гетьманіч виїздить залізницею до Оттави, разом з п. М. Гетьманом. На двірці працює В. П. Гетьманіча численна українська громада.

ГЕМИЛТОН

МОЛОДЬ БУК-а ВІТАЄ СИНА ГЕТЬМАНА

Не тільки самі торонтонські Українці виявили своє захоплення В. П. Гетьманичем. Такеж захоплення виявили й гемилтонські Українці.

Перебуваючи в Торонті, В. П. Гетьманич виїхав на один день до славного водопаду Ніягари.

Повертаючись з Ніягари, В. П. Гетьманич, в товаристві кількох осіб, завітав до Гемилтону, на збори молоді Брацтва Українців Католиків. Там ждав уже на Високого Гостя рапортер щоденника "Гемилтон Спектейтор", якому було уділене інтерв'ю про Україну, українські державницькі змагання та про мету подорожі В. П. Гетьманича. З резиденції Всеч. о. М. Оленьчука, де Достойний Гість задержався, перейшли до салі під українською греко-католицькою церквою. При вході на салю хор молоді при церкві зустрів В. П. Гетьманича співом гимну "Ще не вмерла Україна". За хором — старші особи обох полів, що прийшли побачити й почути Сина Гетьмана. За кілька хвиль впорядчки прийняття запросили всіх до столів, а голова відділу молоді, п. Ів. Мурмилик, в товаристві містоголови, панни Марії Ведиш, привітав Гостя гарною промовою, в якій побажав найскорішого відродження Української Держави під берлом Гетьманського Роду Скоропадських й попросив до слова Всеч. о. Оленьчука. В короткій патріотичній промові о. Оленьчук змалював минуле Гетьманату та заслуги Гетьмана Павла для України в 1917 - 1918 роках; згадав також про те, що наші партійні лідери замість допомоги Гетьманові в організації Української Держави, зразу бойкотували гетьманський уряд, а опісля підкопували ґрунт під ним й остаточно завалили Гетьманську Державу, а самі опинилися на чужині.

Закінчуючи промову, Всеч. о. Оленьчук побажав В. П. Гетьманичеві стати Володарем Української Держави та підніс оклики в честь Я. В. П. Гетьмана Павла, В. П. Гетьманича і Короля Великої Британії, що були покриті ентузіастичними оплесками.

Далі покликано до слова Гол. Обозного СГД в Канаді, п. М. Гетьмана. У своїй промові п. М. Гетьман м. і сказав, що Союз Гетьманців Державників сподівався, що В. П. Гетьманича буде вітати сама організація СГД, а не український загал. Одначе виявилось тепер, що душа українського народу є здорова й український загал у своїй більшості йде не за крикливими провідниками різних напрямків, але за своєю традиційною формою влади — Гетьманатом і її найвищим представником — Гетьманом. Наводить далі зміст промови п. Сували в Торонті та просить В. П. Гетьманича переказати Ясновельможному

Панові Гетьманові про відданість канадійських Українців Україні й Гетьманській Ідеї.

Після того попрошено до слова самого Високого Гостя. У вступних словах В. П. Гетьманич пояснив, що прибув на американський континент на запрошення СГД і по наказу Батька, для українського визвольного діла й ознайомлення з заокеанською українською еміграцією. Обговорює сучасну міжнародну ситуацію й підкреслює зріст значіння України як політичного фактора у міжнародній політиці, бачить можливості для порозуміння між українськими національними угрупованнями для одної мети — здобуття Української Держави, якщо ті групи дійсно ідейні й широко-патріотичні. Українська дійсність вимагає порозуміння, щоб не повторилися похибки 1917 - 20 років. Високий Гість висловлює далі надію, що в недалекій будучині українська молодь різних політичних поглядів стане до праці для відбудови Незалежної й Соборної України. Говорячи про політичні розбіжності в минулому, В. П. Гетьманич висловлює віру, що сполука литомого українській натурі консерватизму з поступом, створить для України світлу будуччину.

Голова молоді, п. І. Мурмилик, повідомив, що відділ молоді БУК-а в Гемилтоні ухвалив надати В. П. Гетьманичеві почесне членство у їх відділі, а секретарка, панна Павлишин, передала Високому Гостеві грамоту на почесне членство. В. П. Геетьманич прийняв грамоту, подякував за неї та побажав відділові успіхів в праці на користь Батьківщини й Церкви.

Покликаний до слова голова відділів молоді БУК-а в Онтеріо, п. М. Шкура, висловив вдячність В. П. Гетьманичеві за те, що Син Гетьмана не погордив дітьми бідних українських робітників і зволив прийняти їхнє запрошення та загостити між них.

Опісля відспівано кілька хороших пісень та дует паннів Липицької й Вербалюк. По молитві почались щирі розмови з Високим Гостем. А за годину, після перекуски в о. Оленьчука, В. П. Гетьманич відіхав зі своїм оточенням до Торонта.

ОТТАВА

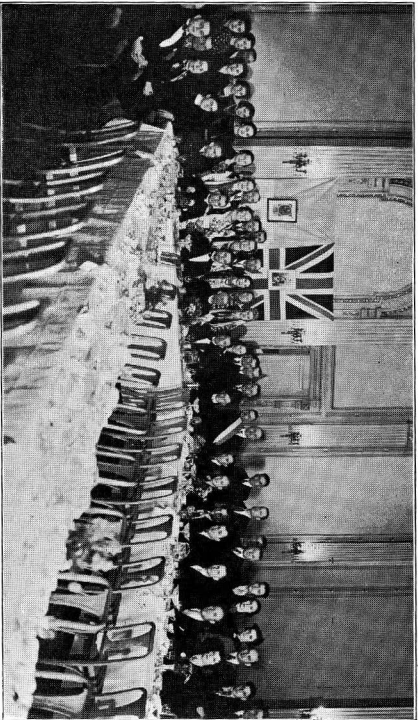
НА ЗІЗДІ ОРГАНІЗАЦІЇ КАНАДІЙСЬКИХ ТУРИСТІВ

До столиці Канади, Оттави, приїхав В. П. Гетьманич, разом зі своїм ад'ютантом, п. М. Гетьманом, 23-го листопада, 1937 р., о год. 7.20 рано. На станції зустріли В. П. Гетьманича Всеч. о. В. Гігейчук, парох місцевої української греко-католицької церкви, заступник головного управителя пасажирського відділу Канадійських Державних Зеліниць, п. А. А. Гардінер, урядники найкращого в Канаді готелю Шато Лоріє, представники ордену Лицарів Колюмба й рапортери трьох столичних щоденників — двох англійських й одного французького. Рапортерам уділено інтерв'ю пізніше, в готелі.

В. П. Гетьманич замешкав в Шато Лоріє. О год. 10-й рано, В. П. Гетьманичеві зложив візиту п. А. А. Гардінер і запросив Високого Гостя на бенкет учасників річного зїзду Організації Канадійських Туристів, що якраз відбувався в той час в тому самому готелі. В. П. Гетьманич прийняв запрошення, а також — на просьбу п. Гардінера, згодився промовляти на згаданому бенкеті.

По представленні В. П. Гетьманича учасникам зїзду, Світлий Гість виголосив до них довшу промову по англійськи. В тій промові В. П. Гетьманич познайомив присутніх з українською проблемою взагалі, а зокрема з гетьманським рухом. Його Світлість звернув увагу, що метою Його приїзду до Америки й Канади є — причинитись якнайбільше до внутрішнього національного скріплення цілого українства, яке хоч і вірне цим державам, всетаки не хоче забувати своїх обов'язків супроти своєї старої Батьківщини, поневоленої України.

Промову В. П. Гетьманича зустріли учасники довготривалими оплесками, а предсідник зїзду сердечно подякував Синові Гетьмана та запросив Його на їх бенкет. Підчас бенкету промовляли Дост. Т. Кембел, прем'єр провінції Принц Едвард Айленд та Л. Кодер, заступник міністра торгівлі, промислу та мунісипальних справ провінції Квебек. На просьбу предсідника, В. П. Гетьманич виголосив тут другу промову, цим разом по французьки. У своїй другій промові, В. П. Гетьманич зупинився на питанні большевизму, що загрожує існуванню цілого культурного світа. Успішна боротьба з цією небезпекою може вестись лише під національними кличами. Український нарід вже від ряду літ веде завзяту боротьбу проти большевизму. Ця боротьба є одночасно змаганням за українську державність, бо розвал большевизму означає відродження Самостійної України. Далі В. П. Гетьманич говорив, що справжній мир на світі може прийти лиш тоді, коли всім великим народам буде дана можливість виявляти свої національні почуття у своїх власних державах. Закінчив Високий Гість словами: "Я певний того, що Ви, Канадійці, які так дуже ціните й любите свободу, що нею тішитесь у своїй державі, зрозумієте також й наші національні

Банкет в готел Шато Лопє, в Оттаві.

Направо від В. П. Гетьманця сидять: Всеє, о. Приторій Шимшкови, ЧНЛ, акадмик — Михайло Гетьман і боротосом — Прен, Бюар Петро Жануґа, ЧНЛ, Навіро від В. П. Гетьманця — Всеє, о. Василь Гігеуґ, н. Вонолампі Вості і Всеє, о. Степан Оаліґна, ЧНЛ, Мик присутнї на банкеті Бґла і, також: н. П. Рїодл, осадлї Коулз; налі Рїодл, сот. Черолото Хрест; н. Л. Лукоґа, н. Н. Пїрнїґл, н. С. Вїсґенчї, колонїлї, боротосом Вїґлар, н. Никола Гавлоґ, налі П. Остлїґн, налі М. Рґла, налі Шевуґ, налі Янґсґа, налі Іванґов, налі Јаґа, налі М. Пїрнїґ, налі Чїнарїґсґа, налі З. Васїсєнґ, налі Јуґнґа налі Н. Норїс, налія Поповєцґа, налі Јубїнґсґа, налі Іванґов, налі Јаґа, налі Сґах, налі Сґах, сїрпї сґсґра Пїґоґа н. Іванґов, н. Петро Пєґурл, боротосом Н. Т., н. Јубїнґ, н. Јанґ, н. Зюґуґ, н. Чїнарїґсґїґл, н. Васїлє Вїсґенчї, н. Алґн Ілонґс, н. Пїґоґа Грїґоґаїґлї, н. Скрїпнїґ, н. Іван Рґланґ, н. Рґланґ, н. Рґланґ, н. Рґланґ, н. Іванґ, н. В. Норїс, н. Мєншїґ, І. Рїоґєл, н. Чґґ, н. Іванґ-ґоґ, н. Петро Остлїґн і н. Шевуґ. (25-го дїкґторїа, 1937 р.)

стремління та оцініте працю канадійських Українців, які по своїй можности стараються допомогти поневоленій Батьківщині — Україні”.

Дня 25-го листопада, 1937 р., В. П. Гетьманич був з візитою у міністра справедливости — Ляпойнт-а. В півгодинний розмові В. П. Гетьманич познайомив міністра з українською справою на тлі сучасного міжнародного положення. Пізніше, перед обідом, Його Світлість відвідав оттавського архієпископа Форбс-а, в товаристві Всеч. о. В. Гігейчука.

БЕНКЕТ УКРАЇНЦІВ В ЧЕСТЬ В. П. ГЕТЬМАНИЧА

Того самого дня, тобто 25-го листопада, відбулось прийняття Світлого Гостя українською громадою в Оттаві. Бенкет почався молитвою о год. 8.30 вечером, в однім із величавих сальонів готелю Шато Лоріє, що був прибраний українськими й британськими прапорами та живими цвітами. Хоч наша громада в Оттаві невелика, все-таки зійшлося 60 осіб. Господарем вечера був Всеч. о. Григорій Шишкович, ЧНІ, що в той час проводив св. Місією в українській греко-католицькій парохії в Оттаві.

Після вечері почалась програма, переплітана співами — загальними й сольовими, грою на фортеп'яні й промовами. Від місцевої парохії вітав Світлого Гостя давний і жертвенний гетьманець — Всеч. о. В. Гігейчук, від місцевого Відділу Гетьманців — п. С. Василевич, гість з Монтреалу — п. В. Босій, а від українських ОО. Редемптористів вітав Сина Гетьмана Всеч. о. Григорій Шишкович, ЧНІ. На всі привіти відповів В. П. Гетьманич під кінець бенкету.

Після бенкету почалась неофіційна частина: розмови Його Світлості зі своїми приятелями, робітниками Оттави й писання автографів, що затяглось до пізної ночі.

І тут, в Оттаві, як і всюди перед тим, видно було любов і сердечну відданість українських людей Нашадкові Гетьманів. І з Оттави, як і з інших українських осередків Америки й Канади, поніс В. П. Гетьманич зі Собою серця українських патріотів.

Треба згадати, що побут В. П. Гетьманича в Оттаві був дуже успішним і корисним для Української Справи. До того успіху причинився безперечно найбільше сам В. П. Гетьманич, а Його помічником був Всеч. о. В. Гігейчук.

Дня 27-го листопада, о годині 8.20 рано відіхав Вельможний Гість Сіенарською залізницею до Монтреалу — осідку Окружної Команди V-го Округу й 1-го і 3-го кошів СГД.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

23. XI. 37. — Рано, о год. 7.45, приїзд до Оттави, де В. П. Гетьманича зустрічають на двірці о. В. Гігейчук, місцевий парох, пп. А. А.

Гардінер й Плейер, представник "Лицарів Колумба" в Оттаві. В. П. Гетьманич зупиняється в готелі Шато Лоріє.

Скоро по приїзді, В. П. Гетьманич запрошений на зїзд Канадійської Туристичної Організації й виголошує дві промови. По обїді інтервю з численними представниками місцевої преси. Решту дня — залагодження біжучого листування.

24. XI. 37. — Оглядини міста Оттави.

25. XI. 37. — Візита у федерального міністра справедливости Ля Пойнт-а. Після того візита в оттавського архієпископа Форбс-а.

Перед вечерею В. П. Гетьманич приймає візиту відомого Редемпториста — місіонера, Всеч. о. Шишковича з Йорктону, а також начальника місцевого Коша СГД, п. Василевича. Після того бере участь в офіційнім прийнятті, улаштованім в Його честь місцевим гетьманським відділом, спільно з парохією.

26. XI. 37. — Залагодження організаційного й іншого листування.

КВЕБЕК**МОНТРЕАЛ****ОБЕДНАЛИСЬ!*)**

Монтреалські Українці приготувались до прийняття Гетьманського Сина всего два тижні. Всім кермував місцевий відділ Союзу Гетьманців Державників, з Окружним Отаманом Дмитром Кійком на чолі. З Командою Округу співпрацювали місцеві ОО. Василяне й більшість українських національних Товариств та Організацій. Про таку співпрацю в тій цілі заздалегідь просила Окружна Команда СГД і треба признати, що рядове членство запрошених Товариств не тільки взяло участь в прийняттях Гетьманського Сина, але й допомагало організаторам тих прийнять, в деяких случаях навіть понад голови своїх лідерів. Це відноситься особливо до молоді, яка виявила свою сердечність до Гетьманіча України.

Володимир Босій.**ПРИЗД**

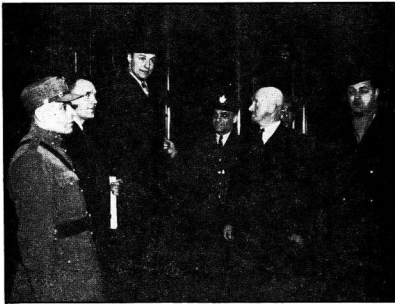
Іх Світлість Вельможний Пан Гетьманіч Данило приїхав до Монтреалу в суботу, 27-го листопада, 1937 р., о год. 10.30 рано, в товаристві Свого тимчасового ад'ютанта, п. М. Гетьмана, Гол. Обозного СГД в Канаді. На двірці "Бонавентюр" Іх Світлість привітали: п. В. Босій від імені Українців Монтреалу, п. А. А. Гардінер представник Канадійських Державних Зелізниць, від імені Канадійців і Окружний Отаман Д. Кійко. В. П. Гетьманіч підійшов до почесної чети СГД в одностроях. Командант її, Т. Олійник, скомандував на "Позір!" — "Вправо глянь!" — і Син Гетьмана, звитавшись зі старшинами, перейшов вздовж ряду Своєї гвардії. А дев'ять фотографів місцевих газет

Основоположник Гетьманського Руху в Канаді, перший Головний Обозний Гетьманських Сичей, бувший редактор "Канадійського Українця" й "Канадійської Січі", відомий публіцист, тепер — візитатор чужинських шкіл при Католицькій Шкільній Комісії в Монтреалі.

*) В травні, 1938 р., появилася перша книжка у зв'язку з подорожею В. П. Гетьманіча Данила до Америки й Канади. Це "Монтреал під знаком України", в якій автор, Володимир Босій, докладно описує прийняття Високого Гостя в тому місті. В цій статті покористуємось згаданою працею, з почиттям вдячності її Авторів.

працювали в той час над світлинами для своїх видань.

З двірця відійшов В. П. Гетьманич в оточенні почесної гвардії й свити до поблизького готелю Квінс.

В. П. Гетьманич висідає з потягу в Монреалі

Зліва направо: Д. Кійко, В. Босий, В. П. Гетьманич, Михайло Гетьман й А. А. Гардінер, один з вищих урядників Канадійських Державних Зелізниць.

(27-го листопада, 1937 р.)

ПЕРШЕ ПРИЙНЯТТЯ

Перше зіткнення В. П. Гетьманича Данила з визначними достойниками Монреалу відбулось тогож самого вечера, на прийнятті в домі панства Володимира й Марії Босих. На цьому прийнятті було 18 чужинців, а між ними: представник посадника (майора) міста, представник місцевого архієпископа, один з міністрів в уряді Квебеку, професор університету, начальники кількох міських й провінціональних інституцій. Майстром церемонії був п. Едвард Ля Пер, провідник Ліги Клясократів Канади.

По вступних формальностях, 13-літня донечка панства Босих, Любка, вручила Його Світлості пергаміновий лист-адресу, в якому всі п'ятеро старших дітей господарів висказували свою радість, що Вельможний Гість вшанував Своєю присутністю дім їх батьків.

Опісля п. Ля Пер виголосив коротку промову, закінчуючи її тостом Гетьманському Родові Скоропадських. Вивязалась свобідна

Зустріч В. П. Гетьманича в Монреалі.

Почесна чета СГД в Монреалі вітає В. П. Гетьманича Данила на залізничному дворі. Зліва направо: Гол. Обозний й адютант В. П. Гетьманича — Мих. Гетьман, Володимир Босий, В. П. Гетьманіч Данило. За В. П. Гетьманичем — Д. Кійко, окружний отаман V-го Округу й Т. Олійник, командант почесної чети. (27-го лист. 1937 р.)

розмова гостей з В. П. Гетьманичем. Присутні ставили запити та висловлювали свої погляди на українські політичні справи. Вкінці забрав слово В. П. Гетьманіч і у Своїй півгодинній промові відповів найперше на тост, подякував гостям за їх симпатії до українського визвольного руху, а опісля пояснював українську проблему у світлі сучасних подій, попереджуючи начерком історії України аж до важніших подій з останніх днів.

Після промови Високого Гостя, подано перекуску, підчас якої виголошено ще кілька коротких промов, закінчуючи програму багатолітнім Гетьманському Синові. Врешті В. П. Гетьманіч підніс тост на здоров'я і могучість Короля Юрія VI. У відповідь всі відспівали "Боже, Короля храни".

НА СЛУЖБІ БОЖІЙ

Їх Світлість Вельможний Пан Гетьманіч Данило почав свої офіційні виступи між Українцями в Монреалі Службою Божою в місцевій

церкві ОО. Василян, в неділю, 23-го листопада. Ще далеко перед Службою Божою біля церкви товпилися сотки народу — католики, православні й навіть такі, що їх в жадній церкві не видно. Всі прийшли подивитись на свого Гетьманича.

В. П. Гетьманич надіхав точно в год. 10.30 і разом зі Своєю свитою пройшов поміж двома рядами уніформованих членів СГД та зайняв призначене місце біля престолу. Службу Божу правив Всеч. о. А. Трух, ЧСВВ, який також виголосив патріотичну проповідь про відношення католика до своєї нації та до Проводу тої нації. Гарно співав хор під управою п. Дідуха.

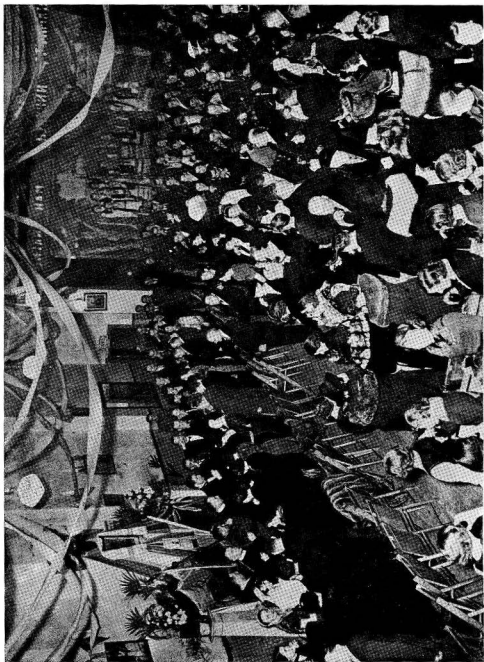
Під кінець Служби Божої, священник поблагословив Найсвятішими Тайнами Сина Гетьмана України й увесь нарід. По Службі Божій,

Привіт В. П. Гетьманича в Монреалі.

І. Дроздович передає Високому Гостеві хліб і сіль при вході на салю парохіяльного дому. Ліворуч В. П. Гетьманича — В. Босий, праворуч — М. Гетьман.
(29-го листопада, 1937 р.)

В. П. Гетьманич перейшов до резиденції ОО. Василян, де відбувся обід при участі Впр. о. ігумена П. Тимочка, Всеч оо. Труха й Жан-а та пп. М. Гетьмана, Д. Кійка й В. Босого. До стола в монастирській їдальні подавав п. Потєпа, в однострою СГД. В часі обіду уніформована чета держала почесну варту біля входових дверей, а на будинку радісно допотіли прапори.

Перший тоаст на бенкеті В. П. Гетьманця в Монреалі.

В. П. Гетьманець за головним столом (ліва). Праворуч В. П. Гетьманця — Впр. о. Тихоцько, ігумен ЧСВВ, ліворуч — М. Гетьман. (29-го листопада, 1937 р.)

Головний стіл на бенкеті в Монреалі.

Зліва направо сидять: Всеч. о. Р. Жан, ЧСВВ; окружний отаман Д. Кійко, Впр. о. Р. Тимочко, ігумен ЧСВВ; В. П. Гетьманіч Данило, Головний Обозний Михайло Гетьман, проф. В. Босій і п. Постригач. (29-го листопада, 1937 р.)

ПАНАХИДА ЗА ПОЛЯГЛИХ БОРЦІВ

Вечером тогож дня мала відбутись Листопадова Панахида. По середині церкви могила з хрестом, а на хресті слова: "Тим, що впали за Волю". В церкві, як і рано, сотки народу. В. П. Гетьманіч знову засів біля престолу, під прапором Союзу Гетьманців Державників, на якому видніють золоті слова: "Бог, Гетьман, Україна". Всеч. о. Трух в чорних ризах править панахиду. Наступає пропамятна хвиля. Встає Головний Обозний Михайло Гетьман і подає Іх Світлості вінець. Син Гетьмана іде повільно перед могилою. Клякає й при гробовій тишині складає вінець Поляглим Героям за Волю України. Прибічна сторожа повільно схиляє два прапори над могилою. Тишина. Грובה тишина. Гейби зпід земляля добуваються стиха пронизливі голоси оркестри. Сотки людей на вколішках неначе зачаровані. Акорди кріпшають. З мертвих інструментів пливе "Видиш, брате мій..." Жіноцтво не видержало. Заплакало за своїми поляглими синами й братами. Глядять на могилу й сумне обличчя всім їм дорогого Сина Гетьмана, що в глибокій задумі клячить біля неї. І линуть благання до Сина многострадального Батька: "Осуши сльози українських матерей, підними похилі прапори України, вже досить нам терпінь — хочемо Воскресення..." Втихають звуки оркестри. Останне "кру... кру... кру..." замирає в церковнім сумерку Гетьманіч встає. За ним піднімаються й інші. Церква опорожняється.

КОНЦЕРТ

З церкви всі пішли на концерт. Українська саля при Ібервил вулиці містить звичайно 600 осіб. А деж помістяться ці всі люди, що з усіх усюдів сходяться на концерт? Не дивно, що цього вечера кожний, хто міг туди дістатись, чувся щасливим. Не зважаючи на високу ціну вступу, наряд заповнив салю не тільки по береги, але й "попід небеса", бо навіть сходи і галерія заповнені. Всі очікують чогось незвичайного.

Година 8.30 вечером. Гетьманського Сина попереджує п. Мих. Гетьман. Входить на салю і різко сповіщає: "Іх Світлість Вельможний Пан Гетьманич надходить!" В той мент вступає на салю Син Гетьмана, в оточенні почесної гвардії. Нарід вмить зривається з місць і без жадної спонуки буря оплесків та привітних окликів посипалась на зустріч В. П. Гетьманчеві. Орхестра вдаряє національний гимн "Ще не вмерла Україна".

Всі встають. Посередині салі стоїть Він. Гимн закінчено і знову те саме — вже не розбереш — "Слава," "Слава". Під бурю того ностальгією зродженого ентузіазму, В. П. Гетьманич проходить по середині салі і займає Свій фотель на переді, перед сценою. А тут перед В. П. Гетьманичем стали півколом маленькі шкільні дівчатка, в національних строях і під проводом своїх учительок вітають Гостя привітною піснею. По цім маленька дівчинка Голодівська деклямує для цього моменту уложений вірш. І як деклямує і що за вірш. Нарід вже не здержав своїх емоцій. В. П. Гетьманич одинокий сидів спокійно і вдивлявся в діточок. Приймає подану адресу діточок, встає і подаючи руку Голодівській дякує їй. Одушевлення не вгаває. Отвираться сцена. Починається концерт. Вздвож сцени пишануться на синій ленті золоті слова: "Вітай нам, Будучий Гетьмане України" Програма: Хорові пісні: "Гуляли" й "Огні горять". Диригує п. Дідух; сольо, п. Вербицького — "Глибоким Сном", сольо, п. Загоруйко, — "Ах деж той цвіт"; деклямація, В. Данчишин, — "Красна Ніч"; діточі вправи зі співами. Впреп. о. Андрей Трух вітає В. П. Гетьманича іменем українського громадянства в Монтреалі і у своїй довшій та з запалом виголошеній бесіді переводить порівняння між Україною за Монархічної Влади й Україною теперішньою — роздертою і руйнованою московським антихристом і висловлює бажання й віру України, що нова влада в Україні буде Гетьманська, а присутній на концерті Високий Гість — яко Престолонаслідник Гетьманського Трону — коли Бог дасть в Його руку Булаву, укріпить Україну знов в Христовій Вірі, як колись після старого поганства укріпив віру Христову св. Володимир Великий.

Промовцем, що електризував цілу салю і настроїв так, що міг нею рушити на тисячі ворогів, був п. М. Гетьман, Гол. Обозний Союзу Гетьманців Державників Канади. Він у військовій уніформі старшини, а на шапці тризуб. Середнього росту й середнього віку. Вмашерує на сцену. Зводить запятками, стає на "Позір", здоровить до дашка, а очі влячені в Гетьманича. Одним рухом лівої руки знімає

з голови військову шапку і держить її по приписам в лівій руці, при клубі й говорить:

“Ваша Світлосте, Вельможний Пане Гетьманичу,
Преподобні Отці Духовні,

Достойна Старшино Союзу Гетьманців Державників, Окружна й Кошова, — Члени й Членкині,

Шановна Українська Громадо!

Великий у нас сьогодні день: перший раз в історії України нащадок Гетьманського Роду, Син Гетьмана України, прибув на американський континент, а ми є свідками тої події й вітаємо Його між нами (бура оплесків і оклики “Слава!”).

Бачу радість у Ваших очах; у деяких тільки цікавість, що віро, вневдовзі переміниться в інше почуття... Гетьман!... Кого з українських патріотів не електризує це слово?!... Син Гетьмана... між нами! (Оплески).

Для одних ця подія — це нагорода за їхню довгу й тяжку організаційну працю; для других — це влиття струму нової енергії в їхні українські душі; для третіх — невірних Томів — це нагода переконатися про те все, що їм завсіди говорили гетьманці, а чому вони, під впливом інших, вірити не хотіли. Гетьман!... Прадідна слава — наша слава!... Син Гетьмана — наш Гість!

І коли до нас вневдовзі промовить Він, Син, майбутній Володар Незалежної Соборної України, тоді не тільки Його Світла Особа до нас промовляти буде. Його устами промовлять до нас прадіди наші з могил високих, розспаних по степах наших, рідних, святих. Душа наша відчує брязкіт козацької зброї зпід Жовтих Вод, Москви, Замостя, Відня, Царгороду; відчує гомін бою з Поляками, Москалями, Турками, Татарами, коли то прадіди наші своїми грудьми Європу перед дикими азійськими ордами захищали, коли то вони з Гетьманом Сагайдачним Москву облягали, коли Відень від турецької навали спасали, коли то вони, по наказу Великого Гетьмана Богдана, разом зі шведським королем і семигородським князем Польщу четвертувати ходили; коли то Венеція далека — й Франція й Німеччина ближчі — їх ласки запобігали. Усе відчує душа наша, коли до нас промовить оцей Нащадок Гетьманський, галузь Українського Дуба — традиції нашої.

Значить, ми не безбатченки. Значить, ми не сьогоднішні; не знайдені випадково на шляху проходимці. Значить, ми нарід давній, що гремів колись і ще греміти буде своєю славою по світі!

Особою нашого Світлого Гостя звязались ми сьогодні з Батьківщиною нашою, де кости прадідів наших, де в муках гартується сьогоднішнє покоління, але де вільно й незалежно жити буде будуче покоління — а може ще й ми?

І чому те поняття, те магічне слово “гетьман” так електризує душу Українця? — А, бо воно наше, потом і кровю створене; наше і тільки

наше — не підроблене! — не підшахроване чужою політурою! — своє, рідне!

Нераз питають нас чужинці: “А де ваш Центр?” А ми стурбовані, не знаємо, що їм відповісти. Розгубились ми в пошуках за ним. — Шукали того, що в душах своїх носили й носимо.

Між нами Представник нашого законного, не видуманого, з Української Землі вирішеного, органічного, Богом даного Центру! — (бура оплесків).

Ваша Світлосте, Вельможний Пане Гетьманичу! — Вітаємо Вас! По нашому прадідньому, козацькому звичаю — бе́мо чолом перед Вами! Вітаючи Вас, кличемо: Гетьманичеві України — Слава!” (Стихійний ентузіазм, оклики “Слава”).

* * *

З огляду на присутніх представників англійської преси, п. В. Босий вияснив в англійській мові значіння моменту, перейшовши історію Роду Скоропадських і те, як з живучим Гетьманом і Його Сином зв'язані надії Українців.

Після всіх трьох промов, Всеч. о. Трух попросив Іх Світлість сказати до зібраних пару слів. І коли о. Трух оповістив, що “тепер промовить до Вас Син Ясновельможного Пана Гетьмана — Іх Світлість Вельможний Пан Гетьманич Данило”, варід зірвався з місць і бравурою оплесків прийняв довго очиданий момент. Син Гетьмана не промовляв зі сцени, але з місця де сидів, обернувшись лицем до присутніх.

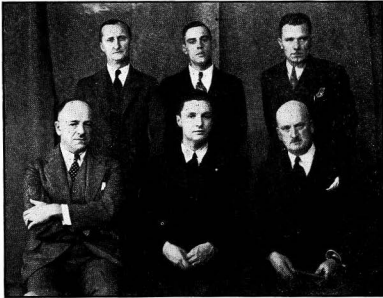
В “МАВНТ СТВЕН” КЛЮБИ

В понеділок, 29-го листопада, В. П. Гетьманич був запрошений А. А. Гардінером на обід до “Мавнт Стивен” Клубу. Пан Гардінер і його приятель, п. Перен, приїхали автомобілем до готелю по В. П. Гетьманича. На гостей у Клубі вже ждали: міністер квебекського уряду, шеф поліції, асистент штабу IV. Військового Округу й інші. В часі обіду заступав несприятного Гол. Обозного — п. В. Босий. По обіді взято спільну фотографію в ателіє Канадійських Державних Зеліниць.

ПРИЙНЯТТЯ В “СИТІ ГАЛ”

В понеділок, 29-го листопада, на год. 3.30 попол., заповіджене було офіційальне прийняття Гетьманського Сина в монреальськїм ратуші (“Ситі Гал”). Точно на означену пору перед ратушу заїхали два автомобілі. В першому, з асистією двох місцевих горожан — Іх Світлість, в другому — Гол. Обозний з гетьманцями в одностроях. При вході до ратушу жеде вже Високого Гостя шпалі́р міської поліції. Капітан салу́е, В. П. Гетьманич проходить коритарем. Ось вже всі в поче-

кальні, з котрої веде вхід до прийомної салі майора Монтреалу. "Юр Воршіп — Гіз Гайнес" — сповіщає майора адв. міста, п. Пенверн. Син Гетьмана вступає з асистом до прийомної й вітається з посадником міста, п. Реном, який просить усіх сідати. Майор міста висловлює задоволення, що може вітати в себе Достойного Гостя і запевняє Іх Світлість, що ціле місто Йому раде не менше від владуваних Україн-

В. П. Гетьманіч між чільними Канадійцями в Монтреалі.

Сидять зліва направо: Дост. Т. І. Куен, міністр в провінціононім уряді Квебеку; А. А. Гардінер, заступник начальника Пасажирського Відділу Канадійських Націонольних Зелізниць. Стоять зліва направо: П. І. Беррін, президент асекураціоної компанії; п. Жену, родич п. Гардінера й п. В. Босій, візитатор чужинцецьких шкід при Католицькій Шкільній Комісії в Монтреалі. (29-го листопада, 1937 р.).

ців. Розмова ведеться по французьки. Син Гетьмана дякує за ввічливість і підчеркує, що подобає собі це місто з многи зглядів, а особливо з протикомуністичного наставлення міста і преси. Пан Рено цікавиться Українцями й зазначає, що він дуже вдоволений з них, як горожан. Просить В. П. Гетьманіча, що коли це вже буде в Його силі, щоб якнайбільше слав Українців до Монтреалу. Розмова кінчиться. Комусь з преси дозволено зняти фотографію всіх присутніх. Тепер просить майор міста о підпис Гетьманського Сина. Секретар міста кладе на стіл "Золоту Книгу Гостей Монтреалу", відчиняє її замок й отвирає. Тут, у цій самій книзі, вписували свої імена: Король Великої Британії, Маршал Фош, Балдвін, МекДоналд, Бернард Шо, недавно Бальбо... Син Гетьмана України підписує: "Данило Скоропадський". Церемонія скінчена. Гості переходять назад до почекальні, одягаються і як прийшли, так і церемоніально виходять. За той час коритарі

уже наповнилися цікавими глядачами, з якими клопочеться поліція. Один з асисті зауважує Гетьманському Синові: "Та жінка, що там в куті обтирає слюзи — це Українка, вона робітниця тут... Не сміє доступити, але її серце з Вами..."

БЕНКЕТ ГРОМАДЯН

На 29-го листопада, вечером, заповіджено бенкет в салі при вулиці Ібервил. Звіт подає, що забракло карт вступу. Розпродано їх 460 самим найповажнішим батькам і матерям українським в Монтреалі. Крім комуністів, мабуть не пропущено ні одного "націоналіста", ані "республіканця", православного чи католика. Бажалося мати їх всіх разом того вечера. А коли це не сталося, то вина лише салі... вона не вміщає більше гостей при столах як 300, а тим разом мусіло вміститися, як подали французькі і англійські рапортери, аж 500 осіб. Столи скромно і дуже естетично прибрані. На них цвіти, чарки на вино, торти й овочі. Саяя прибрана національними кольорами. Ус-лугують молоді дівчата в національних строях. Гвардія в уніфор-мах при дверях. Ніхто бездільно не крутиться. Настрій святочний, поважний. Всі ждуть на Того, що Йому зладжене почесне місце по середині. Тло почесного місця виразно говорить, що тут сидітиме Гетьманич; навхрест розп'яті два гетьманські прапори, а між ними, у вінку цвітів, великий портрет Гетьмана Павла. Тут за хвилю репре-зентуватиме того Володаря — Його Снн, Гетьманич. "Порядок — вже йдуть".

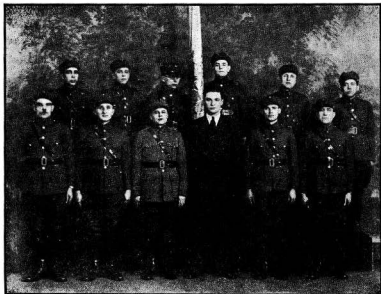
І надійшли. Серед грімких оплесків, В. П. Гетьманич приймає від п. І. Дроздовича хліб і сіль. Цілує хліб, посипує сіллю й передає старий український привітний дарунок асисті зліва. Під звуки орхес-три, займає призначене місце. В тім самім ряді всі три Впреп. Отці Василіяне, адютант, окружний отаман, представники преси і звичайні робітники. Впреп. о. ігумен Тимочко благословить що на столі.

Бенкет організований місцевим Округом Союзу Гетьманців Дер-жавників. Отож в його імені отвирає вечір окружний отаман п. Д. Кійко й по короткій промові передає провід бенкету свому начальни-кові, п. Головному Обозному, а Гол. Обозний просить, щоб бенке-том проводив п. В. Босий.

Предсідник підносить тост на здоровля Гетьманського Сина й ціла саяя відспівала перше "Многая Літа" В. П. Гетьманичеві.

Опісля промовляли пп. Поремський, Пархін, Постригач і інші. Між промовами — стрілецькі пісні. Вправді диригент, п. Дідух, приготував вокально-музичну програму на сцені, але радість присутніх була всеохоплююча, всі хотіли співати й веселитись і спі-вали таки так, за столами, — "Ой у лузі", "Як з Бережан до кадри" й інші.

Ще не кінець. В імені дівчат встає панна Меланія Петрів, місцева учителька й висловлює по англійськи свою радість і льояльність до В. П. Гетьманича. В імені українських матерей промовила пані Голембйовська: "Українська матір, де б вона не була, в Канаді, чи в Ріднім Краю, дροжить над щастям і долею своїх дітей. Тому Українська Матір найблище до Гетьманського Трону, бо вона не політикантика — розуміє, що це значить журитися за добро своїх дітей. За добро Українського Народу журиться Батько нашого Світлого Гостя, журиться Його Мати, Пані Гетьманова, журиться напевно і наш Світлий Пан Гетьманич, на котрого переходять обовязки Його Батька."

В. П. Гетьманич в оточенні почесної сторожі в Монреалі.

Перший ряд зліва направо: Т. Олійник, В. Синовіцький, Д. Кійко, В. П. Гетьманич Данило, С. Синовіцький, Н. Воробець. Другий ряд зправа наліво: І. Гуцуляк, Н. Несторович, Г. Капхун, А. Потєпа, І. Грицак, І. Мамаліга.

Від французької преси промовляла панна Дермієр, а від монреальської преси промовив п. А. Аркан, редактор "Ілюстраціон". Він між іншим сказав: "Україну розпинає червоний бандит, але він не всилі скувати і розпяти Вашої душі. Це, що сталося і діється з Вашим краєм в Європі, це страшна пляма на нашій цивілізації, це скандал, що ми до чогось подібного могли допустити — тим більше що Ви, Українці, так геройсько боролись і боретеся проти московських катів. Наростають нові національні сили, у Вас і в нас і скрізь; вони зметуть червону гидру, зітнем їй голову, бо таке її призначення. Вірю, що вже в недалекому часі Батько і Син Його, що тут між нами, поведе побідно у Ваш Київ ті молоді українські Сили. Хай Бог веде Вас, Ваша Світлосте, з народом Вашим — вперед!"

Під кінець бенкету Гол. Обозний заповідає найважлишу точку бенкету — промову Гостя. Гол. Обозний говорить 10 минут про значіння Гетьманської Ідеї для нашого народу і визвольних змагань. О-після серед окликів “Слава, слава слава!” встає Син Гетьмана і промовляє до присутніх. Говорить поволи й виразно, чистою українською мовою. Не повторяє того самого і не розводиться довго над одним і тим самим. Апелує спокійно і не до чуття, а до розуму. Наприклад: “Бо треба нам всім собі ясно усвідомити і запам'ятати, що ми Держави своєї не збудуємо самими тільки Гетьманцями, як не збудують її інші групи без нас, Гетьманців. Нам треба всі конструктивні сили державні зібрати разом і пустити їх в одне річище національне...” На цій бенкеті Іх Світлість говорив наперед по французьки, а опісля по українськи. В англійській мові, при самому кінці промови, Син Гетьмана сказав:

“Бажаю при цій нагоді перед шановними репрезентантами преси заявити, що один часопис в Монреалі написав про мене, що я є “Вайт Рошіян Принс” (білий російський Принс). Заявляю: “Я є Українець — не Москаль. З Москалями я нічого не мав, не маю і не хочу мати”. Цю заяву прийняли присутні такою бурєю оплесків, що треба було справді просити присутніх, щоб перестали.

Бенкет кінчиться. Хор на сцені співає “Боже Великий” — Гетьманська Гвардія в одностроях уставлена серединою салі до перегляду. Син Гетьмана відходить зі салі попри довгий ряд гетьманців і знайомиться з кожним з них. Кожний висказує своє ім'я, назвиско і уряд в організації. Син Гетьмана подає руку кожному, від першого, до останнього. Команда: “Товірі! В ліво глянь!” Іх Світлість ще раз всміхається до народу, що стовпився біля дверей; не бажав би розставитись з Гостем, але це вже північ — Гетьманський Син іде до готелю на відпочинок.

ПРИЙНЯТТЯ В УНІВЕРСИТЕТСЬКІМ КЛЮБІ

На вівторок вечір, 30-го листопада, п. І. Пенверн, адвокат і правний дорадник майора міста Монреалу, зорганізував для Іх Світлості прийняття в Університетському Клубі, при бульварі Шербрук. На цьому прийнятті була зарепрезентована в числі 29 осіб ціла верхівка метрополії. Були присутні високі представники духовенства, представники армії, університету, уряду і т. д. Було й кілька пань, між ними дружина майора міста — пані Рено, пані Пенверн, пані ЛяПєр, а з Українок — дружина п. В. Босого.

Іх Світлість В. П. Гетьманич приїхав до цього Клубу точно на заповіджену пору, в товаристві п. М. Гетьмана і п. В. Босого. Присутні зустріли прибуття Гетьманського Сина повстанням з місць. Пан Пенверн був господарем цього вечера й знайомив із Світим Гостем присутніх. В будуарі Клубу подано лікер і засипано Світлого Гостя

десятками компліментів і бажань з нагоди повного успіху Його відвідин в Монреалі.

Після півгодинної оживленої розмови, запрошено присутніх до вечері. Молитву перед і по вечері провів професор університету, о. Браун. В часі вечері промовляли коротко майже всі. Довше промовляли господар вечера, п. Пенверн і Світлий Гість. П. Пенверн апелював до присутніх, "щоби ті короткі хвили побути і знайомства з Гетьманичем України не забулись, щоб зібрана еліта Монреалу в тім Клубі збиралася частіше і пізнавала долю замученої України". В. П. Гетьманич дякував присутнім за симпатії, що їх вони виявили супроти Нього й просив їх студіювати українську проблему в нашому, українському, а не нам ворожому наświetленні.

Вельможний Пан Гетьманич, з огляду на присутність пань, зміняв час до часу поважні дискусії політичні на такі, що могли більше цікавити пань: "Я боюся, ласкава пані, що забагато приемного часу зуживаємо на політиці", виправдувався Гетьманич України. "О, ні, Ваша Світлосте, ми дуже зацікавлені Україною" — відповідали англійські і французькі дами.

БЕНКЕТ МОЛОДІ

Іх Світлість В. П. Гетьманич Данило осягнув рекорд над всіма до-теперішніми організаторами української молоді в Північній Америці. Якась невияснена нам сила збирала довкола Гетьманича Данила всю нашу молодь, без різниці де належали, чи належать їхні батьки. Досі ні одному з організаторів не вдалося ще зібрати в один час і на час роджену вже тут і до певної міри вже засимільовану нашу молодь. Один лише Гетьманич Данило скрізь dokonував цього.

В офіційній програмі прийняття Іх Світлості в Монреалі не було згадки про молодь. Аранжери програми, знаючи по своєму цю молодь, навіть не пробували зібрати її окремо, бо не вірили в жадний успіх. І коли повідомлено Світлого Гостя, що виступів молоді не буде, Гість посунив: "Шкода, бо як молодий Українець, найкраще почуваю себе між ними" — сказав.

Тимчасом в Монреалі бунт. Коли молоді стало відомим, що офіційна програма в Монреалі закінчилася бенкетом старших громадян та що В. П. Гетьманич остає ще пару днів у місті і вже не буде мати жадних виступів між Українцями, та молодь заворушилася. До аранжерів прийняття стали напливати скарги, чому вилишено молодь. Аранжери виправдуються, що до 20-30 хлопців якось не зручно просити Іх Світлість. Хлопці протестують: "Нас тут не 20, ані 30, нас тут сотки і ми всі будемо — де і коли схочете, а як Ви цього нам не зробите, то ми самі зберемося і самі візьмемо Гетьманича до себе, бо ми хочемо Його бачити і з Ним говорити". Це дослівне "ультіматум" представника молоді переказано Іх Світлості. "Вони мають слушність", відповідає В. П. Гетьманич. "Я хочу їх бачити, хоч-

би їх було тільки 20, як Ви кажете". "Згода хлопці! В середу вечером в нашій українській салі на Їбервил" — повідомляють молодь.

І йдуть наші діти, які ніколи Рідної України на очі не бачили, від хати до хати в тім міліоновім місті і шукать своїх. А сніг і вітер сипле їм в очі. Місцеві організатори роками ломили собі голови, як хоч раз зібрати їх всіх і промовити до крові. Не йшло. А тепер — вони самі почули голос крові Предків України і в сніжну заверуху збираються разом, не питаючи якої ти віри, якої партії, чи лідер буде сварити, чи ні. Знають, що вони Українці і що тут приїхав Син Гетьмана України. А коли так, то це й їх Гетьманич і вони належать до Ньюго. Льогіка ясна, а яка щира... як сльози дитини...

"Ми готові — їдьте" — телефонують хлопці в середу вечером, 1-го грудня. І приїхали. Гетьманич на салі! "Гурей, Гурей, Гурей!" піднеслось із соток молодечих грудей. Молоденький предсідатель, Никола Гнатів, вказує Світлому Гостеві почесне місце. Син Гетьмана, зі свитою, стоїть адивований; жде, коли втихнуть оплески. А молодь також жде, щоб Гість перший сів і так з 5 минут всі стоять і радости своїй дають гучні вислови. Вони думали, що той український Гетьманич старий, вусатий козак (бо так стало показують Україну на сценах). За Його плечима ті канадійські діти наші устали цвіти і прапори. В перехрестю прапорів гетьманські клейноди.

На салі зібралось околo 350 хлопців і дівчат. Всі за столами — при чаю і тісточках. Те саме подали і Світлому Гостеві. Пересічний вік молоді — 18 літ. Головно ученики середніх шкіл, студенти університетів й працююча молодь.

Молодий предсідник, Н. Гнатів, привітав В. П. Гетьманича короткою промовою, в якій, між іншим, сказав:

"Ми, молоді Українці Монтреалу, вітаємо Вас щирим серцем у нашому молодечому кружку. Дякуємо Вам, Вельможний Пане Гетьманичу, за Вашу ласкавість, що Ви зволили прибути до нас, а одночасно бажаємо, щоб серія всіх молодих Українців зі Старого Краю й Нового Краю полюбили свого молодого українського Гетьманича Данила та щоб ми помогли Йому збудувати Вільну Українську Державу, де зможе кожна людина і Бога хвалити і щасливо проживати під доброю владою Ясновельможного Пана Гетьмана Всєї України.

Вельможному Пану Гетьманичеві Данилові Слава і Многая Літа".

В. П. Гетьманич з родиною п-ва Босих у Монреалі.

Зліва направо: п. Володимир Босих, діти: Лево, Любока, Татьяна, дружина п. В. Босого Марія, Володимир, В. П. Гетьманич Данило й Гор. (20-го березня 1938 р.,

Молодь зривається і з повним ентузіазмом співає "Многая літа".

Як тільки втихло многолітствіе, предсідник покликав до слова студента медицини, п. Стефана Климчука, який промовляв від імені зібраної української католицької молоді. Хоч українська молодь роджена в Канаді, говорив п. Климчук, і Канада дає нашим батькам хліб, дає свободу, всетаки вона не дала нам нашої крові, наших сердець. В жилах української молоді пливе українська кров, кров батьків наших, що вперше побачили світ Божий під українським небом і ставили свої перші кроки на українську землю. Отже українська молодь кровно сполучена з українським народом в Старім Краю і та молодь, хоч живе в Канаді, не може бути щаслива доти, доки прадідівська земля наша — Україна — в руках окупантів. Завданням нашої молоді в Канаді є — допомогти освободити українські землі.

Після оплесків, що їх зібрав за свою промову п. Климчук, панна Софія Колянка, учениця середньої школи, віддеклямувала свою власну деклямацію:

Світлий, Любий Гостю — глянь на ці ось квіти —
 Це все тут роджені Українські діти.
 Та хоч ми роджені вже тут у Канаді,
 Ми Світлості Вашій дуже, дуже раді.
 Ми дуже щасливі, що можемо нині
 Мати Вашу Світлість у себе в гостині!
 Ми знаємо певно, що тут цієї днини —
 Сидить найгарніший з синів України!
 Ми знаємо й думку Світлості єдину:
 Що хочуть створити Вільну Україну;
 Най Господь ласкавий додасть тільки сили,
 Щоб Світлість цю думку у чин замінили.
 Тоді кликнем знову з усіх кінців світа:
 Гетьманичу Данилу Многі, Многі Літа!

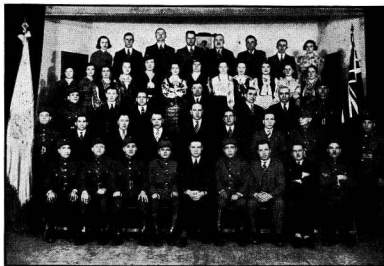
Всеч. о. А. Трух, ЧСВВ, починає пісню, а там другу. Всі підхоплюють і звуки січово-стрілецьких пісень заповняють салю. Не менш бадьора від стрілецьких, лицарських пісень була й промова бувшого лицаря УСС, а тепер Всеч. о. Андрея Труха. Також вітали В. П. Гетьманича — учителька панна Бен і панна Р. Бойчук. Опісля промовляв капітан Л. Обріян, інструктор шкільних кадетів.

"Ваша Світлосте, мої дорогі українські приятелі!" — почав п. Обріян дзвінкою англійською мовою. "Це велика честь для мене вітати Вашу Світлість і тих моїх молодих українських приятелів, які так сердечно бажають свободи й волі Україні, під проводом Батька Вашої Світлості.

Ця велика честь порушує й мое серце, в якому бється кров Ірландських предків. Як Ірландія, так і Україна мають зі собою багато спільного — особливо в їхніх терпіннях. Коли я дивлюся наперед себе у великий портрет Батька Вашої Світлості, то вичитую з нього утаєний біль за втрачену Батьківщиною. А замість шляхотної й

лицарської Його Персональності, сьогодні в Столиці Його народу брудний тиран, а коло нього кров і мучеництво щирого народу!

Ця кров невинного люду кличе до Бога о пімсту. Той крик замученої України не дійшов до нас відразу. Він ставав щораз то голоснішим, рівномірно зі зростом терпіння Народу. Ми аж тепер чуємо його добре — це крик розпуки. Але спокійно, Українці дорогі:

Пращальні сходни в Монреалі.

Сидять зліва направо: осаул Николай Воробець, окр. скарбник Николай Несторович, окр. писар Володимир Синовицький, окр. отаман V-го Округу СГД Дмитро Кійко, В. П. Гетьманич Данило, кошовий I-го Коша Іван Мамалига, кошовий III-го Коша Іван Ольховий, писар I-го Коша Йосиф Вербицький, бувший кошовий I-го Коша Тимофій Олійник. (28-го лютого, 1938 р.)

ми, Ірляндці, знаємо подібну долю. Віддані жертви на вівар Батьківщини не є ніколи завеликі й ніколи не йдуть намарне. Дотепер сила була правом, але часи змінюються і Ваше право стане Вашою міццю... Тоді ані Ви, ні жадна шляхотна людина, ані волю любляча нація, не сміє забути в першій мірі Тих, що задля охорони свого права кляли свої геройські голови. Їх тоді шануватиме цілий світ, бо ті Ваші мученики, що падуть від большевицьких куль, це й наші мученики, це хоронителі й наших християнських хат!

Також бажав би я надізнати, що досвід науки вчить нас, що тільки ті стали і стають добрими Канадійцями, які були й остались добрими патріотами своїх Батьківщин. Бо хто Матері своєї не забув, хто її шанує, той не є й ніколи не буде зіпсутим. З нього, як з порядної людини, матиме хосен кожний, хто з ним пристане і кожний, до кого він пристане... Канаді власне треба людей порядних і таких, що вчинивши цю нову землю своєю, внесуть в її народжуючуся культуру і

суспільне життя, все найліпше, що вони посідають в собі, а в першій мірі християнство й патріотизм. І це власне Ви, дорогі Українці, внесите в цю нову, прибрану Батьківщину Вашу — Канаду.

Ваша Світлосте! Канадійці англійського походження незвичайно зустрічають Вашу поїздку по Канаді й уважають Вашу Світлості "Амбасадором Доброї Волі" з рамени Українців. То ж хай мені вільно буде висказати надію, що ніяка неволя вічно не може бути. Вірю з іншими многими Канадійцями так гаряче, як у це вірять Українці, що прийде день і Вашого Воскресення.

Хай Всемогучий Бог благословить Батька Вашої Світлості й Вас, Світлий Пане Гетьманичу України, на цей Побідний і Воскресний Час!"

Останнім промовцем молоді був Француз, п. Вайт, представник католицької Організація Молоді "Джі-О-Сі". Говорив по французьки сім мінут як вправний бесідник, хоч йому літ не більше як 20. Знали Французи кого післати перед українського Гетьманіча. П. Вайт зазначив, що його товариші, молоді Французи католики, вповні солідаризуються з українськими молодими патріотами тут, в Канаді й по цілім світі, бо ідеал патріотичної молоді скрізь повинен бути в цих часах один і той самий — "Християнство і Любов Батьківщини".

По цій бесіді, гучно нагородженій оплесками, предсідник цього бенкету попросив Світлого Гостя промовити до молоді. Пан Гетьманіч Данило подякував коротко всім, що говорили по англійськи, опісля подякував п. Вайтові по французьки. В українській частині Своєї промови В. П. Гетьманіч сказав:

"Україна — це не легка справа. Здобути Українську Державу, то ще не значить її збудувати. Нам не лиш націоналізм потрібний, але перш за все конструктивне державництво, щоб не загубити того, що націоналізм здобуде. Тільки тоді, коли в нас ті дві здорові течії — Націоналізм і Державництво — дисципліновано поведуть працю під одною кермою, тільки тоді можна буде більш надійно дивитися на наше завтра... Ви, молоді, маєте порив і розмах, але молодим треба ще й досвіду Батьків, отої сили консервативної й тільки тоді, коли ми получимо ті дві сили разом — Батьківський досвід з розмахом молоді, тільки тоді може повстати Україна... Але мало того, щоб нами кермувало саме одушевлення. Мало навіть того, щоб бути національно свідомим. Нам ще треба братися за організацію й уміти підпорядковуватися ієрархії організаційній. Нам треба вміти бути членами організації й нести витривало жертви для ідеї Державної України. Події йдуть у світі скоро. Може прийти нова світова завірюха. Нам треба бути готовими скрізь. Тому кличу Вас, молодих Українців і Українок, що так близькі моему серцю: організуйтеся у Союзи Гетьманців Державників, для праці на славу України!"

Син Гетьмана захопив молодь цілковито. Йому співають і викликають "Слава" — здається, що на руках обноситимуть по салі. А дівчата вже атакують стіл за автографами. Ох, ті автографи... Годинами підписує їх Гетьманіч Данило, а коли все скінчилося й Він

виходив зі салі до авта, молодь не пускала. На дворі всі, як були в салі, обступили авто й не дають шоферові рушити. "Гі'з а джолді гуд феллов" співають. Автомобіль рушає. Всі махають руками на прощання. А сніжок вкриває ніжними пелюстками свіжі сліди по гетьманському самоході. Та слідів у душі молоді по гостині Гетьманського Сина — годі затерти!

В АГРОНОМІЧНІЙ ШКОЛІ

В четвер, 2-го грудня, Іх Світлість запрошений був дати відчит в Агрономічній Колегії в Сейнт Мартин, 35 миль від Монтреалу. Година 8-ма вечером. Ідуть автомобілем у товаристві А. А. Гардінера, Головного Обозного і п. В. Босога. В Колегії вітають Іх Світлість визначні професори й духовники-Французи. В салі для гостей подано лікер. Опісля панове зарядчики презентують Іх Світлості, по одному, майже все населення того малого містечка. Потім всі переходять до великої салі, де понад сто студентів вітають оплесками прибувших гостей. Син Гетьмана на почесному місці. Ректор вітає зза катедри Іх Світлість і запрошує до слова. Син Гетьмана займає його місце й говорить до 200 студентів про Україну—по французьки. Пояснює нашу расу, наші початки, наше географічне положення, нашу вдачу, наші багатства, князів, орду, козацьку добу і війни; руїну і російську експанзію; відродження й революцію; державу в 1917—1921, становище й роллю Гетьмана Павла, про Німців і Петлюру, врешті про большевизм і християнський світ. "Україна в цім поході напереді і без неї — ніхто большевизму не зліквідує."

Лекція тревала 40 минут. Зацікавлення величезне. Студенти до смерти не забудуть про Україну й її Гетьманича Данила. Ректор дякує й овація замикає офіційну частину. Тепер Син Гетьмана вписується зі своїми адютантами до "Книги Гостей Колегії" й остається на вечері в професури Колегії. Година 11-та вечером. Син Гетьмана пращється й відїзждає до Монтреалу.

ВІДІЗД

Година 8-ма рано, дня 3-го грудня, 1937 р. На стації Бонавенчур старшини СГД й десятки української молоді. Молодь шукає свого Гетьманича. Мороз і зніг. Хто їй сказав, що Він відїзждає тепер і з цієї стації?

"О, о, о, Пан Гетьманич, — о Боже, вже відїзждає!" А Він рішучим кроком іде зі своїм адютантом, перевівши льорнетку через плечі. Іде до Свого вагону, пізнає людей і кланяється. Поїзд ось-ось відїзждає. Дивиться з вагону до своїх людей. "Тарні Ваші люди" — завважує Гетьманич — "і дуже щирі. Прошу ще раз кланятись усім від мене" — переказує. Поїзд рушає, а десятки хустинок лопотять у повітрі.

"Щасливої дороги і щасливого повороту!" — кличе навздогін молодь Монтреалу.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

27. XI. 37. — О год. 8.20 — виїзд до Монреалу. Приїзд в 11.35. Зустріч на двірці уніформованим відділом СГД, п. Володимиром Босим, першим Головним Обозним на Канаду, п. Гардінером від Канадійських Зелізниць, а також численними представниками місцевої преси. Гетьманіч зупиняється в готелі Квінс. По обіді прийняття представників місцевої преси, яким Його Вельможність дає інтерв'ю.

Вечером прийняття в честь В. П. Гетьманіча в домі В. Босого, на яким крім членів родини господаря й Гол. Обозного М. Гетьмана, беруть участь численні представники місцевого духовенства, монреальського муніципалітету, провінціоного уряду, Канадійської Королівської Поліції, міліції й шкільництва.

28. XI. 37. — В. П. Гетьманіч слухає Службу Божу в церкві на Ібервіль Стріт, яку править о. Андрей Трух, ЧСВВ. Обід і вечера в ОО. Василян. Між обідом і вечерєю — залагодження біжучого листування. Вечером великий концерт в честь В. П. Гетьманіча в парохіяльній салі на Ібервіль вулиці.

29. XI. 37. — Рано — праця в готелі, а також інтерв'ю з представниками місцевої преси. Обід в "Маунт Стівенс Клюб" з представниками провінціоного уряду, міліції і Канадійської Королівської Поліції.

По обіді, В. П. Гетьманіч складає візиту посадникові міста Монреалу, п. Рено і вписується в Золотій Книзі для почесних гостей того міста. Вечером — офіційне прийняття в честь В. П. Гетьманіча місцевим відділом Гетьманців Державників.

30. XI. 37. — Днем — залагодження численних побачень з видатними Канадійцями. Вечером — бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Клубі "Юніверситі Сиркл".

1. XII. 37. — Залагодження візит до представників канадійського суспільства. Вечером В. П. Гетьманіч є гостем української молоді Монреалу.

2. XII. 37. — Залагодження ріжних візит. Вечером В. П. Гетьманіч є гостем Школи Сільського Господарства в Сейнт Мартін, Квебек, (35 миль від Монреалу), де виголошує довший доклад про історію України й сьогоднішнє положення українського визвольного руху. Крім директора повищої школи, промовляв також член квебекського парламенту, п. Буае.

3. XII. 37. — О год. 8.50 В. П. Гетьманіч виїздить з Гол. Обозним М. Гетьманом до Оттави. О год. 12.30 побачення з Генерал-Губернатором Канади, Лордом Твідсмюром. В ночі того ж самого дня виїзд до Судбур.

В ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРА КАНАДИ

Переїзджачи через Оттаву в дорозі до Судбур, Вельможний Пан Гетьманич Данило зложив візиту Генерал-Губернаторові Канади,

Його Ексцеленція Лорд Твідсмюр, Генерал-Губернатор Канади.

Його Ексцеленції Лордові Твідсмюрові*). Побачення те відбулося в п'ятницю, 3-го грудня, 1937 р., о годині 12.30 пополудні.

В півгодинній розмові В. П. Гетьманич Данило розповів Лордові Твідсмюрові про Україну, її історію та теперішні змагання до незалежності й соборности. Багато з того було вже відомо Генерал-Губер-

*) Лорд Твідсмюр відомий в англійській літературі як письменник-новеліст. Пише під своїм власним іменем — Джан Бюкен. Заки став генерал-губернатором Канади, був адвокатом, послом, дипломатом і видавцем у Лондоні.

наторів, бо — як виявилось з дальшої розмови — він слідив за подорожжю В. П. Гетьманича й читав інтервю, що їх містили численні англійські й французькі часописи.

Генерал-Губернатор зі своєї сторони оповів Його Світлості про свій побут між Українцями в Західній Канаді, хвалив наших поселенців та ще раз повторив слова, які він сказав на прийняттю між Українцями в Манітобі: “Щоб бути добрим Канадійцем, треба наперед бути добрим Українцем”.

Працюючи Вельможного Пана Гетьманича, Лорд Твідсмюр просив Його Світлість знову загостити до нього в повороті з Західньої Канади. В. П. Гетьманич запрошення прийняв.

*

*

СУДБУРИ

ПРИЇЗД

В суботу, 4-го грудня, 1937 р., по візиті в Генерал-Губернатора Канади, В. П. Гетьманич виїхав з Оттави до Судбур, у товаристві Головного Обозного, п. Михайла Гетьмана. По 11-годинній їзді, поїзд заїхав на судбурський двірць. На пероні зустріли В. П. Гетьманича відділ уніформованих гетьманців та около 200 людей. Англіїці, що їхали в тій самій салюнци, що й В. П. Гетьманич, здивовано глядять крізь вікна вагону й питають кого то це вийшли вітати, бо в дорозі ніхто їм не говорив про того вродливого, високого росту й кремезної будови мужчину, що їхав з ними. Аж самі побачили, кому це схиляють прапор, кому дають звіт і кого вітають з почестями зібрані на двірці люди.

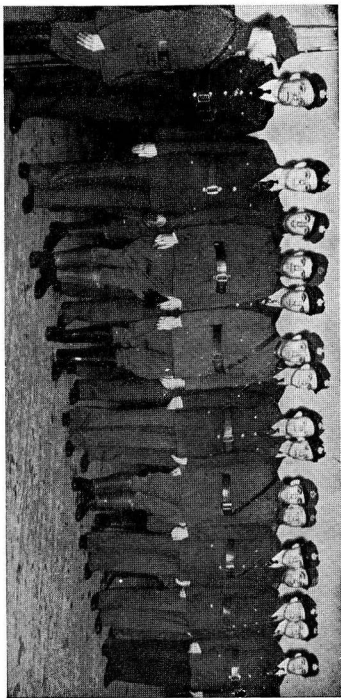
По відібранню звіту від окружного отамана Н. Стусса й місцевого кошового І. Гавалка, й по перегляненню відділу Гетьманців, В. П. Гетьманич відїхав автомобілем до готелю Никел Рендж. Виедовзі по приїзді, просили побачення з В. П. Гетьманичем репортер та фотограф місцевого часопису "Судбури Стар", а о годині 4-ій пополудні прийшли з візитом Всеч. о. М. Ірха, парох місцевої української греко-католицької церкви, окружний отаман Н. Стусс, кошовий І. Гавалко й начальник відділу СГД в Киркленд Лейк, п. М. Кміть, який зі своєю дружиною приїхав 300 миль, щоб привітати Сина Гетьмана України в імені свого відділу та в імені відділу Українських Робітників Клясократів Канади. Фотограф "Стар-у" зняв світліну з цілої групи, яка й була поміщена в тому часописі разом з іншими світлинами й описами прийнять В. П. Гетьманича в Судбурах.

Николай Стусс.
Теперішній Головний Обозний
СГД в Канаді.

КОНЦЕРТ В ЧЕСТЬ В. П. ГЕТЬМАНИЧА

Того ж дня вечером, відбувся концерт в честь Високого Гостя у французській салі св. Анни. Присутніх около 250 осіб, переважно робітники-гірники. В. П. Гетьманич увійшов на саяо поміж двома рядами військового відділу СГД. Вхід Його привітали присутні пов-

Жуль В. П. Гетьманця на залізничному дитри.

Почесна чета СГД. Від командою І. Гавалка, кошового 6-го коша, жде В. П. Гетьманця на залізничному дитри в Судбурах, Онт.
(4-го грудня, 1937 р.)

Вітають В. П. Гетьманіча в Судбурах, Онт.

Сидять зліва направо: І. Гавалко — кошовий 6-го Коша, Н. Стусс, б. окр. отаман, В. П. Гетьманіч й Всеч. о. М. Ірха, місцевий парох української греко-католицької церкви. Стоять Мих. Гетьман й М. Кміть, організатор гуртка СГД в Кірленд Лейк, Онт. (4-го грудня, 1937 р.)

станням з місць та однодушними окликами “Слава”. По відспіванню національного гімну, почався концерт під диригентурою п. О. Луцишина.

Привітальні промови виголосили: п. Михайло Гетьман, п. В. Лабунський, п. Николай Стусс, Всеч. о. М. Ірха — від імені української греко-католицької парохії й пані Гавричинська — від імені жіноцтва. Від міста Судбур вітав Йоґо Світлість Вельможного Пана Гетьманіча посадник (майор) того міста, п. Д. Род. Він відчитав і вручив В. П. Гетьманічеві слідуячу пропамятну адресу:

“Його Світлості Вельможному Панові Гетьманічеві Данилові Скоропадському, Наслідникові до Престолу України.

Хай це подобається Вашій Милості:

Через мене, як посадника цього величавого міста, горожани Йоґо передають Вам сердечний привіт, з нагоди Ваших перших відвідин цієї ніклевої околиці.

Ми вітаємо Вас, як гідного Представника Вашого Народу, а також вітаємо Вас, як гідного імені, що його Ви носите — імені Гетьманського Роду України.

Ви відзначили Себе Своїми успіхами в науці, а також як радник у державно-політичних справах і в суспільнім життю. Завдяки високій освіті й подорожуванню, Ви здобули Собі досвід, який знаменито надається для служби Вашій Батьківщині на високому становищі, й ми певні, що люди, вірні Вашій Світлості тут, в Канаді, на Вашій Землі і в цілому світі, з радістю глядять на Ваші зусилля — здобути незалежність Вашій Батьківщині — Україні.

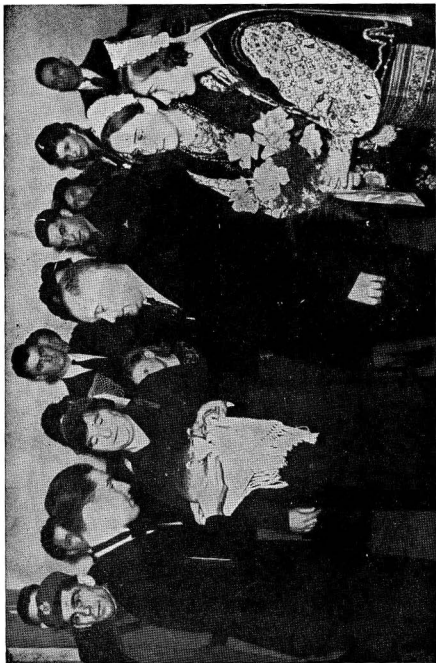
Ми, Канадійці, багато навчилися про Ваш Край і з цікавістю слідим розвій подій та старання Вашого шляхотного Роду, щоб завести добрий уряд для добра Ваших людей; поступ Вашого Краю незтерто записаний на сторінках історії.

Ви звиджуєте сьогодні найбільш продуктивну околицю ніклю в світі. Вам покажуть наші копальні, відливарні, рафінерії ніклю та інші цікаві місця. Сподіємося, що розмір цієї великої індустрії зали-

По Службі Божій в Судбурах, Онт.

В. П. Гетьманіч Данило в оточенні почесної сторожі місцевого Відділу СГД при виході з церкви. Зліва направо: В. П. Гетьманіч, за Ним Головний Обозний — Михайло Гетьман, б. окружний отаман 1-го Округу СГД — Николай Стусс і Всен. о. М. Ірха. (5-го грудня, 1937 р.)

При вході на сиво в Судбурх, Онг.

В. П. Гетьманіч приймає хліб і сіль від пані Кучмєв. Направо голова Комітету Прийняття — В. Лабунський. Панни В. Зіма й А. Кучмєв ждуть з живими рожками, що їх опісля вручили Високому Гостеві. (5-го грудня, 1937 р.)

шить у Вас велике вражіння, а Ваші знакомства з робітниками остануть надовго у Вашій пам'яті.

Ваші відвідини йдуть в парі зі старанням державних мужів у цілому світі, щоб прийти до згоди, яка поставила б назавжди кінець тій невпевності й неспокою в світі.

Як посажник цього міста, я пізнав Ваших людей в цім краю, а особливо в цьому місті. Хай мені вільно буде запевнити Вашу Світлість, що наші громадяни шанують Ваших людей за їх сповнювання горожанських обов'язків. Ми знаємо їх як добрих горожан, підприємчивих у своїх заняттях і як людей, що не так легко захоплюються комунізмом, чи іншими руйніницькими науками.

Ми глибоко свідомі тієї великої чести, що її Ви зволили виявити супроти нас Своїми відвідинами, і нашим сердечним бажанням є, щоб Ваша Світлість ще раз вшанували нас колись.

Нашим бажанням також є, щоб Ваш побут у цьому місті був приемний та щоб Ваша Світлість, повернувши додому, задержали у Своїому серці й у своїй пам'яті любов та пошану Ваших людей, а також громадян міста Судбур, супроти Вас.

— Хай меці вільно буде побажати на закінчення, щоб за поміччю Всемогучого Бога, Ваша праця увінчалася найкращим успіхом."

(Підпис) Джан Род

посадник

Печать
Міста Судбур.

Міста Судбур.

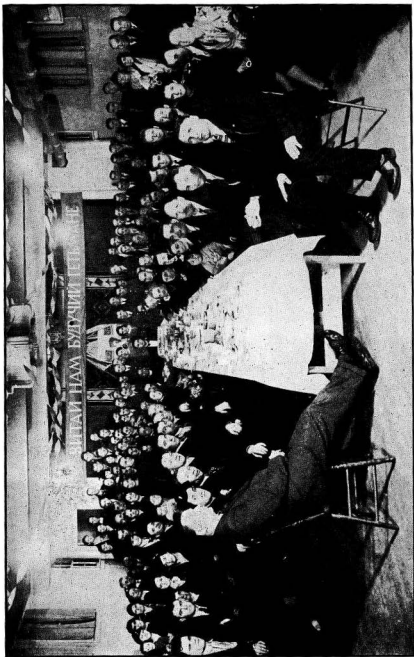
* * *

Дальша програма концерту складалася з хорових пісень, деклямації п. І. Білінського й скрипкового соля п. Вол. Снайдера, місцевого віртуоза. Окружний отаман Н. Стусс вручив В. П. Гетьманичеві артистично виконану адресу. Гимнами українським і британським закінчено концерт.

Під кінець першої частини концерту, по промові Всеч. о. Ірхи, промовив В. П. Гетьманич, відповідаючи вперед англійською мовою на привіт посадника, а далі українською мовою до Українців. Промову Світлого Гостя, як скрізь перед тим, вислухано з великим напруженням.

На другий день, у неділю, дня 5-го грудня, Син Гетьмана молився за успіх Української Справи на Службі Божій в греко-католицькій церкві, враз зі Своєю свитою. На тій Службі Божій Всеч. о. Ірха виголосив глибокопатріотичну й залізньоюгичну проповідь, пристосовану до незвичайної події — гостини Гетьманського Сина.

Тогож дня, о годині 7-ій вечером, відбулося прийняття-бенкет у честь Світлого Гостя. Саля заповнена Українцями різних політичних поглядів. З чужинців прийшли вшанувати В. П. Гетьманича: посадник міста, п. Род, полковник Ротері від полку Су Ст. Марі — Судбури, др. Г. М. Тормінгтон, др. Ф. Норман Давн від Канадійського Легіону, др. Й. Р. Горбучіо, посол до Оттави, В. І. Гаф від Протико-

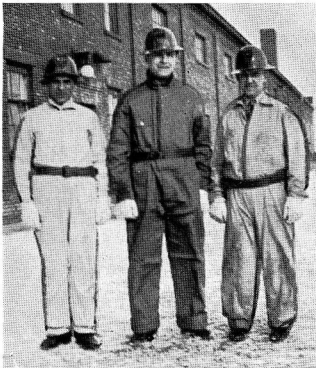
Бенкет в честь В. П. Гетьманця в Судбурах, Олт.

Надіро від В. П. Гетьманця — Есеч. о. Михайло Ірха, місцевий парох; направо — Головний Обозний Михайло Гетьман. (5-го грудня, 1937 р.)

муніципальної Ліги, Джордж Ітон від Лицарів Колумба, др. І. Василенський з дружиною й редактор місцевого "Стару". Всі вони промовляли по англійськи, а посол, др. Горбучіо, промовляв по французьки. Головою бенкету був молодий Українець, студент інжинирії, п. В. А. Дидик.

Світлий Гість увійшов на салю поміж почесною вартою, зустрінутий окликами "Слава" й повстанням усіх присутніх з місць. Члени Комітету — пані М. Кучмій і п. В. Лабунський — подали Світлому Гостеві хліб і сіль. Дівчата — панни Варвара Зима й Ганя Кучмій — вручили Йому китицю свіжих рож. В. П. Гетьманич хліб і сіль прийняв, подякував, хліб поцілував і передав одному зі свити; цвіти прийняв, подякував дівчаткам і попрошений до стола, засів на почесному місці, перед величезним тортом з написом: "Вітай!".

Кошовий Гавалко гарною промовою привітав Його Світлість з прибуттям на його організаційну територію й передав провід бенкету

Йдуть оглядати копальні ніклю.

Підчас Свого побуту в Судбурах, Онт., В. П. Гетьманич був запрошений управою найбільших у світі копалень ніклю — оглянути копальні й відливарні. Світлина представляє В. П. Гетьманича (в середині) в дорозі до копалень. Праворуч В. П. Гетьманича — Мих. Гетьман, адютант, а ліворуч — начальник копалень.

(6-го грудня, 1937 р.)

Головному Обозному, а той передав п. В. А. Дидикові. Всеч. о. Ірха провів молитву й почався бенкет. По вечері, з Українців вітали Світлого Гостя: Мих. Кміть з Киркленд Лейку, пані Стусс від жіноцтва й др. І. Василеній. По всіх промовах говорив В. П. Гетьманіч — наперед по англійськи, потім по французьки, а на останку виголосив довгу й зворушливу промову по українськи. Тут, як і в Монреалі, заявив В. П. Гетьманіч, що один “рожевий” англійський часопис навмисне назвав його “Вайт Рошіян Принс”, одначе це неправда, бо він Українець, а з Москалями ніяких звязків не мав, не має й не хоче мати!

По промовах — пісні. Бенкет перемінявся з офіційного на більш родинний. З очей всіх бе веселий настрій, радість, ентузіазм, національна гордість. Судбурські Українці, робітники-гірники з копальні ніклю й міді і з відливарень, не повстидались перед більшими містами. Прийняли Сина Гетьмана не так виставно й чисельно, але з неменшою щирістю, як деінде перед тим. А недавно ще Судбури були твердинею большевизму, де національному промовцеві не давали говорити й розбивали кожне українське національне віче. Та тепер ані навіть спроби провокації не було. Що так виглядають Судбури тепер, це очевидно заслуга не тільки самих гетьманців; й інші українські патріоти до того причинилися.

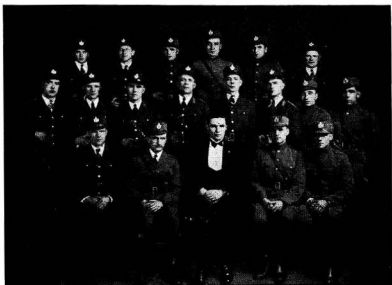
* * *

Зраз першого дня по приїзді В. П. Гетьманіча, появилась у торонтонським консервативнім “Телеграмі” спеціально післана туди новинка, що у звязку з приїздом В. П. Гетьманіча до Судбур, побоюються провокації зі сторони комуністів, які тут видають свій щоденник у фіняндській мові. Вістка ця, що була написана в прихильному до Його Світлости тоні, затривожила українських патріотів у Торонті. Зраз таки, в суботу, доручено адютантові В. П. Гетьманіча кілька телеграм з запитом: “Що сталося з Гетьманічем?” По телеграмах, почали наспівати телефони з далеких сторін. Адютант ледви встигав запевнювати всіх, що нічого не сталося Його Світлости. Ось як турбуються своїм Гетьманічем українські патріоти! Побожовання приятелів були безпідставні. Большевики, ті українського походження, напевне не відважилисьб провокувати, бо й у них, ще десь там глибоко, на дні душі, сидить українське почуття, що колись таки вибухне криком одуреної душі. Зрештою їм тепер не до того. За велику трагедію переживають вони у своїй душі — трагедію заломаної віри й заведених надій. А на провокацію большевиків неукраїнського походження судбурські гетьманці були приготовані.

* * *

В понеділок, 6-го грудня, В. П. Гетьманіч у супроводі Головного Обозного й окружного отамана, відвідав відливарні ніклю (90 процент світової продукції) й міді, а потім головний управитель гостив Його Світлість у себе й запросив на середу відвідати копальні, а до себе в гостину на четвер.

Вечером того самого дня, о годині 6.20, голова "Ротарі Клубу" запросив В. П. Гетьманіча на вечерю й до виголошення реферату

В. П. Гетьманіч між членами 6-го Коша 1-го Округу СГД в Судбурах, Онт.

Перший ряд зліва направо: В. Ненич — кошовий писар, Н. Стусс — окружний отаман, В. П. Гетьманіч Данило, М. Гетьман — Головний Обозний, І. Гавалко — кошовий отаман. (6-го грудня, 1937 р.).

на тему "Небезпека большевизму й Україна". В. П. Гетьманіч запрошення прийняв і пішов у товаристві пл. М. Гетьмана й Н. Стусса на збори "Ротарі Клубу" й реферат виголосив. О годині 8.30 В. П. Гетьманіч відвідав організаційні збори місцевого Коша СГД.

У вівторок В. П. Гетьманіч виголосив реферат на згадану вище тему у "Лайон Клубі". В середу відвідав копальні ніклю, а в п'ятницю ранком відіхав до Вінніпегу, пращаний тужливими поглядами й запаленими новою любов'ю до України і Його Особи — серцями судбурських Українців-патріотів.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНІЧА

4. XII. 37. — Приїзд до Судбур о год. 12.30 попол. Зустріч В. П. Гетьманіча на двірці уніформованим відділом СГД, на чолі з окружним отаманом, п. Н. Стуссом, кошовим, п. Гавалком й численною українською публікою. В. П. Гетьманіч зупиняється в Нікель Рендж готелі разом з Гол. Обозним, п. М. Гетьманом. Вечером — концерт у французькій салі, в присутності посадника міста Судбурі, п. Род-а. По концерті В. П. Гетьманіч приймає в своїй готелі членів місцевого відділу СГД.

В. П. Гетьманіч між членкинями Жіночого Відділу СГД в Судбурах, Онт.
(6-го грудня, 1937 р.).

5. XII. 37. — В. П. Гетьманіч слухає Службу Божу в українській греко-католицькій церкві. По обіді — залагодження біжучого організаційного й іншого листування. Вечером — офіційне прийняття В. П. Гетьманіча місцевим відділом СГД, в присутності майора міста Судбури, представників федерального парламенту, міліції, Канадійського Леґіону, Антикомуністичної Ліги, зорганізованих членів СГД й численних членів українського громадянства.

6. XII. 37. — Рано о. М. Ірха складає візиту В. П. Гетьманічеві й залишається в Ньюго на обід. По обіді оглядини копалень Інтернаціональної Нікелевої Компанії й знайомство з її директорами. З В. П. Гетьманічем — М. Гетьман і Никола Стусс. Вечером — виступ перед численними Канадійцями на бенкеті місцевого відділу “Ротари Клуб” на тему: “Українське питання й боротьба проти большевизму”.

7. XII. 37. — Рано — залагодження біжучого листування. По обіді — візити до цілого ряду місцевих Канадійців. Вечером — виступ в “Лайонс Клуб” на тему: “Українська іміграція в Канаді й українська визвольна боротьба”.

8. XII. 37. — Продовження оглядин нікелевих копалень.

9. XII. 37. — Рано — залагодження біжучого листування. По обіді В. П. Гетьманічеві складає пращальну візиту о. М. Ірха, а вечером — делегація місцевого відділу СГД, на чолі з окружним отаманом Стуссом і кошовим Гавалком.

10. XII. 37. — Рано о год. 6.25 виїзд до Вінніпегу, в супроводі Гол. Обозного М. Гетьмана.

МАНІТОБА

ВІННІПЕГ

НА ПРИВІТ СИНОВІ ГЕТЬМАНА

Колиб свідки тріумфального візду Великого Богдана до Києва були в Вінніпегу в днях 11, 12, 13 й 14-го грудня, 1937 р., то вони напевно признали б, що не менш тріумфальним був побут В. П. Гетьманича Данило у Вінніпегу. Як тоді, так і тепер Українці переживали дні небувалого національного підйому. Як тоді Великого Гетьмана, так тепер Гетьманського Сина вітали, як ще нікого перед тим! Як тоді, такі і тепер усіх огорнуло безмежне одушевлення, усім національна гідність розпирала груди. Всі відчували, що їх лучить один понадпартійний, понадклясовий всеукраїнський національний ідеал.

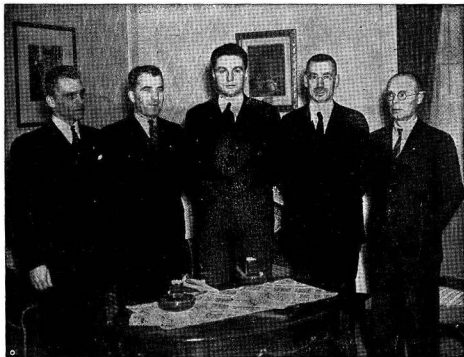
Українці з найбільшою пошаною і вдячністю вітали свого будучого Гетьмана, бо Він більше, як котрий інший український гість розбудив національну свідомість, викликав загальне зацікавлення до українських ідеалів та змагань і захопив серця всіх свідомих Українців. Канадійська Україна безмежно вдячна Репрезентантові Гетьманського Роду, бо Він, як ніхто інший, наповнив серце кожного свідомого Українця новою надією в краще наше майбутнє й вірою в нашу остаточну перемогу! Неоцінену вартість для української справи має й те, що наш Гетьманич — і тільки Він! — промовив до чистих сердець української молоді, вратував ту молодь для українства на довгі роки, викликав у неї палку любов та глибоку пошану до свого рідного, до своєї славної минувшини, до своєї традиції. З приїздом В. П. Гетьманича молоді серця почали битись скоріше зі щирою любовю до України та до її славного будучого Володаря.

Простора сая залізничного двірця Канадійських Державних Залізниць була наповнена Українцями ще від раннього ранку в суботу, 11-го грудня, 1937. Коли на двірць гордо віздив могутній посліпний поїзд, що віз Гетьманського Сина, замітне було зворушення серед Українців, які вийшли привітати свого дорогого Гостя. А коли В. П. Гетьманич, у товаристві Головного Обозного СГД, М. Гетьмана, вийшов з поїзду, його привітали члени Обозної Команди СГД, з Д. М. Їльчишиним та др-ом Т. Дацковим на чолі. З усіх сторін фотографи

Дмитро М. Їльчишин

Другий Головний Обозний СГД в Канаді, агроном, студент прав і бувший радний міста Вінніпегу.

В. П. Гетьманіч між членами делегації у Вінніпегу.

Після приїзду до Вінніпегу, В. П. Гетьманіч прийняв в Себе (в готелі Форт Гері) делегацію старшин вінніпегського відділу СГД. Зліва направо: адютант В. П. Гетьманіча — п. Михайло Гетьман, п. Д. М. Ільчишин, В. П. Гетьманіч Данило, др. Теодор Дашків і п. Андрій Загар'ячук. (11-го грудня, 1937 р.)

знімали світлини, щоб назавжди мати пам'ятку цієї незабутньої хвилини.

Як Достойний Гість появився в почекальні, всі привітали Його урочисто, здіймивши шапки та капелюхи. В. П. Гетьманіч відповів на поздоровлення, здіймаючи час до часу Свій капелюх на привіт. Перед двірцем чекав напоготові імпрезантний автомобіль, яким В. П. Гетьманіч відіхав, у товаристві членів Обозної Команди, до готелю Форт Геррі, де для Нього вже були замовлені кімнати. Автомобіль до розпорядимости В. П. Гетьманіча дав відомий українському громадянству бизнесмен, п. Петро Корчинський. Др. І. П. Овсяник увесь час знімав рухомі образці. Він також знімав рухомі образці підчас бенкету в Гетьманському Домі та підчас повитання В. П. Гетьманіча в театрі Плейгавз.

Після нарад з членами Обозної Команди, В. П. Гетьманіч уділив інтерв'ю представникам місцевої щоденної преси, а опісля відіхав на прийняття в домі обозного капеляна, Всеч. о. П. Божика. О годині 2-ій пополудні Високий Гість зложив візиту Іх Ексцеленції Преосвященному Єпископові Василюві Ладиці.

ПРИЙНЯТТЯ В ГЕТЬМАНСЬКОМУ ДОМІ

Тогож дня, о годині 8-й вечером, чепурно прибрана саля Гетьманського Дому переловнена святочно настроєними гостями. На будинку гордо повіває жовтоблакитний прапор, а над дверима, в електричному освітленні, пишеться артистично виконаний п. Барицьким привітальний напис; по обох боках радісно лопотять прапори британський та український. Живі цвіти й свічки на столах, спеціально пристроєні світла, прапори, прапорці. Все те вказувало, що свято це небуденне.

Його Ексцеленція Преосвященний Кир Василій Володимир Ладиса,
Єпископ Українців Греко-Католиків у Канаді.

В. П. Гетьманич, у товаристві членів Обозної Команди та Преосв. Кир Василій, у товаристві Канцлера, Всев. о. др-а В. Кушніра та інших духовних— майже в один момент прибули на салю.

Саля заповнена щиртєть. При вході В. П. Гетьманича на салю, зірвалася буря окликів "Слава!", а кошовий вінніпегського Коша, п. В. Борецький, з хлібом і сіллю на підносі привітав Світлого Гостя. В. П. Гетьманич хліб прийняв, подякував, а зібрані на салі почали співати

український національний гимн. По відспіванні гимну, В. П. Гетьманич засів на почесному місці при столі, а біля нього Іх Ексцеленція Преосвященний Єпископ Ладика з правого боку, а Всесв. о. д-р В. Кушнір з лівого. Молоденька панна Оля Печенок, з китицею троянд в руці, привітала В. П. Гетьманича гарною промовою. Потім обозний капелян, Всеч. о. П. Божик, провів молитву, Іх Ексцеленція Преосв. Ладика поблагословив їду й почався бенкет. Господарем бенкету був п. Д. М. Ільчичин, тодішній радний міста Вінніпегу.

По внесенню тоасти Вельможним Паном Гетьманичем в честь Іх Ексцеленції Єпископа Кир Василя, "не лиш як Достойника Української Греко-Католицької Церкви, але й як визнатного Українського Патріота", Іх Ексцеленція виголосив слідууючу промову:

ПРОМОВА ІХ ЕКСЦЕЛЕНЦІ ПРЕОСВ. КИР ВАСИЛЯ ЛАДИКИ

"Вельможний Пане Гетьманичу, Високодостойні Гості!

Серед буденности нашого життя і наших щоденних турбот та праці, чи тут в Канаді, чи на нашій прадідній землі України, ми мало маємо ясных хвилин, які підбадьорювалиб нас у нашому історичному поході, які сталилиб нашу волю, наш характер, які запаливалиб нас до великих, світлих діл, які різьбили би українське серце у живих пам'ятниках наших здобутків і наших культурних зусиль.

Мало тих ясных хвилин, а причин на це у нашій минувшині й сучасности багато. Нарід розбитий віковою недолею, зчасом не тільки затрачує веселість свого серця, але що більше, з ходом віків тратьє найкращі цінности свого племені, свого роду. Лише з трудом, з надлюдськими зусиллями вдається його вдержати на поверхні життя.

Такі свої цінности на протязі віків тратьє також і наш український нарід: стратьє він свою державу, стратьє свою волю, з горожанина став невільником, або що найвище — підданим одної чи другої держави, стратьє пошану усякого свого рідного авторитету. Неволя не вихувала і нині не вихує його на українського горожанина. Поволі пиллом припадала любов до рідної землі, батьківщини, до своїх братів. Замість взаємної пошани, любови й праці у спільній недолі, ненависть і руїна в самому серці, в лоні народу.

Нескристалізованих і неосвідомлених застав нас великий український державницький день 1918 року. Тисячі молодих жертв найкращих наших синів зложено на жертвеннику Батьківщини, та еліта-мозок народу, не дописав. Замість вести нарід до ладу й порядку, еліта наша в хаосі, з малими виїмками, по нинішній день перед провадить. Замість йти до народу з кличем: Бог і Вітчизна, того вічного ідеалу усіх народів, ведуть вони нарід під вигуками утопії безбожництва та жидівсько-московського інтернаціоналу.

"Скорше можна побудувати місто на хмарах, як рядити народом без релігії" — сказав колись філософ Плятон. А я скажу: скорше

НА БЕНКЕТІ В ЧЕСТЬ В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА У ВІСНІШЕГУ

1. Група українських дівчат, що обслуговували підчас бенкету: панни Л. Сенюк, М. Бойко, М. Жак, Р. Провода, Г. Холева, О. Холева, М. Дзвечко, Л. Скрипник, В. Малюфін, О. Гощолана, П. Сеняк, О. Вучко, А. Дзвур, А. Шурін, Т. Сеняк, О. Зе-

ник, П. Лехман, М. Прокопчук, Е. Вучко, А. Кабаняк.
 2. За посереднім столом сидять: Експеція Пресо: Кир. Василья Дядина, В. П. Гетьманич, Васев, о. др. Василь Купцир і П. Михайло Гетьман.
 3. Часть гостей підчас бенкету.

можна побудувати місто на хмарах, як Українську Національну Державу на безбожництві, хаосі, сектантстві та інтернаціоналізмі.

Лучність з Богом і Його почитання не можуть оставатися тільки в ділянці людських почувань. Ні, воно мусить унагляднюватися в дійсности, в практичному життю. Це та гранітна основа суспільна і господарська, це дорога до єдності, чести й сили народу.

Ми свідомі правости нашої справи і стараємося, мимо всіх труднощів, ці моральні цінности дати й закріпити серед нашого народу. Лиш тоді наш український нарід буде мати відвагу й силу стрінути в вічі ворожі сили зла, що на четверо розшматовують наш нарід, лиш у цей спосіб зможемо заложити гранітні основи в боротьбі за Українську Державу, яку Господне Провидіння серед нинішніх історичних подій напевно нам принесе.

На наших очах переживаємо тяжку історичну лекцію нашого народу. Нині, коли ця лекція ще відбувається, ми можемо вже відважніше глядіти в нашу майбутність. Кличі, які голосила постійно наша Українська Католицька Церква, нині находять своє реальне виправдання. Нині вже не тільки одиниці, але й цілі організації розуміють, що дорога до української державности йде через Христову Церкву. Клич БОГ І ВІТЧИНА — прогання сьогодні з українських земель безбожницький жидівсько-московський інтернаціонал так, як сонце прогання тумани непривітної ночі. Цей клич несе скорим кроком історичні події вперед, а на обрії нашого життя ми завважимо вже недвозначні позначки цілковитої перемоги Бога над безбожністю, а Української Національної Держави над московським інтернаціоналом.

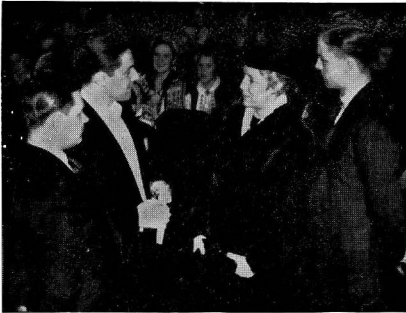
І це є та радісна нинішня хвилина, хвилина, що запалює наш нарід до великих, світлих діл, до нестримних змагань здійснення української державницької ідеї.

Вельможний Пане Гетьманичу! “Бог і Вітчизна”, це клич Ваш, це клич Вашого Батька, Іх Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана Павла, це клич наших гетьманів, наших великих князів, це традиційний клич Української Самостійної Держави. Під тим кличем наша перемога!

Мимо тяжкої неволі, під прапором “Бог і Вітчизна” збираються дотепер розпорошені сили в стихію національної єдності, замість утопічних інтернаціональних кличів; під прапором “Бог і Вітчизна” набирає наш нарід національної ментальности, мимо політичного й релігійного сектанства; під прапором “Бог і Вітчизна” український чоловік набирає громадської й державницької стійности.

І так неволя, чужинецьке ярмо нашого народу, на наших очах тратьє своє смертоносне жало. Віра сильна й непохитна в досягнення свободи народу, у здійснення Української Самостійної Держави, яку очолювали колись наші великі князі, якою правили колись наші славні гетьмани, а яку в останньому очолює Ваш славний Гетьманський Рід Скоропадських, витворить з нас сильну, могутню націю, свідому своєї місії серед сімї культурних народів.

Тому, Вельможний Пане Гетьманичу, я зі щирого серця вітаю Вас на цій канадійській землі, як живого виразника Української Самостійної Держави. Нехай Ваш похід по Новому континенті Америки, між українською колонією, буде початком цього славного походу по землях нашої Батьківщини, що завітчається у Золотоверхому Києві Українським Престолом Ваших Батьків-Гетьманів Всієї України".

В. П. Гетьманіч знайомиться з дружиною прем'єра Манітоби, панєю І. Брекен.

Зліва направо: Василь Скраба, шкільний радний міста Вінніпегу, В. П. Гетьманіч, пані І. Брекен і її син — Б. Брекен. Світлина знята в салі Інституту "Провіта" у Вінніпегу, безпосередньо перед концертом молоді в честь В. П. Гетьманіча.
(2-го січня, 1938 р.)

З найбільшою увагою вислухали присутні дорогочинних слів свого Князя Церкви — Екссцеленції Епископа Ладика.

Привіт від Жіночої Секції Союзу Гетьманців Державників та від усього місцевого українського патріотичного жіноцтва виголосила з глибоким чуттям пані Е. Ільчишин.

Зчерги передали привіти Т. Стефанік від Головної Управи Українського Запомогового Брацтва св. Николая в Канаді, а від Брацтва Українців Католиків Манітоби його голова п. Т. Мельничук.

Писемні привіти, що їх відчитав господар прийняття, п. Д. М. Ільчишин, доручили через своїх представників українські греко-католицькі парохії: Пресвятої Евхаристії в Іст Килдонан-Елмвуд (підписали о. П. Божик, Д. Шамай, І. Партика), св. О. Николая, св. Володимира і Ольги (о. др. В. Кушнір і Павло Курієвич), св. Покрови (Д. Дорош і

Д. Діогай), а також Товариства: Тов. "Кобзар" (Павло Сірант), Читальня "Просвіти" ім. Шевченка в Іст Килдонан-Елмвуд (Ю. Кметик і В. Гамівка), 1-ий Відділ Українського Запомогового Брацтва св. Николая (К. Протасевич, Дмитро Юськевич, Яків Барилюк і Теодор Стефаник), 15-ий Відділ Українського Запомогового Брацтва св. Николая (Николай Яворський і Ярослава Хабінець), Запомогове Брацтво св. Івана Милостивого і Т-во Українського Народнього Мистецтва (М. Якиміщак і Н. Войченко).

В концертній частині приймали участь відомий в Канаді зі своїх виступів по радіо теноровий співак, Мирон Масняк, вельми талановита скрипачка Донна Греськів, яка також добре відома слухачам радіа та передова українська солістка, панна Евгенія Кучер. Провід при фортепні обнимали панни Г. Рута й Е. Вукарешта та пані М. Макодим. Всіх артистів публіка викликувала до повторення.

Спонтанічною овацією привітали присутні В. П. Гетьманіча, коли Він, після привітів, почав Свою промову.

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

"Ваша Ексцеленціє, Преосвященний Владико, Високопреподобні Отці, Дорогі Гетьманці й Гетьманки, Шановні Гості!

"Мило мені виступати нині у Вінніпегу, цій столиці Канадійської України, а особливо в Гетьманській Домі, придбанім зусиллями членів Союзу Гетьманців Державників Канади.

Ваша Ексцеленціє! Прошу Вас прийняти мою сердечну подяку за Ваші побажання й за повні внутрішнього змісту й натхнені глибоким патріотизмом слова. Складаю подяку і всім іншим попереднім промовцям за слова щирої прихильності до мого Батька й до мене.

Виконую рівночасно приємне доручення, передаючи Вам, Ваша Ексцеленціє, членам і членкиням Союзу Гетьманців Державників і всім шановним Гостям, щирий привіт від мого Батька. Зокрема дякую в імені Батька членам тутешнього відділу СГД за жертвенну, невсипущу й многолітню патріотичну роботу в перших рядах нашої Організації. Шановна Громадо!

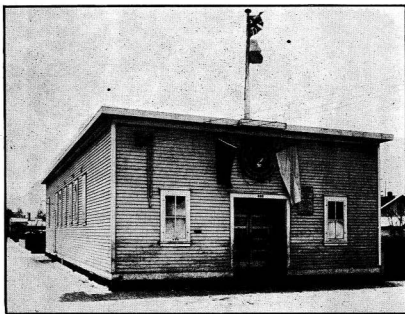
Коли 18 літ тому Гетьманський Рух відновлювався на еміграції, після недавньої національної поразки на Українських Землях, тих перших, новітніх Гетьманців була горстка. Стали вони відважно на оборону Гетьманської Ідеї, бо вірили, що тільки ця Ідея дасть змогу знову об'єднати в нових, більш досконалих формах розпоршені українські сили і створити для них новий духовий і організаційний осередок. Йшли вони проти течії, проти упередження нашого схаотизованого ріжними неукраїнськими гаслами громадянства, проти безвідповідальності тодішніх провідників, що хитаючись від одної крайності до другої, не бачили одного, головного: досвіду нашої многовікової історії.

Хор молоді при Інституті "Промісія" у Вінніпегу.

Цей хор інституції підчас концерту Української Мозони у Вінніпегу в честь В. П. Гердмєнча Данила, дня 2-го січня, 1938 р. Зліва направо першим ряд: панни І. Кисель, І. Масяк, М. Кошовська, А. Данило, Г. Рута, дирігент Мирон Масяк, О. Сас, І. Маюк, І. Трус, І. Рута, А. Маюк. Другий ряд: панни А. Лавока, М. Лузюк, І. Москаль, А. Мельник, пн. І. Палюк, М. Яремко, І. Поніль, П. Лакотий, В. Петрута, Г. Люба, А. Остафій, А. Іванчук. Третій ряд: М. Галій, Ф. Петрута, І. Кисель, М. Чорний, А. Чубако, Б. Криворучка. (2-го січня, 1938 р.)

В оновленій формі Гетьманська Ідея ожила. Впродовж довгої боротьби вдалося цю ідею поширити серед нашого патріотичного суспільства. Виробились поволі кадри робітників гетьманців, поволі викувався і далі виконується тип українського державника. Сьогодні слово гетьманець є зрозуміле для кожного, хто в тій чи іншій формі стикається з українським політичним життям. Сьогодні Гетьманський Рух став незаперечним фактором цього українського суспільного життя і з цим фактором кожний поважний спостерігач мусить рахуватись.

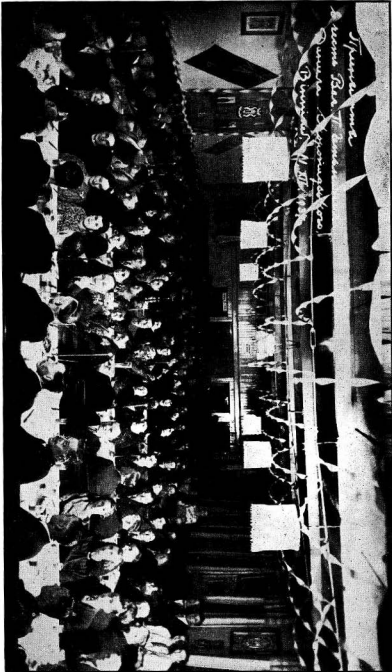
Дім Союзу Гетьманців Державників у Вінніпегу.

І я щасливий почути тут, в центрі Канадійської Дієцеї, авторитетний голос її духовного Провідника й Українського Патріота, що так глибоко підходить до питань нашої невеселої української дійсності і який бачить світлу будуччину для нашої, нині ще поневоленої Землі, в об'єднанні довкола Гетьманського Прапору!"

В Своїй дальшій промові В. П. Гетьманич висловлює подяку цілому членству СГД у Вінніпегу за підтримку Централі підчас переведення летунської акції, успішне завершення якої було передумовою приїзду Гетьманського Сина до заоканських Українців.

Застановляючися довше над зовнішньо-політичним положенням, Гетьманич звертає увагу на крайню необхідність об'єднання всіх українських сил.

"Було б наївно думати, що без такої внутрішньої консолідації Український Нарід зможе охоронити себе підчас грядучих подій від

Бенкет в честь В. П. Германюча в салі Германючського Дому у Вінниці.
В. П. Германюч сидить за першим столом, наліво. (11. грудня, 1937 р.).

того, щоб стати об'єктом визиску чужоземних сил, які будуть використовувати українську незорганізованість і безсилість виключно для своїх цілей. Тільки силою можна здобути собі право! Ця істина для всіх культурних і політично вироблених народів ясна. Одначе для численних Українців ще ні. Не забуваймо, що оточені ми народами, що знають вартість духово й фізично сильної політичної організації, що уміють використовувати в площині суспільних взаємовідносин і в політичних цілях всі досягнення модерної науки й техніки, для того, щоб скріплювати своє незалежне життя. І тільки тоді, коли ми також, залишаючися в душі Українцями і тільки ними, будемо робити теж саме, можемо ми надіятися на перемогу. Мусимо позбутись рис нашої загамінованості, що відгороджує нас від інших народів. Мусимо натомість уміти думати великодержавними категоріями й відповідно чинити. Тільки тоді здобудемо ми собі пошану в наших сусідів і тільки тоді вони визнають за нами право бути державною нацією.

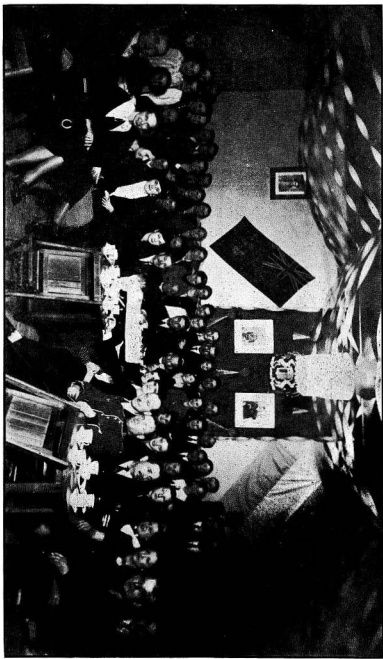
Для нашого внутрішнього об'єднання мусимо зробити перший крок: позбавитись нетерпимості, що не дозволяє Українцям, які стоять у різних політичних таборах, знаходити шлях один до другого. Не забуваймо, що український політичний визвольний рух ще молодий і що знаходиться він ще в стадії формування. Помилки в минулому ще не означають, що ті ж самі помилки будуть повторюватись у майбутньому. Тому не боїмося простягати руки до всіх чесних Українців, що стоять ще сьогодні в інших політичних таборах, бо тільки в процесі спільної практичної роботи зникне назавжди те, що нас розєднує.

Мусимо також стреміти до того, щоб віроісповідні різниці між Українцями не стояли на перешкоді до їх політичного зближення й об'єднання. Бо ж Україна одна для всіх Українців, незалежно від того, хто до якого віроісповідання належить."

Гетьманич звертає далі увагу на значіння політичної підготовки для всіх керівних діячів визвольного руху, на необхідність мати ясні політичні ідеї й політичні гасла. Большевики захопили владу, бо були з політичного боку надзвичайно добре вишколені й прийшли з готовою тактичною програмою. Тільки завдяки цьому і в сполученні з залізною організацією, вдалося їм перемогти мяккотілу буржуазну демократію, що від загальної ідеї не зуміла зробити необхідний крок у напрямі практичного її примінення.

Після большевизму, що вже 20 літ бує на наших Землях, залишиться сумна спадщина: духово й фізично розбите українське життя. У зв'язку з цим, тим більшого значіння набувають ясні політичні ідеї й установи для всіх тих, що на тій нашій руїні хочуть будувати нове українське життя.

Гетьманич переходить далі до питання взаємовідносин між Західними й Східними Українцями, яких культурні й історичні шляхи часто були ріжні. Сьогодні рішуче необхідне якнайглибше пізнавання один другого. Кожна поверховність у цьому відношенні може в майбутньому мати фатальні наслідки.

В. П. Германіч на сходинах СГД у Вінніперу.

Дня 12-го грудня, 1937 р., відбулись назагальні сходина винніперського Коша, разом з жіночим відділом і Червоною Хрестом при СГД, на яких був танок і В. П. Германіч Дідадо. Світлий Гість за середнім столом. По правій стороні В. П. Германіч — Всеч. о. П. Божик, а по зліва — Всеч. о. Н. Спрінг. Сходина ці відбулись в салі Германського Лому.

Звертаючись до присутньої молоді, гетьманич підкреслює необхідність для неї, поруч з пізнаванням української історії й сучасних політичних обставин, якнайбільше озброюватись модерним знанням, яке в сьогоднішніх бурхливих часах являється передумовою для здобуття справжньої політичної сили. Зокрема треба звертати увагу на науки фізико-технічні, господарські, на модерні соціологічні питання й особливо на військовий вишкіл.

В. П. Гетьманич закінчив Свою промову такими словами:

“Гетьманці свідомі великої цінності, що вони її несуть на своїх плечах: є це традиція Гетьманської Держави, а одночасно традиція найсвітліших періодів нашої історії. Хочемо ту нашу Ідею донести знову до Києва, хочемо бути на висоті завдань, що стоять перед нами, спрямовуючи енергію нашу на поглиблення нашої внутрішньої духової єдності й фізичної зорганізованості і роботою своєю, чесністю й товариськістю приваючі український патріотичний загаль до спільної боротьби за спільний ідеал!

Хочемо української сили, а тому кличемо до співпраці всіх щиріх українських патріотів з інших таборів, яким дорога доля нашої Землі!”
“Нашій Україні Слава!”

Те, що учасники торжества переживали підчас промови В. П. Гетьманича, що діялося в їх душах, в їх серцях, ніхто не передасть словами. Бо серце словами не говорить. А мову серця, мову душі можна було відчутти, можна було відчитати із сотень очей, впалених у гарне, поважне обличчя Гетьманського Сина, очей, які палали безмежною любов'ю, з яких неодному й неодній тиснулися сльози радості. Затиснені з глибокого зворушення уста також говорили своєю мовою. Всі розуміли себе, всіх думки були однаковісінькі, всі чулися невимовно щасливими бачити власними очима Репрезентанта Маєстату Української Нації, який щирість наповнив українські серця твердою вірою в остаточну перемогу. З небувалим захопленням відспівали учасники національні гимни після промови Пана Гетьманича.

Вже минула перша година попівночі, а Високого Гостя ще благли з усіх сторін, щоб одержати Його підпис на програмах та фотографіях — на дорогий спомин незабутніх хвилин.

НА СЛУЖБІ БОЖІЙ

В неділю рано, 12-го грудня, 1937 р., найбільша в Вінніпегу українська церква св. о. Николая переповнена вірними, а між ними й Син Гетьмана, який у товаристві членів Обозної Команди СГД, заняв місце близько престолу. Службу Богу відправив відомий український патріот, Всеч. о. Н. Сірий, з Комарно, Ман., а проповідь виголосив Впр. о. ігумен Ю. Жидан, ЧСВВ. Мужеська постава й чистий, могутній голос о. Сірого та відповідна до хвилі проповідь Впр. о. Жидана,

викликали незвичайно святочний настрій. Кожний відчував, що це торжественний день. Вірні неначе зелектризовані, бо між ними й разом з ними молитися будучий Володар могутньої, непереможної Української Держави! Що за щастя! Чи може хто забути такі хвилини? Або те сердечне “Многая літа” в честь Я. В. Пана Гетьмана Павла, а відтак у честь В. Пана Гетьманича!

По скінченні Служби Божої відбулося прийняття в честь В. П. Гетьманича в Єпископській Палаті. На прийнятті були, крім Їх Ексцелленції, місцеві парахи та члени Обозної Команди СГД.

КОНЦЕРТ В ТЕАТРІ ПЛЕЙГАВЗ

Саля театру Плейгавз вже була переповнена, коли В. П. Гетьманич, у товаристві Ексцелленції Єпископа Ладика, членів Обозної Команди СГД й духовенства прибув впрост з Єпископської Палати.

Сотні тих, що прийшли після години 2.30, мусяли вертатися додому, бо театр може помістити всього около 2,000 осіб. Світлиці знову спрямували свої апарати на особу Високого Гостя, як Він лиш висів з авта.

В моменті, коли В. П. Гетьманич появился у дверях, вся публіка вже була на ногах. Як тільки Високий Гість прибув на Своє місце в льожі, прибраній українськими та британськими прапорами, грімко рознеслися по салі звуки канадйського гимну “О, Канадо”, який відіграла орхестра вінніпегської легкої піхоти, під управою капітана Л. Николса. Умундуровані члени СГД та відділ вінніпегської легкої піхоти (майже всі Українці), який творив почесну охорону льожі, увесь час стояли на “Позір”. Вражіння цих зворушливих хвилин залишиться в серцях учасників назавжди.

Вступне слово виголосив радний міста Вінніпегу, п. Д. М. Ільчинин. Він між іншим сказав: “Нині, Ваша Світлосте, вінніпегська Україна вітає Вас зі щирим і радим серцем та запевняє Вас, що наша льояльність не кінчиться на словах і що коли прийде час, то ми зуміємо постояти в обороні того всього, що є дороге для кожного Українця, а що власне Ваша Світлість Своєю Особою репрезентує”. Ціла саля відповіла бурхливими оплесками на заклик “Хай живе Їого Світлість Вельможний Пан Гетьманич!”

В багатій концертній програмі брали участь: орхестра вінніпегської легкої піхоти під управою капітана Л. Николса, мішаний та діточий хори парохії св. Володимира й Ольги під управою О. Мушія; панни Віра, Надія й Любов Новаки (музичне тріо); К. Краснопера, барітоновий соліст; молоденька Донна Гресквіч, талановита скрипачка; Віра Різник та Оля Печенюк, маленькі декляматорки, що зібрали багато оплесків за вірші складені на привіт В. П. Гетьманичеві, панни Анна, Ірина й Емілія Білоуси, вокальне тріо; Мирослав Лехів, артист

національного танку й пані О. Метрик, сопранова солістка. Супровід при фортеп'яні обняли: пані Н. Краснопера та панни Е. Бугарешта, М. Грифіт і Р. Іваніцька.

Короткі промови про Особу Високого Гостя та про значіння Його відвідин виголосили Всесв. о. д-р В. Кушнір і д-р Т. Дацків. Безпосередньо перед В. П. Гетьманичем промовляв Головний Обозний СГД, Михайло Гетьман, котрий коротко, але ядерними, палкими словами пригадав світлі події з нашої минувшини, згадав про великі події з нашої історії, про традицію, давню славу, занепад, пробудження й надії на краще майбутнє. Все те неначе пересувалося перед очима в живих, яскравих красках. Бесідник таки розбудив навіть і в збаламучених те, що є глибоко-глибоко в душі кожного Українця: любов до свого рідного, до своєї славної традиції. Серце кожного обзивалося. Це було пізнати по обличчях старих і молодих. Багато голов похилилося в тяжкій задумі над сказаними словами. А все це — хвилини рідкої в життю радості, рідкого почуття гордості, бадьорості.

Коли почали притихати ясні оплески, якими публіка нагородила п. Гетьмана за його промову, п. Ільчишин оповістив, що слідуватиме промова В. П. Гетьманіча. І знову бурю загреміли довготривалі оплески.

В. П. Гетьманіч промовляв з льожи, де були вставлені голосники. Наперед говорив по англійськи, а довшу промову виголосив по українськи. Тисячі очей були неначе приковані до Особи Гетьманського Сина і слів Його слухали з запертим віддіхом. Високопатріотичну промову Достойного Гостя переривали тільки часті оплески. Ніхто з учасників цього торжества не переживав ще таких радісних хвилин: бачити власними очима особу та слухати дорогоцінних слів Гетьманського Сина!

Після національних гимнів українського та британського, програму свята закінчено, але В. П. Гетьманіча ще майже дві години "облягали", головню молодь, щоб одержати Його власноручний підпис на програмах та фотографіях. Мило було дивитися на ті веселі лица, на ті оченята, з яких можна було пізнати високу пошану та щирі любов тих маленьких сердець до budouчого Володаря!

* * *

Вечером В. П. Гетьманіч був на прийняттю в домі кошового Василя Борецького. Опісля перевів кілька годин на нарадах та приятельській гутірці з членами СГД в Гетьманському Домі. На просьбу Марійської Конгрегації при церкві св. о. Николая, В. П. Гетьманіч прибув о год. 10.30 вечером до салі Брацтва св. Івана Милостивого, де молодь парохії св. о. Николая привітала Його урочисто. В. П. Гетьманіч відповів короткою промовою.

В понеділок, 13 грудня, В. П. Гетьманіч був гостем на обіді Клубу "Емпаер" у готелі Марлборо. Президент Клубу представив присутнім В. П. Гетьманіча, а всі гості привітали Його бурхливими оплесками.

ВІДВІДИНИ ШКОЛИ СВ. О. НИКОЛАЯ

Пополудні Достойний Гість звідав школу св. о. Николая, де Його сердечно привітали всі ученики та вручили Йому прекрасну адресу. Треба було бути й бачити, щоб належно оцінити, яке вражіння зробив Син Гетьмана на тих найменших, з яким запалом вони декламували

В. П. Гетьманіч Данило між дійсними і спомогаючими членами СГД у Вінніпегу.

Зліва направо перший ряд: М. Корчинський, Процишин, А. Загарійчук, Д. М. Ільчишин, В. П. Гетьманіч Данило, Борещкий, др. Т. Данків, Мих. Гетьман, І. Козоріз. Другий ряд: Берестянський, С. Горбачевський, Коваль, Леванський, Печенюк, Лазар, Шевчук, Головатий, Лехів. Третій ряд: Малчевський, Федусь, Ковальський, Малофій, Ямнюк, Пушкар, Шуль, Лехів. Четвертій ряд: Тимочко, Іванків, Кушко, Олексюк, Манус. (5-го січня, 1938 р.)

спеціально написані вірші в честь В. П. Гетьманіча, що полонив їх молоді серця, які відтепер будуть живіше битися — для України та для її славного budouчого Монарха! Треба було мати кам'яне серце, щоб його не зворушили ті ентузіастичні оклики "Слава" українських дітей, коли В. П. Гетьманіч виходив зі салі. Після оглядин шкільного будинку, В. П. Гетьманіч був гостем на прийнятті, що його приготували Сестри Служебниці в честь Його Світлості. На знак владности та на спомин Своїх відвідин, В. П. Гетьманіч вручив Сестрі Настоятельці — для Школи — Свій портрет з власноручним підписом. В. П. Гетьманіч також вписав своє ім'я у Книгу Гостей.

* * *

В понеділок вечером В. П. Гетьманіч відбув довшу нараду в організаційних справах з членами Обозної Команди.

Слідуючого дня В. П. Гетьманіч приймав цілий ряд делегацій, а перед Своїм відїздом до Саскатуну, о годині 6.30 вечером, був гостем на прийнятті, яке влаштував Впр. о. ігумен Ю. Жидан, ЧСВВ. На прийнятті був також Преосв. Епископ Ладика.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

11. XII. 37. — О год. 9-й приїзд до Вінніпегу й зустріч В. П. Гетьманича на двірці членами Обозної Команди, місцевими рядовими членами СГД й кількома сотками членів української вінніпегської громади. В. П. Гетьманич зупиняється в готелі Форт Гері. Інтервю з представниками місцевої преси. Обід в Обозного Капеляна Всеч. о. Божика. О год. 2-й пополудні В. П. Гетьманич складає візиту Його Ексцеленції Преосв. Кир Василю Ладичі, Єпископові Українців греко-католиків в Канаді. Вечером — офіційне прийняття В. П. Гетьманича місцевою організацією СГД в Гетьманськім Домі, в присутности Преосв. Владики Кир Василя.

12. XII. 37. — О год. 10-й В. П. Гетьманич слухає Службу Божу, що її править о. Николай Сірий. По Службі Божій візита до ОО. Василян (о. ігумен Жидан). Після того обід у Й. Е. Єпископа Ладика, в присутности Гол. Обозного, п. Мих. Гетьмана, др-а Дацкова, о. канцлера др-а Кушніра, о. Семчука й інших гостей. По обіді Преосв. Владика й В. П. Гетьманич відіздять на концерт, підчас якого В. П. Гетьманич виступає перед 2,000 публікою з довшою промовою. Вечеря в кошового Борецького. Крім родини господарів присутні: о. Сірий, панство Греськови, Гол. Обозний, п. М. Гетьман, др. Т. Дацків з дружиною, пані Ільчишин і цілий ряд інших чільних гетьманців.

Після вечері В. П. Гетьманич бере участь в організаційних зборах місцевого відділу СГД. О год. 10-й вечером — виступ В. П. Гетьманича на прийнятті, улаштованім в Його честь Марійською Конгрегацією, під проводом ОО. Василян.

13. XII. 37. — О год. 9.30 В. П. Гетьманич приймає візиту о. Н. Сірого, а в 11-й годині — візиту Й. Е. Єпископа Ладика, в супроводі о. канцлера др-а Кушніра. По обіді В. П. Гетьманич відвідує о. Кушніра в Його резиденції. Далі — прийняття в честь В. П. Гетьманича в школі Сестер Служебниць. Потім В. П. Гетьманич складає візиту о. С. Семчукові. Вечером — організаційне засідання з чільними членами СГД в готелі Форт Гері.

14. XII. 37. — О год. 10-й оглядини видавництва "Канадійського Фармера" і знайомство з Його власником, п. Доячком. О год. 2-й В. П. Гетьманич приймає візиту делегації від Менонітів з Великої України в складі: др-а Г. А. Варкентина, В. В. Шредера і Д. І. Гюберта. Залагодження спішного листування з Європою. Вечеря в ОО. Василян, в якій беруть участь Й. Е. Єпископ Ладика й чільні члени місцевого відділу СГД. Виїзд о год. 6.30 пополудні до Саскатуну, в супроводі Гол. Обозного, М. Гетьмана.

САСКАЧЕВАН**САСКАТУН****ПРИВІТ НА ДВІРЦІ**

До Саскатуну приїхав В. П. Гетьманіч 15-го грудня, 1937 р. На двірці Канадійських Державних Зелізниць ждало вже поверх 200 людей. Крім членів СГД, що вставились з прапором, та інших громадян Саскатуна, прибули також пять уніформованих представників від фармерського Коша СГД з Модел Фарм, окола 180 миль від Саскатуна, зі своїм кошовим Паньком Хруником й писарем Коша, п. Войтасом.

Звіт... Привітання... Радісні, усміхнені обличчя, як всюди перед тим, куди переїздив Син Гетьмана. Крім гетьманців, привітав В. П. Гетьманіча громадський комітет, в якого склад входили: Всеч. о. Т. М. Пелех, парох місцевої української греко-католицької церкви, п. Осип Прийма, ректор Бурси Брацтва Українців Католиків й п. Лоточинський. З двірця поїхав Світлий Гість до готелю Безборо, куди також запрошив членів згаданого комітету та кількох гетьманців.

КОНЦЕРТ В САЛІ "ПРОСВІТИ"

Пополудні того ж дня Його Світлість відвідав міські установи: шпиталь св. Павла, де працюють Українці й де лежать хорі Українці й модерно побудований дім Сестер Служебниць. Вечером, в супроводі о. Пелеха і п. О. Прийми та свого адютанта, п. Мих. Гетьмана, В. П. Гетьманіч загостив на концерт-академію в Його честь, до салі греко-католицького Товариства "Просвіта". У "Просвіті" вже повно людей. З напруженням чекають. Входить адютант і оголошує, що Його Світлість В. П. Гетьманіч надходить. Усі встають з місць. Входить Він. Кошовий місцевого Коша СГД, п. Коновальчук, гарною привітною промовою та хлібом-сіллю вітає Світлого Гостя в дверях. Потім грімке "Слава" й поміж шпалір членів СГД йде В. П. Гетьманіч й сідає на призначене місце.

Саля прибрана святочно. На переді сцени портрет Батька в рушниках і цвітах; над сценою привітальний напис, а на сцені хор в національних строях під кермою п. О. Прийми, ректора Бурси БУК-а. На салі, крім греко-католиків, також багато православних; є й протестанти. Є гетьманці, самостійники, націоналісти; є й большевики. З визначніших Українців, крім названих, є: Всеч. о. І. Бала, ЧНІ, посол др. Драган, адв. Ю. В. Стечишин, адв. І. Гнатишин, др. М. Г. Бойкович і п. І. Лоточинський. З чужинців були присутні: посадик міста Саскатуна — Р. М. Пиндер, проф. університету, др. Г. В. Сімплсон і заступник голови Канадійського Легіону — І. Е. МекДермит.

Промови чергувались з концертними точками, що були дуже

добре виконані. Значіння цієї для канадійської України історичної події представив у знаменитій промові Всеч. о. І. Бала, ЧНІ. Вітав свого Гетьманича зі сльозами зворушення й радості п. І. Федорович, представник гуртка СГД в Ріджайні. В імені української греко-католицької громади вітав Світлого Гостя Всеч. о. М. Пелех.

Вілдія Союзу Гетьманців Державників в Саскатуні, Саск.

Зліва направо, перший ряд: Н. Братковський, організатор; П. Матвійчук, осулу; Ф. Коновальчук, кошовий; Всеч. о. М. Т. Пелех, капелян; П. Колішнір, писар; А. Васильців, скарбник; О. Ковальчук. Другий ряд: І. Кушнерик, А. Гіеній, М. Михайлюк, П. Вітюк, П. Кривецький, Н. Козак, І. Дирда. Третій ряд: І. Сильський, І. Лотчинський, П. Саранчук, Ф. Гавлик, І. Щудлик і Н. Шабага. (Серпень, 1938 р.)

Промовляли також посадник міста, п. Пиндер і п. МекДермит. Проф. Симпсон привітав В. П. Гетьманича довшою промовою, в якій між іншим згадав про сердечну гостинність, що її він зазнав в Гетьманськім Домі в Берліні, загостивши туди підчас своєї подорожі по Європі кілька років тому.

На всі промови відповів В. П. Гетьманич. Промова Його, неначе бальсам, спливала на душі українських патріотів, без різниці політичних переконань. Особа Світлого Гостя доказала, що в українстві є це осередок, біля якого можуть спільно зійтися всі українські патріоти, без різниці на віру й релігію. І це якраз, побіч величезної пропаганди українському імені, є тим найбільш позитивним, що містить у собі поїздка В. П. Гетьманича по Канаді.

Концерт закінчився о годині 10.30, а публіка довго ще не хотіла розходитися; то просили автографу, то зі сльозами в очах бажали якнайскоршого повороту на престіл України Батькові Світлого Гостя, то просто бажали чести, щоб В. П. Гетьманич стиснув їм руку. Фармери в своїм неவிбагливім одінню, робітники з мозолистими руками й працівники ума. В. П. Гетьманич широко стискав їм руки. А

вже найбільше мабуть горділа своїм "принцом" українська молодь. Чула себе піднесено в очах господарів цього краю. Около півночі В. П. Гетьманич відіхав на спочинок.

На другий день перед полуднем, В. П. Гетьманич відвідав університет, де проведений президентом д-ром Тамсоном, оглянув всі відділи університету й збірку української культури, що там знаходиться.

На обід запросив В. П. Гетьманича до себе адвокат Юлія Стечишин, який познайомився з В. П. Гетьманичем кілька років тому, перебуваючи в Берліні.

Пополудні В. П. Гетьманич відвідав місцеву санаторію й хорих у ній Українців. Звідти поїхав до Рідної Школи, де його оваційно вітала дівчора. До дітей В. П. Гетьманич виголосив коротеньку промову, а діти, під проводом Всеч. о. Бали, зложили В. П. Гетьманичеві обітницю, піднівши руки догори, що до смерті стануть вірними українським національним ідеалам.

Потім В. П. Гетьманич гостював у Бурсі БУК-а, де виголосив промову до студентів, а опісля перебував з ними короткий час на приватних балачках, розповідаючи їм про справу України й підписуючи автографи.

Др. Юрій Драган.

Посол до провінціального парламенту у Саскачевані.

БЕНКЕТ В САЛІ "ПРОСВІТИ"

З Бурси В. П. Гетьманич відіхав на прийняття-бенкет у його честь до салі "Просвіти". Цим разом не було вже тої офіційности, що на концерті, а мало все більш родинний характер. Зійшлися на бенкет — перший раз в історії Саскатуна — всі Українці: гетьманці, самостійники, націоналісти й так собі громадяни. Зійшлися католики й православні. Посідали при спільному столі й брали активну участь — вносили тости й говорили промови. Мило було сидіти й глядіти на ту одну українську родину. Першу промову виголосив посол др. Драган. Іван Лоточинський підніс тост Королеві, а адв. І. Гнатишин йому відповів. П. М. Гетьман вніс тост у честь Гетьмана і його Роду, а йому відповів В. П. Гетьманич. Тост за український нарід вніс др. М. Г. Бойкович, а відповів йому адв. В. Ю. Стечишин. Під кінець Всеч. о. Бала привітав В. П. Гетьманича від українських ОО. Редемптористів. У мирі й зі спокоем на душі розійшлися українські патріоти з бенкету, що його влаштували в честь найвизначнішого зпоміж себе.

У п'ятницю, дня 17-го грудня, В. П. Гетьманич приймав візити. Прийняв на авдієнції також проф. Г. В. Симсона, а решту дня посвятив праці аж до 6.15 вечера.

ПРИЙНЯТТЯ В ІНСТИТУТІ ІМ. ПЕТРА МОГИЛИ

О годині 6.30 вечером відбулось прийняття В. П. Гетьманича в Інституті ім. П. Могили. Там зібралась молодь: студенти й студентки з Інституту й міста та значне число старших громадян з православної громади, всіх до 150 осіб. Господарем прийняття був ректор Інституту, п. Клішук. Молитву перед їдою відмовив протоіерей Кудрик і громада засіла до борщу й риби та інших пісних страв. По вечері почались привітальні промови. Голова вечера в коротких словах представив присутнім хто між ними гостить і зазначив, що це велика честь для Інституту вітати в себе так визначного Українця. По коротенькій промові передав справу докладнішого представлення В. П. Гетьманича адв. Ю. Стечишинові, як особистому знайомому Гетьманської Родини, що п. Стечишин і зробив зазначуючи, що це для нього є великою приємністю й великою честю.

Потім промовляли: п. О. Прийма, ректор Бурси БУК-а, адв. І. Гватишин, голова Дирекції Інституту, п. В. Винітовий, голова "Каме-нярів", прот. Кудрик, п. Сліпченко, а при кінці В. П. Гетьманич. Перед промовою й по промові В. П. Гетьманича, довго лунали оплески зібраних гостей, що слухали вєсь час дуже уважно. Гимном: "Ще не вмерла Україна" закінчено вечер.

Після прийняття, В. П. Гетьманичеві були представлені всі присутні студенти й студентки та інші молоді люди. Вони підходили до В. П. Гетьманича, а Він стискав кожному й кожній руку. Багато з них просили автографу.

Того самого вечера, о годині 9.50, В. П. Гетьманич відїзджав до Едмонтону. На двірці зібралось чимало людей, переважно молоді, що прийшли сказати В. П. Гетьманичеві останне "працай".

Щиро вітав Саскатун Гетьманича України!

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

15. XII. 37. — Зустріч В. П. Гетьманича на двірці в Саскатуні о год. 9-ій рано відділом СГД з повищого міста і з Модел Фарм. На двірці присутні також о. Пелех, пп. О. Прийма, директор бурси БУК-а в Саскатуні, Лоточинський, Топорчук і численне українське громадянство. В. П. Гетьманич зупиняється в готелі Безборо. Обід в Сестер Службниць, в товаристві о. Пелеха, п. О. Прийма й М. Гетьмана. О 4-ій годині оглядини місцевого католицького шпиталу. Інтервю з представниками місцевої преси. Вечером о год. 8.30 — концерт, уряджений старанням СГД і місцевої парохії.

16. XII. 37. — Рано оглядини саскатунського університету, під проводом його президента др-а Тамсон-а. Потім — прийом делегації СГД від місцевих кошів з Саскатуну й Модел Фарм. На обіді В. П. Гетьманіч є гостем професіоналістів, що належуть до Союзу Українців Самостійників. На обіді присутні: др. Драган, посол до саскачеванського парламенту, адв. Ю. Стечишин, П. Ткачук, властитель Української Книгарні, др. Бойкович, О. Прийма, директор Бурси БУК-а, М. Гетьман й інші. По обіді — др. Драган показує В. П. Гетьманічеві Сенаторію для сухотників. Після того — прийняття В. П. Гетьманіча в Рідній Школі при українській греко-католицькій церкві о. Пелеха, а опісля виступ В. П. Гетьманіча перед студентами Бурси БУК-а. Вечером — офіційне прийняття в честь В. П. Гетьманіча місцевим відділом СГД. На цьому прийнятті збирається численна греко-католицька, як рівнож православна українська громада.

17. XII. 37. — О год. 10.15 інтервю з представниками місцевої преси. Обід в о. Пелеха. По обіді В. П. Гетьманіч приймає проповідника баптистської місії — Мирослава Ічнянського. О год. 6-ій В. П. Гетьманічеві складає візиту проф. Симпсон з саскачеванського університету. О год. 6.30 В. П. Гетьманіч є гостем православного Інституту ім. Петра Могили. Підчас прийняття В. П. Гетьманіч виступає з довшою промовою. О год. 9.50 вечером В. П. Гетьманіч відїздить в супроводі Гол. Обозного М. Гетьмана до Едмонтону, столиці Алберти.

АЛБЕРТА**ЕДМОНТОН****ПРИГОТОВАННЯ ДО ПРИЙНЯТТЯ**

Тріумфальна подорож Гетьманського Сина посувалась чимраз далі на Захід. Ось уже в Вінніпегу... Вже в Саскатуні. Ще день-два й українська громада в Едмонтоні діждеться вже тої хвилі, що на неї очікує нетерпеливо два місяці.

А тут ще преса лоскоче і так напнуті нерви. "Українські Вісти" кожного тижня приносять відомости про величаві прийняття для Вельможного Пана Гетьманича в інших містах. Оба англійські місцеві щоденники по кілька разів заповідають приїзд Українського Престононаслідника до Едмонтона. Вже не тільки Українці, але й Англійці, та ба — Французи й Німці зацікавлені Його приїздом, бо й їхні місцеві тижневики широко розписались про В. П. Гетьманича. І правду писали "Українські Вісти" з 7-го рудня, 1937 р., що "Особа В. П. Гетьманича й Його приїзд до Едмонтона стали темою щоденних розмов."

Праця Комітету Прийняття — на укінченню. Запрошення в мовах українській і англійській, напечатані на прегарному папері і з портретом та родоводом і життєписом В. П. Гетьманича — розіслані; приготування до бенкету й концерту — на укінченні. Фотографи й представники преси вже мають призначений час. Нарешті місцевий начальник особового відділу Канадійських Державних Зелізниць повідомляє Комітет, що В. П. Гетьманич щойно виїхав з Саскатуну і йде в вагоні число таке й таке.

І тоді, коли В. П. Гетьманич всідав зі Своім адютантом, п. М. Гетьманом, до вагону в Саскатуні, тобто в ночі, 17-го грудня, едмонтонські Українці ішли на спочинок, щоб раненько бути вже на стації й привітати Високого Гостя. Так зробили старші. А молодші не втерпіли вже і щоб у якийсь спосіб получитись з В. П. Гетьманичем, вислали Йому до потягу привітну телеграму.

**НЕБУВАЛІ ДОТЕПЕР ПРИЙНЯТТЯ В. П. ГЕТЬМАНИЧА
В ЕДМОНТОНІ****600 ЛЮДЕЙ ВИРИШЛО НА ДВІРЕЦЬ ПРИВІТАТИ ГОСТЯ**

Під такими заголовками принесли "Українські Вісти" з 21-го грудня, 1937 р., опис зустрічі й прийняття для В. П. Гетьманича. "Одушевлення Високодостойним Гостем" — читаємо там — "виявилось наглядно щойно в суботу рано, 18-го грудня. Хоч поїзд, що в ньому їхав В. П. Гетьманич, мав прибути до Едмонтона о год. 6.50 рано, то Сіенарська стація заповнялась Українцями ще від години 6-ої. Коли ж

В. П. Гетьманіч між членами делегації в Едмонтоні.

Після приїзду на залізничний двірць в Едмонтоні, В. П. Гетьманіч зволив запросити членів делегації, що Його вітала, на спільне снідання до готеля Мекдоналд, де й була знята ця світлина.

Зліва направо сидять: Іван Ісаїв, В. П. Гетьманіч Данило, Володимир Мудрик, оточуючий отаман; стоять: Василь Дикий, редактор "Український Вістєй", Михайло Гетьман, Головний Обозний СГД в Канаді й Ілля Боцюрків. (18-го грудня, 1937 р.)

нарешті прийшов час приїзду, на залізничному двірці годі було пропхатись, бо 600-на маса людей заповнила і двірць і платформу перед ним.

Свист надїжджаючої локотиви прошив ранішню тишу. На двірці заметишились. Мінута—дві і вже чути голос команданта почетної гвардії — "Позір!"

На зустріч В. П. Гетьманічеві підійшли до вагону Впр. о. Созонт Дидик, ігумен ЧСВВ, о. Т. Добко, ЧСВВ, редактор "Українських Вістєй" — п. Василь Дикий, п. Володимир Мудрик — оточуючий отаман СГД в Алберті і п. І. Ісаїв. Високого Гостя провели перед почетну чету і командант її, п. І. Боцюрків, передав усталений відділ із 30 гетьманців до розпорядимости Його Світлости.

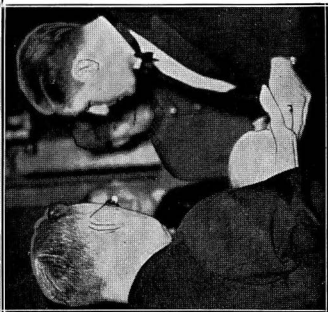
Мимо приготовленого перед тим ладу на двірці, треба було з трудом промочувати дорогу В. П. Гетьманічеві кризь маси народу, що товпились коло переходу. Кожний хотів бодай одним оком заглянути постать Гетьманського Сина, що повільно проходив кризь маси і злегка кивав відкритою головою на знак подяки в ті сторони, звідкіля зривались грімкі оплески.

З двірця відвезено В. П. Гетьманіча до готеля Мекдоналд, куди Високий Гість запросив на спільне снідення членів делегації, що зу-

З БЕНКЕТУ В ЧЕСТЬ В. П. ГЕТЬМАНИЧА В ЕДМОНТОНІ

Горішня світлина представляє перший стіл у другому ряді, зліва направо: (бракують) Впр. о. Ігумена С. Діалка, ЧСВВ) адв. І. Басараб, пані М. Лучкович, адв. Ю. Шкавров, пані І. Фрай, п. І. Фрай, посолник (майор) Едмонтону; В. П. Гетьманіч Деніло, п. М. Лучкович, тостмайстер; пані С. Данн, п. Джеймс МакКлінгон, посол до федерального парламенту з Едмонтоном; пані Доґан, др. Стюарт Данн, професор університету; (стоять) Ів. Миськів. Другий ряд зліва направо: пані Е. Шкаврова, п. Михайло Гетьман, Головний О.

бовий СГД в Канаді; пані А. Демків, п. В. Мудрик, окружний отаман; п. І. Боцюрків, п. Г. Демків, голова Народного Дому; пані С. Мудрик, п. Д. М. Доґан, посол до лабертійського парламенту і провідник консервативної партії в Альберті; пані М. Басараб, п. Шут, начальник міської поліції; Весеч. о. Добко, ЧСВВ.

Долішня світлина: В. П. Гетьманіч приймає хліб і сіль від голови Народного Дому, п. Г. Демкова, при вході на сцену. (18-го грудня, 1937 р.)

стріла Його біля поїзду. Годину пізніше, уділено авдієнцію рапортерам і фотографам обох едмонтонських щоденників.

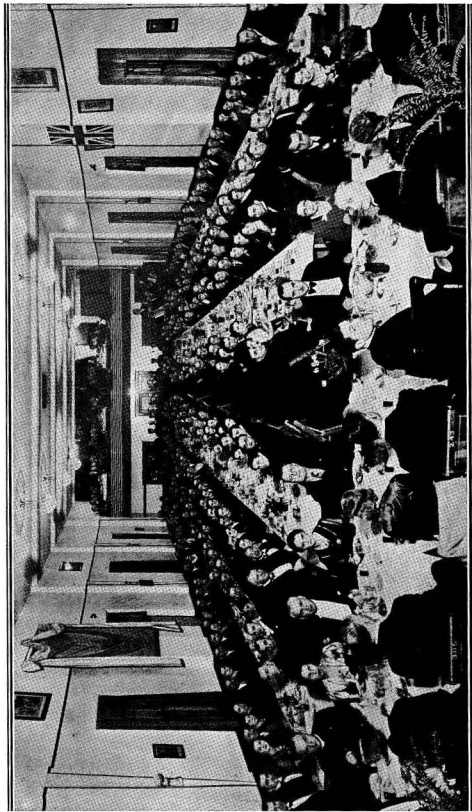
ПОВЕРХ 400 ОСІБ НА ГЕТЬМАНСЬКИМ БЕНКЕТИ

На суботу вечером, 18-го грудня, 1937 р., заповіджений був формальний бенкет в честь В. П. Гетьманича в Українському Народньому Домі. Сяля Народнього Дому святочно прибрана. Звертає на себе увагу сцена: навколо стін фіолетний, тяжкий атлас. На ньому на вадній стіні, портрети Його Величества Короля Юрія VI й Ясновельможного Гетьмана Павла, Батька Вельможного Пана Гетьманича. Перед сценою, впоперек салі, головний стіл для почесних гостей. Від нього, аж до входових дверей, тягнуться чотири ряди столів. За столами сидять вже сотки гостей. По лівій стороні, біля входових дверей, підвищення, а на ній орхестра.

Перед Народнім Домом гетьманці у дві лави, аж до порога. Ждуть. Вартовий дає знак, що вже йдуть. Команда "Позір!" З авта виходить В. П. Гетьманич у товаристві адютанта, п. Михайла Гетьмана і входить на салю. На порозі голова Народнього Дому, п. Григорій Демків, вручає В. П. Гетьманичеві хліб і сіль та просить Високого Гостя не погордити та переступити поріг спільної хати української громади. В. П. Гетьманич приймає знаки традиційної нашої гостинності, цілує хліб і передає членові делегації. А фотографічні апарати едмонтонських щоденників працюють з обох сторін... Орхестра заграла марш, але її заглушили грімкі оплески та оклики "Слава" поверх 400-сотної маси гостей, що підносились з кожним кроком В. П. Гетьманича в напрямі головного стала.

По правій стороні В. П. Гетьманича — посадник (майор) міста Едмонтоу, п. І. Фрай, а по лівій — бувший посол до федерального парламенту в Оттаві, п. Михайло Лучкович, господар бенкету. І почався бенкет, що подібного не памятають навіть ті з едмонтонських Українців, що живуть тут уже поверх 30 років. Після відспівання гимну "О Кенада", Впр. о. С. Дидик, ігумен ЧСВВ, провів молитву і всі гості засіли до столів. Окружний отаман, п. Володимир Мудрик, привітав В. П. Гетьманича на області четвертого албертійського Округу СГД і передав провід бенкету тостмайстрові, п. М. Лучковичеві.

Заки гості йдять, киньмо оком на салю. Годі переочити отих тридять дівчат, що в мальовничих національних строях прямують двома рядами до головного стола. Стають по одній за кожним гостем при столі. Самі красуні! Незамітний знак впорядчика і тарілки з ідою опинюються одночасно перед гістьми, попереджені тарілкою перед Гетьманичем. Чудесна картина! Так на Гетьманському Дворі було колись і добре, що поселенці наші навіть на чужині заховують давню нашу традицію. Шкода тільки, що фотограф не вспів вчас схопити тої кратини й увіковічнити її... А на салі — море голів. Одного порожнього місця нема біля столів. Мало того. Забрало місця і 60 гостей засіли до столів на галерії, що їх приготував комітет

Банкет в честь В. П. Гетьманюка в залі Українського Народного Дому в Едмонтоні.

В. П. Гетьманюк в першому ряді від глядача, посередині. (18-го грудня, 1937 р.)

на резерву. Мимо морозу й заверюхи, приїхали гості з далеких сторін — по 100 миль. Є з Мирнам, Дервент, Вегревил, Лемонт, Галича, Борцева, Мондери та інших околиць. Є старші фермери й робітники, є й молодші, є професіоналісти-інтелігенти, є й студіююча молодь, є торговці-бізнесмени і є ремісники.

Підчас вечері, увесь час пригравала смичкова орхестра.

ПРОМОВИ — ТОАСТИ

Тому, що бенкет цей був репрезентаційний, програму вложено на англійський лад, тобто — промови мали характер тоастів. Зараз же по вечері й молитви, тостмайстер, п. М. Лучкович, пояснив в мовах англійській й українській ціль бенкету та попросив до слова майора Едмонтону, п. І. Фрая, який привітав В. П. Гетьманича від столичного міста Алберти. Привіт В. П. Гетьманичеві від місцевої української греко-католицької парохії св. Йосафата зложив її парох, Впр. о. ігумен С. Дидик, ЧСВВ. Далі слідували тоасти: Бритійській Імперії — п. Юрко Шкварок, адвокат з Мондери, а відповів на нього п. Д. М. Доган, провідник Консервативної Партії і посол до албертійського парламенту; Канаді — адвокат Іван Басараб, а відповів п. Джеймс МекКіннон, посол до федерального парламенту в Оттаві; Іх Світлости Ясновельможному Пану Гетьманові Павлові — п. Василь Дикий, редактор "Український Вістей"; провінції Алберті — п. Василь Томир, посол до албертійського парламенту. (На цей тоаст мав відповісти дост. Н. Теннер, міністер департаменту Земель і Копалень в албертійському уряді, одначе його покликано несподівано на провінцію в той день і він не міг прийти на бенкет).

Тепер відбулась коротка концертна програма, в якій брали участь відомі наші молоді артисти: панна Ольга Смолик — сопран, п. Володимир Головач — скрипак і п. Амврозій Головач — піяніст.

По концертній програмі, тоаст албертійському університетові підніс недавній його студент — п. Василь Серета, а відповів на нього професор тогоч університету, декан хемічного факультету — др. Стюарт Дани. Від Народнього Дому зложив привіт В. П. Гетьманичеві п. Гр. Демків. Короткими промовама привітали Високого Гостя п. В. Монеген, представник Ордену Лицарів Колумба, о. Форкад — управитель французького видавництва "Ля Сурвіванс" і п. А. Головач, від української молоді. Тоаст і многолітствє В. П. Гетьманичеві підніс п. І. Ісаїв.

У всіх промовах-тоастах бесідники лучили свої теми з гостинію В. П. Гетьманича та українськими визвольними змаганнями.

Під кінець промовив В. П. Гетьманич. Не говорив довго, бо не давали говорити: на салі зривались гучні оплески після кожного речення. Гість легко усміхнений, усміхнені й щасливі обличчя всіх гостей. Нарешті замовкло все. В. П. Гетьманич говорив по англійськи, потім по французьки, а потім довше по українськи. І знову час до часу зривається буря оплесків, що перемінюлись в кількахвилину овацію при кінці Його промови.

Члени і членкині І-го Коша, IV-го Округу в Едмонтоні.

Зліва направо, перший ряд: пані Р. Спіра, округлена референтка жіночої секції; П. Гулейчук, округлений старшина; пані К. Савозар, голова жіночої секції; І. Миських, кошівник; В. Мудрик, округлений оман, Д. Маринюк, округлений писар; пані М. Болдирів, заступниця голови жіночої секції; І. Болдирів, голова фінансового відділу; панна І. Селіва, голова жіночої секції. Другий ряд: пані М. Кантор, М. Марцинюк, Прокопчук, панні Миських, В. Савозар, Г. Крушельницька, С. Мулярик, М. Роса, пані Калашушак, Овсієк, О. Мазуркевич, Третій ряд: панні М. Калашушак, В. Савозар, Г. Крушельницька, С. Мулярик, п. С. Калашушак, хорунжий; панні Г. Жарська, організаторка Червоного Хреста при СГД; О. Кузів, К. Марцинюк, членський рад: А. Росафатів, І. Крупа, М. Прокопчук, А. Крушельницький, кошівний старшина; П. Онисек, кошівний оман; І. Мазуркевич. (Січень, 1938 р.).

“Боже Короля Спаси” — “Ще не вмерла Україна” — й кінець бенкету. Та не кінець для Гетьманського Сина. Ніхто не виходить з салі. Одні бажать просити В. П. Гетьманіча до своїх колоній, другі просять, щоб їх представити Його Світлості, а інші — й тих найбільше, просять автографу. Кілька сот фотографій В. П. Гетьманіча вмиль розкуплено. Два довгі ряди своїх та англійських гостей очікують на підписи. Син Гетьмана підписує всім. На світлинах для Товариств на провінції дописує ще кілька слів побажань в їхній праці. Цілу годину триває церемонія — підписи, знайомства та короткі розмови. Підходили й робітники у звичайному робітничому одязі. В. П. Гетьманіч сердечно стискав їх мозолісті руки, розпитував де працюють та як їм живеться. Вже геть після півночі, коли В. П. Гетьманіч відіхав до готелю, гості почали розходитись домів.

В ЦЕРКВІ

На другий день, у неділю, 19-го грудня, 1937 р., Його Світлість, у супроводі п. Михайла Гетьмана, прибув до місцевої української греко-католицької церкви о год. 10.30 рано і разом з п. В. Мудриком заняли приготовані місця біля престолу. Службу Божу правив Всеч. о. Теодозій Добко, ЧСВВ. Під кінець Служби Божої, Впр. о. С. Дидик, ігумен ЧСВВ, привітав Його Світлість від імені парохії та підніс многолітствіє, що його відспівав хор під проводом п. Н. Остапчука.

По Службі Божій, почетний відділ СГД в одностроях, що стояв з прапором посередині церкви в часі відправи, провів Його Світлість до помешкання ОО. Василян. На будинку ОО. Василян та на школі Сестер Службниць, що зараз сусідує, повівали прапори британський, український та прапор Апостольської Столиці.

В домі ОО. Василян зібрались запрошені гості: пп. Ю. Шкварок, В. Дикий, І. Басараб, М. Лучкович, Г. Байрак, В. Мудрик, М. Гетьман і І. Ісаїв. Після короткої гутірки, всі перейшли до Сестер Службниць, де в просторій шкільній салі дійсно гетьманським обідом гостив Його Світлість та гостей Впр. о. ігумен С. Дидик.

НА КОНЦЕРТІ ПОВЕРХ 800 ЛЮДЕЙ

В неділю вечером, 19-го грудня, 1937 р., відбувся концерт. Вже годину перед концертом в честь В. П. Гетьманіча, сая Народнього Дому, що має 600 сидячих місць, без галерії, була заповнена. В 8-ій годині заповнена була вже й галерія, що має 200 крісел, а на салі не було навіть стоячих місць. Поверх 200 людей вернулись зпід Народнього Дому.

Коли о годині 8.30 зявився у входових дверях В. П. Гетьманіч, вся 800-на маса піднесла таке гучне “Слава”, що від окликів та оплесків — здавалось — дрожали муровані стіни будинку.

Після отворення концерту гимном Заморських Українців “Далека Ти, а близька нам”, привітальну промову виголосив І. Ісаїв. Дальша програма відбувалась у такому порядку: сопранове сольо — панна Ольга Пінковська; танець “Тонівітер” — панна К. Мазурик; правдивою насолодою для всіх був виступ пані К. Слюзар і п. В. Мудрика, що відспівали й відіграли одну дію з опери “Запорожець за Дунаєм”; скрипкове сольо — панна М. Крук; мішаний хор — “Гей за морем, за широким”.

Святочний настрій викликала різка, потріотична промова п. М. Гетьмана про значіння хвилі. Безпосередньо після промови М. Гетьмана, І. Ісаїв проголосив, що зараз промовлятиме сам В. П. Гетьманіч. Цю вістку публіка прийняла з таким одушевленням, що В. П. Гетьманіч уже встав, вже кивнув головою на три сторони на знак подяки, а оплески не вгавають. Тисячі радісних очей так і благають Його Світлість: “Це тільки раз, один раз в життю, Ваша Світлосте...” За пару хвилин сяя успокійлась. Настала тишина. Тільки рівний, м'який голос Його Світлості виповняє сялю.

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

“Високопреподобні й Всечесні Отці Духовні! Високодостойний Пане Головний Обозний! Дорогі Гетьманці й Гетьманки! Вельмишановна Українська Громадо!

Сердечно дякую всім Вам, що так численно тут зібралися, щоб мене привітати й почути. Вітаю й я Вас в імені Батького мого, Гетьманців і взагалі всіх Українських Патріотів, що з нами в Європі співпрацюють.

Зокрема складаю сердечну подяку всім артистам, що так майстерно вивязалися зі своїх завдань, рівнож дякую всім організаторам цього святочного зібрання.

Подорож моя в Канаді наближається до кінця. Тепер я маю вже більш-менш ясний погляд на положення української еміграції в цій частині Американського Континенту. Стараюся при оцінці всього того, що мені в площині моїх стосунків з Українцями довелося бачити, бути якнайбільш об'єктивним, не перебільшувати позитивних сторін, але й не закривати очей на деякі темні плями й недомагання нашої еміграції. Отже все, що я бачив, наповнює мене внутрішньою радістю. Я задоволений, бо бачив наочно, що в Канаді пролоблена поважна робота в напрямку загально-національного скріплення. Маю на увазі не тільки роботу гетьманців — зорганізованих чи ні — в площині поглиблення й загострення політичної думки, але роботу всіх українських патріотів у всіх площинах українського національного життя.

Я переконався, що Канадійська Україна, з її густим українським населенням, особливо тут на Заході, має всі ознаки для світлої української будуччини. І таксамо, як 60 тисяч Французів, що прийшли в Канаду й становлять сьогодні понад три мільйони на Сході її, не забули свого походження й заховали свої національні прикмети, таксамо — я вірю в це — більша частина українського населення в

Канаді не віддурається свого походження й залишиться українським!

Бо голосу крові заглушити не можна!

І також у Старім Краю, звідки Ви, або Батьки Ваші прийшли, й у Великій Україні й серед українського населення під Румунією й

Палата Лефтенант-Гouverнора в Едмонтоні

під Чехією — всюди національний дух український зростає, кріпне, гартується в стражданнях і постійній боротьбі.

Великий нарід загинути не може! Не загинули й такі менші від нас народи, як Поляки, Болгари, Серби, Румуни, не дивлячись на довгі часи чужого панування на їх землях, не загинемо й ми, коли й далі будемо неухильно прямувати до нашої цілі — державного унезалежнення — напружуючи всі наші духові й фізичні сили для нашого обєднання і внутрішнього скріплення.

Ми проробили вже поважну роботу по нашій недавній поразці, першій невдалій спробі відбудувати по російській революції вільне й незалежне життя. Безперечно сьогодні національна свідомість українства зростає, зроблений поступ у напрямку поглиблення українознавства, українське мистецтво й наука починають знаходити признание в інших державних народів, поглибилось й розвинулось політичне думання в державницькому напрямку; нарешті пророблена велика пропагандивна робота для ознайомлення цілого світу з нашими визвольними стремліннями. Це все правда.

Але не перецінюймо всіх цих досягнень!

Дост. І. Бовен,
Лефтенант-Гouverнор Алберти

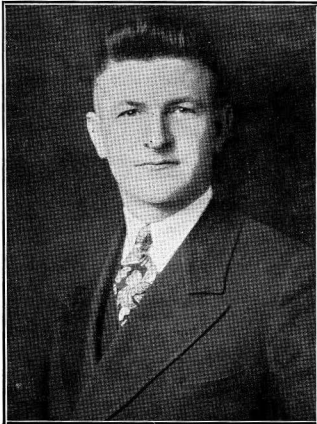
Хай відчування нашої вічної немочі: **браку зорганізованості політичної**, того, що єдине може нам дати справжню силу, буде для нас спонукою для дальшої роботи, хай буде відчування цієї нашої національної хвиби нашим душевним болем, що ще більше скріплюватиме нас в загарливій хотінні активної боротьби за власну Державу. Бо тільки у власній Державі ми будемо тим, чим бути можемо: не 45-мільоновим народом без державного хребта, народом, правда, "здібним, гарним і симпатичним", що уміє добре співати й кидати до культурного світу, що його упосліджено й покривджено, але справжнім народом, вільним, сильним і гордим, що не стидається своєї минувшини й спокійно дивиться в майбутнє; народом, що здобувши свою незалежність у тяжкій боротьбі, пробив мур до справжнього світла: вийшов на ширший державний шлях, який єдиний доведе його до буйного духового й матеріяльного розвитку! (Оплески).

Сьогодні нема справжнього Українця, який міг би мислити собі щасливе майбутнє нашої Землі без власної Держави. Такої Держави прагнуть всі свідомі Українці: і старше покоління, що двадцять літ тому мало в своїх руках керму українського політичного життя і середнє покоління, що принесло так багато жертв крові в визвольній боротьбі за нашу Державу; і покоління молоде, що сьогодні починає входити в вир суспільного життя з новим зав'язттям, новою енергією й готовістю на нові жертви.

Роки страждань на еміграції й під окупантами поволі починають стирати те, що нас двадцять літ тому розєднувало. Здорова й політично активна частина нашого суспільства шукає шляхів до обєднання, бо відчуває, що тільки в обєднанні можна створити справжню українську силу. Ця тенденція помітна особливо серед середнього й молодого покоління. Сьогодні не ставимося так нетерпимо до наших бувших, а може й ще теперішніх політичних противників. В кожнім у першу чергу шукаємо чесного Українця, який може й помиляється, але всежтаки в своїм нутрі є добрим українським патріотом. Схиляємо чоло перед жертвами всіх чесних Українців, що вони їх принесли так, як уміли для України: і перед тими нашими вояками, що боронили Землю нашу від першої большевицької навали і перед Сердюками гетьманськими, що вмирили за Гетьмана й гетьманський уряд, обороняючи їх і столицю України від повстанців, спровокованих нашими соціалістами, яким допомагали московські большевики. Віддаємо честь і тим зпоміж цих збаламучених противників Гетьманської Влади, що пізніш роками вели, яко партизани, боротьбу проти тих же самих московських большевиків і гинули за Україну.

Бо сьогодні знаємо те, чоґо багато з тих, що тоді бралися кувати долю нашої Землі, не знали. Знаємо, що вміти руйнувати, не означає вміти будувати. Знаємо, що одного тільки романтичного захоплення ідеєю вільної України ще не досить, щоб вільну Україну здобути й закріпити. Натомість гаряче хотіння тої України мусить бути сполученням з умінням організувати реальні українські сили. Знаємо крім того, що внутрішню силу й натхнення для будови власної Держави

мусимо в першу чергу шукати в нашій здоровій історичній минувшині, будувати наше державне майбутнє на українському фундаменті, а не на ідеях і кличах, запозичених у чужих народів. Знаємо нарешті, що поразку нашу після розвалу царської Росії спричинило в першу

Михайло Лучкович.

Бувший посол до федерального парламенту в Оттаві

чергу те, що не мали ми за плечима довгого періоду національної державно-політичної підготовки, а творча політична думка українська розчинялася в інтернаціональним революційним великоросійським морі.

Сьогодні хочемо всю енергію нашу скупити на суто-національних завданнях, хочемо бути українськими Державниками, Українцями, що поза ідеєю власної Держави, не бачуть інших цілей, для яких було б варто жити й працювати. Знаємо, що найвищим виявом творчості Українців як спільноти, мусить бути здібність до політичної організації національних сил: нині для того, щоб Державу нашу збудувати,

завтра, щоб її внутрішньо скріпити й оборонити. І не гістеричним борсанням і криком спроможемося ми ту державу здобути, а тільки методичною підготовкою й координуванням наших здорових національних сил в однім великім українським Визвольнім Русі під проводом одної Керівної Державної Ідеї.

Ми знаємо нині, що державництво вимагає ще одного: самообмеження свого особистого інтересу для користи Ділові. Практично це означає в першу чергу обмеження своєї особистої свободи добровільним підпорядкуванням політичній національній організації, що для визвольного Діла працює й взагалі підпорядкування Авторитетові, що визвольну роботу очолює. Без такого обмеження особистої свободи немислимий ніякий збірний суспільний чин. Уміння підпорядкуватись організаційній дисципліні і взагалі авторитетам, являється секретом успіху всіх сьогодні культурно й політично розвинених народів. У 1917 році Українці думали більше про свободу, як про організацію національних українських сил. Сили ці розпоршилися. Маю вражіння, що сьогодні, на щастя, вже є більше таких, що вміють підпорядкуватись, слухати, наказувати й брати на себе відповідальність. І гадаю, що в якнайширшій введенні духа організації, в широкім розумінні цього слова, в наше суспільне життя, лежить запорука перемоги над нашою віковичною анархією, запорука нашої національної перемоги.

На цьому місці я хотів би повторити те, про що я говорив учора підчас офіційного прийняття Союзом Гетьманців Державників.

Дехто з учорашніх українських промовців, що зверталися до чужих гостей в англійській мові, з захопленням говорили про демократію, що зокрема в цій Бритійській Домінії дала, мовляв, Українцям таку велику свободу.

Отже: поперше, демократія тутешня, якої носієм у першу чергу являється елемент англо-саксонський, може найбільш державно вихований у світі — ґрунтовно різниться від нашої української демократії, напів освіченої, рознузданої, нездисциплінованої й безтрадиційної, демократії, яка у великій мірі винна в тому, що Держава Українська в недавньому минулому завалилася.

Тутешня демократія творча, бо вміє визнавати постійний авторитет, наша ж демократія кожний авторитет поборює, продовжуючи й відновляючи нашу отаманію.

Врешті не треба також забувати, що тутешню демократичну свободу постійно охороняє Бритійська Монархія.

Подруге, Вельмишановні Пані й Панове, говорячи про тутешню свободу, не забуваймо, що не Українці, а хтось інший створив існуючі тут суспільні рамки, які Вам так милі. Прийшли Ви у вже сконсолідовану Державу, яка гостинно відчинила Вам двері. Говорячи про свободу, не забуваймо про століття боротьби, в якій викувався тип Англійця-державника, що сьогодні цю свободу правильно розуміє й її обороняє.

Ми, Українці, власної Держави не маємо; столітньої державної традиції, що поза всякими писаними законами регулює суспільні взаємовідносини, не маємо; маємо натомість перебільшене поняття про особисту свободу із слабо розвиненим розумінням своїх обов'язків супроти загалу й Держави. Це одне з наших національних лих. Тому не починаймо сьогодні з демократії! Починаймо з боротьби за головну позицію, яку ще не здобули: за Вільну й Незалежну Українську Державу! (Оплески). Починаймо з обов'язків і дисципліни!

Погоджуюся, що якнайбільша особиста свобода приемна кожному. І гетьманці-державники хочуть бачити в майбутній Українській Державі якнайбільше особистої свободи, якнайбільше виявлення індивідуальної творчости, що являється основним двигуном духової й матеріальної культури кожного народу.

Але не забуваймо, що в часи національного лихоліття, як наприклад підчас останньої війни, великі демократичні держави одні з перших зуміли обмежити індивідуальну свободу для піднесення національної дисципліни в ім'я оборони свободи й незалежності цілої Держави.

Ми, Українці, стоїмо сьогодні в самім початку нової боротьби — боротьби, завзятої, довгої й жорстокої. У цій боротьбі необхідна велика активність в усіх ділянках нашого національного життя, необхідне уміння нести відповідальність і особисті жертви, необхідне постійне внутрішнє горіння, сполучене з умінням дисципліновано підпорядкуватись визнанням Авторитетам. Це все для збільшення нашої внутрішньої сили.

Тому в ці часи національного напруження й іспиту не починаймо з особистої свободи. Її матимемо в нашій здобутій Державі! Сьогодні ж будьмо натомість готові цю нашу свободу принести кожночасно й добровільно в жертву там і тоді, коли користь нашої визвольної роботи від нас цього вимагатиме!

Уміти підпорядкуватись, це не значить пасивно чекати наказу згори, не проявляючи власної ініціативи. Державник український мусить навпаки: визнаючи авторитети, виявляти якнайбільше самостійної творчости в національній роботі, координуючи її з інтересами визвольного Руху.

Державник український мусить також уміти ставити все на карту, коли добро визвольної справи цього вимагатиме. Легче, безперечно, приглядатись, може і з симпатією, до роботи, що її роблять інші, а самому нічого не робити, мовляв, моя хата з краю. Але хто так говорить, не є справжнім державником. Без особистого ризика й особистої жертви, власної Держави ніколи не збудуємо.

Нарешті сьогодні знаємо ми, що душа народу — це його Релігія й нищити останню не вільно без загрози цілого існування. Тому Державник український, роблячи свою світську політичну роботу, шанує Релігію, Духовні Авторитети й Церкву, до якої з діда-прадіда належить.

Шановна Громадо! Ми переживаємо дуже відповідальні часи,

наближаємося до нових подій і можливостей, коли, може вже не в так далекім майбутнім, матимемо змогу знову боротись за нашу Державу. Навчені гірким досвідом з нашої недавньої минувшини, знаючи причини наших невдач, всі ми тим самим несемо велику моральну відповідальність за майбутнє нашої визвольної Справи. Не повторюймо старих помилок, що довели нас до катастрофи!

Провісний Парламент в Едмонтоні, Альберта.

Відповідальності цієї свідомі Батько мій і я, що нас Боже Провидіння захотіло поставити в центрі Гетьманського Визвольного Руху. Ідеї нашої Вільної Незалежної України хочемо служити до кінця! Віримо в неї так, як вірять багато українських патріотів. Розуміємо трудність нашого завдання. Знаємо, що ми в періоді наростання здорових українських сил і находимося щойно в початку цього процесу. Але глибоко віримо, що творчі сили нашого Народу нарешті переможуть!

Повне ж національне визволення прийде тоді, коли збірний чин наш буде освячений великою жертвою, коли — як нарешті в житті кожного народу — стройні лави наших бойців-патріотів будуть знову кувати вільне життя й Незалежну Державу під свист куль і ціною власної крові!

До нашого національного зриву ми готовимся, наближення його відчуваємо, його хочемо, бо хочемо вільної України!

Україні Слава!"

Вісімсотня маса осіб, що неначе загінотизована вплилила очі в постать Гетьманського Сина, аж тепер очуняла. І зірвалася така буря оплесків, перемішана з окликами "Слава", що подібної їй годі собі уявити.

Друга частина програми складалася з таких виступів: "Не згайте ясні зорі" — мішаний хор; сопранове сольо — панна Ольга Смолик; фортепянове сольо — панна Ірина Слюзар; танок "Чумак" — панна Віра Слюзар; скрипкове сольо — п. Теодор Шарун; гуртовий танець "Гопак колом" — під проводом п. Василя Процькова; сопранове сольо — пані Катерина Слюзар.

Концерт закінчено національними гімнами українським та британським і В. П. Гетьманич, пращаний бурхливими оплесками, відіхав. А люди, поділившись на гуртки, ще довго ділились своїми свіжими й сильними вражіннями з Його незабутньої промови.

ВІЗИТА В АРХИЕПІСКОПА МЕКДОНАЛДА

В понеділок, 20-го грудня, 1937 р., о годині 11-ій рано, В. П. Гетьманич, в товаристві Впр. о.С.Дидика, ЧСВВ, зложив візиту католицькому архієпископові Дж. Г. Мекдоналдові.

Того ж дня, о годині 3-ій пополудні, В. П. Гетьманич виїхав до Мондери.

ВІЗИТА В ЛЕФТЕНАНТ-ГОВЕРНОРА

Ще 7-го грудня, 1937 р., Програмовий Комітет одержав писемне повідомлення, що Лефтенант-Говернор провінції Алберти, Дост. І. В. Бовен, буде радий, коли В. П. Гетьманич загостить до нього в часі Свогого побути в Едмонтоні.

Побачення це заряджено на середу пополудні, 22-го грудня, 1937. Повернувши з Мондери, В. П. Гетьманич поїхав до палати Лефтенант-Говернора, в товаристві п. М. Лучковича й п. М. Чехіті, управителя "Українських Вістей".

Візита ця мала теплий і милий характер. Лефтенант-Говернор зустрів Його Світлість зі своєю родиною, а опісля, при чаю, розмовляли про європейські справи, про Канаду та український нарід в цім краю.

БЕНКЕТ МОЛОДІ В МЕКДОНАЛД

Того самого дня, о годині 8-ій вечером, почався бенкет в едмонтонському готелі Мекдоналд. Бенкет той уладила в честь В. П. Гетьманича українська молодь, за почином та під проводом членкинь і членів Товариства "Молода Україна" при Народнім Домі. На бенкет прийшли й старші громадяни, що не мали можности бути на прийнятті в Народньому Домі. Всіх присутніх було 150 осіб.

Готель вже був прибраний на різдвяний сезон. На головному коритарі, встеленому прекрасними новими диванами, пишашуться ялинки, освітлені різноколеровими електричними світлами. Коли надійшов

Світлий Гість в товаристві п. Михайла Гетьмана, служба готелю вставилась по обох сторонах коритара й вітала Сина Гетьмана України, кланяючись до пояса. Біля дверей розкішно прибраного салюну, в якому ждали вже гості, В. П. Гетьманіча привітав Програмовий Комітет молоді, а Його появу на салі зустріли всі повстанням з місць і довготривалими оплесками.

Орхестра заграла канадійський гімн "О Кенада", після чого почалась вечеря.

По вечері, тостмайстер, п. І. Ісаїв, почав програму своєю 10-мінутовою промовою, в якій між іншим сказав: "Не знаю про іншого політичного, наукового чи церковного діяча, якого канадійські й американські Українці вітали б так масово і з таким ентузіазмом, як вітають Його Світлість, Вельможного Пана Гетьманіча. Не знаю й про жадного іншого гостя з Європи, якого промови викликали б таке сильне, потрясаюче вражіння на наш нарід, мимо того, що промови ті — промови Його Світлости, бувають звичайно короткі.

Поїздка Його Світлости має окреме значіння для української молоді, тут вродженої й вихованої. Ми є свідками, як та молодь, будьто вона в початкових чи вищих школах, будьто вона молодь працююча, або на університетах, або вже й на становищах — вся вона, що буває на прийняттях в честь Його Світлости, або й має щастя особисто познайомитись з В. П. Гетьманічем — відроджуєсь національно. Українська молодь й наша канадійська інтелігенція стає гордою на свою національність, коли бачить, що ту національність і українство так світло репрезентує на цьому континенті Його Світлість, В. П. Гетьманіч.

І діються дивні річі! Оповідать, а то й самому доводилось бачити, як молоді українські інтелігенти, які між Українців не йдуть, участі в громадській праці не беруть, українства донедавна цуралися, — нараз — в часі побуту В. П. Гетьманіча — в них оживає свідомість національного походження і зов крові завертає їх до свого народу. Вони, навіть прилюдно, заявляють уже перед членами інших націй, що й вони Українці і що В. П. Гетьманіч — це й їх "Принс". — Крім цієї, так сказати б, українізаційної місії, Його Світлість сповняє велику українську місію між чужинцями. Ніколи дотепер не цікавилась так англійська суспільність нашим народом, його історією й сучасним положенням, як це діється тепер. Ніколи дотепер не присвячувала англійська преса і радіо стільки місяці й часу українським справам, як це діється тепер, у часі подорожі Його Світлости...

Опісля промовляли п. М. Лучкович, панна Іванна Магера, інструкторка в Департаменті Домашнього Господарства при албертійському університеті; студент прав п. Іван Дікур, студент медицини п. Орест Демків і студент Буланжи — в мовах французькій і українській.

В концертній програмі бенкету виступали: відома наша учителька музики, скрипачка пані Мирослава Дікур, з панною Литтел при фортепіані і панна Ольга Смолик (сопран) з п. Амврозієм Головачем при фортепіані.

Милій настрій викликали гуртові стрілецькі пісні, що їх співали всі присутні. Врешті промовив сам В. П. Гетьманіч.

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

В своїй промові, виголошеній перед представниками греко-католицької і православної української молоді Едмонтону, Гетьманіч подякував за слова прихильности до нього, висловлені попередніми промовцями. Після того в коротких словах описав перебіг дотеперішньої своєї подорожі по Злучених Державах і Канаді, підкреслюючи головні моменти в своїх стосунках з широкими колами українського громадянства, як рівнож з чужинцями. Далі Гетьманіч зробив нарис міжнародного положення в Європі, закінчуючи під кінець українську молодь до більшої внутрішньої єдности перед обличчям грядучих подій, що, можливо, вже у скорім часі дадуть нам змогу більш активно працювати на рідних Землях.

“Українська визвольна боротьба” — сказав Гетьманіч в своїх кінцевих підсумках — “є революційна. Української Держави нам ніхто не дасть, мусимо її вибороти ціною власного зусилля й власної крові, бо тільки тоді вона буде тривала. Для того України треба хотіти так, щоб боротьба за неї стала головною ціллю нашого життя. В тій боротьбі особливо молодь наша мусить відіграти велику, оскільки не рішачу роль, бо тягар її спаде в першу чергу на плечі молоді. Боротьба та тільки тоді матиме успіх, коли будемо до неї відповідно підготовані. Без широкої підготовки всі жертви підуть марно, буде розгублене головне джерело нашої майбутньої сили — наше молоде покоління. Молодь мусить це знати.

Підготовка мусить бути в першу чергу духовна, систематична й ясна. Мусимо усвідомити собі чого ми хочемо й чому ми того хочемо, намічуючи тоді відповідні шляхи для практичної роботи. Без широко закреслених цілей і ясного пляну роботи, кожна витрата нашої національної енергії буде даремною, не дасть бажаних наслідків, а тільки ослабить нас. Ізза тактичних помилок провідників гинули армії, не дивлячись на геройства окремих жовніврів; ізза тактичних помилок губили свою пробоевість найсильніші національні рухи. Ми також належимо до одного великого національного руху. Підлягаємо отже тим же законам. Роблячи кардинальні помилки, можемо зменшити нашу силу. Навпаки — після вдумчивого перегляду наших

В. П. Гетьманіч (зліва) й Володимир Мудрик, оточений отаман в Алберті.
(23-го грудня, 1937 р.)

національних сил і правильної їх організації і координації — узгоджуючи зовнішні обставини — зможемо скоро стати важливим, оскільки не рішенням чинником на Сході Європи.

Великою тактичною помилкою є передчасне кидання нашої молоді, що щойно починає виходити в життя, у вир підпольної революційної боротьби там, де боротьба ця на сьогоднішній день по тактичним міркуванням безнадійна, натомість тільки анархізує і деморалізує нашу молоддь, відриваючи її від нормальної духової і фізичної підготовки до великого загально-національного зриву, що, я вірю, сьогодні вже не так далеко.

Революційність необхідна, але вона корисна тільки тоді, коли проявляється в слушний з тактичного боку мент, коли буде спрямована лише проти зовнішнього ворога, коли буде пересякнена рівночасно великою ідейністю й сполучена з залізною організаційною дисципліною, карністю й терпимістю по відношенню до всіх, навіть інакочисляючих чесних Українців. Оскільки ж молодь наша буде виладувувати свій революційний запал проти інших Українців, сіючи рівночасно дух якоїсь кастової нетерпимости між українством — годі нам мріяти про національне скріплення.

І Ви, тут зібрані представники української молоді Канади, хоч і далеко від своєї старої Батьківщини, несете на своїх плечах великий обов'язок. Обов'язок цей — в першу чергу пізнати українську історію й українську дійсність, сумну і світлу, зі щирим внутрішнім бажанням добра для України; мусите проаналізувати причини наших дотеперішніх невдач і, зробивши відповідні висновки, власним плечем підперти зусилля українських патріотів, що в так тяжких обставинах борються за ліпшу долю України на Старім Континенті.

Допомогти Ви можете багато: поперше плекаючи дух національної солідарности, далі — збільшенням своєї духової і наукової кваліфікації, здобуттям впливів серед чужого оточення, завжди залишаючись Українцями; методичною пропагандою серед чужинців ідеї Самостійної, Вільної України, підкреслюючи світлі моменти нашої історії й ніколи не виносячи на осуд їх наші внутрішні непорозуміння і сварки; якнайширшою організацією українських сил на еміграції, маючи на увазі не тільки місцеві інтереси у Вашій новій, прибраній Батьківщині, але й активну допомогу національній боротьбі, що точиться на українських землях. Для такої організації Ви маєте в цій вільній країні всі можливості. Мусите також плекати військового духа і, оскільки можливо, вчитись військового діла, використовуючи для того всі можливості. Мусите студіювати загальний хід світової політики, памятаючи, що українство завжди відчувало брак людей, що уміють розібратись в зовнішньо-політичних справах, а які вже тепер, в підготовчий період, дуже необхідні. Бо хто знає — може не один з Вас візьме активну участь в подіях, коли знову рішатиметься доля України.

Ви знаєте, який політичний напрямок визвольного руху я тут репрезентую, тому про себе не говорю. Скажу лише про деякі принципові установки гетьманців-державників.

Гетьманці-державники не є настільки короткозорі, щоб не бачили поза власною організацією існування інших політичних національних угруповань, що в тій чи іншій формі також беруть участь у визвольному русі. Цілком зрозуміло, що неможливо всю національну українську роботу втиснути в рамки одної організації, підвести під одну формулу. Тому кожний конструктивний вияв того руху в інших організаціях для спільного для всіх Українців визвольного діла є цінний. Гетьманцям-державникам ходить не про зниження здорових зародків національного руху у вже існуючих організаціях, але про координування роботи останніх, про створення одного Державницького Українського Фронту, складові частини якого виявляли б в цілому ряді питань якнайбільше власної ініціативи — перебуваючи так би мотиви в стані елястичної співпраці між собою, — але які однаке визнавали б деякі неперушні загально-організаційні норми і один загально-національний понадклясовий і понадпартійний центр, авторитетний на зовнішньому і внутрішньому фронтах. Не забуваймо, що наша віковична отаманія, в рішеннячі моменти нашої історії завжди була причиною нашої внутрішньої немочі, нашого безсилля й наших поразок. Без свідомої роботи в напрямку створення такого скоординованого Державницького Фронту ми при перших же подіях знову розгубимося, знову прогаємо нові можливості...

Гетьманці-державники тому працюють в повищому напрямку свідомо й енергійно, відчуваючи, що часу залишилося вже небагато. І вони щасливі бачити, що й поза межами гетьманських організацій вони знаходять зрозуміння і співчуття. Власним прикладом хочуть вони завоювати собі зрозуміння й пошану серед українського загалу, зрушаючи його до спільної творчої роботи.

Не в силах українських, в їх сьогоднішньому положенні, створити для себе сприятливу зовнішньо-політичну кон'юнктуру, але в їх силах сприятливу кон'юнктуру використати. Це залежатиме від того, що сказано вище: чи зуміють чесні й активні сили, що ділають сьгодні серед українства, своєчасно порозумітись між собою, створюючи один широкий, національний і скоординований Український Фронт.

Хочу ще звернути Вашу увагу на слідуюче: підчас мого подорожвання зауважив я гостру релігійну боротьбу між українськими греко-католиками й православними, особливо в Канаді. Не входжу тут в аналізування причин тої боротьби. Хочу тільки висловити моє щире побажання, аби боротьба ця не стояла на перешкоді до полі-

В. П. Гетьманци й Ілля Боцюркія.
(23-го грудня, 1937 р.)

тичного порозуміння між всіма чесними українськими патріотами, щоб не ослаблювала вона нас внутрішньо особливо тепер, коли ми мусимо виявити максимум національної єдності й солідарності.

Всім Вам, Молоді України й Українці, бажаю у Вашій національній роботі енергії, витривалості і віру в нашу остаточну перемогу!"

І знову молодь дала вияв своєму одушевленню і справила Гетьманському Синові величаву овацію.

Тільки встали зза столів, як до членів Програмового Комітету пробивались вже рапортери місцевих щоденників, щоб дістати інформації до рапортажів в ранішніх виданнях.

По бенкеті — відома вже сцена: молодь з усіх сторін добивається до Вельможного Пана Гетьманича, знайомиться з Іх Світлістю і просить підпису на світлинах Сина Гетьмана, а коли їх не стало — на програмах бенкету.

ВІДВІДИНИ ВАЖНИХ ІНСТИТУЦІЙ

Ще підчас бенкету в Народньому Домі, декан хемічного факультету, д-р Стюарт Дани, просив В. П. Гетьманича відвідати албертійський університет, а посадник міста Едмонтона, п. І. Фрай, предложив свій автомобіль до послуг Його Світлості та просив оглянути місто й міський ратуш.

Отже в четвер, 23-го грудня, В. П. Гетьманич, в товаристві пп. М. Лучковича і М. Гетьмана, звидів університет, де Його прийняли президент університету, д-р Кар, декан правничого факультету, д-р Вір і д-р Стюарт Дани.

Того ж самого дня, В. П. Гетьманич, в товаристві п. М. Лучковича, відвідав також посадника міста, п. І. Фрая, в його бюро в ратуші та оглянув важніші відділи міської управи.

В четвер пополудні, В. П. Гетьманич, на попереднє запрошення міністра земель і копалень, п. Н. Теннера, що в той час заступав не-присутнього в Едмонтоні прем'єра Ейберггарта, — звидів албертійський парламент. В. П. Гетьманича зустріли в парламенті міністри провінціального уряду і в їх товаристві Син Гетьмана оглянув салю засідань, бібліотеку, та інші важніші відділи. Опісля міністри пояснювали В. П. Гетьманичеві виборчу систему в провінції й канадійську конституцію, що опреділяє права й обовязки провінціального уряду.

По відвідинах в парламенті, В. П. Гетьманич зволив загостити до Видавництва "Українські Вісті".

В ШКОЛІ СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ

З "Українських Вістей" поїхав В. П. Гетьманич на прийняття шкільної дівтори в школі Сестер Служебниць. Прийняття-концерт почався о год. 5-ій пополудні. По співах і деклямаціях, один із

школярів відчитав, а опісля вручив Синові Гетьмана артистично виконану адресу, в якій українська дітвора так вітала Світлого Гостя:

ВАША СВІТЛОСТЕ, ВЕЛЬМОЖНИЙ ПАНЕ ГЕТЬМАНИЧУ!

"Наші серця незвичайно схвилювані в цю хвилию. Це бо перший раз знаходимося ми в присутності Нащадка Володарів Землі наших Батьків. Ми клонимо низько свої голови і просимо ласкаво прийняти нашу сердечну подяку за те, що Ваша Світлість зволили загостити і між нас, найменших та вислухати нашого скромного прийняття. Ця радісна хвиля остане в нашій пам'яті ціле життя, а кожне слово, що його ми удостоїлись почути із уст Вашої Світлості, буде для нас наукою в нашій життю.

Ваша Світлосте! І чим же ми віддячимося Вам за цю незвичайну для нас радість? Ми не багаті, а наші молоді сили Вашій Світлості ще не потрібні. Але ми можемо благодати Пречисту Діву Марію, Царицю України, щоби Мати Божа вставилась перед престолом Царя неба і землі за Рід Гетьманський і за Нарід Український, що його кров пливе у жилах наших. І це ми Вашій Світлості тут обіцяємо. Будемо благодати Всевишнього, щоби благословив благородні заміри Вашої Світлості та допоміг Вам освободити Україну.

А як колись журба за долю Вітчизни навіє невеселі думи Вашій Світлості, то хай промінням розради будуть Вашими словами запалені любовію до України серця української молоді в Канаді, яка чутисьме щасливою, коли зможе допомогти Вашій Світлості у визволенню України."

Віздана Вашій Світлості

УКРАЇНЬКА МОЛОДЬ В ШКОЛІ

СЕСТЕР СЛУЖЕБНИЦЬ Д.Н.Д.М.

в Едмонтоні, 23. грудня, 1937 Р. Б.

Світлий Гість, приймаючи адресу, промовив коротко до дітей, а при цій нагоді подякував також і їх учителям — Преп. Сестрам Служебницям, за влаштовання цього прийняття.

Опісля в домі Сестер відбулась вечерея, на яку крім В. П. Гетьманіча й Впр. о. ігумена Дидика, запрошено також кілька громадян.

НА ЗБОРАХ СОЮЗУ ГЕТЬМАНЦІВ ДЕРЖАВНИКІВ

Після прийняття в Сестер Служебниць, Його Світлість загостив на пращальні збори місцевого відділу СГД в салі Народнього Дому. На цих зборах В. П. Гетьманіч виголосив довший реферат на внутрішньо-організаційні теми.

Нарешті прийшла хвиля пращання, хвиля розлуки місцевих гетьманців з улюбленим "нашим Гетьманічем", як вони постійно говорили між собою про Його Світлість. До Вельможного Пана Гетьманіча підступають старшини, члени й членкині. Він сердечно тискає їм руки й промовляє кілька слів. Хтось отвирає фотографічний апарат й бере останню світліну з Гетьманіча Данила. А десятки гетьманців впили очі в Сина Гетьмана й неначе ще раз хотять впевнити Його Світлість: "Ми з Тобою на ворога підемо всі враз!"

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

18. XII. 37. — Зустріч В. П. Гетьманіча о год. 6.50 рано на двірці місцевим відділом СГД, під проводом окр. отамана Володимира Мудрика, делегацією в складі: Впр. о. ігумен Дидик, ЧСВВ, п. Іван Ісаїв, редактор Василь Дикий, а також численною українською громадою. В. П. Гетьманіч зупиняється в готелі Мекдоналд. Зразу по прибутті — організаційна нарада з окр. отаманом й іншими чільними членами СГД в Едмонтоні. О год. 8.15 інтервю з представниками місцевої преси. По обіді В. П. Гетьманіч приймає візиту панства Стири, а опісля п. Н. Летавського, бувшого члена Бритійської Армії. Вечером — офіційне прийняття, улаштоване в честь В. П. Гетьманіча місцевими відділами СГД.

19. XII. 37. — О год. 10.30 В. П. Гетьманіч слухає Службу Божу в греко-католицькій церкві. Обід в ОО. Василян. По обіді приймає візиту фермера Дениса Німенка з Великої України, а потім братів Амврозія і Володимира Головачів, Павла Байрака, панни Е. Воевідки, І. Романюка й Юрія Стефаніка, студента прав з Галичини. Вечером — концерт в честь В. П. Гетьманіча в Народнім Домі.

20. XII. 37. — О год. 11-й рано В. П. Гетьманіч складає візиту єпископові Мекдоналдові в супроводі о. ігумена Дидика й п. Мих. Гетьмана. Після того — приймає в готелі візиту паннів Слюзарів. В 2-й годині — виїзд до Мондеру в супроводі о. протоігумена Н. Крижановського, ЧСВВ й п. І. Мазуркевича. Прийняття в монастирі ОО. Василян.

21. XII. 37. — Рано Впр. о. протоігумен Крижановський показує В. П. Гетьманічеві монастирську фарму. Після того — обід у др-а Стрільчука в Мондері. Присутні: о. протоігумен Крижановський, о. Боднар, о. Романович, п. Мазуркевич. По обіді — оглядини шпиталю і Дому Сестер Служебниць. Вечером — офіційне прийняття В. П. Гетьманіча в Народнім Домі. Підчас бенкету й концерту промовляють: о. протоігумен Крижановський, о. Палінкаш, адв. Ю. Шкварок і п. Мазуркевич.

22. XII. 37. — В. П. Гетьманіч Данило слухає тиху Службу Божу о год. 8-й рано у великій церкві ОО. Василян. О год. 10.30 виїздить з о. протоігуменом Крижановським, пп. Мазуркевичем, Шкварком і братом Адріаном до Едмонтону. О год. 4-й В. П. Гетьманіч складає візиту Лефтенант Говернореві Алберти, п. Бовену, в його палаті. О год. 7-й В. П. Гетьманіч є гостем товариства "Молода Україна" на бенкеті в готелі Мекдоналд.

23. XII. 37. — О год. 10-й відвідини едмонтонського університету і його президента, др-ра Кар-а, в супроводі п. Лучковича, бувшого посла в оттавськім парламенті, проф. Данн-а й Гол. Обозного М. Геть-

мана. Після того, візита в майора міста Едмонтона, п. Фрая. О год. 3.30 В. П. Гетьманіч приймає візиту проф. Данн-а з дружиною, а о год. 4-ій відвідує адбертійський парламент, де Його Вельможність вітають міністри Алберти — дост. Теннер і Мейнард, а також секретар провінції Менінг. Далі прийняття В. П. Гетьманіча в школі Сестер Служебниць. Вечером окружні збори, підчас яких В. П. Гетьманіч прашається з усіма зорганізованими членами СГД.

24. XII. 37. — О год. 10-ій В. П. Гетьманіч приймає у себе адв. Янду з дружиною й п. Д. С. Фербея; пізніше адв. Меккі з Едмонтоном, бувшого члена оттавського парламенту. О год. 12.45 виїзд до Дервенту в супроводі М. Гетьмана. Приїзд о год. 5.35 і зустріч на двірці більш як 350 фермерами з околиць й уніформованими членами СГД. В. П. Гетьманіч зуляняється в готелі Стар, що є власністю Українця — п. Ста-сика. Спільна вечеря з членами місцевого відділу СГД, підчас якої слово забирають о. Винник, ЧСВВ, а пізніше В. П. Гетьманіч.

25. XII. 37. — Латинське Різдво. Рано залагодження біжучого листування. О год. 1.30 — офіційне прийняття В. П. Гетьманіча в Народнім Домі (Гетьманський Дім — власність СГД). Учасників о-коло 250. В тій же салі вечером концерт, підчас якого виступають з промовами о. Саварин, ЧСВВ, Гол. Обозний М. Гетьман і В. П. Гетьманіч. О год. 12-ій опіночі В. П. Гетьманіч виїздить автомобілем до Верміліон, а звідти залізницею до Едмонтоном.

26. XII. 37. — Залагодження біжучого організаційного листування, а також листування з Європою. На вечері В. П. Гетьманіч є гостем панства Шкварків. Присутні також: Впр. о. С. Дидик, ЧСВВ, І. Ісаїв, М. Гетьман й адв. І. Басараб.

27. XII. 37. — Рано о 8-ій годині В. П. Гетьманіч, в супроводі М. Гетьмана, виїздить до Калгар. Приїзд о 1.15. На двірці зустрічають В. П. Гетьманіча кошовий Король, о. Решетило, майор міста Калгари — п. Дейвісон і відділ гетьманців та гетьманок СГД, а також численна українська громада. Готель Пеллісер. Інтервю з представниками місцевої преси. Залагодження біжучого листування. Вечером — збори зорганізованих членів СГД й прихильників Гетьманського Руху в Народнім Домі. В. П. Гетьманіч виголошує коротку привітальну промову.

28. XII. 37. — Рано В. П. Гетьманіч приймає студента І. С. Бирна, який опрацював докторську працю по українському питанні. Візита в майора міста Калгари, п. Дейвідсона. Обід в о. Решетили. Присутні також: кошовий місцевого відділу СГД, Король й Гол. Обозний Мих. Гетьман. Оглядина Калгар. Вечером — офіційне прийняття В. П. Гетьманіча місцевою організацією СГД, в присутности представників міста Калгар й численної української громади.

29. XII. 37. — В. П. Гетьманіч виїздить рано автомобілем до Скалїстїх Гір в Бенф, де цілий день бігає на лещетах. Він є гостем п. Д. Сауттем-а пресїдника Західньо-Канадійської Лещетарської Ор-

ганізації. П. Саутем є директором кількох канадійських щоденників. Вечером того ж самого дня — поворот до Калгар.

30. XII. 37. — О год. 9.10 рано виїзд до Едмонтону. В Едмонтоні 2.30 пополудні. По обіді відвідини видавництва "Українські Вісти". Візита в ОО. Василія. Вечера у п. МекГваера, начальника колонізаційного відділу К. Д. З. Присутні також: о. протоігумен Крижановський, о. ігумен Дидик, адв. Басараб, Ісаїв, Михайло Гетьман. О год. 9.45 вечером — виїзд до Вінніпегу в супроводі М. Гетьмана.

*

*

МОНДЕР

Кореспондент едмонтонських "Українських Вістей" — Острогірка, так описує прийняття В. П. Гетьманича в Мондері:

Незвичайно радісно прийняли мондерські Українці вістку про приїзд до Мондеру Його Світлості Вельможного Пана Гетьманича Данила. Це перший раз в історії Мондеру мав завітати сюди так великий Гість. І Мондерці готовились, щоб якнайкраще прийняти в себе Сина Гетьмана України. По Достойного Гостя виїхав о. протоігумен Навкратій Крижановський, ЧСВВ, з Мондеру до Едмонтону о годині 8-й раню, 20-го грудня, 1937 р.

В. П. ГЕТЬМАНИЧ В ОО. ВАСИЛІЯН

Точно о годині 4.12 пополудні заїхав автомобіль перед монастир ОО. Василіян у Мондері. І зараз з автомобіля показала висока, струнка, симпатична, з милим усміхом стать Його Світлості Гетьманича Данила, в супроводі тимчасового адютанта, п. І. Мазуркевича з Едмонтону та Впр. о протоігумена Н Крижановського і адв. Ю Шкварка.

Із монастирських фронтонних дверей вийшли на зустріч Іх Світлості усі Отці Василіяни й Василіянька молодь.

Зараз у порозі монастиря виступив наперед із монашого гуртка Впр. о. Порфирій Боднар, ЧСВВ, і так почав вітати Іх Світлість В. П. Гетьманича Данила:

"Вельмишановний Пане Гетьманичу!

Були часи, що князі й гетьмани відвідували монастирські оселі. Сьогодні, на чужині, в нашій обителі вітаємо Вас, скитальця, що Його Батька людська злоба й нахабність прогнали з престолу в Києві. В часі Вашої поїздки зазнали Ви може не одне лихе вражіння. Неодна може фальшива струна зранила Ваше Серце. В нашій убогій оселі ми не всілі нічого зложити Вам у дарі, але будьте увірені, що тут Вас окружатимуть гарячі, люблячі й повні пошани серця. Цих кілька хвили, що Ви їх переведете в нашому домі, хай послужать Вам, щоб Ви відпочали, забули про всі журби й почувалися наче у власному домі. Тому, Найдостойніший Гостю, переступіть ласкаво наші монастирські пороги!

Слава Ісусу Христу!"

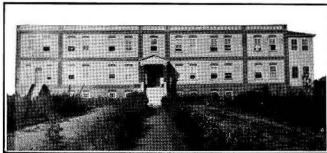
На кінцеві слова Впр. о. П. Боднара, відповів Його Світлість Вельможний Пан Гетьманич: "Слава на віки!" й почав щиро вітатись з Отцями та Василіяньською молоддю.

По скінченні привітання Впр. о. протоігумена Н. Крижановський завів В. П. Гетьманича до вітальної кімнати, де Високий Гість перебув 20, 21 і 22-го грудня, 1937 р.

Кілька хвилин побуту в монастирській келії відсвіжили вмучені подорожжю сили Вельможного Пана Гетьманича Данила.

ІХ СВІТЛІСТЬ ДАНИЛО НА ВАСИЛІЯНСЬКОМУ КОНЦЕРТІ

Коло 5-ої години запрошено Вельможного Пана Гетьманича на концерт, що його приготувала в честь Високого Гостя Василянська молодь.

Монастир ОО. Василян в Мондері, Алберта.

В монастирській салі, гарно вдекорованій цвітами й жовтосиніми лентами, засів по середині В. П. Гетьманич, а коло нього п. Ілля Мазуркевич, др. Н. Стрільчук, адв. Ю. Шварок, а далі Отці Василяни й проча монаша Братія.

Посередині прибраної сцени, серед лент і цвітів, виднів образ Іх Світлости Данила, а на столі лежала гарно розмальована програма концерту, що її виконав молодий Василянин, Брат Маркіян Горішний.

Нараз, коли всі вже сиділи, понеслися по концертній салі перші акорди церковної пісні: "Возвесели раба Твого", під проводом Брата Нестора Фаціці. Зараз по цьому слідувало

ВСТУПНЕ СЛОВО БРАТА М. ПАСІЧНИКА, ЧСВВ

"Нині в монастирській тишині веселий настрій, святочна хвиля. У нас, молодих Василян, в цей мент серця тремтять від радості і вдячності до Іх Світлости Ясновельможного Пана Гетьмана Всієї України, що правив нею в найбільш критичнім часі. Ми віримо, що недалекий уже час, як Бог ще раз покличе українського Мойсея визволити свій нарід з неволі якраз того, що Його Достойний Син гостить тут між нами.

Ми радіємо, що бачимо між нами, Василянами, Вельможного Пана Гетьманича, будучого Гетьмана Всієї України, якої ми є вірні сини. Хоч правда, більшість з нас знає про Україну лиш з історії, одначе ми любимо її так щиро, як і ті, що живуть на Рідній Землі. З цікавістю слідим поступ її державницького руху.

Ми гордимся цим, що належимо до великого 40-мільонового українського народу. Цей великий нарід сам мусить будувати влас-

ну державу, бо ніхто чужий нам її не збудує. Ми, молоді Василяни, що з Божої волі маємо стати духовними провідниками українського народу, не лишимся позаду в тій будові держави.

Запевняємо Вашу Світлість, що наша праця по розлогих степах Канади не обмежиться лиш до духовних потреб народу, але також кладемо собі за важне завдання продовжати виховавчу працю молоді, яку вели наші старші Отці, котрих життя вже на склоні. Будемо виховувати нашу молодь у страсі Божім, щоб вона любила свій нарід, заховала свою мову, щоб пізнала нашу бувальщину, щоб була відповідна до великої творчої державницької праці, щоб тут між чужинцями працювала на користь української справи, а коли надійде очиданий час зриву, щоб наші юнаки, з охочем серцем і веселим лицем заслонювали Батьківщину перед наїзником. В цій роботі ніхто з нас не буде остеронь. Всі підемо вперед зі своїм народом, так як було дотепер.

Де виїхали Українці, за ними пішли Василяни, щоб беречи свій нарід перед асиміляцію, щоб плекати в ньому любов до своєї Батьківщини й до українського Маєстату, що спочиває тепер на Роді Скоропадських.

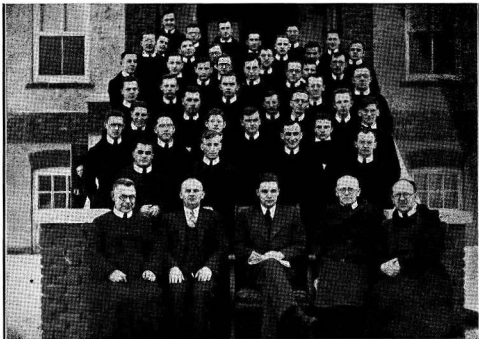
Сміло можемо сказати, що коли Українці будуть з Богом, Бог їм pomoже. А це узаasadною на словах самого Ясновельможного Пана Гетьмана Павла, що їх він висказав того пропамятного 6-го липня, 1918 р.: "З розвитком Віри й українського духовного життя буде розвиватися вільна Україна." Що Вельможний Пан Гетьманіч іде слідами Свогого великого Батька, це подає нам преса: Гетьманський Син що неділі і свята в церкві молить Всевишнього за визволення українського народу.

Іх Світлість Пан Гетьманіч починає діло з Богом. Гетьманці Державники написали на своєму прапорі: "Для Бога й Вітчизни". І слушно. Чи не з Богом та під знаком Віри й Хреста творилося в Україні все те, що було творчим і позитивним? Чи не Христова віра створила сильну державу св. Володимира Великого? Чи не лицарі Христа були наші найбільші Гетьмани? Так! Віра йде впарі з державою.

Вельможний Пане Гетьманічу! Просимо ласкаво прийняття від усієї Американсько-Канадійської Провінції, особливо від Василяни Мондерської Обителі, заяву співпраці в великій ділі будови нашої дорогої Батьківщини. Одночасно просимо ласкаво прийняття цей скромний концерт як вислів радості і щирий привіт, що складаємо у стіп Вельможного Пана Гетьманіча."

Присутні рясними оплесками переривали раз-у-раз слова молодого Богослова. По цім слідував ряд концертних пісень, як: "Боже Великий", "Лунає клич", "За Україну", "Пречиста Діво Мати" і деклямації: "Мій Рідний Краю", "Поможи Боже, Пану Гетьману!"

В половині концерту Впр. о. Марко Романович, ЧСВВ, виголосив слідуочу промову:

В. П. Гетьманіч між ОО. Василянцями в Мондері.

Зліва направо сидять: Впр. о. П. Боднар, п. Ілля Маазуркевич, В. П. Гетьманіч, Впр. о. Н. Крижановський — протоігумен ЧСВВ; Впр. о. М. Романович.
(21 грудня, 1937 р.)

ПРОМОВА ВПР. О. М. РОМАНОВИЧА, ЧСВВ.

“Вельможний Пане Гетьманічу! Високопреподобний Отче Протоігумене! Високодостойні Зібрані!

Що це? Чи це солодкий сон, чи чарівна мрія? Далеко від рідних степів, від дорогої землі, скропленої потом і кровю дідів і прадідів, далеко від любої України, та близько живих українських сердець, серед численної монашої, Василянської Братії, гостить Достойний Син нашого Державного Маєстату Гетьмана Павла — Його Світлість Престолонаслідник Данило. В поклони хияється чола, а з уст пливають сердечні слова пошани, любови й відданости.

Ні, це не сон, не мрія! Це дійсність, велика історична дійсність, коли то, разом з найкращою частиною українського народу в Америці й Канаді, Василянський Чин може заманіфестувати свої переконання й почування, що їх завсіди носив і несить у серці до Роду Скоропадських, як правних перемників найвищого державного авторитету і влади наших князів і гетьманів.

Ваша Світлосте Вельможний Пане Гетьманічу!

Позвольте, що без вишуканих слів, зовсім просто й щиро вискажу в цю урочисту хвилину те, що ми всі думаємо.

Ваш приїзд до Америки й Канади могутчо сколихав настрої українських мас. І виявилась цікава річ. Все щиро-католицьке українське громадянство, єпископи, священники, вірні — всі без вагань, з великим ентузіазмом стали при Вас. Декому навіть це аж дивно стало. Та нема чому дивуватись. Наше велике привязання, наша щира прихильність є логічним висновком того, що ми католики й Українці.

Між основними принципами католицької науки є засада пошани правного авторитету і влади. Цей принцип так сформував св. ап. Павло: — “Кожний хай кориться вищим властям, бо немає власти тільки від Бога, а ті, що є, є установлені від Бога. Хто отже противиться власті, Божому велинню противиться. А ті, що противляться, стягнуть на себе кару.” (Рим 13. 1-3).

Вища отже власть, і церковна і світська, є від найвищого Володаря всесвіту, Бога. Він установив не лише гарний лад між зорями на небі, не лише дивний порядок у ростиному й звіринному світі, але хоче також, щоб був лад між розумними істотами, в людській суспільності. Той лад має вести правно установлена влада. Люди визначають особу, а Господь остаточно дає їй потрібний авторитет і потрібну силу. Без правної влади суспільність — це корабель на розбурханому морі без керманіча; отара без пастиря. Без правної влади в суспільності тільки хаос.

І тому правну власть треба шанувати, любити й слухати.

Це заедно незмінна наука католицької Церкви. І не може бути добрим католиком той, що не шанує своєї влади не тільки церковної, але й світської, коли вона діє в своєму крузі ділання і не противиться Богові.

Коли ж тепер цей принцип пристосуємо до своєрідних обставин, то побачимо, що наш великий нарід у днях свого національного зриву створив свою державу і дня 29 квітня, 1918 року, проголосив своїм законним володарем Гетьмана Павла. Він отже є тим правним володарем нашої держави. І хоч свої та чужі вороги завалили ново-збудований державний дім, хоч примусили його господаря йти поза кордони рідної землі, то через те не позбавили його того права, що йому дано згори, як законному володареві України. Так думає здороводумаючий католик і не дасться збити зі свого становища демагогічними вигуками, ані захитати в собі привязання до Гетьманського Роду.

Ще одно.

Хоч католицька Церква відноситься прихильно до ріжного виду державного устрою, то найбільшу симпатію виявляє до монархістичної форми, бо й вона є організована на принципі монархізму.

“Ти еси Петро і на цій скалі збудую мою Церкву й ворота пекольні не переможуть її. І дам тобі ключі царства небесного, і що звяжеш на землі, буде звязане на небесах, а що розвяжеш на землі, буде розвязане на небесах” (Мат. 16. 18-20). “Паси вівці... паси ягнята мої” (Ів. 21. 15-17):.

Так Божественний основник Церкви, маючи до вибору різні форми організації, вибрав саме монархістичну, бо вона найкраща й дає найліпшу запоруку ладу.

Тому, що в Церкві не може бути родового монархізму, то мусить бути виборний. Однак ті спеціальні рації, що вимагають виборного монархізму в Церкві не існують у державі і тому для неї найкращою формою влади є такий родовий монархізм.

І тому також із цієї точки погляду кожний католик відноситься зі щирою прихильністю до Гетьманського Роду, бо він репрезентує здорову форму державного устрою, дуже згідно з засадами католицької Церкви.

Розум теж промовляє за монархістичним устроєм. Візьмім родину. Коли в родині є голова-батько, то він дає всьому провід і установляє лад. Коли не стане його, настає безголов'я й замішання.

Держава — це сполука родин, одна велика родина. Коли в ній є без вибору один господар, батько, то його честь, амбіція, любов кажуть щиро старатися за свій нарід, його славу, його вдовілля і щастя, бо слава, могутність і щастя держави є рівночасно і його.

Де знову в державі правлять виборні президенти, там звичайно процвітає корупція, володарить хаос. Там є безнастанна боротьба партій за впливи, там вдираються до влади часто спритні й очайдушні елементи, яким ходить радше про особисту наживу, а не про загальне добро.

І цей розумний аргумент каже думаючій голові стати на становищі родового монархізму, в наших обставинах — при Роді Гетьмана Скоропадського.

Історія є учителькою життя — каже мудра пословиця. Українська історія доказує, що коли в нашій народі була форма правління монархістична, тоді нарід стояв сильно і мав свою незалежність. Візьмім, наприклад княжі часи, коли на київськiм престолі сидів князь Володимир Великий, Ярослав Мудрий... Візьмім гетьманську добу за Богдана Хмельницького... Візьмім недавні часи 1918 року — все той самий вислід. Не за Директорії, Центральної Ради, не за Петлюри, а за Ясновельможного Пана Гетьмана Павла Скоропадського була Україна найкраще впорядкованою державою. І коли не стало його мудрого провodu, не стало й української держави.

Хто спокійно й безпартійно передумає ці мотиви, а в серці його не загасла справжня любов до свого народу, той мусить сказати, що родовий гетьман у Трудовій Монархії — це єдиний шлях Україні до її слави й добробуту.

І тому нам, Василянам, наші релігійні переконання, наша щира любов до України кажуть нам стати в гетьманському русі та в його творчій роботі для воскресення України.

Доля й недоля нашого народу є тісно звязана з долею й недолею

нашого Чина. Це відомий факт, що Василянський Чин своєю весторонньою діяльністю на релігійному полі причинився до зросту національної свідомости й сили українського народу.

Цього були свідомі наші вороги. Коли Росія загарбала Україну, то не лише з релігійних мотивів, але також із мотивів політичних, завзято нищили Василянський Чин. Не з інших причин не пускає нас на Волинь і Польща.

Але наш Чин, хоч має перед собою різні перешкоди, буде таки вперто працювати для свого народу, щоб його поставити високо не лиш релігійно, але також й політично.

Наш Василянський Чин у тій своїй праці завсіди з великою симпатією відносився до Ясновельможного Пана Гетьмана Павла в часі Його гетьманування в Україні, а в Галичині, Америці й Канаді активно підпомагав гетьманський рух, що має на меті збудувати гетьманську Україну. Тим шляхом підемо далі.

Ми завсіди були й будемо з Родом Скоропадських. І не з якогось там вираховання, але зі щирого пересвідчення, якраз тепер, коли Ясновельможному Гетьманові доводиться жити на еміграції, виявляємо нашу відданість.

Ми з Вами тепер, коли Україна поневолена, коли свої доморослі ворохобники знеславляють гетьманський провід.

Ми з Вами тепер у боротьбі з хаосом за встановлення ладу.

Ми з Вами тепер, коли треба промощувати шлях до свободи.

Ми також будемо з Вами, коли придуть великі дні, коли втікати-муть з України червоні кати, коли треба буде гоїти рани, коли треба буде все зачинати будувати від самих основ.

Ми з Вами є й будемо! Цю нашу заяву передайте, Вельможний Пане Гетьманичу, дорогому Батькові Павлові!

Ми віримо, що Господь гляне на велику руїну, що скоро скінчиться час досвіду, що встане воля, встане слава, що блисне в Києві гетьманська булава.

Ми віримо, що недалекий той час, коли шезнуть сльози, загомонить пісня, коли український хлібороб під охороною українського жовніра спокійно оратиме ниву й засівати її золоту пшеницею в Трудовій Монархії.

Ми з тугою вижидаємо тієї хвилини.

Та заки прийде той світлий час, ми сьогодні радіємо Вашою присутністю між нами. Радо гостимо в себе Того, що з волі старенького Гетьмана Павла має колись переняти провід над Україною.

І нічого так дуже не бажаємо, як того, щоб Господь кріпив сили Гетьмана й Гетьманича та дав дожити чимскорше того нового 29-го квітня, коли залунає грімкий спів "Вже воскресла Україна", коли її правний Господар, Ясновельможний Гетьман Павло, на білому коні блисне булавою в матері городів, на Софійському Майдані, коли гураганне "Слава Гетьманові!" — "Слава Гетьманичеві!" — "Слава Україні!" — понесеться світами.

Дай Боже, по днях кривавої П'ятниці страдництва Українського Народу, дожити того світлого великоддя — Воскресення України”.

Довге, грімке, величаве “Многая літа” закінчило Василянський Концерт у монастирській салі. Повний зворушення звернувся тепер Його Світлість до Впр. о. Протоігумена, кажучи: “Позвольте, Отче Протоігумене, сказати від себе кілька слів”.

Настала велика тишина. Всі неначе замінилися в один слух. І Син Гетьмана промовив.

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

“Високопреподобний Отче Протоігумене, Всечесні Отці й Браття і Дорогі Українські Гості!

Прийміть в імені Батька мого і від мене щиру подяку за так миле й сердечне прийняття мене в цьому Домі.

У скорім часі після того, як я зійшов з пароплава на Американську Землю, були це ОО. Василяни в Шикагу, які перші гостинно запросили мене до себе. І тепер, коли подорож моя по заокеанським осередкам нашої еміграції наближається до кінця, я маю знову нагоду бути гостем Чину Святого Василя Великого. Гостинність цю сердечно ціную, бо я, як і батько мій і ціла Родина наша, що так само як і більшість Наддніпрянців є православними, — глибоко шануємо Греко-Католицьку Церкву і її інституції.

Підчас моєї подорожі, що відбулася на запрошення Союзу Гетьманців Державників Америки й Канади, я мав нагоду зблизка познайомитись з нашою заокеанською еміграцією. Всюди українські патріоти, як світські так і духовні, вітали мене надсподівано щиро й сердечно, вітали ентузіастично. Добачаю в цьому здорову ознаку того, що історична державна традиція наша глибоко лежить у душах широких мас українських. Є це шукання твердої точки опертя для наших визвольних змагань, стремління будувати наше українське майбутнє на глибокій і твердій фундаменті.

Все, що я досі в Америці й Канаді бачив, являється для мене великою моральною підпорою й заохотою до дальшої завзятої праці.

Я щасливий бути в цьому Домі не тільки тому, що тут виховуються провідники духовні, що поставили ціллю життя свого ширення Науки Христової й моральне й релігійне піднесення нашого народу, але я щасливий бути тут також тому, що знаю, що нахожуся в осередку, де плекається й національно-державницька українська думка.

Ми, українські державники, не можемо й думати про успішну боротьбу проти зовнішніх і внутрішніх розкладових сил, що діляють серед нашого суспільства і в першу чергу проти большевизму — без існування широкої моральної бази, що її нам може дати тільки християнський світогляд. І тому визнання законних Церковних Авторитетів являється одною з основ Гетьманського Руху. Звертаю при цій

нагоді увагу Вашу, що так само, як і в 1918 році, хочемо ми, щоб у майбутній Незалежній і Самостійній Українській Державі була повна свобода Релігій.

Ми, світські люди, робимо діло політичне, стремимо до того, щоб створити з розпорощених сил українських — силу політичну, що черпаючи національну свідомість свою із здорових історичних джерел нашої державної традиції, єдина зможе причинитись до створення з нас Державної Нації, Нації, яка цінила б свою минувшину і яка спокійно й сміло дивилася б на своє майбутнє.

Серцем відчуваю, що сьогодні здорове українство поволі стає на правильний шлях, поволі виходить на ясну й пряму українську дорогу.

І я щасливий почути якраз тут, у цьому релігійно-національному осередку, вислови повного розуміння нашої державницької роботи, як рівнож заповнення, в такій ясній формі, допомоги й підпертя на майбутнє.

Ми свідомі того, що релігійне питання в Україні буде не так легко вирішити. Як з расово психічного боку Українська Нація сьогодні ще не представляє собою моноліту, таксамо й у релігійному відношенні відбиває вона на собі різні впливи. Як українські державники, ми свідомі величезної ваги правильного вирішення релігійного питання, але також знаємо, що остаточно вирішене воно зможе бути тільки тоді, коли будуть існувати міцні державні рамки, коли буде існувати Українська Держава. Тому виходячи з заложення свободи релігії в майбутній нашій Державі, ми сьогодні скупчуємо нашу увагу в першу чергу на політичній стороні нашої роботи, на об'єднання всіх творчих і здорових сил в одному національним державницьким фронті.

Високопреподобий Отче Протоігумене, Преподобні й Всечесні Отці й Браття!

Я ще раз сердечно дякую Чиніві св. Василя Великого за моральну допомогу нашому Ділові, як рівнож за щире й сердечне відношення до мене! Ми находимся знову на порозі великої національної боротьби! Я глибоко вірю в світле майбутнє нашого народу! Вірю, що в об'єднанні всіх творчих і здорових сил в одній спільній роботі — запорука успіху. Для такого об'єднання державники українські, свідомі взятих на себе обов'язків, вже віддавна працюють. Сьогодні їх уже не горстка, їх багато!

І тому, з вірою в ласку Божу й наші сили, кличу нашій майбутній Вільній Україні — Слава!"

Адвокат Юрко Шкварок

Серед глибокої тиші вслухувалися молоді Василяни у ширі, гармонійні, великоукраїнські слова Його Світлості Гетьманича. Їх милозвучна гармонійність, а водночас глибина кожного речення, глибоко западали в душі Василянської молоді, що мала нагоду перший раз вітати й прислухуватися бесіді так Високого й Достойного Гостя. І тому, коли Їх Світлість Данило закінчив "Слава Україні", то ціла буря оплесків зірвалася в монастирській, так тихій салі, а з уст усіх присутніх залунало грімке трикратне: "Слава Панові Гетьманичеві!"

Тепер зачалася мила гутірка серед Василянської молоді. Їх Світлість цікавився всім: і василянськими студіями і іміграційними труднощами, і прибуттям Василян тут до Мондеру. Вельможний Пан Гетьманич відповідав теж на різні народньо-релігійні питання з найбільшою ширістю й сердечністю. Усіх захоплював глибиною свого знання, ясністю думки та Володарським Маєстатом.

Ця щира бесіда продовжувалася й підчас вечері у монастирській їдальні, а опісля в Василянській вітальні, до пізної ночі.

Цілий монастир радів вельми цим, прямо неймовірним щастям, що мав нагоду гостити так милого й Високого Гостя, Вельможного Пана Гетьманича Данила.

Др. Николай Стрільчук

ВІДВИДИНИ ІНСТИТУЦІЙ

Рано, 21-го грудня, Його Світлість Гетьманич відвідав важніші мондерські інституції. І так о 11 годині відвідав Новіціят ОО. Василян, де Його широ вітав Впр. о. магістер В. Бараник, ЧСБВ. Був також коротко у вітальні Новіціяту Сестер Служебниць. Відвідав Український Шпиталь у Мондері. На обіді гостив у п-ва Стрільчуків. Перед обідом відбулася також спільна фотографія В. П. Гетьманича з Отцями Василянами перед монастирем.

БЕНКЕТ У ЧЕСТЬ В. П. ГЕТЬМАНИЧА

Коло 9-ої години вечером мондерські Українці влаштували на пошану Його Світлості величавий бенкет у Народньому Домі. Голова Народнього Дому, п. Семен Паламарк, привітав В. П. Гетьманича по давньому українському звичаю. Серед грімкого "Слава" та радісних оплесків кількох соток гостей і гри мондерської оркестри, ввійшов Його Світлість у супроводі Впр. о. протоігумена Н. Крижановського й заняв почесне місце.

По спільній молитві почався бенкет. Радісно пригравала музика. По вечері виголошено ряд привітів і промов у честь В. П. Гетьманича. Гарний привіт зложив найперше Впр. о. Протоігумен, а опісля зворушливу промову виголосив адв. Ю. Шкварок. Глибоку змістом бесіду сказав Впр. о. Тит Палінкаш, ЧСВВ. Високопатріотичне слово сказав також п. Ілля Мазуркевич з Едмонтону. Від мондерської молоді привітала гарно В. П. Гетьманича панна Оля Грабець.

Між промовами відбувалася концертна частина під проводом п. Кирила Байдужи. Відспівано й відіграно вязанку різних пісень, наприклад: Оля Савич "Там наші орали", Геня Южда "Мельодія", Йосифа Пігович із Олею Савич "Кожна птичка", а хор — "Сонце заходить", "Де срібнолентий Сян", "Розрита могила". Були й декларації — Розалії Саврій і Єлисавети Рудзік.

Тостмайстер, д-р Н. Стрільчук, запросив до слова Його Світлість В. П. Гетьманича. Серед загальної радості й одушевлення всіх, забрав слово Його Світлість Гетьманич.

Глибоко западали в серця слова В. П. Гетьманича. Шляхотні пляни розкривались перед очима зібраних гостей. Коли Його Світлість закінчив Свою бесіду, кілька хвилин тревали оплески. Бенкет із концертом закінчився точно о год. 12-ій опівночі. Попрощавшись щиро з усіма гістьми при відході з Народнього Дому, відіхав В. П. Гетьманич на нічліг до монастиря ОО. Василіян.

В. П. ГЕТЬМАНИЧ У ЦЕРКВІ

Дня 22. грудня 1937 р., о годині 8-ій, був В. П. Гетьманич на тихій Службі Божій. В часі її гарно співали Сестри Служебниці. Впр. о. Н. Когут, ЧСВВ, що правив тиху Службу Божу, підійшов при кінці до Високого Гостя і дав поцілувати дискос.

Коло години 10-ої прашав В. П. Гетьманича Впр. о. П. Боднар з усією монашою Братією, а о годині 10.30 В. П. Гетьманич відіхав автомобілем з Мондери до Едмонтону.

ПО ВІДІЗДІ В. П. ГЕТЬМАНИЧА

Великий історичний момент пережив український Мондер у днях 20, 21 і 22 грудня 1937 р. Тридневий пробут В. П. Гетьманича викликав серед усіх Українців ентузіазм, симпатію і захоплення. Його Світлість заімпував усім щирістю, глибиною знання і надзвичайними володарськими спосібностями. Тому Своєю появою пірвав за Собою всіх — Українців і чужинців.

ДЕРВЕНТ

Дня 24-го грудня, 1937 р., о годині 1.45 пополудні, на запросини місцевої громади, організованої в 4-ім Коші, IV. Округу СГД, В. П. Гетьманич, у супроводі свого адютанта п. М. Гетьмана, відіхав Сіп'ярською залізницею з Едмонтону до Дервент.

Дервент — це кінцева українська колонія, 125 миль від Едмонтону на схід. Заселена вона майже Українцями. Дооколичні колонії, крім колоній, що на схід, також українські. Степи. Які вони пусті

В. П. Гетьманич між групою учасників прийняття в Дервент, Алберта.

Зліва направо, перший ряд (сидять): В. Байдужа, О. Винник, Всеч. о. Н. Саварин, ЧСВВ, В. П. Гетьманич, Всеч. о. Винник, ЧСВВ, С. Назар. Стоять: М. Рогуцький, І. Романюк, О. Татарняк, М. Олійник, пані Н. Байдужа, Г. Курилюк, І. Іваночко, Г. Яцєйко, П. Романюк, П. Садовський, М. Онисик, кошовий; В. Яцєйко, голова Гетьманського Дому; І. А. Ганасик, писар Коша; Р. Байдужа, В. Романюк, пані Байдужа. (25-го грудня, 1937 р.)

й непривітні тепер, зимою. Десь-не-десь можна побачити ферму, та й то тільки обриси її, бо все прикрите снігом. Ліси повирубунані... відкриті простори... Сніг... Це не те, що степи в Україні! І там вони снігом покриті й там не видно лісів, але які ж тамті без порівняння кращі й ваблять навіть зимою.

НА СТРІЧУ ГЕТЬМАНСЬКОМУ СИНОВІ

От Мусідора, от Бувалон, от Мирнам (там 3-ій Кіш IV. Окр. СГД), а от і Дервент. Темно, 5.30 вечером. Поїзд стає. Невеликий двірць увесь заповнений народом. Прапори, ряди, однострої, наряд — старі, молоді, дівчата, хлопці, мами — навіть з дітьми на руках, бо не було мабуть

э-ким залишити. Триста п'ятьдесят їх, як говорили потім ті, що їх рахували, вийшли привітати свого Гетьманича. А на дворі 22 степені нижче зера по Фаренгайті. Поїзд спізнився 20 минут. Не перешкодило! Чекали всі на морозі; не відходили, бо такої нагоди вже вдруге не сподіватися. Це ж бо ціла Україна в повній своїй красі приїхала в їх малу фармерську закутину!

В. П. Гетьманич між членами СГД в Дервент, Алберта.

Зліва направо сидять: М. Онисик, кошовий; В. П. Гетьманич, Михайло Гетьман. Стоять: С. Назар, хорунжий; П. Садовський, О. Винник, П. Іваночко і І. Іваночко. (25-го грудня, 1937 р.)

Ось у дверях вагону — Він! Гетьманич України! Син Гетьмана! "Позір!", "В право глянь!" — підбігає кошовий 4-го Коша, п. М. Онисик і здає звіт: віддає під наказ В. П. Гетьманича свій відділ; кошовий сусіднього 5-го Коша, п. П. Лесик, теж саме. А нарід! Стоїть немов зачарований. Радісна усмішка на лиці в більшості з них. У деяких тільки цікавість вчитати можна. Але таких небагато.

В. П. Гетьманич дякує за привіт, подає кошовим руку й переходить вздовж випнятих рядів. Слава! — кличе нарід. Перейшов Гетьманич вздовж рядів зорганізованих гетьманців. Знову команда. Пра-

пори з'явилися наперед. За ними В. П. Гетьманич зі своїм адютантом, а далі вояцьким кроком, під рипіт морозу, зорганізовані ряди. Попри них гурмою — нарід. Рип! Рип! Рип! Рип! — 22 степені нижче зера!

Антін Стіра

Бувший кошовий 1-го Коша, IV. Округу, Дервент Алта.

В. П. Гетьманич зі світою сідає в автомобіль. По боках члени в одностроях, напереді прапори, по боках і ззаду — нарід. Автомобіль їде поволі, а за ним — похід у напрямі до Гетьманського Дому ім. Гетьмана Богдана Хмельницького. Не тривало й дві міноти, заки В. П. Гетьманич вийшов з автомобіля і вступив на сальо, а там вже повно народу і ті-ж самі ряди вздовж сали, з кошовим напереді. Вітають у своїй хаті. Кошовий Онисик, кошовий писар Іван Ганасик й інша старшина Коша аж сіяють з радости, що сповнилась їх мрія, — можуть перед самим Гетьманичем похвалитись плодами своєї довгої організаційної праці. "Слава! Слава! Слава!" — загреміло по звіті.

БЕНКЕТ

На другий день, в суботу, 25-го грудня, на саме латинське Різдво, відбулось у Дервенті прийняття Гетьманського Сина, в місцевім Гетьманськім Домі. Вже перед часом усі столи були густо обсажені народом. Всіх около 200 людей.

При вході на сальо привітали В. П. Гетьманича хлібом і сілляю п. І. Ганасик і пані Мудрик. Потім поміж рядами почесної варті, супроводжений окликами "Слава" пройшов Світлий Гість і заняв почесне місце за столом.

Господарем бенкету був Всеч. о. Ніль Саварин, ЧСВВ. Він і провів молитву. Адютант В. П. Гетьманича, п. Мих. Гетьман, відмовив голосно державницьку молитву й почався бенкет. Тоді підійшла маленька дівчинка, Михалина Романюк, виголосила перед В. П. Гетьманичем привітальну промову і в імені найменших вручила Йому китицю живих цвітів.

На бенкеті були греко-католики, були й православні; були гетьманці й були симпатички СУС-ів. Большевиків не було, бо тут їх взагалі нема. Де гетьманці є активними, там большевики зникають "як роса на сонці". Вітали Світлого Гостя по порядку: кошовий М. Онисик від 4-го Коша СГД., посадник міста, п. Фр. Ільків, від горожан містечка, п. І. М. Юзвішин від 3-го Коша СГД., п. Чапельський, власник готеля в Мирнам, адв. Лазаренко з Мирнам і Всеч. о. Амвро-

зій Винник, ЧСВВ, від своїх трьох парохій. Тоасти внесли: учитель п. П. Романюк за Короля й Канаду, а п. М. Гетьман за Гетьмана і Його Рід. Промови переплітано загально співаними піснями. До столів доносили дівчата повбирані в народні строї.

По бенкеті промовляв В. П. Гетьманіч, витаний ентузіастично всіма присутніми. Промову кілька разів переривано довготривалими оплесками й окликами "Слава!" По закінченні промови, по молитві й відспіванні національного й державного гимну, почалася ще більш тепла родинна атмосфера: Представлювано гостей В. П. Гетьманічеві, а ті просили Його автографу, розхоплювали портрети та розмовляли коротко з Гетьманським Сином. Годину по бенкеті Вельможний Пан Гетьманіч Данило відійшов до готелю, щоб хоч трохи відпочати по трудах і перед новими трудами.

В. П. Гетьманіч між учителями в Дервент, Алта.

Зліва направо сидять: учителька пані Н. Байдужа, В. П. Гетьманіч, пані К. Байдужа. Другий ряд (зліва направо): учитель Петро Романюк, п. Михайло Гетьман, учитель Роман Байдужа й учитель Володимир Байдужа. (25-го грудня, 1937 р.)

Світлина з окружного здигну Союзу Гетьманців Державників в Дервент, Алберта.
(14-го серпня, 1933 р.)

КОНЦЕРТ

Того самого дня, о годині 6.30 пополудні почався концерт в честь Світлого Гостя. Складався він з хорових і квартетових пісень і трьох промов. Диригентом хору був учитель П. Романюк. Промовляли: Всеч. о. Н. Саварин, п. Мих. Гетьман, а опісля В. П. Гетьманич.

Посвячення прапора СГД в Дервент, Алберта.
Посередні Впр. о. А. Трух, ЧСВВ. (14-го серпня, 1933 р.)

По концерті зібрались в готелі свої близькі — місцеві й прибувші зподальша люди; брали знімки й перебули на балачці аж до від'їзду В. П. Гетьманича. О годині 12 опівночі В. П. Гетьманич відіхав автомобілем до Верміліону (28 миль) до залізниці. О годині 2-ій відіхав з Верміліону, а в неділю, 25-го грудня, о годині 6.30 рано, прибув до Едмонтону.

А Дервент на другий день, пробудившись, пригадував собі вчорашній день, неначе чудовий, гарний сон. *)

*) Опис прийняття в Дервенті появилася в українській пресі за підписом п. П. Романюка.

КАЛГАРИ

Захотілось і Калгарам гостити в себе Гетьманського Сина. Гетьманець А. Дарміць взяв на себе ініціативу й почав листами добиватись, щоб дозволити їм у Калгарах вітати Вельможного Пана Гетьма-

Вітають з хлібом й сідало.

П. Николай Бурак підносить хліб і сіль В. П. Гетьманичеві при вході до Народного Дому в Калгарах, Алта. Стоять: панна Н. Козіцька, Степан Король, М. Гетьман.

нича. Тому, що гетьманців у Калгарах мале число, Головний Обозний радив п. А. Дарміцеві залишити ту думку, бо трудно буде зорганізувати прийняття. Тоді він на віддалі около дві тисячі миль звязався телефонічно з Головним Обозним в Судбурах і настоював, щоб таки В. П. Гетьманіч до Калгар приїхав. І добився свого. В. П. Гетьманіч запрошення прийняв і назначив приїзд на 27-го грудня, 1937 р.

Коли опісля листовно запитувано п. Дарміця як він те все зможе зорганізувати, то він відповідав, що при помочі зорганізованих гетьманців і гетьманок і при співпраці Народного Дому й поодиноких українських патріотів з СУС-ів зробить це все "ще краще, як було в Едмонтоні".

Ну, добре. Сталося. Іде, В. П. Гетьманіч, у супроводі свого адютанта, п. Михайла Гетьмана, до Калгар. Всідають до поїзду, що відходить з Едмонтону о годині 8-ій рано, а приходить до Калгар на годину 1.15 пополудні. Ідуть на полудне, то ж щораз більше видно

зміну околиці й зміну температури. Там, в Едмонтоні, залишили багато снігу, а тут його щораз менше й повітря тепліше. Тут віє часто теплий "шінук" і не раз з зими робить напів-літо.

А ось видно вже й узгір'я Скалистих гір. Гарні вони здалека; гарні і зблизька, та зблизька ще їх з вагону побачити годі. Вони здається, недалеко, але треба поверх сотні миль проїхати, щоб до них дістатися.

В. П. Гетьманич й посадник (майор) м. Калгар, п. Дейвісон.

Нарешті поїзд заїжджає на двірць в Калгарах. Не видно ні душі. В. П. Гетьманич, що привик уже до того, що на кожній стації вітали його сотні людей, дивується: "Чомусь нікого не видно!" "Та тут багато людей на двірці не буде" — каже адютант, "бо тут наших небагато, ну — й понеділок. Але всетаки десять людей вийде; вийде бодай Комітет". "Е, може вийде 20" — каже жартом В. П. Гетьманич. Говорять так ідучи, аж тут перед ними п. Дармиць, Всеч. о. Решетило, посадник міста Калгар, голова Комітету, п. Назаревич і ще пару людей.

Адютант представив В. П. Гетьманичеві наших людей, а місцеві представили посадника міста, п. Дейвісона. А ось там, наліво, хтось махає жовтоблакитним прапорцем. Це сотничка Червоного Хреста СГД, панна Козіцька. Там, у перехідній салі на двірці — повно народу. Потім подавала їх місцева преса на 400 осіб. Зорганізовані члени й членкині творять подвійний шпалір так, що між ними рівенька вулиця. З одної й другої сторони маса народу. "Слава! Слава! Слава!" — зірвався грім окликів. Махають прапорцями, плещуть... радість на лицах так і виписана всім. Кошовий Ст. Король здає звіт. Іменем Червоного Хреста вітає сотничка панна Г. Козіцька. В. П. Гетьманич вітається з ними і йде помалу поміж ряди.

По привіті на двірці, всі оті сотки народу гурмою окружили свого Гетьманича й так провадили Його до Сіп'ярського готелю Пелісер, коло двірця. В середині, коло В. П. Гетьманича, йшов посадник міста п. А. Дейвісон. До помешкання В. П. Гетьманича були запрошені: п. Дейвісон, о. Решетило, члени Комітету, старшина відділів мужеського й дівочого Союзу Гетьманців Державників й громадяни-Українці міста Калгар, як пп. Козак, Бурак і інші.

НА СХОДИНАХ СГД

Того вечера просили ті, що осталися на долині, щоб дано їм змогу ще перед прийняттям побачити В. П. Гетьманича. Їм сказано, щоб вечером зібрались члени й симпатки СГД і там до них загостить В. П. Гетьманич на короткий час. Але коли вечером В. П. Гетьманич з'явився під одушевлені оклики на салі, там було вже повно народу. На запит: "Хто тут члени СГД?" — піднесено до 20 рук. На запит: "А хто симпатки СГД?" — всі піднесли руки. "Так от скільки в Калгарах гетьманців! А ми думали, що всього омоло двадцять" — звернувся адютант В. П. Гетьманича до п. А. Дарміця. "Тепер всі українські патріоти гетьманці" — відповів той. Голова Народнього Дому, п. Бурак, привітав В. П. Гетьманича короткою промовою. Опісля промовив до зібраних В. П. Гетьманич, дякуючи їм за так сердечну зустріч і по підписанню значного числа автографів і познайомившись майже зі всіма присутніми, відійшов до Свого помешкання в готелі.

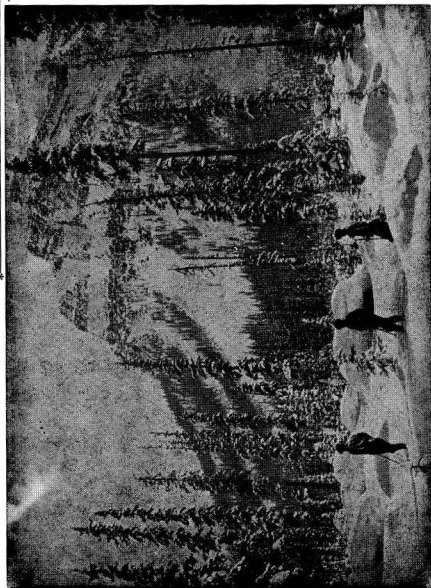
Джан Д. Саутем

Співласник кількох канадійських шоденників і управляючий директор "Калгарі Гералд".

БЕНКЕТ

На другий день, 28-го грудня, відбулося офіційне прийняття В. П. Гетьманича в Т. Ітон кімнаті "Алгамбра". Сяля була заповнена. Було, як подавали потім рапортери, що там були, поверх 200 людей. Головою був відомий усім громадянин, п. Назаревич. Посадника заступав радний міста, п. Р. Г. Вір. З чужинців були: представник єпископа, президент Канадійського Клубу — п. Й. Б. Карбет і президент Ради Директорів Борнс Компанії — п. І. Борнс.

При вході на салю, голова Народнього Дому, п. Бурак, приві-

На лещетах в Скалистых Горах, Бенф, Альберта.

тав В. П. Гетьманича хлібом і сіллю й під довгі оплески та оклики, що тривали кілька минут, попросив Його Світлість на призначене почесне місце. Бенкет почався гимном "О Канада" й молитвою, що її провів греко-католицький парох, Всеч. о. Решетило.

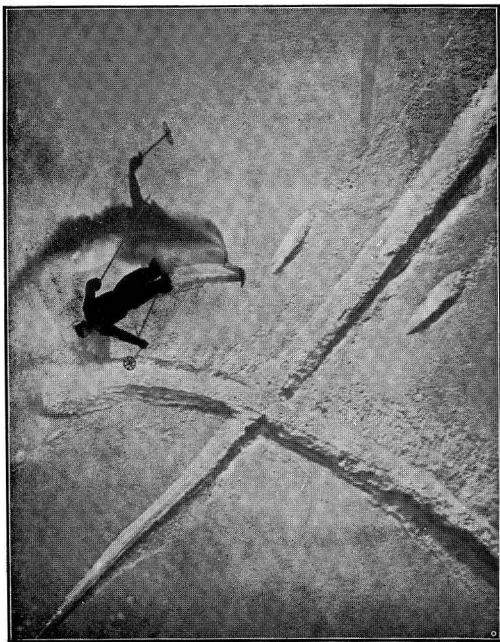
Вітали В. П. Гетьманича: в імені міста, на доручення неприсутнього посадика, радний п. Роберт Вір, п. І. Борнс, Ст. Король від СГД, п. А. Дармиць, панна Г. Козицька від Червоного Хреста СГД, Всеч. о. Решетило й адв. А. Орищак. Хор гарно відспівав пару пісень, а талановита панна М. Макар відограла скрипкове сольо. Коли встав промовляти В. П. Гетьманич, усі повставали. Залунали оплески й одушевлені оклики "Слава!" В. П. Гетьманич, усміхнений, дає знак сідати. Посідали, та оплески не вгавають. Аж згодом втихли. Промовляє Гетьманич України — в Калгарі! Чудеса на світі діються. Україна виходить на битий міжнародній шлях. Джерело Української Сили нарешті знайдене. "Україна зараз роздerta ворогами на чотири части" — говорить Син Гетьмана України — "та найбільшим її ворогом є большевики" — продовжує. "Завдання наше трудне. Та я не бачу причини, чому б Українці, що є горожанами Бритійської Імперії, не могли допомогти своїм братам в Європі. Вони ж є й назавжди будуть живим звеном, що лучитиме Україну з Канадою". І в такім наставленні дальше — через 20 минут. "Хай живе Канада! Хай живе Україна!" — таким окликом закінчив свою калгарську промову В. П. Гетьманич Данило, а у відповідь — сяя загреміла гучним "Слава Гетьманичеві!"

Нарід ще довго товпився. Кожний бажав бути ближче Гетьманського Сина й мав бажання зазнати того щастя, щоб Гетьманич України стиснув йому руку. В. П. Гетьманич вітався з ними так щиро, як щиро вони Його вітали. І тут сліз радості й захоплення не бракувало. І тут також В. П. Гетьманич писав автографи до пізньої ночі.

БЕНФ

Сімдесят п'ять миль на захід від Калгарів лежить славне містечко й улюблене місце туристів — Бенф. Там прекрасні гори, гарячі джерела, лещетарський табор і багато ріжних вигід для туристів. Дня 29-го грудня, 1937 р., вибрався туди автомобілем Гетьманич України. Вибрався, щоб, головню, мати нагоду поховатися на лещетах, який то спорт він дуже любить, і повганяти по горах, щоб надихатись свіжим гірським повітрям. Зголосився супровожати Гетьманича п. Савтгем, співвласник дев'ятох канадійських англійських щоденників і голова калгарського Лещетарського Клубу. Він і автомобіль свій віддав до розпорядимости й усі потрібні до лещетарського спорту прилади для Гетьманича приготував.

Гарна дорога автомобілем до Бенфу, хоч багато снігу. Попри дорогу бігають на свободі цілі стада оленів. Ласкаві. Стають в недалекій відалі й цікаво приглядаються подорожнім. А далі лосі, буйво-

На лещатах із стрімкої гори біля Бенф, Альберта.

ли й інша звірина. Усіх їх ловив В. П. Гетьманич у свій фотографічний апарат. А в самім Бенфі, — гірська вівця вискочила зпід снігу десь за дерева й також не втікає. Відбігла пару кроків від дороги й довго стояла та дивилася, що то за нові гості перервали гірську тишу, а її відпочинок.

Цілий день ховзався на лещетах Син Гетьмана України в Скалистих Горах.

Здавалось, що хоч тут, у горах, далеко від газетних рапортерів, пощадить Гетьманському Синові провести бодай один день без розголосу. Та ні. Того самого вечера, коли Вельможний Пан Гетьманич кидав останній погляд на шпилі Скалистих Гір в дорозі до Калгар, в англійській щоденній пресі були вже звідомлення Канадійської Пресової Агенції про те, як Син Гетьмана України спинався по горах на лещетах, як поринав у снігу, навіть що Він їв на перекуску в Бенфі.

В четвер рано, о годині 9.10, дня 30-го грудня, відіхав В. П. Гетьманич Спіярською залізницею до Едмонтону, а звідтам, погостювавши ще в домі ОО. Василян і в домі панства МекГваерів, о год. 9.35 вечером, пращаний з жалем около соткою людей, відіхав до Вінніпегу, де вже на 2-го січня, 1938 р., проголошений був у Його честь концерт обєднаних молодечих українських товариств міста Вінніпегу.*)

Олена Самойлович.

ЄДНАЙ УСІХ

В чужій землі складаються пісні
На честь Тобі, Гетьману Даніло,
Із рідних уст спливають молитви
І куряться в церквах кадило...

Серед пісень і молитов,
Гетьману, чувай!
В ярмі, в неволі Твій народ,
В кайданах Рідний Край...
Куди не кинеш оком Ти —
Тут все чужа рілля.
Ох, як непевна під ногами
Чужа земля.

Зойк докотився через море,
Із хати в хату йде:
Що Україна в лютім горі
Снів на поміч жде.

Єднай усіх в один табір,
Гетьману Даніло!
Одна сім'я — один народ
Од права аж наліво.
І слово — дзвін із уст Твоїх
Любовою най звучить
Для тих, хто під один прапор
Піде вмирати й жить.

* Описи прийнят в Судбурах, Саскатуні й Калгарах опрацьовано на підставі пресових звідомлень п. Михайла Гетьмана, адютанта В. П. Гетьманича підчас Його подорожі по Канаді.

ПОВОРОТ НА СХІД

ПРИВІТНИЙ КОНЦЕРТ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ВІННІПЕГУ В ЧЕШЬ В. П. ГЕТЬМАНИЧА

Коли ще Вельможний Пан Гетьманич перебував в Алберті, Його адютант, п. Михайло Гетьман, одержав телеграфічне запрошення для

Гурток танцюристів, що виступали підчас концерту Об'єднаних Товариств Української Молоді у Вінніпегу в честь В. П. Гетьманича.

Пани (зліва направо): Г. Рута, А. Давибіда, О. Сас і Ю. Трус. Панове (зліва направо): М. Масняк, М. Лехів, М. Головатий і А. Сарматюк. (2-го січня, 1938 р.).

Світлого Гостя прибути на привітний концерт, що його приготувляла молодь об'єднаних національних організацій Вінніпегу на честь Гетьманського Сина. В. П. Гетьманич прийняв те запрошення і дня 30-го грудня, 1937 р., о год. 9.45, виїхав з Едмонтону до Вінніпегу.

Привітний концерт молоді відбувся в неділю вечером, 2-го січня, 1938 р., в просторій салі Інституту "Просвіта". На салі — понад 900 учасників, найкращого українського молодого цвіту. Як тільки В. П. Гетьманич увійшов на салю, молодь справила Йому дійсно "коро-

лівську овацію", як писала слідуючого дня англійська щоденна преса. Між присутніми була також дружина манітобського прем'єра, пані І. Брекен зі своїм сином.

Голова Програмового Комітету, п. С. Цар, привітав Світлого Гостя від імені української молоді й почався один з найкращих молодечих концертів, які памятає громадянство Вінніпегу. Програма концерту проходила в такому порядку: "Небо і земля" — Я. Ярославенко;

В. П. Гетьманч на концерті Української Молоді у Вінніпегу.

Зліва направо сидять: Д. М. Ільчичин, В. П. Гетьманч Данило, пані Євгенія Ільчичин і п. С. Царук, голова Програмового Комітету. ((2-го січня, 1938 р.).

"На Йорданській річці" — К. Стеценко і "Не плач, Рахиле" — Д. Січинський — відспівав хор Інституту "Просвіта", під батутюю М. Масняка, при п'яні Г. Губіцька. По виборі — смичковий кuartет Музичної Школи Борнова: перша скрипка — С. Колт, друга скрипка — В. Борнов, віола — Р. Довбуш і челью — др. Бенет. "Вечірна зоря", арія з опери Вагнера "Тангавзер" й "Я люблю життя" — Мена Зука, Вилфорд Дейвідсон, барітон; при п'яні — Мюріел Каттингем. "Кончерто", "А-Дур" — Гонора Губіцька. "Запорожець" — танець: М. Головатий, М. Лехів, В. Сарматюк і О. Ласко.

По 10 хвилинній перерві, почалась друга частина концерту виступом мандолинової оркестри при Рідній Школі Інституту "Просвіта". Оркестрою диригував І. Філь, при п'яні Оля Шевчук. Опісля слідували: сопранові соля "Синій Дунай" Штрауса і "На чужині загибаю", що їх відспівала Лайла Бравн; при п'яні Іван Мельник.

Тепер попрошено до слова Світлого Гостя. Вельможний Пан Гетьманч вийшов на підвищення перед сценою. Підвищення те було гарно прибране на зелено, а по обох його сторонах — різдвяні ялинки, на яких грали різними кольорами електричні світла. Ентузіязмові

молоді — нема кінця. Коли ж притихли овації, В. П. Гетьманич промовив коротко в мовах українській й англійській, відповідаючи на привіти та овації.

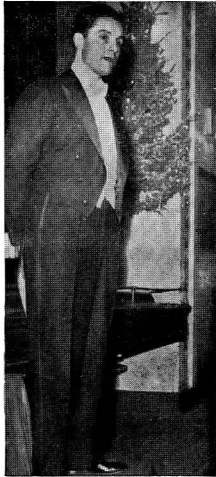
Павна Олена Давосир.

Студентка університету, яка разом з п. Р. Леховим вітала В. П. Гетьманича Данила від імені українських студентів манітобського університету підчас концерту української молоді Вінніпегу в честь Його Світлості. (2-го січня, 1938 р.)

Після промови Світлого Гостя, концерт продовжувався далі в та-
кім порядку: "Народній танець" — група Школи Василя Авраменка;

“Маримбафон” — фортеп'яновий дует: Т. Шаманський і В. Мазур. По виборі — мужеський квартет: перший тенор — М. Масняк, другий тенор — І. Гаврилюк, баритон — В. Богоніс, бас — П. Колач. По виборі — скрипкове сольо — В. Сопок. “Чорна хмара” — Шевченко-Кизима і “Владико неба і землі”, з Запорожця за Дунаєм” — Артемовського, відспівала сопраном Марія Кошовська, з хором Інституту “Просвіта”. Концерт закінчено національними гимнами українським і англійським.

Крім п. С. Царя, зложили привіти В. П. Гетьманичеві: панни П. Лехман і Г. Гаврилюк від Червоного Хреста при Союзі Гетьманців Державників; М. Патрішійн і А. Ковальський від Конгрегації св. Марії; М. Кіран і С. Май від Атлетичного Клубу при Інституті “Просвіта”; О. Давосир і Р. Лехів від студентів університету; А. Давибіда, Е. Трус і О. Рута від Інституту “Просвіта”; О. Гумніцька і М. Гумніцька від молоді при парохії св. Покрови; М. Головатий від Союзу Гетьманців Державників і Брацтва Українців Католиків.

В. П. Гетьманич Данило

Промовляє на концерті Української Молоді у Вінніпегу, дня 2-го січня, 1938 р.

ВІДІЗД З ВІННІПЕГУ

По одностижневім побуті у Вінніпегу, В. П. Гетьманич прямував далі на схід, до Монреалу. Дня 8-го січня, 1938 р., рознеслась вістка по місті, що Син Гетьмана виїжджає о годині 7-ій вечером. На двірці Канадійських Державних Зелізниць збираються Українці, головню молодь, вже від години 6-ої. Всі ждуть Гетьманського Сина, щоби — може востанне — поглянути на Нього та попрощатись. Нарешті при входових дверях з'являється постать Вельможного Пана Гетьманича. Його обступили понад сотня людей й кожний старається почути від

Нього бодай слово-два й стиснути руку Нашадка Володарів України.

Нараз, крізь натовп людей пробірається якийсь старший чоловік в напрямі до Гетьманського Сина. Всі здивовано глядять на нього. А він, пробравшись до Його Світлості, зі сльозами в очах хапає обіруч руку Його Світлості й цілує її гарячими устами. Заки Син Гетьмана вспів підняти голову невідомого українського робітника, той звернувся до присутніх і радісно каже: "Я цілував руку, в якій опиниться колись гетьманська булава."

Ще мінута-дві... Вельможний Пан Гетьманич всідає до поїзду. Свист локотиви — й поїзд рушає. Син Гетьмана стоїть у дверях і понад сотнею українських патріотів лине Його останній пращальний оклик: "Україні Слава!" ... "Слава, слава, слава!" летять навздогін пращальні слова зібраних. Поїзд зникає...

ДРУГА ВІЗИТА В ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРА КАНАДИ

Генерал-Губернатор Канади, Його Ексцеленція Лорд Твідсмюр, просив Вельможного Пана Гетьманича підчас першої візити, щоб Його Світлість загостив до нього вдруге, повертаючи з Заходу. В. П. Гетьманич те запрошення прийняв.

Та вміжчасі, коли Гетьманський Син перебував у Західній Канаді, сталося щойніше. Комуністи різних народностей, включно з українськими, побачивши, що прийняття для Його Світлості прибирають характер всенациональних маніфестацій і що Син Гетьмана України демаскує большевицьку владу й остро виступає проти жорстокого большевицького гнету як у Своїх промовах так і в канадійській пресі, — заметушилися. Почались большевицькі віча, поспалися протести до посадників (майорів) міст, які офіційно вітали Гетьманського Сина. Вислано також большевицькі протести й до Генерал-Губернатора Канади.

Міські власти відразу відповідали на большевицькі протести, висміваючи їх, а деякі англійські щоденники остро осудили поведінку комуністів, пишучи в редакційних статтях, наприклад, що "Його Світлість є нашим гостем, офіційно прийнятий посадником міста і домагання комуністів, щоб відмовити Йому такого прийняття — це домагання понизити джентелмена, з яким ми не маємо суперечки, без ріжниць, чи він приїхав до нас в приватному характері, чи як представник свого народу. Домагання комуністів рівняється їхній безличности." ("Келгарі Албертан", 29-го грудня, 1937 р.)

Таке становище заняли міські власти й англійська преса. Одначе Генерал-Губернатор мовчав. Аж 6-го січня, 1938 р., коли в англійській пресі появилася новинка, що Син Гетьмана повертає на Схід, доручено Вельможному Панові Гетьманичеві у Вінніпегу телеграму від Його Ексцеленції, Лорда Твідсмюра, в якій Генерал-Губернатор Канади повторив своє первісне запрошення.

Отже, в дорозі з Вінніпегу до Монтреалу, В. П. Гетьманич задержався в Оттаві і дня 10-го січня, 1938 р., відбулось друге побачення Сина Гетьмана України з Представником Бритійського Короля в Канаді, в його історичній палаті — “Рідо Гал”.

ЗІ ЩОДЕННИКА В. П. ГЕТЬМАНИЧА

31. XII. 37. — Приїзд до Вінніпегу о год. 5.30 пополудні. В. П. Гетьманич зупиняється в готелі Марлборо. Залагодження біжучого організаційного листування, а також листування з Європою.

1. I. 38. — Рано й по обіді — праця в готелі. О год. 4-й попол. В. П. Гетьманич гостем на річних зборах Запомогового Брацтва св. Николая, де виголошує привітальну промову. О год. 5-й візита Рі. Е. Епископові Ладиці, який від якогось часу нездужає. При цій нагоді В. П. Гетьманич знайомиться з молодим о. Луговим. Решта дня: праця в готелі.

2. I. 38. — Рано праця в готелі. По обіді візита Обозного Писаря Д. М. Ільчишина. Вечером ціла вінніпегська українська молодь улаштує в честь В. П. Гетьманича величавий концерт. Присутніх 900 молодих Українців й Українок. На салі також дружина прем'єра провінції Манітоби — пані Брекен з сином.

3. I. 38. — Цілий день В. П. Гетьманич працює в готелі. О год. 9-й вечером гостем парохії о. Семчука. Підчас прийняття В. П. Гетьманича вітає відділ українських пластунів. Високий Гість виступає з привітальним словом, в яким підкреслює значіння пластунства для нашої молоді, а зокрема згадує велику національну роботу, що її виконував розв'язаний Поляками Український Пласт в Галичині.

4. I. 38. — Рано В. П. Гетьманич приймає візиту цілого ряду представників місцевого українського громадянства. По обіді відвідує “Вінніпег Електрик Ко” (директори пп. Андерсон і Енгланд). Після того В. П. Гетьманич є гостем англійського Жіночого Пресового Клубу (президентка пані Томас), де виступає з довшим докладом про українське питання. На вечерю В. П. Гетьманич запрошений до майора п. Стрейндж-а, директора Дослідчого Сільсько-Господарського Відділу Манітоби й начальника цілого ряду сільсько-господарчих трестів Канади.

5. I. 38. — Цілий день праця в готелі. Вечером — збори Обозної Команди й місцевої організації СГД в Гетьманському Домі, підчас яких В. П. Гетьманич в урочистій обстановці приймає резигнацію дотеперішнього Головного Обозного Михайла Гетьмана й затверджує на основі повновасти від Я. В. П. Гетьмана, Д. М. Ільчишина новим Головним Обозним, призначеного Головним Отаманом СГД, Н. Гулем. Михайло Гетьман надалі залишається редактором “Українського Робітника”.

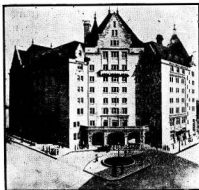
6. I. 38. — Днем — залагодження біжучого листування. На

ГОТЕЛІ КАНАД. ДЕРЖАВНИХ ЗЕЛІЗНИЦЬ, В ЯКИХ ПЕРЕБУВАВ В. П. ГЕТЬМАНИЧ

Зліва в горі: Шато Лоріє, Оттава.
Зправа в горі: Готель Безборю, Саскатун.
Зліва в долині: Готель Мекдоналд, Едмонтон.
Зправа в долині: Готель Форт Гері, Вінніпег.

Посередні: А. А. Гардінер, заступник у-правителя Пасажирського Відділу Канадійських Державних Зелізниць.

Святий Вечір В. П. Гетьманич є гостем ОО. Василян і слухає нічну Службу Божу, яку править о. Жидан, ЧСВВ.

7. I. 38. — Перед обідом В. П. Гетьманич приймає візиту Англійців. На обід є гостем п. Ореста Жеребка з Блейн Лейк, Саск. Присутні також адв. Арсеніч і Михайло Гетьман. По обіді В. П. Гетьманич складає пращальну візиту Р. Е. Єпископові Ладиді. Вечером — обговорення організаційних справ з членами Обозної Команди.

8. I. 38. — Перед обідом В. П. Гетьманич приймає візиту панни Г. Романчич. На обід В. П. Гетьманич є гостем канадійських приятелів української справи. О год. 2-ій пополудні В. П. Гетьманич приймає Головного Обозного Д. М. Ільчишина, кошового Борецького й члена СГД, Процишина. О год. 7.05 пополудні В. П. Гетьманич виїздить до Оттави, в супроводі М. Гетьмана. На двірці провозають члени і членкині СГД, Обозна Команда, о. Жидан і о. канцлер Кушнір. Останній передає привіт і побажання на дорогу від Р. Е. Єпископа Ладиди. Рівночасно присутні численні представники української громади.

9. I. 38. — Цілий день в дорозі. Залагодження біжучого листування.

10. I. 38. — Приїзд о год. 6.15 до Оттави. В. П. Гетьманич зупиняється з Михайлом Гетьманом в готелі Шато Лоріє. О год. 12-ій відбувається друге побачення В. П. Гетьманича з Генерал-Губернатором Канади, Лордом Твідсмюром, в його палаті. Лорд Твідсмюр довго розпитує про Українців в Західній Канаді й про положення української справи взагалі. Пополудні — виїзд до Монреалу. Приїзд о год. 7.50 вечером. Вечером того ж самого дня В. П. Гетьманич працює з Михайлом Гетьманом, своїм постійним адютантом підчас довгої подорожі по Канаді, який повертає до Торонта для продовження редагування "Українського Робітника". Охорону В. П. Гетьманича перебирають на себе гетьманці монреальського відділу СГД.

В МОНТРЕАЛІ

Дня 10-го січня В. П. Гетьманич виїхав з Оттави й прибув до Монреалу о годині 7.50. В кілька годин пізніше Вельможний Пан Гетьманич Данило попрощався з п. Михайлом Гетьманом, Своім постійним адютантом підчас двомісячної подорожі по Канаді, який повернув до своєї праці — редагування "Українського Робітника" в Торонті. Охорону Його Світлости перебрали на себе гетьманці монреальського відділу Союзу Гетьманців Державників Канади.

З приїздом В. П. Гетьманича до Монреалу закінчилась Його офіційна подорож по Канаді, що тривала від 11-го листопада, 1937 р., до 10-го січня, 1938 р.

В. П. Гетьманч в редакції щоденника "Католицьма Акція" в Квебеку.
Зліва направо: о. П. Касгрейн, В. П. Гетьманч і о. І. А. Чемберленд. (4. лютого, 1938).

ПІДСУМКИ

В "Українськїм Робїтнику" ч. 3, з 21-го січня, 1938 р., появилася слїдуюча стаття п.з.: "Пїдсумки поїздки В. П. Гетьманича Данила по Канаді":

"Поїздка В. П. Гетьманича Данила по Канаді закїнчена. Начальний Редактор "Українського Робїтника" й рївночасно тоді ще Головний Обозний СГД, що через увесь час поїздки мав те щастя й ту честь бути адютантом Гетьманича України, повернув назад до Торонта, до Видавництва. Був він свїдом і спївучасником усїх виступїв В. П. Гетьманича. За увесь час поїздки по Канаді, В. П. Гетьманч виступав публїчно 41 разїв. І так:

У Виндзорї два рази: 11. XI. 1937. р. — на прийнятті української греко-католицької парохїєю; дня 12. XI. — на прийнятті мїсцевою українською православною громадою.

У Торонті сім разів: дня 13-го XI — на концерті в Свою честь, влаштованім місцевими Кошами Союзу Гетьманців Державників; дня 14-го XI. — на прийнятті, зараз по Службі Божій, влаштованім українською греко-католицькою парохією в місті, а вечером — на бенкеті СГД в готелі Кінг Едвард; дня 15-го XI. — на прийнятті молоді Брацтва Українців Католиків Канади, дня 16-го — підчас гостини в Секції Молоді Торговельної Палати; дня 21-го XI. — на бенкеті в Свою честь, зараз по Службі Божій і на концерті вечером, влаштованих українською греко-католицькою парохією й I-им Кошем СГД в Вест Торонті.

У Гемілтоні раз: дня 19-го XI. — на прийнятті молоді БУК-а.

В Оттаві раз: дня 25-го XI. на прийнятті українською греко-католицькою громадою й 2-м Кошем V-го Округу СГД.

У Монреалі виступав В. П. Гетьманич сім разів: дня 27-го XI — перед чужинцями; дня 28-го XI. — на Листопадовім концерті під Своім патронатом в українській парохіяльній салі ОО. Василян на Фронтенаку; дня 29-го XI. — підчас гостини в "Мавит Стівен" Клюбі; вечером на бенкеті СГД в українській парохіяльній салі на Фронтенаку; дня 30-го XI. — підчас гостини в Університетськім Клюбі; дня 1-го XII. — на бенкеті української молоді Монреалу; дня 2-го XII. — реферат для студентів і гостей в Агрономічній Колегії в Сент Мартін, 35 миль за містом.

У Судбурах чотири рази: дня 4-го XII. — на концерті СГД; дня 5. XII. — на бенкеті СГД; дня 6-го XII. — підчас гостини в Ротарі Клубі; дня 7-го XII. — підчас гостини в Лайон Клубі.

У Вінніпегу виступав В. П. Гетьманич публично сім разів: дня 11-го XII. — на бенкеті СГД в Гетьманськім Домі; дня 12-го XII. — на концерті в театрі Плейгавз пополудні й на прийнятті молоді в салі Брацтва св. Івана Милостивого вечером. Повертаючи з Заходу Канади, виступав В. П. Гетьманич: дня 1-го січня 1938. — на річних зборах Запомогового Брацтва св. Николая; дня 2-го I. — на концерті в Свою честь, улаштованім обєднаними на той час організаціями української молоді в салі Інституту "Просвіта"; дня 3-го I. — на прийнятті українських пластунів і пластунок у салі парохії св. Покрови на Бойд вулиці; дня 7-го I. — на прийнятті в Канадійськім Пресовім Клубі.

У Саскатуні три рази: дня 15-го XII — на концерті СГД і української греко-католицької парохії; дня 16-го XII. — на бенкеті СГД і української греко-католицької парохії; дня 17-го XII. — на прийнятті в православнім Інституті ім. Петра Могили.

В Едмонтоні три рази: 18-го XII. — на бенкеті СГД в Народнім Домі; дня 19-го XII. — на концерті СГД в Народнім Домі; дня 22-го XII. — на прийнятті Молодої України в готелі Мекдонад.

У Мондері два рази: дня 20-го XII. — на прийнятті ОО. Василян у монастирі; дня 21-го XII. — на прийнятті місцевої української громади в Народнім Домі.

В Дервенті два рази: дня 25-го XII. на бенкті СГД в Гетьманськїм Домі пополудні й на концерті СГД в Гетьманськїм Домі вечером.

У Калгарах виступав В. П. Гетьманич два рази: дня 27-го XII. — перед членами СГД і Народнього Дому в салі Народнього Дому; дня 28-го XII. — на офіційнім прийнятті Народнього Дому в салі Алаамбра.

Крім вичислених виступів, відвідував В. П. Гетьманич і українські Рідні Школи, як от у Вінніпегу, Саскатуні й Едмонтоні й одинокую українську цілоденну прилюдну школу Сестер Служебниць у Вінніпегу. На всіх тих виступах В. П. Гетьманич промовляв — то довше то коротше — і, звичайно, на інші теми.

Запрошено також нашого Гетьманича відвідувати парламенти, університети, шпиталі, міські уряди — в Монреалі, Саскатуні, Едмонтоні, Калгарах. Скрізь витано Його як українського Престолонаслідника, як сина українського Монарха, як Гетьманича — не звертаючи уваги на протести большевиків і одного, відомого в Канаді українського анархіста. Бо чужинці бачили кого мають перед собою; бачили, що В. П. Гетьманич імпує їм. Вони не сподівалися, що в українстві є така Особа. І вони, wraz з Українцями, захоплювалися Нею, так як колись появою в Канаді Митрополита Шептицького.

Увесь час поїздки В. П. Гетьманича по Канаді, цілих 2 місяці, чужинецька преса не переставала писати про Україну й її Гетьманича; слїдила кожний Його крок. Описувала широко Його побут у своїй місцевості, описувала й відтак Його побут в інших місцевостях, поміщуючи зповідлення своїх кореспондентів. Писала аж до подробиць. Реєструвала навіть що Він їв і допитувала кілько Він куфрів з Собою возить. Не було в Канаді в провінціях: Квебеку, Оутерію, Манітобі, Саскачевані й Алберті, ані одного щоденного чужинецького часопису, щоб не розписувався про побут В. П. Гетьманича, дуже часто по кілька разів і з ілюстраціями; і писали при тій нагоді про Україну. Воїстину, ціла Канада через два місяці була під знаком України. Такої пропаганди Українській Справі не зроблено за увесь час всіма Українцями.

Противників поява В. П. Гетьманича і Його промови обеззброювали й дуже часто ставили їх по Його стороні і в Його обороні. Навіть на большевиків ділали. І вони говорили (Едмонтон), що коли б Совети в Росії завалились, то вони за ніким іншим не пішли б і нікого не хотіли б, “тільки Данила”. З цього видно, як сильно закорінена в нашім народі традиція про Гетьманство й що наш нарід не “демократично настроений”, як того хотіли б деякі наші безбаченки, але найрідніша й найбільш зрозуміла для нього ідея — це Ідея Гетьманства. Через ті два місяці поїздки Гетьманича України по Канаді, говорила душа народу, непідшахрована, своя, така, яку йому Бог дав. І голосно говорила.

Старші зі сльозами в очах і глибокою пошаною й любовю в душі кидалися цілувати руку свого Гетьманича, а молодь, — та просто не знала, що з нею діється. Йї же розказували її батьки про ту бідну

катовану Україну, про нужду й біду й про народ затурканий. Вона не дуже рвалась до такої України. Але ще їй досоловляли свої саморобні "режисери", осмішуючи нашого селянина на сценах Народніх Домів, куди ходила та молодь. І поза того чудовища-селянина на сцені вона не знала нікого в українстві й думала, що Україна, це й є оте чудовище. І вона від такої України почала вже була відходити; почала стидатися її. А з інтелігентів, коли хто приїздив, то також плавав над недолею й ганив своїх політичних противників. І тому, коли молодь побачила В. П. Гетьманича, коли побачила на свої очі, що той Гетьманич у всім перевищає не тільки її, молодь, але і чужих державних мужів, в ній заговорила національна гордість. Вона побачила, що Україна це не тільки те, що їй розказували нераз батьки, але що Україна — це щось таке, що імонує чужинцям і перевищає їх. І та молодь життя своє була б віддала Тому, що віднайшов їй назад її національне обличчя й улив в її душу національну гордість. Тепер вона вже не думає про асиміляцію!

Отже наслідки поїздки В. П. Гетьманича такі:

1. Небувалий до цього часу народній підйом.
2. Влиття нового почуття патріотизму в народню душу й нової енергії до праці для визволення України.
3. Нарід заманіфестував, що він бажає об'єднання й то об'єднання під Булавою Роду Скоропадських.
4. Молодь почула себе на рівні з іншими націями світа й опанцирилась проти асиміляції.
5. Зроблено величезну пропанду Українській Справі й придбано серед чужинців багато приятелів для цієї Справи.

Справді, величезну позитивну працю виконав В. П. Гетьманич своєю поїздкою по Канаді так, що ми її оцінити ще не всімі.

Це була історична подорож, що започаткувала нову епоху в історії України. Чужинці оцінили її так: "...приїхав 33-літній принц України, що одного дня може бути центральною фігурою в великім повстанні, від якого може залежати доля Європи й України". (Вінніпегський "Фрі Прес" з 11-го й 13-го XII. 1937 р.).

За всю цю велитенську працю, зроблену для України, Гетьманичеві України Данилові слава!"

ЗАКІНЧЕННЯ

ПЕРЕД ВИЌДОМ ДО АМЕРИКИ

В. П. Гетьманич залишився ще більше як два місяці в Монреалі, живучи спочатку в Квінс Хотелі, а пізніше в домі першого Головного Обозного в Канаді, Володимира Босого. Цей час В. П. Гетьманич використав для переведення цілого ряду внутрішньо-організаційних заряджень в лоні СГД Америки й Канади, а також для пропаганди української справи серед чужинців. І так 3-го лютого, 1938 р., В. П. Гетьманич відвідав ще Його Еміненцію Кардинала Видлена в Квебеку, а опісля прем'єра провінції Квебек, Дост. Дюплессі, Лефтенант-Губернатора цієї провінції, Патенода й цілий ряд інших впливових людей. Пізніше їздив також до Оттави, столиці Канади, щоб бачити там доміняльних політичних діячів.

В. П. ГЕТЬМАНИЧ МІЖ ЛЕЩЕТАРЯМИ У ВАТЕРЛО

Дня 6-го березня, 1938 р., В. П. Гетьманич був запрошений монреальським лещетарським Клубом "СКІ - ТО" взяти участь в екскурсії в гори, біля міста Ватерло, 90 миль від Монреалу.

У звязку з цією поїздкою Вельможного Пана Гетьманича Данила, французька й англійська преса Монреалу й околиці ще раз присвятила Гетьманському Синові чимало місця, поміщуючи одночасно ряд світлих В. П. Гетьманича на лещетах.

Зі згаданої преси довідуємось, що Світлого Гостя гостили в себе посадник (майор) міста Ватерло, п. Лебрєн та п. Роже Одет, президент місцевого Спортивного Клубу. Лещетарі, зібравшись на холмі, що лежить в східній частині Ватерло, назвали той холм в честь Вельможного Пана Гетьманича і в майбутньому він носитиме імя: "Холм Данила".

"Ле Журналь де Ватерльо", з 11. березня, 1938 р., що докладно описує перебіг цього лещетарського здвигу, подає також офіційну пращальну промову, що її виголосив посадник міста Ватерло, п. Лебрєн, на дворці перед від'їздом, як також відповідь В. П. Гетьманича на французькій мові, в якій Світлий Гість дякував за гостинне

На могилі "Невідомого Жовніра" в Шикагу.

Панахидя на цвинтарі св. о. Николая, з нагоди американського "Меморіал Дня". Зліва направо: о. Маркія, ЧСВВ, о. Ігумен А. Сепішия, ЧСВВ, о. В. Каменецький, ЧСВВ, В. П. Гетьманич Данило, о. С. Колар, ЧСВВ. (3-го травня, 1938 р.)

На святі 20-ої річниці відновлення Української Гетьманської Держави.

В. П. Гетьманич (посередині) між членами молодечих відділів та старшим членством СГД при виході з церкви Пречистої Діви Марії в полудневій частині Шикага. (8-го травня, 1938 р.).

прийняття в тому місті. В тому ж журналі поміщено три світлини В. П. Гетьманича — з посадником міста та з іншими лещетарями.

* * *

Дня 21-го березня, 1938 р., В. П. Гетьманич виїхав до Торонта, де пробув до 31-го березня, а опісля до Виндзору. У Виндзорі залишився він до 2-го квітня, відвідуючи там виндзорський Кіш СГД. Рано, дня 2-го квітня, на зустріч В. П. Гетьманичеві приїхали кількома автомобілями гетьманці з дітройтського Округу СГД й перевезли Його Світлість на другий бік ріки Дітройт, до Злучених Держав Америки. Отже Вельможний Гетьманич Данило був на терені Канади від 11-го листопада, 1937 р., до 2-го квітня, 1938 р.

Після переходу Американського кордону, В. П. Гетьманич залишився в Злучених Державах ще кілька місяців, присвячуючи Свою увагу внутрішньо-організаційним справам, як також навізанню звязків з впливовими Американцями.

Дня 8-го квітня В. П. Гетьманич приїхав ще раз до відділу СГД в Клівленді й зулнинився на кілька днів в окружного отамана І. Денегі. Дня 10-го квітня відвідав українську громаду в Лейквуді, де парохія Всеч. о. Петриканина влаштувала в честь Гетьманича Данила сердечне прийняття.

НА СВЯТІ 29-го КВІТНЯ В ДІТРОЙТІ

Дня 17-го квітня, 1938 р., В. П. Гетьманич брав участь в урочистому святкуванні 20-ї річниці проголошення Гетьманства в Україні (29-го квітня, 1918 р.), яке приготував дітройтський Округ СГД і з того приводу виголосив там слідууючу промову:

ПРОМОВА В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

“Ось уже двадцять літ минає після того, як була відновлена Українська Гетьманська Держава. Думки наші мимоволі переносяться

В. П. Гетьманич Данило в оточенні членів Централі і членства СГД перед церквою св. Арх. Михаїла на Вест Пулман, Шикаго, з нагоди свята 950-ліття хрещення Русь-України. (29-го травня, 1938 р.)

до тих часів, коли молода Україна, повна нових надій, ставала на новий шлях державного будівництва. На шлях український, вказаний нам нашою історичною державною традицією.

Не буду тут говорити про те, як виглядала та наша Гетьманська Держава. Про неї вже згадали попередні промовці. Бачили вони ту Державу зблизька як дорослі люди. Брали в той час активну участь в українським політичним житті. Я ж мав про ту Державу вражіння, що їх може придбати молодий хлопець. Хочу тут тільки сказати, що коли я свідомо сьогодні став на шлях, по якому вже віддавна йде мій Батько, а з ним так багато українських патріотів, то у великій мірі тому, що ту Державу Гетьманську бачив на власні очі. Для мене вона була й є чимсь реальним, своїм. З нею в мене зв'язані може найсильніші спогади з моїх молодечих років, спогади, овіяні великим романтичним захопленням.

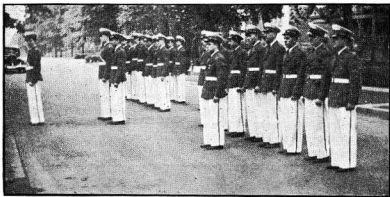
Згадую яке сильне вражіння зробило на мене, коли вперше побачив я однострій українського гетьманського старшини. А було це в Петрограді на початку літа 1918 року. Через тодішні бурхливі часи,

зв'язок з Батьком цілої нашої Родини перервався на кілька місяців. Родина наша жила в Петрограді під большевиками. Про відновлення Гетьманства довідалися тільки з преси. Жили ми в постійній небезпеці перед арештуванням нас большевиками як закладників. Тільки тому, що в них було тоді безладдя, нічого злого не трапилося. І от у тих складних і небезпечних обставинах, нараз з'являється до нас молодий український старшина в українському гетьманському однострої під цивільним плащем і повідомляє, що на нас чекає спеціальний поїзд на Николаєвському дворці, присланий Гетьманським Урядом для того, щоб вивести нас до Києва.

Діти ждуть В. П. Гетьманіча перед церквою на святі 950-ліття хрещення Русь-України в Шинягу.
(29-го травня, 1938 р.)

Згадую далі зустріч з Батьком на дворці в Києві, в оточенні українського генералітету й уряду, які всі вийшли, щоб привітати нас в столиці України. Згадую життя в Гетьманському Палаці, зміну гетьманської варті, що кожного дня, точно о 12-й годині, проходила коло моїх вікон з музикою та з розгорнутими українськими прапорами. А далі поїздки на великих Дніпрових пароплавах до монастиря в Межигороді, коло Києва, з Батьком, з вищими українськими старшинами і з

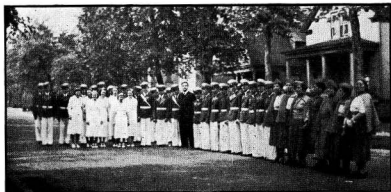

Молодецький військовий відділ СГД з північної частини Шинкага, що супровожав В. П. Гетьманіча Данила на Вест Пулман, з нагоди свята 950-ліття хрещення Руси-України. На переді сотник Микола Матвій. (29-го травня, 1938 р.)

нашими та чужинецькими дипломатами. Далі риболовство на Дніпрі чи в затоках. Ночі біля багаття, українські співи й українське оточення. Далі знову офіційні прийоми представників чужих Держав. Відкриття Українського Університету. Паради молодого українського війська, що його почали формувати.

А в скорім часі після того — повстання проти Гетьманського Уряду. Кінець Гетьманської Держави й незабаром, після короткого тріумфу українського революційного хаосу — окупація України червоною Москвою. А далі невимовні страждання Українського Народу, що продовжуються й по сьогоднішній день.

Все це, що я тепер оповідаю, являється частиною мого життя, як рівнож усіх тих, що в ті часи були в Україні, бачили її й за неї боролися. Цю нашу ще не так далеку минувшину не можна викресли-

В. П. Гетьманіч Данило в оточенні молодецького відділу СГД в північній частині Шинкага, 16-ї жіночої сотні з Вест Пулман та Червоно Хреста СГД, на святі 950-літньої річниці хрещення Руси-України. (29-го травня, 1938 р.)

ти з нашої пам'яті. Багато в нашій тогочасній політичній життю було темних плям, незрозумілого, дикого й некультурного; виявився, за рідкими винятками, повний брак політичного вироблення, брак творчої Української Думки, брак політичної підготовки особливо серед нашої інтелігенції, що не дало нам змоги використати надзвичайно сприятливих зовнішніх обставин для нашої державної справи.

Власними руками Гетьманська Держава була завалена, а незабаром і ціла Україна опинилася цілковито в неволі.

Це так. Але були й світлі сторони. Я не говорю про вияви патріотизму й героїства, яких було багато, але крім того показалося, що ширі українські маси, хоч політично й невідготовлені, по суті були

Пращальні збори СГД в Шикагу.

На пращальні збори, що відбулись в Шикагу, 19-го червня, 1938 р., зійшлися всі члени й членкині цілого Округу СГД. Підчас зборів В. П. Гетьманич вголосив свою останню-пращальну промову. Зліва направо: М. Сабор, член Централі (з американським прапором), скарбник — Степан Мирун (стоїть), полк. О. Шаловал — редактор "Нашого Стягу" й референт авіації, П. Попіль — окружний писар шिकाгського Округу, Микола Погребний — новий окружний отаман. Представник Гетьманської Управи — адв. Богдан Пелехович (сидить), Н. Моранець (стоїть) — організаційний референт СГД, В. П. Гетьманич Данило, член СГД Кульчицький, Головний Отаман СГД — Н. Гуль, Іван Дужанський — військовий референт СГД, Павло Гошко (з українським прапором).

здорові й національно думаючі. В цих масах ще не зник відгомін славних часів нашої історії. Маса серцем відчували, що не можна зрікатися своєї минувшини, а тому повернули до традиційної української форми державности, до Гетьманства. І тому можна з певністю думати, що той, хто не буде викривлювати цього гону до національних державних форм, і в майбутньому потягне за собою нарід.

Пізніше, на еміграції, я був свідком духового й політичного українського хаосу, духової депресії й розгублености, загальної безпорадності й безвідповідальности, що буяла на фоні напів-перетравлених демократичних гасел. І якраз у цей момент виступила на українському політичному обрії група українських патріотів, яка почала, основу-

чися на досвіді нашої історії й останньої визвольної боротьби, проповідувати щось цілком нове, незрозуміле, що йшло проти загальної тогочасної течії, — почала проповідувати обновлену Гетьманську Ідею. Ідея ця вибухла як бомба серед загального українського хаосу. Почалася страшна боротьба перших піонерів гетьманських для пробиття мурів серед спантеличеного неприродними й чужими гаслами українського суспільства. І ось поволі стало народжуватися щось молоде, сильне й здорове. Настало відродження творчої політичної україн-

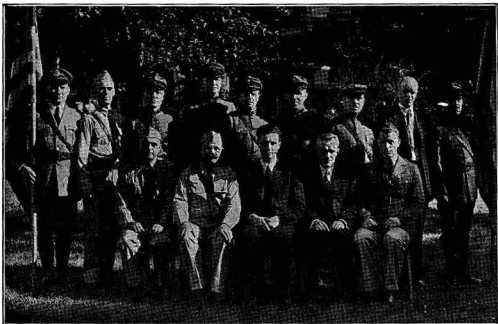

Передача пірначу Головному Отаманові СГД.

Підчас прашальних зборів 19-го червня, 1938 р., В. П. Гетьманіч виголошує останню офіційну промову й передає в присутності Представника Гетьманської Урави, членів Централі СГД, Окружної Старшини й членства — Головному Отаманові Н. Гулеві пірнач, подарований свого часу Організації СГД Я. В. П. Гетьманом Павлом, на знак достоїнства й відповідальності, що спочивають на плечах Головного Отamana.

ської думки, почався поворот до свого, рідного, що має глибокі коріння в нашій минувшині.

Сьогодні вже довгий шлях лежить за нами. Багато людей українських, зорганізованих гетьманців, або прихильників Гетьманського Руху, стоять у наших рядах. Рух наш нерозривно зріс з українською Визвольною Справою, завоював собі серед українського світа право горожанства. Все більше шириться між чесними патріотами українськими переконання, що Рух цей і тільки він, несе в собі всі необхідні

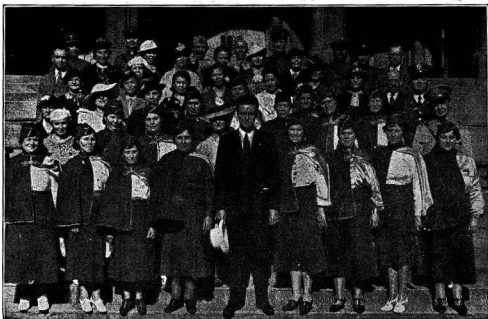
Вельможний Пан Гетьманіч Данило серед членів Централі СГД в Шикагу.

Сидять зліва направо: редактор "Нашого Стягу" і референт авіації — полк. Ол. Шаповал, Головний Отаман СГД Николай Гуль, В. П. Гетьманіч Данило, Представник Гетьманської Управи адв. Б. Пелехович і військовий референт Ів. Дужанський. Стоять зліва направо: М. Сабор, член Централі М. Кулак, окружний отаман М. Погребний, окружний писар Р. Попіль, господарський референт Гр. Матвій, організаційний референт М. Моранець, головний скарбник Стефан Мурин, контролор Тимо Кривовяз і Павло Гошко. (Зфотографовано в садку біля церкви св. о. Николая, в неділю, 19-го червня, 1938 р., після пращальних зборів II. Округу СГД.)

елементи для того, щоб здисциплінувати нашу розбурхану українську стихію; що в своїм відношенні до інших політичних напрямків не кермується він вузькою нетерпимістю, натомість натхнений глибоким патріотизмом, стремить об'єднати в однім національнім річищу якнайбільше творчих і здорових українських сил.

Вплив руху цього сягає далеко поза межі наших організацій. У цьому я переконався особливо підчас моєї довгої подорожі по американському континенті. Але теж саме можна сказати й про наші рідні Землі.

І Ви, тут присутні члени й членкині Союзу Гетьманців Державників, вже віддавна берете участь у нашій боротьбі за внутрішнє скріплення українства. Довелося Вам тут, за Океаном, таксамо як і Вашим однодумцям-гетьманцям в Європі, вести напружену боротьбу для того, щоб Вас зрозуміли. Але ви витримали чесно й стійко, високо тримаючи прапор нашої державної Ідеї. За це честь Вам і слава! Ще довгий шлях перед нами! Але ми не боїмося трудноостей! У довголітній боротьбі ми придбали необхідний досвід і загартувалися. Сьогодні нас уже багато!

В. П. Гетьманіч Данило між членкинями 16-ої Жіночої Сотні СГД в Шикагу.

Світлина знята по закінченні пращальних зборів II-го Округу, на сходах української греко-католицької церкви св. о. Николая при Оклей і Райс вулиці.
(19-го червня, 1938 р.).

І нині, в цей день, коли ми урочисто згадуємо ту історичну подію в Україні, я, як молодий Українець-гетьманець і як син — скиляю голову перед Батьком, що чином Своім 29-го квітня, 1918 року, найбільше спричинився до того, щоб дати українському політичному життю традиційний державницький напрямок і новий імпульс для духової творчости. Скиляю голову свою я ще й тому, бо бачив краще, як хто інший ту надзвичайно тяжку й невдячну працю, що Батькові довелося переводити з глибоким почуттям відповідальности не лиш в Україні, але й на еміграції — аж до нинішнього дня!

Сьогодні ми находимся в стадії підготовки до майбутньої боротьби. До боротьби довгої і жорстокої. В цій боротьбі рішачим чинником буде якість політичних провідників. Ми їх маємо замало. Виховати справжніх провідників в умовах нашої бездержавности тяжко. Маю на увазі провідників досвідчених, чесних, дисциплінованих, енергійних і внутрішньо зрівноважених, провідників до загину вірних нашій Визвольній Справі, які уміли б підпорядкуватись вищому Авторитетові. Але виховати їх можна. В такім же самім положенні находилися багато інших народів, що сьогодні мають свої власні Держави.

Питання виховання провідників особливо тяжке в наших умови-

нах через те, що українська справа це справа міжнародня, що знаходиться на перехрестю різних культур і політичних впливів, вимагає від наших відповідальних людей особливої чесноти, характерности й твердості для того, щоб у рішачий момент не піддатися спокусам, маючи перед очима тільки добро й користь Батьківщини.

Але я вірю, що ми повищі трудности переборемо. Будемо мати досить провідників і таких, яких нам треба. Вірю тому, бо знаю, що нарід наш чесний і здоровий і спроможеться вилонити з себе творчі сили. Наше завдання на сьогоднішній день — цьому процесові якнайбільше допомогти.

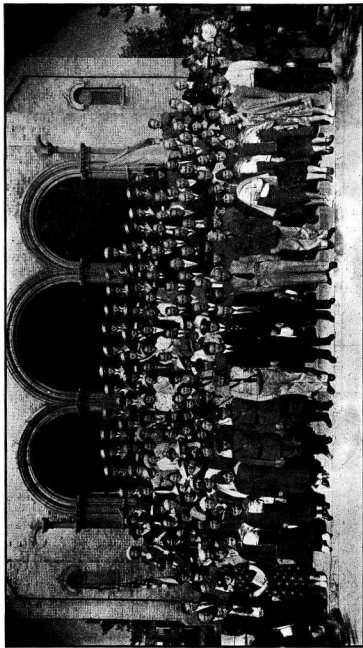
І якраз нині очі мої звертаються до нашого молодого покоління, родженого й вихованого за Океаном.

Молоді Українці й Українки! На Вас лежить великий обовязок перед Батьківщиною! Ви маєте змогу пізнавати модерну науку в усіх її проявах, як у площині матеріяльній так і духовій. На Вас лежить обовязок допомогти Вашим братам на Рідних Землях в їх боротьбі за волю Вашої старої Батьківщини. Мусите учитись на помилках тих, що перед Вами брались кувати українське життя. До нашої духової скарбниці мусите додати знання, що Ви його можете придбати тут. В сімі великих держав ми тоді тільки займемо почесне місце, коли будемо озброєні знанням, знанням великим. Але самого знання замало. Мусимо викорінити в нас наше українське гуляйполе, що є гістеричним відрухом проти нашого многовікового рабства. Знання, спокій, внутрішня дисципліна, рівновага, й тверда віра в свої сили — ось що мусить бути нашими основними прикметами!

Ви вирости на чужій Землі й можете поставити запит: як же допомогти нашій Батьківщині? Вона ж від нас далеко. Так, далеко. Але ж допомагали своїм країнам Польки й Ірляндці, або Чехи й інші. Допомогали не тільки морально, пропагандою серед чужинців, матеріяльно, але ж і фізично. А чому ми не можемо того самого доконати? Не забуваймо також, що ми маємо приклади, коли члени нації, роджені поза межами рідних Земель, можуть відограти у своїй старій Батьківщині рішачою ролю. Гляньмо тільки на сучасну Німеччину, де велике число теперішніх провідників родились поза її межами. Ці теперішні провідники могли здалека ліпше приглядатись до німецької повоєнної сумної дійсности. Вони знайшли ліки для направи положення. Вони перебрали провід у свої руки. І таксамо я вірю, що й тут, серед Вас, знайдеться в майбутньому може не один український патріот, що відиграє рішачою ролю в подіях на наших Землях.

Для того треба тільки хотіти України, України такої, якої ми її мати хочемо, але сьогодні не маємо. І ми її здобудемо!

Підчас пізнавання й студювання нашої української дійсности, не зражайтеся її сумними сторінками. Україна — не тільки наша минувшина, але вона в першу чергу — наша сучасність. Майбутнє нашої Землі в руках нашого покоління, себто в наших руках і від нас воно

В. П. Гетьманіч Давило серед членства 11-го Округу СГД в Шинагу.

Світлина знята після закінчення прашальних зборів, перед церквою св. о. Никола в Шинагу. В. П. Гетьманіч стоїть в першому ряду (посередині). Приворуч В. П. Гетьманіча — Головний Орган СГД — Николай Гузь; ліворуч ав. Б. Пеластович і полк. О. Шиловал. В горі, у двох рядах — члени 3-ої молодечої сотні в нових парадних уніформах. (19-го червня, 1938 р.).

залежить. Тому — з гордо піднятим чолом не стидаймося називати себе Українцями. Продовжуймо боротьбу за наше державне визволення сміло, чесно й товарисько, з почуттям довіря один до одного, без заяв, що, мовляв, моя хата з краю. Не забуваймо, що належимо до нації, яка сьогодні лежить ще на землі, але що встати хоче і вже починає підноситись. Будьмо серед тих борців, що нашій Україні активно допоможуть підвестись і підтримають її в остаточній боротьбі.

Тому — вступайте до Гетьманського Державницького Фронту! В нім може знайти місце кожний український патріот. Бо в об'єднанні всіх наших національних сил запорука нашої остаточної перемоги!

Шановна Українська Громадо!

Ми всі беремо участь у великім Ділі. Кожний з нас як може, любимо нашу Землю і за її визволення боремося. Знаємо, що людськими руками робимо людське діло. Знаємо границі наших сил і уміння. Тому молимо Господа Бога, щоб допоміг нам у нашій роботі й не залишив нас.

Гасло всіх Українських Державників: Бог і Україна!"

* * *

Великдень, дня 24-го квітня, В. П. Гетьманич провів разом з місцевим Округом в Шикагу.

Дня 8-го травня В. П. Гетьманич брав участь в святкуванні 20-ої річниці проголошення Гетьманства, разом з гетьманцями та численним українським громадянством в Шикагу.

Дня 12-го травня В. П. Гетьманич виїхав в супроводі полк. О. Шаповала з Шикага до Ошави, Онт. (Канада), де на слідуючий день відбулось для нього урочисте прийняття місцевим відділом СГД.

В днях 14-го й 15-го травня В. П. Гетьманич брав участь в торжественному отворенні нового Гетьманського Дому в Торонті й виступав там з довгими промовами.

По повороті до Шикага, В. П. Гетьманич затвердив призначення Н. Стусса, довголітнього й заслуженого гетьманця в Судбурах, Онт. — Головним Обозним Канади, на місце уступаючого Д. М. Ільчишина.

Дня 29-го травня, 1938 р., В. П. Гетьманич брав участь в урочистостях в Шикагу з приводу 950-ліття хрещення Руси-України, а 30 травня — в панакхиді на цвинтарі св. Николая з приводу американського "Меморіал Дей".

ПРАЦАННЯ В. П. ГЕТЬМАНИЧА В ШИКАГУ

Довідавшись, що Вельможний Пан Гетьманич Данило має вневовзі виїхати з Шикага, а опісля й з Америки до Європи, II-ий Округ Союзу Гетьманців Державників в Шикагу скликав надзвичайні загальні збо-

ри на неділю пополудні, 19-го червня, 1938 р., щоб на цих зборах спільно попрощати всім Дорогого Гостя. До нової шкільної салі при церкві св. О. Николая зійшлося понад 200 осіб—членів, членкинь, старших та молодечих відділів Округу. Більшість їх — в одностроях. Зарепрезентовані були десять сотень СГД і Червоний Хрест в Вест Пулман та з полудневої части міста.

Коли В. П. Гетьманич увійшов на салью, всі присутні повставали з місць, а окружний отаман здав звіт Світлому Гостеві. Вельможний Пан Гетьманич сів за стіл, посередині, а біля нього засіли по обох сторонах члени Централі СГД, з Головним Отаманом Н. Гулем й члени Окружної Команди, зі своїм отаманом Г. Матвієвим.

Збори відкрив окружний отаман Г. Матвіїв державницькою молитвою й короткою промовою, а описля попросив до слова представника Гетьманської Управи на Америку — адвоката Богдана Пелеховича. Промовляли також Впр. о. ігумен Амброзій Сенишин, ЧСВВ, який пращав Світлого Гостя від ОО. Василян й місцевої парохії, др. Мирослав Сіминович, др. Омелян Тарнавський, а по нім — представник Білорусинів, п. Змагар, перший секретар білоруської держави при Гетьмані в 1918 р.

Довшу промову виголосив полк. О. Шаповал, редактор "Нашого Стягу". Від 16-ої жіночої сотні пращала В. П. Гетьманича сотничка пані Агафія Фіца, а від Централі СГД Головний Отаман Н. Гуль, який також попросив до слова Світлого Гостя. Присутні справили Йому величаву овацію, що своїм ентузіазмом пригадувала перші прийняття для В. П. Гетьманича. Підчас Своєї промови, В. П. Гетьманич Данило урочисто передав Головному Отаманові Н. Гулеві пірнач, як знак власти Головного Отамана, а Головний Отаман, приймаючи пірнач, подякував Ясновельможному Панові Гетьманові Павлові і Вельможному Панові Гетьманичеві за довіря, яким його наділили та зложив урочисту обітницю — боронити Гетьманську Ідею й дбати про широкий розвій Гетьманської Організації.

По пращальній промові ново-іменованого окружного отамана — Н. Погребного, всі відспівали многолітствія Гетьманові України й Гетьманичеві Данилові й гимном "Ще не вмерла Україна" закінчено ці історичні пращальні збори II-го Округу СГД в Шикагу.

По зборах знято кілька спільних світлин членства з Високим Гостем.

НА ПАНАХІДІ ПО ГЕН. М. ТАРНАВСЬКОМУ

В неділю, 10-го липня, 1938 р., В. П. Гетьманич брав участь, разом з Централєю й цілим шिकाговським Округом СГД, в урочистій панахиді по Генералові Миронові Тарнавському, бувшому Начальному Вождеві Української Галицької Армії.

В кілька днів пізніше, В. П. Гетьманич залишив Шикаго.

КІНЦЕВЕ СЛОВО

Видавничий Комітет звернувся до Вельможного Пана Гетьманича Данила з проханням — написати кілька слів на закінчення цієї Пропамятної Книги. Його Світлість зволив ласкаво прислати нам наступні рядки.

Подорож моя по Злучених Державах й Канаді залишиться для мене світлим спомином на ціле життя. Їхав я сюди, знаючи добре тільки чотирьох людей: двох в Шикагу, одного в Дітройті й одного в Торонті. Український світ за Океаном був мені мало відомий, особливо щодо загальних обставин його існування. Мушу отверто признатись, що ступаючи на американську землю рік тому, не знав напевно, чи зійшов я на ворожу територію, через яку прийдеться пробиватись вперед разом із тими щирими й вірними українськими патріотами, що мене до себе запросили, чи навпаки — зійшов на землю, де знайду теплий прийом, гостинність, зрозуміння й підпертя зі сторони великої частини українського населення.

Останнє справдилося. Щасливий з того. Прийняття, що я його зустрів, було несподіванкою не тільки для мене, але й для тих, що віддавна знають американські й канадійські обставини. Було це недоцінюванням наслідків багаторічної роботи в напрямі загального скріплення й поширення основних ідей нашого Руху.

Впродовж цілої подорожі відчував і тепер, після її закінчення, відчуваю сильний внутрішній звязок з усіма тими патріотами, що мені з ними доводилося зустрічатись, говорити, обмінюватись думками. Не говорю про членів Союзу Гетьманців Державників. З цими людьми нахожуся від багатьох літ в постійному, хоч і листовному контакті, звязує нас вже віддавна спільна праця й спільна боротьба; вони вже знали мене, а я їх. Ні, я маю на увазі широкі маси українські, поза гетьманськими організаціями; маю на увазі таксамо наших фермерів і робітників, як і духовних провідників, бувших військовиків, інтелігентів, а особливо українську молодь. Всі вони підходили до мене, підчас і після наших численних зібрань, гостили мене в себе й всіма способами старалися висловити мені співчуття й прихильність у звязку з тою працею, що її Батько, я й ті, що з нами, ведемо; а разом з тим із внутрішнім горінням застановлялися, як найліпше спричинитись до збільшення української внутрішньої сили, як обєднати в одне ціле здорові зародки в нашій суспільній житті, що їх сьогодні вже всюди спостері-

гаємо, як заактивізувати те, що нині ще лежить бездільно, невикористане для спільного визвольного діла.

За Океаном, може найсильніше після того, як доля примусила мене й Родину мою покинути Батьківщину, відчув я знову могутній подув Рідної Землі, побачив тисячі українських очей, що з тугою дивляться на Схід, там де наша Україна, сьогодні поневолена й нещасна, але яка всетаки живе, чекає і якій ми можемо й мусимо допомогти. І допоможемо!

Я ще заблизько до всього того, що мені довелося бачити й спостерігати під час моєї довгої подорожі, щоб вже тепер робити остаточну оцінку. Зроблю це трохи згодом, коли великий фактичний матеріал, що його беру з собою, вдасться основно переглянути й упорядкувати. Одначе загальне враження з подорожі у мене вже викристалізувалося.

Вірю в значіння й можливості нашої заокеанської еміграції, як важливої складової частини загального визвольного руху. Бачу її недомагання й темні сторони: зовнішні і внутрішні сили, що намагаються її засмілювати, внутрішньо ослабити й розбити. Але в той же самий час спостерігаю її відпорність, свідому боротьбу, що провадиться за збереження її національного обличчя й для її скріплення. Бачу живу роботу, а тому вірю в перемогу цієї боротьби. Бачу особливо українську молодь, роджену в Америці й Канаді, що не дивлячися на вплив чужого оточення, починає все більше прислухуватись до голосу крові, з гордістю говорити про своє українське походження і, не зраджуючи своєї прибраної Батьківщини, поволі ставати в ряди борців за ліпшу долю України.

Поважна робота вже переведена серед української еміграції для її національного піднесення й політичного усвідомлення. Велика заслуга в цьому відношенні духовно-релігійних установ і зв'язаних з ними світських українських організацій, велика заслуга й таких організацій, як Союз Гетьманців Державників, що з подиву гідною твердістю витримав многолітню боротьбу за оздоровлення й оновлення українського політичного світогляду й неухильно йде вперед в тім же самім напрямі.

Так. Позитивних зародків багато, але все це ще не зв'язане до купи, не скоординоване. Українська еміграція може відограти велику роль в українськiм визвольнiм ділі. Це залежить від неї самої, від її бажання й уміння своєчасно зорганізуватись для спільної політичної роботи. Правда, в напрямі зближення між окремими політичними групами ведеться від деякого часу свідомо робота. Але ж темп її занадто повільний. За останні роки зникли на світі декілька держав, кордони інших постійно змінюються, світ бороть-

ВЕЛЬМОЖНИЙ ПАН ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО

В книзі цій згадується, що в кожній місцевості, де гостив В. П. Гетьманіч, сотки осіб просили автографу Гетьманського Сина на Його світлинах. Таких світлин, як ця, що П тут містимо, підписав В. П. Гетьманіч около тисячу.

ся, йде вперед, живе бурхливим життям; є ознаки, що буревій може захопити й Українські Землі. А чи готові ми, щоб скористати з грядучих великих можливостей?! Ні, не готові! І доти не будемо готові, доки будемо топтатись на місці, в якимсь засліпленні руйнуючи містки, що нас звязують, хапаючись за слова й розводячи формалістику там, де її не треба, із-за справ другорядних, забуваючи найголовніші, із-за якихось незрозумілої короткозорости, не бачучи основного в нашій національній боротьбі, а власне:

Що часу перед вибухом подій на Сході залишилося вже мало; що темп нашої громадської роботи треба прискорити, бо ж на нас інші чекати не будуть; що чесних українських патріотів можна знайти в усіх існуючих політичних групах і тому злочином є штучним загостренням внутрішньо-політичних відносин віддаляти можливість всеукраїнського порозуміння перед обличчям грядучої боротьби; що багато є загально-національних питань, на яких можуть вже сьогодні зійтися всі українські патріоти, незалежно від того, до якої політичної групи, чи до якого віроісповідання вони належать; що особливо в цей, підготовчий період мусимо оберігати наше суспільне життя від розкладових, чужо-національних впливів; що мусимо зробити все, щоб якнайскорше об'єднати здорові українські сили, створюючи все-національний український центр авторитетний на зовнішньому й внутрішньому фронтах.

Це таксамо відноситься до еміграції в Європі, як і за Океаном. Коли до такої консолідації українських державницьких сил своєчасно дійде — виступимо як зорганізована сила в майбутній боротьбі. Коли до неї не дійде — прагемо знову нові можливости, поповнюючи злочин перед нашою Батьківщиною.

Та вірю, що патріотичне українство в цілому має настільки розвинений інстинкт самозбереження, що переборе перед обличчям спільної небезпеки сили, що його роз'єднуть і знайде шлях до внутрішнього скріплення.

Гетьманці зі своєї сторони роблять і будуть завжди робити все, що від них залежить, щоб це якнайскорше здійснилося.

* * *

На кінці складаю сердечну подяку Головному Отаманові Союзу Гетьманців Державників Америки й Канади, Николі Гулеві, всій Старшині і всьому патріотичному членству цієї Організації за те, що вони довголітньою своєю працею, тримаючи високо прапор Гетьманської Ідеї, заслужили собі признання у широких кол українського суспільства за Океаном: за те, що гостинно запросили мене до себе й так сердечно приймали мене яко Представника Батька мого й Геть-

манців в Європі і так взірцево й одностайно перевели організацію прийняття; за те, що й надалі стоять в рядах активних борців за Україну, працюючи для збільшення української єдності й сили і даючи приклад вірності, карності й організаційної дисципліни.

Зокрема широ дякую Полковникові Олександрові Шаповалові, Референтові Авіяції при Централі СГД й Редакторові "Нашого Стягу", як рівнож б. Головному Обозному Михайлові Гетьманові, Редакторові "Українського Робітника", за те, що виявили стільки енергії, передбачливості і серця при зорганізуванні моєї подорожі і які були моїми вірними товаришами підчас мого довгого мандрування.

Складаю сердечну подяку Їх Ексцеленції Єпископові Кир Константинові Богачевському в Злучених Державах і Їх Ексцеленції Кир Василієві Ладиці в Канаді, а в Їх Особах і всім Отцям Духовним Греко-Католицької Церкви за Океаном, за широ-сердечне до мене відношення й за глибоке розуміння пекучих проблем української дійсності, а зокрема засад державницької роботи.

Дякую всім світським інституціям, що працюють в звязку з цією Церквою і зокрема організаціям Української Молоді за те, що мене так сердечно приймали й вітали, підкреслюючи свою внутрішню єдність з українськими державниками в національній роботі.

Дякую ОО. Василянам і зокрема Їх Протоігуменові о. Н Крижановському, Сестрам Василянкам і Сестрам Службеникам в Америці й Канаді за моральну підтримку й за ширю гостинність.

Дякую сердечно Інститутіві Петра Могили за гостинне прийняття в Саскатуні, як рівнож членам Союзу Українських Самостійників і взагалі православним в Канаді, з якими мені довелося зустрічатись, за те, що прихильно до мене поставилися й брали участь в наших зібраннях. Був радий заізнати в них ширих українських патріотів.

Дякую всім представникам інших політичних угруповань і зокрема тим молодим Націоналістам, що серцем відчули, що всіх патріотів українських вяже щось більше, як лише формальна приналежність до тої чи іншої політичної організації і які самі приходили до мене з метою обміняти думками, обговорити шляхи української визвольної боротьби й допомогти нам в нашій роботі.

Дякую нарешті всім людям українським, що стоять поза гетьманськими організаціями, а які мене у себе гостили, приходили тисячами на наші зібрання, допомагали роботі СГД, зокрема переведенню летунської акції і які підчас цілої

моєї подорожі давали докази своєї до мене прихильности й української солідарности.

Повертаючись до Європи з новими силами і новим зав'язанням до продовження нашої національної боротьби, бажаю Вам, Патріоти Українські за Океаном, єдності, методичної і енергійної праці й успіху в напрямі зорганізування й об'єднання всіх творчих українських сил.

Виконайте Ваш обов'язок перед рідною Землею! Знайдіть шлях до взаємного зрозуміння! Ставайте в спільні лави! Бо тільки збірним, зорганізованим зусиллям здобудемо Самостійну Незалежну й Соборну Українську Державу!

ДАНИЛО СКОРОПАДСЬКИЙ.

Нью Йорк, дня 25-го серпня, Р. Б. 1938.

Борис Гомзин.

У ДВАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ ВІДНОВЛЕННЯ ГЕТЬМАНСТВА В УКРАЇНІ

20 літ тому, а саме 29. квітня 1918 р., в столиці України, правдано́му й славному Києві відновлено стародавню українську форму Держави — Гетьманство, а Гетьманом проголошено Павла Скоропадського, до того часу к-ра І Українського Корпусу й Отамана Українського Вільного Козацтва.

Проголошення Павла Скоропадського Гетьманом всієї України відбулося на хліборобському конгресі, в якому взяло участь "6432 уповажених представників від 8 українських губерній: Київської, Полтавської, Чернігівської, Подільської, Волинської, Херсонської, Катеринославської й Харківської."*)

Щойно тепер, коли ми вже відійшли в часі від цієї події й маємо змогу подивитися на неї у зв'язку з нашим українським минулим, теперішнім й будучим, можемо збагнути все її величезне, творче історичне значіння, а зокрема значіння її фактичного творця — самого Гетьмана.

Щодо останнього, то наведу тут лише слова ідеолога пізнішого Гетьманського Руху, бл. п. Вячеслава Липинського, бо вони як-найкраще визначають це. Ось як він оцінює той чин Гетьмана:

"Нащадкові старого Гетьманського Роду виставало лицарської самопосвяти і українського патріотизму, щоб забути про свої егоїстичні панські інтереси. Замість зайнятись маєтками, зібрати готівку і спокійно вийхати за кордон, Він цілого себе віддав на її порятунок і не побоявся взяти на себе — страшний в українським хаосі — тягар Гетьманської Влади".)**

В цих реченнях кожне слово має величезну вагу й **ховає** в собі довгі сторінки трагічної історії українського народу. Зупинюся на двох з них: "порятунок" і "хаос" (український).

Так, відновлення Гетьманства в 1918 р. було **порятунком** України від її власного **хаосу**. І хоч цей порятунок був хвилиний, і хоч український хаос усе ж підточив, залив і знищив відновлене Гетьманство, проте ця подія, цей проблиск світла в хуртовині безцільного революційного борсання, стала в історії України отим каменем, **"єгоже"** — це ми сьогодні, по двадцятьох роках, можемо з усією рішучістю твердити — **"небрегоша зиждуші, сей бысть во главу угла: от Господа бысть сей і єсть дивен в очесіх наших".***)**

Обставини в Україні напередодні відновлення Гетьманства скла-

*) Д. Дорошенко, "Історія України" 1917-23 рр. ч. II. стор. 35.

**) В. Липинський, "Листи до Братів Хліборобів", стор. VII.

***) Псалом СХVII, ст. 22, 23.

далися — і саме через український хаос — так фатально, що зазначилася загроза ліквідації зародків Української Держави та проголошення України окупованою Німцями частиною Росії. Відновлення Гетьманства врятувало ситуацію.

Та значіння цієї події було глибше й ширше.

Спробуймо уявити собі, що було б, коли б не було цієї події. Ясно, що по розвалі Німеччини 1918 р. й по відході запрошеного Урядом Української Центральної Ради німецького війська з України, остання впалаб як стигле яблуко, в руки московських більшовиків, без будь-якої намага з їхнього боку. Викреслена була б героїчна боротьба 1918-20 рр. Українського Війська проти червоної московської навали, дарма, що велася вона під хаотичною й нездібною кермою тодішнього Директоріяльного Уряду, бо — не забуваймо цього — Директорія, що перебрала по Гетьманові владу, спіралась лише на ті матеріальні засоби, що їх був зібрав і організував за короткий час свого правління Гетьман, та додамо ще: що їх Директорія не зуміла використати, змарнувала й тим стала творцем дальшої руйни України, що триває й досі.

І ми на сьогодні мали б в активі короткий епізод — від проголошення IV. Універсалу по 29. квітня 1918 року — існування самостійної Української Держави.

Але кого міг і може зобов'язувати, до речі, отой IV. Універсал, опертий на виготованому в масонській кухні гаслі "самовизначення народів" та на "волі" революційного народу, коли трохи пізніше і знова ж таки з "волі" того ж таки революційного народу проголошено вже . . . Федеративну Українську Республіку?

Натомість відновлення Гетьманства в Україні навязувало обірану безправно чужими руками нитку української історичної національно-державницької традиції та ставило Україну в становище зперед 1654 року. А це, по зникненні з історичної арени одного з контрагентів Переяславського договору, а саме — московського царя, означало, що Україна на основі норм міжнародного права знова ставала незалежною й суверенною Державою.

Це одне значіння події 29. квітня 1918 року. Друге полягає в тому, що ця подія несла в собі такі творчі зародки, що — без огляду на хвилиний упадок Гетьманства й часову перемогу хаосу — вона з бігом часу, хоч і в дуже несприятливих умовах, стала підставою розвитку Гетьманського Руху, цієї запоруки світлого майбутнього України.

Відновлення Гетьманства в 1918 р. стало вихідним пунктом для організації державницької думки й державницьких сил для дальшої боротьби за власну Державу. В цій роботі найважливіше місце займає обоснування й сформування у слові Гетьманської Ідеології й Гетьманства, як традиційної української форми держави, але вже в формі Дідичного Гетьманства.

Це зробив головно бл. п. Вячеслав Липинський.

Тут я спинюся лише на цьому основному корективі до нашого історичного Гетьманства, що його внесено до Гетьманської Ідеології, а саме — на конечній потребі для України встановлення **Дідичного Гетьманства**.

Українські історики до В. Липинського компонували свої історії України так, щоб вони вміщувалися в рядки їхніх політичних вір. А тому вони звичайно оминали ті факти, що суперечили й заперечували ті їхні віри, й навпаки — підкреслювали додатні для них.

І тільки Липинський подивився на історію України очима українського патріота-державника. А це дало йому змогу відділити в бурхливій історії Українського Народу зерно від половини, конструктивне від руйніницького, винайти під намулом чужого та й свого хаотично-бездержавницького, отаманського сам-собі-панства лінію справжньої української державницької творчості.

Це ж він довів, що дідичність Гетьманства, як передумову тривалого існування Української Держави, встановив був Великий Богдан, творець Козацької Держави, що була спадкоємцем і продовженням Київської Князівської Держави.

І той факт, що демократично-отаманський хаос того часу з реальною допомогою Польщі й Москви знищив те діло Богданове, та далі наслідки лише підтверджують правду Богданову.

І ми бачимо, що ліпші голови українські раз-у-раз вертають до дідичности Гетьманства. Так було за Гетьмана Самойловича. Так було в 1763 р., коли козацька старшина зверталася до імператриці Катерини II з петицією про затвердження дідичности Гетьманського уряду.

Та шкода часу й заходу! Хіба ж Москва могла піти на це? Це ж бо означало безповоротно зректися назавжди України!

І ось тут часто дивують вигуки українських хаотичних горлаїв, що, мовляв, дідичність Гетьманства — це не українська річ, що Гетьманський Рух москвофільський і т. д.

Яка безсоромна демагогія, розрахована хіба на безкритичність аудиторії...

Хіба ж оті горлаї українські, оті новітні виходці з одвічного Українського Гуляй-Поля, оті новітні отамани ріжних розмірів і мастей такі наївні, що не розуміють, що встановлення Дідичної Монархії в Україні — це єдина запорака її справжньої незалежности й суверенности, що лише така Монархія означає справжнє й довічне розв'язання раз і назавсіди примусового співжиття України з Москвою?

Гетьман Павло Скоропадський своїм чином 29 квітня 1918 р. врятував молоду Українську Державу від неславного повернення в стан небуття.

Український хаос, що мав бути Йому вдячний за своє спасіння

від повної компромітації, під захистом Його влади знову вирвався зпід колодки і, загравши демагогічно на настроях розбурханих революцією мас, завалив власну Державу й тим започаткував в Україні жахливу Руїну.

Сталося це тому, що тоді довкола Гетьмана не було організованих політично Гетьманців...

Гетьман знову з самопосвятою веде невтомну працю над організацією порятунку України.

Напряж тієї праці ясний хоч би з промов Його Сина, Гетьманича Данила, що як відпоручник Свого Батька, оце відвідав осередки української еміграції в Америці й Канаді.

Та тепер довкола Гетьмана й Його Роду вже стоять віддані організовані Гетьманці!

Хаос ще великий, але й сила для спротиву йому значно зростає.

Свято віримо, що Гетьманський Рух переможе темні сили й сонце засяє в Україні!

Хай живе Гетьман!

Слава Йому!

ПРЕСА ПРО ПОДОРОЖ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА

Українська КАНАДА

- 1) **ВІСНИК, Вінніпег, Манітоба.** Орган Укр. Авт. Правос. Церкви.
15. I. 38. — Редакційна стаття: "Греко-католики і Скоропадський".
- 2) **КАНАДІРСЬКИЙ ФАРМЕР, Вінніпег, Манітоба.** Незалежний.
24. XI. 37. — Тріумф Гетьманіча в Торонті. Світлина В. П. Гетьманіча.
15. XII. 37. — Англійська преса в Монреалі про В. П. Гетьманіча. Гетьманіч Данило — знаменитий організатор української справи. Гетьманіч Данило в Генерал-Губернатора. Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Судбурах. З побуту В. П. Гетьманіча у Вінніпегу. Світлина В. П. Гетьманіча між членами Обозної Команди.
22. XII. 37. — Редакційна стаття: "Повитання Гетьманіча Данила в Вінніпегу". Промова Експелешві Преоєс. Кир Василія Ладика на прийняттю в Вінніпегу. Світлина з бенкету В. П. Гетьманіча в Оттаві.
22. IX. 37. — Гетьманіч Данило на посвяченню літака "Київ".
6. X. 37. — В. П. Гетьманіч Данило прибує до Вінніпегу.
3. XI. 37. — Гетьманіч Данило прибує до Торонта.
10. XI. 37. — Заповідження прийняття для В. П. Гетьманіча у Вінніпегу.
1. XII. 37. — Гетьманіч Данило на зборах Торговоельної Палати в Торонті.
8. XII. 37. — В. П. Гетьманіч Данило в Монреалі.
29. XII. 37. — В. П. Гетьманіч Данило і Василь Санстун. Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Едмонтоні.
5. I. 38. — Українська молодь Вінніпегу вітала Гетьманіча Данила. Гетьманіч Данило в Мондері. Гетьманіч в Дервент. Гетьманіч в Калгарі.
12. I. 38. — В. П. Гетьманіч в Саскатуні.
19. I. 38. — Редакційна стаття: "Український нарід хоче одного проводу". Гетьманіч Данило в Калгарі.
16. II. 38. — До українського гуляй-поля Канади й Америки.
- 3) **КАНАДІРСЬКИЙ РАНОК, Вінніпег, Манітоба.** Орган Злученої Церкви Канади.
10. X. 37. — Гетьманіч Данило Скоропадський в Канаді. Світлина В. П. Гетьманіча.
- 4) **НАРОДНЯ ГАЗЕТА, Вінніпег, Манітоба.** Комуністична.
30. XI. 37. — Чому їх сюди впускають?
3. XII. 37. — Гітлерів агент. Прикріє Україну Гітлерові.
14. XII. 37. — Вияснимо роль "Гетьманіча". Висланець Гітлера у Вінніпегу. Передрук статті з київського "Комуніста": "Неграбна ідеологічна підготовка походу гітлерівщини на Радянську Україну".
20. XII. 37. — Чого приїхав самозванчий "Гетьманіч" до Канади?
21. і 22. XII. 37. — Продовження згаданої статті.
23. XII. 37. — Гітлерівсько-гетьманська циркусна перезва. Світлина В. П. Гетьманіча.
4. I. 38. — Вимагають відкликання запрошення Скоропадському.
10. I. 38. — Гітлерів агент перед публичним осудом.
13. I. 38. — Чому не говорять про це людям в Канаді?
19. I. 38. — А кому брехня приносить честь?
1. II. 38. — Викрити гідку роботу українського фашизму в Канаді.
26. V. 38. — Зірвати маску з фашистських облич гетьманських агентів в Канаді.
- 5) **НОВИЙ ШЛЯХ, Саскатун, Саск.** Орган Укр. Національного Обєднання.
23. XI. 37. — Редакційна стаття: "Даремні зусилля".
25. I. 38. — Провідники народу і їх орієнтації.
- 6) **СУСПІЛЬНИЙ КРЕДИТ, Едмонтон, Алберта.** Незалежний.
22. X. 37. — Сня бувшого Гетьмана приїздає до Едмонтону.
- 7) **УКРАЇНСЬКИЙ КООПЕРАТОР, Вінніпег, Манітоба.** Незалежний.
1. II. 38. — Редакційна стаття про те, що канадйські Українці повинні були обєднатись і спільно привітати В. П. Гетьманіча Данила.
- 8) **УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ, Едмонтон, Алберта.** Орган Українців Греко-Католиків.
24. VIII. 37. — Життєпис В. П. Гетьманіча Данила. Світлина В. П. Гетьманіча.
28. X. 37. — Опис посвячення літака "Київ".

5. X. 37. — Американські Українці з ентузіазмом вітали В. П. Гетьманіча Данила. (Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Америці).
9. XI. 37. — Повитання В. П. Гетьманіча СС. Василіянками в Америці.
23. XI. 37. — Значіня гостини Гетьманського Сина в Америці.
30. XI. 37. — Величаві прийняття В. П. Гетьманіча в Східній Канаді.
7. XII. 37. — В. П. Гетьманіч Данило в Оттаві. Велике зацікавлення приїздом В. П. Гетьманіча до Едмонгону. Світлина В. П. Гетьманіча між молоддю БУК-а в Торонті.
14. XII. 37. — Гетьманіч в Судбурах. Гетьманіч в Генерал-Губернатора. Світлина В. П. Гетьманіча на двірці в Монреалі.
21. XII. 37. — Опис прийняття для В. П. Гетьманіча в Едмонтоні. Український Вінніпег оваційно вітав В. П. Гетьманіча. Промова Експлеція Превс. Кир Василя Ладина. Прийняття Гетьманського Сина в Монреалі. Повідомлення про поїздку В. П. Гетьманіча до Дервент і Калгар. Світлина: З бенкету в Едмонтоні, аустріч В. П. Гетьманіча в Судбурах, В. П. Гетьманіч між членами делегації в Едмонтоні.
28. XII. 37. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Мондері. Опис бенкету молоді в честь В. П. Гетьманіча в Едмонтоні. Відвідини релігійних інституцій. Гости-на в панстві Шварків в Едмонтоні. Запросили В. П. Гетьманіча на їзд СУМК-а в Едмонтоні. Ще одню прийняття для В. П. Гетьманіча в Вінніпегу. Світлина В. П. Гетьманіча між ОО. Василіянками в Мондері.
27. XII. 37. — Продовження опису прийняття В. П. Гетьманіча в Мондері. Промова В. П. Гетьманіча на концерті в Торонті. Вразіння з побуту В. П. Гетьманіча в Судбурах.
4. I. 38. — В. П. Гетьманіч попрашав Алберту. Докінчення опису прийняття В. П. Гетьманіча в Мондері. Большевницька комедія в Едмонтоні не вдалася.
11. I. 38. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Саскатуні. В. П. Гетьманіч між фермерами. Англійська преса про українські справи. Світлина з бенкету у Вінніпегу.
18. I. 38. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Калгарі. Опис концерту молоді Вінніпегу в честь В. П. Гетьманіча. "А Стецьки хіхікають...". В. П. Гетьманіч поверну на Схід.
23. I. 38. — Др. Осип Назарук: "Пробудження українського монархізму" (передрук з "Нової Зорі"). Продовження опису прийняття у Вінніпегу.
8. II. 38. — В. П. Гетьманіч на Святій Вечері в ОО. Василія у Вінніпегу.
15. II. 38. — Світлина з бенкету в Монреалі.
22. II. 38. — Світлина з прийняття молоді в Вінніпегу.
1. III. 38. — Допис: признання за статтю "А Стецьки хіхікають". Відгуки з побуту В. П. Гетьманіча в Саскатуні.
22. II. 38. — В. П. Гетьманіч Данило в кардинала Вилнев-а.
- 9) УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС, Вінніпег, Манітоба.** Орган Союзу Укр. Самостійників.
24. XI. 37. — В. П. Гетьманіч подивляе британський лад.
8. XII. 37. — В рубриці: "Мимоходом": про оголошення відносно прийняття В. П. Гетьманіча.
15. XII. 37. — В рубриці "Мимоходом": Українці католики вітають православного Гетьманіча. Молодий Скоропадський приїхав до Вінніпегу.
22. XII. 37. — Редакційна стаття: "Українцям це чести не приносить".
29. XII. 37. — Редакційна стаття: "Люди на місці". В рубриці "Мимоходом": про промову В. Свистуна відносно В. П. Гетьманіча.
5. I. 38. — В рубриці "Мимоходом": про те, що В. П. Гетьманіч Данило відвідував тільки гетьманців.
12. I. 38. — В рубриці "Мимоходом": чому Гетьманіча вітали як будучого Монарха України?
19. I. 38. — В рубриці "Мимоходом": про те, що В. П. Гетьманіча не ставив претенсій, що Він "принс".
26. I. 38. — В рубриці "Мимоходом": православні не вітали Гетьманіча "офіційно". "Данило Скоропадський і українська справа".
2. II. 38. — В рубриці "Мимоходом": про те, що В. П. Гетьманіч похвально висловлювався про американську й англійську демократію.
- 10) УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК, Торонто, Онтаріо.** Орган Союзу Гетьманців Державників в Канаді.
20. VIII. 37. — В. П. Гетьманіч Данило Скоропадський приїде до Америки.
10. IX. 37. — Світлина В. П. Гетьманіча.
17. IX. 37. — "Київ" посвятали.
24. IX. 37. — Промова В. П. Гетьманіча на посвяченню літака "Київ". Світлина з посвячення "Киева".
1. X. 37. — Промова В. П. Гетьманіча на "Українським Дні" в Шикагу.
15. X. 37. — Ентузіастично вітали свого Престолонаслідника.
22. X. 3. — Відгук поїздки Вельможного Пана Гетьманіча.
29. X. 37. — Промова В. П. Гетьманіча в Дітроїті.
5. XI. 37. — В. П. Гетьманіч Данило приїде до Канади. Відозва з приводу гостини В. П. Гетьманіча в Канаді.

12. XI. 37. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Торонті. Вітай нам, будучий Гетьмане України.
19. XI. 37. — Стихійний ентузіазм підчас виступу В. П. Гетьманіча в Торонті.
26. XI. 37. — В. П. Гетьманіч виїхав до Оттави. Промова В. П. Гетьманіча на концерті в Торонті. Візита В. П. Гетьманіча в Гемілтоні. Опис прийняття В. П. Гетьманіча в західній частині Торонта. Світлина В. П. Гетьманіча з п. Мих. Гетьманом і серед старшин СГД.
3. XII. 37. — Монреал під знаком України. Світлина з прийняття В. П. Гетьманіча в Монреалі. Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Оттаві. Гостина В. П. Гетьманіча у Віндзорі. Щоденник. Світлина В. П. Гетьманіча з прийняття в Торонті.
10. XII. 37. — Візита В. П. Гетьманіча в Генерал-Губернатора Канади. Несамовита спілка. Світлина: В. П. Гетьманіча між молоддю БУК-а й між членством СГД в Торонті.
17. XII. 37. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Вінніпегу. Дні радості. Світлина: зустріч В. П. Гетьманіча в Суабурх і з прийняття в Суабурх.
7. I. 38. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Едмонтоні. Гетьманіч між фермерами. Редакційна стаття: "Розпразавис український Хам".
14. I. 38. — Опис прийняття в Саскатуні. В. П. Гетьманіч в Алберті. Поїздка В. П. Гетьманіча закінчена. Світлина: з прийняття в Монреалі, з бенкету в Едмонтоні і В. П. Гетьманіча між членами делегації в Едмонтоні.
21. I. 38. — Опис прийняття в Деревент. Опис прийняття в Калгарак. Пасумки поїздки В. П. Гетьманіча по Канаді. Світлина з прийняття Гетьманіча в Монреалі.
21. I. 38. — Прийняття Гетьманського Сина в Монреалі. Відїзд В. П. Гетьманіча з Вінніпегу.
4. II. 38. — Промова п. М. Гетьмана в Вінніпегу. Продовження опису прийняття в Монреалі. Світлина з концерту української молоді в честь Гетьманіча в Вінніпегу.
11. II. 38. — Продовження опису прийняття в Монреалі.
18. II. 38. — Продовження опису прийняття в Монреалі. Проти кого вони протестували?
18. II. і 4. II і 18. III. 38. — Продовження опису прийняття в Монреалі.
25. III. 38. — Промова В. П. Гетьманіча на концерті в Едмонтоні.
15. IV. 38. — Стаття Стефані Фути: "Українська молодь в Канаді й її відношення до українства".
29. IV. 38. — Повідомлення про отворення Гетьманського Дому в Торонті. Світлина Я. В. П. Гетьмана Павла і В. П. Гетьманіча Данила.
20. V. 38. — Опис отворення Гетьманського Дому в Торонті, де виступав з промовами В. П. Гетьманіч.

11) **UKRAINIAN REVIEW, Winnipeg, Man.** Незалежний місячний журнал. За січень, 1938. — Десять українських організацій молоді оваційно вітають Гетьманіча Данила у Вінніпегу. Чотири світлина з концерту.

А М Е Р И К А

- 12) **НАШ СТЯГ, Шикаго.** Орган Союзу Гетьманців Державників в Злучених Державах Америки.
14. VIII. 37. — "Вельможний Пан Гетьманіч Данило Скоропадський приїде до Америки". Новинка.
4. IX. 37. — "В. П. Гетьманіч Данило Скоропадський завітає на посвячення літака "Кий". Світлина В. П. Гетьманіча. Повідомлення.
11. IX. 37. — "Вітаймо Високого Гостя". Відозва.
18. IX. 37. — "Тисячі Українців ентузіастично вітали Вельможного Пана Гетьманіча Данила". Опис посвячення літака "Кий". "Віозва" з нагоди гостини Гетьманського Сина Данила серед Українського Народу в Америці й Канаді. Дві світлина.
25. IX. 37. — Оваційне повитання Кнзя Церкви й Гетьманського Сина на святі "Український День" в Шикагу. Щоденник В. П. Гетьманіча.
2. X. 37. — В. П. Гетьманіч Данило серед німецької колонії в Шикагу. СГД в Дітроїті вітає приїзд В. П. Гетьманіча до Америки. В. П. Гетьманіч Данило на авіаційному літку.
9. X. 37. — Бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Шикагу. Світлина з бенкету.
16. і 23. X. 37. — Опис бенкету В. П. Гетьманіча в Дітроїті. Щоденник.
30. X. 37. — Величавий концерт на пошану В. П. Гетьманіча в Дітроїті. Редакційна стаття: "Перелом".
13. XI. 37. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Клівленді.
20. і 27. X. 37. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча у Філадельфії. В ч. з 20. XI. редакційна стаття: "Ще не змерла Україна". Світлина з бенкету у Філадельфії.
4. XII. 37. — Промова В. П. Гетьманіча на концерті в Торонті. Редакційна стаття: "Несамовита спілка". Щоденник.
11. XII. 37. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Нью Йорку. Світлина з прийняття в Торонті.
18. XII. 37. — Продовження опису прийняття в Нью Йорку. Промова п. В. Босого

на бенкеті в Оттаві. Гетьманіч Данило знаменитим організатором української справи. Світлина з бенкету в Нью-Йорку.

25. XII. 37. — Докінчення промови В. П. Гетьманіча в Торонті.

1. I. 38. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Монреалі. В. П. Гетьманіч в Саскатуні. Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Едмонтоні, Мондері, Дерверті й Калгарі. "Пошана за пошану" — передрук з "Нової Зорі".

15. I. 38. — Привіт Гетьманічеві Данилові. Продовження опису прийняття в Монреалі. "Розперезав український Хам" — стаття. Родовід і життєпис В. П. Гетьманіча в англійській мові.

22. I. 38. — В. П. Гетьманіч Данило в Дерверті. Закінчення офіційної поїздки В. П. Гетьманіча. Українці в Європі про працю В. П. Гетьманіча в Америці. (огляд преси).

5. II. 38. — Привіт В. П. Гетьманіча на свято 15-ої річниці 8-ої жіночої сотні в Шикагу. В. П. Гетьманіч в Калгарі. Промова п. М. Гетьмана в Вінніпегу.

12. II. 38. — В. П. Гетьманіч Данило на гостині у найвизначніших достойників провінції Квебек. Світлина з прийняття В. П. Гетьманіча в Торонті. Два голоси про українське гуляй-поле.

19. II. 38. — Світлина з прийняття В. П. Гетьманіча в Торонті.

26. II. 38. — До українського гуляй-поля Америки й Канади. Докінчення опису прийняття В. П. Гетьманіча в Монреалі.

5. III. 38. — Промова В. П. Гетьманіча в Народнім Домі в Едмонтоні. Вся дипломатична праця з одного центра. Відповідь Миколи Шаповала Б. Ольхиському з "Тризуба". Світлина з прийняття В. П. Гетьманіча в Стемфорді.

12. III. 38. — Слова В. П. Гетьманіча в Монреалі. І націоналістичний "папа" проковує. Світлина двочого хору Академії св. Василя Великого у Факс Чейс.

19. і 26. III. 38. — Слова В. П. Гетьманіча в Монреалі.

23. IV. 38. — Промова В. П. Гетьманіча в Дітроїті (на святі з приводу 20-літньої річниці проголошення гетьманства).

30. IV. 38. — Опис другого побуту В. П. Гетьманіча Данила в Клівленді.

14. V. 38. — Докінчення опису прийняття в Клівленді.

28. V. 38. — Опис посвячення Гетьманського Дому в Торонті, де вступав за промовами Вельможний Пан Гетьманіч Данило.

4. VI. 38. — Докінчення опису посвячення Гетьманського Дому в Торонті.

18. VI. 38. — Світлина В. П. Гетьманіча в оточенні уніформованих молодечих відділів СГД в Шикагу.

25. VI. 38. — Світлина В. П. Гетьманіча між членами II-го Округу СГД в Шикагу.

2. VII. 38. — Світлина В. П. Гетьманіча серед членів Централ СГД.

9. VII. 38. — Урочисте пращання В. П. Гетьманіча Данила в Шикагу.

16. VII. 38. — Продовження опису пращання В. П. Гетьманіча в Шикагу. Світлина В. П. Гетьманіча між членками 16-ої жіночої сотні в Шикагу.

30. VII. 38. — Докінчення опису пращання В. П. Гетьманіча в Шикагу.

13) СЕМИНАРИСТ, Стемфорд, Конн. Неперіодичний студентський журнал.

За грудень, 1937. — Опис прийняття В. П. Гетьманіча в Українськiм Католицькiм Семінарі.

14) УКРАЇНСЬКА ЗОРЯ, Дітройт. Незалежний.

16. IX. 37. — Гетьманіч Данило в Злучених Державах. Відозва IV. Округу СГД з приводу побуту В. П. Гетьманіча в Америці. Дві світлин: В. П. Гетьманіч на посвяченню літака "Київ".

7. X. 37. — Повідомлення про приїзд В. П. Гетьманіча до Дітроїт. Гетьманіч запрошений відвідати фабрики Форда й Крайслера.

14. X. 37. — Опис прийняття для В. П. Гетьманіча в Дітроїті. Редакційна стаття: "Спішім до національної єдності". Світлина В. П. Гетьманіча.

21. X. 37. — Опис дальших прийняття для В. П. Гетьманіча. Редакційна стаття: "На маргінесі гостині Гетьманського Сина в Америці". Світлин з бенкету в Дітроїті.

4. XI. 37. — Життєпис В. П. Гетьманіча Данила. Передрук статті І. Ісаєва з едмонтонських "Українських Вістей". Світлина В. П. Гетьманіча з І. Кузем.

15) УКРАЇНСЬКІ ЩОДЕННІ ВІСТИ, Нью-Йорк. Комуністичний.

2. XI. 37. — Український "принц" і його місія в Америці. Продовження в сілуючих двох числах.

24. XI. 37. — "Нью-Йорк Пост" викриває зносини українських і російських фашистів з агентами Гітлера в Америці.

27. XI. 37. — Свідами подій.

28. XI. 37. — Редакційна стаття "Гітлерівська пропаганда в Америці".

2. II. 38. — "Український Голос" не визнає гетьманців.

16) UKRAINIAN YOUTH. Місячний журнал.

За грудень, 1937. — Життєпис В. П. Гетьманіча Данила.

АРГЕНТИНА

- 17) ПЛУГ ТА МЕЧ, Буенос Айрес. Орган Гетьманців в Аргентині.
За Фрезень, 1938 р. — 33 сторони журналу присвячено описам прийняття В. П. Гетьманця в Америці й Канаді. Вірш Олени Самойлович "Єдною усіх", присвячений В. П. Гетьманцеві. Світлина В. П. Гетьманця.
За червень, 1938 р. — Дальший опис подорожі В. П. Гетьманця по Канаді й голоси преси.

БРАЗИЛІЯ

- 18) ПРАЦЯ, Прудентополіс. Орган Українців Греко-Католиків.
1. VII. 37. — До Америки приїде В. П. Гетьманця Данила.
8. X. 3. — Опис посвячення літака "Київ".
29. X. 37. — Шикагоські Німці гостили Вельможного Пана Гетьманця.
5. XI. 3. — Гетьманця Данила приїде до Вінніпегу.
17. XII. 37. — Прийняття в честь В. П. Гетьманця у Вінніпегу.
11. II. 38. — Молодь українських організацій торжественно вітала В. П. Гетьманця у Вінніпегу.
18. II. 38. — Зміст статті в "Монтреал Дейлі Стар" про Україну й подорож Гетьманця Данила. Опис подорожі В. П. Гетьманця по Канаді.

ФРАНЦІЯ

- 19) ЗАПОРОЖЕЦЬ, Париж. Орган Товариства Запорозців.
3. III. 38. — Світлина В. П. Гетьманця, полк. О. Шаповала й трьох літаків СГД в Америці.
20) ТРИЗУБ, Париж. Орган прихильників УНР.
2. I. 38. — Борис Ольхівський: "Чи історія повторюється?".
21) УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО, Париж. Націоналістичний.
6. III. 38. — "Принц" не є принцом.

ГАЛИЧИНА

- 22) БАТЬКІВЩИНА, Львів.
17. X. 37. — Опис посвячення літака "Київ" в Шикагу.
6. II. 38. — Світлина зустрічі В. П. Гетьманця на дворі в Монтреалі.
23) ДІЛО, Львів.
Ч. 229 з 1937 р. — Син Гетьмана Скоропадського в Америці.
24) НАРОДНА СПРАВА, Львів.
Ч. 43 з 1937 р. — Свято Гетьманців в Америці.
25) НОВА ЗОРЯ, Львів.
7. X. 37. — Відозва Союзу Гетьманців Державників. Вступна редакційна стаття: "Гетьманський Син в Америці". У відділі "Політичні Вісті": витяг з промови В. П. Гетьманця на посвяченню літака "Київ".
10. X. 37. — Вступна редакційна стаття: "Перелом" і світлина з посвячення літака "Київ".
10. X. 37. — Світлина з посвячення літака "Київ"; новинка "Пресоєв. Константин вітає Гетьманця". Промова В. П. Гетьманця на святі "Український День" в Шикагу.
17. X. 37. — Лист від Головної Централі СГД в Америці до редактора "Нової Зорі", др-а Осипа Назарука, в якому Централі висловлює йому найсерdecнійший привіт, як першому основоположникові Гетьманського Руху за океаном. Під листом сім підписів Членів Централі СГД в Америці.
24. X. 37. — Вступна редакційна стаття: "Слово Владки" (Пресоєв. Кир. Константина Богачевського на святі "Український День" в Шикагу). В Огляді Преси: "Робітничий часопис про Гетьманця" (Витяг з "Української Зорі" в Дітроїті).
26. X. 37. — В Огляді Преси: "Син Гетьмана Скоропадського в Америці" (Передрук новинки з 229 ч. "Діла" під тим самим заголовком, із заувагами Ред. "Н. З.")
31. X. 37. — В Огляді Преси: "Гетьманець серед Німців в Шикагу".
4. XI. 37. — В Огляді Преси: "Свято Гетьманців в Америці" (передрук статті з львівської "Народньої Справи", ч. 43 під тим самим заголовком.)

11. XI. 37. — Світлина В. П. Гетьманича. Гетьманич Данило приїздить в Канаду. У столиці Форда (Опис прийняття в Дітроїті). Опис свята "Український День" в Шикагу. "Перший голос проти акції Гетьманича в Америці" (передрук статті-переводниці п. з. "Політика двох мірок" з ч. 43 москофільського "Русского Голосу" й замітки Ред. "Н. 3").
18. XI. 37. — Перша оцінка за Океаном (передрук статті п. з. "На маргінесі гостини Гетьманського Сина в Америці" з "Української Зорі" в Дітроїті.)
21. XI. 37. — Вступна редакційна стаття: "Небувале й несподіване".
5. XII. 37. — В Огляді Преси: "Як Гетьманич переїздив з Америки до Канади" (передрук з 36 ч. "Української Зорі" в Дітроїті.)
9. XII. 37. — Вступна редакційна стаття: "Пошана за пошану". З листів до Редакції: "Лист з Торонта".
12. XII. 37. — Допис: "Гетьманич в Канаді."
16. XII. 37. — Допис: "В столиці Канади" (опис прийняття в Оттаві.)
19. XII. 37. — Промова Вельможного Пана Гетьманича в Калвадені, Огайо.
23. XII. 37. — Новинка: "Монтреал від знаком України". "З Америки" (Шоденник В. П. Гетьманича від 10. X. 37. до 15. X. 37.). Новинка про авдієнцію Вельможного Пана Гетьманича Данила у Генрі Форда.
26. XII. 37. — Новинка: "Гетьманич в найбільших копальнях нікелю". У відділі "Політичні Вісті" — новинка про авдієнцію В. П. Гетьманича в Лорда Твідсмора, Губернатора Канади.
30. XII. 37. — Допис: "Гетьманич в Судбурах, Онтарію."
7. I. 38. — Стаття др-а Осипа Назарука: "Пробудження українського монархізму. Найважливіша політична подія всеукраїнської міри". В Огляді Преси: "Стихійний вияв патріотизму (опис прийняття в Гемилтоні з "Українського Робітника" в Торонті). Світлина готелю "Шато Лорі" в Оттаві, в яким перебував В. П. Гетьманич. Світлина з побуту В. П. Гетьманича в Торонті.
13. I. 38. — Новинка: "В столиці Манітоби" (опис прийняття у Вінніпегу). "Стихійний вияв патріотизму" (опис прийняття в Західній Торонті). "З Америки" (Шоденник В. П. Гетьманича від 16. X. 37. до 21. X. 37.)
16. I. 38. — Допис: "На преріях Саскачевану" (опис прийняття в Саскатуні).
20. I. 38. — Допис: "В Едмонтоні, столиці Алберти" (опис прийняття).
23. I. 38. — Допис: "В. П. Гетьманич між фермерами". В Огляді Преси: "Чужа преса про Гетьманича" (англійська і французька).
27. I. 38. — Допис: "Гетьманич Данило і Дервенті" (опис прийняття).
30. I. 38. — Допис: "Гетьманич у Калгарі" (опис прийняття).
3. II. 38. — Новинка: "Гетьманич у Бенфі".
20. II. 38. — Промова Преосв. Єпископа Василя Ладика у Вінніпегу.
13. III. 38. — Новинка: "Гетьманич в Кардинала". "Шкава розмова" (перевід рапорту в шоденнику "Ль'Аксіон Католик", Квебек).
- 26) ПРАВДА, Львів.**
23. I. 38. — З промови В. П. Гетьманича в Нью Йорку: "Як будувати державу?"
30. I. 38. — Опис подорожі В. П. Гетьманича по Канаді.
- 27) РУССКИЙ ГОЛОС, Львів.**
Ч. 43, з 1937 р. — "Політика двох мірок".
- 28) УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ, Львів.**
17. I. 38. — Опис прийняття В. П. Гетьманича в Монтреалі.
24. I. 38. — Комуністичний протест проти поїздки В. П. Гетьманича.
21. III. 38. — Важні візити В. П. Гетьманича.

Англійська

АМЕРИКА

Через те, що в мовах англійській і французькій нема рівнозначного слова "Гетьманич", їхня преса вживала часто слово "Принц", що є більш зрозуміле для читачів. Зі сторони членів СГД нерідко зверталося увагу пресових кореспондентів, що бажаним було б вживати титул "Гетьманич", який відбиває своєрідний дух Української Землі і є історично правильний. Однак цей титул вживала тільки частина чужинської преси, друга ж далі писала "Принц".

29) CLEVELAND PLAIN DEALER. Шоденник.

18. X. 37. — Прийняття для Сина Гетьмана України. Разом 3 цалі.

30) CLEVELAND PRESS. Шоденник.

18. X. 37. — Опис бенкету в честь В. П. Гетьманича. Разом 5 цалів.

- 31) **DETROIT EVENING TIMES**. Щоденник.
11. X. 37. — Гетьманч в Дітройті. Світлина В. П. Гетьманчч з адв. І. В. Кузем. Разом 16 цалів.
- 32) **DETROIT FREE PRESS**. Щоденник.
11. X. 37. — Українці гостять Гетьманчч на бенкеті. Світлина В. П. Гетьманчч серед групи українських дівчат. Разом 21 цалів.
- 33) **DETROIT NEWS**. Щоденник.
10. X. 37. — Українці Дітройту звелчуют Сина Володаря й Надію Нації. Разом 12 цалів.
- 34) **THE NEW YORK SUN**. Щоденник.
28. X. 37. — Місцеві Українці вшануют претендента на престія. Разом 7 цалів.
- 35) **DZIENNIK POLSKI, Detroit, Mich.**
12. X. 37. — Місцеві Українці уроччют величуют Скоропадського.
- 36) **GLOS LUDOWY, Detroit, Mich.**
11. X. 37. — Син Гетьмана Скоропадського в Дітройті.

КАНАДА

КВЕБЕК

- 37) **MONTREAL DAILY HERALD**. Щоденник. Незалежний. Наклад — 22,481.
29. XI. 37. — Українці Монреалу вітают Претендента на Трон.
- 38) **MONTREAL DAILY STAR**, Щоденник. Незалежний. Наклад — 130,535.
27. XI. 37. — Українці вітают Сина бушого Гетьмана.
29. XI. 37. — Українці хотять привернення незалежности. Син бушого Гетьмана пояснює причино поїздки по Північній Америці. Світлина В. П. Гетьманчч.
4. I. 38. — Українці рауться до боротьби за свободу. Приготовляють в багатьох краях, щоб скористати з нагоди відірватись від Росії.
28. XII. 37. — Телеграма Канадійської Пресової Агенції про зустріч В. П. Гетьманчч в Калгарях.
10. I. 38. — Телеграма Канадійської Пресової Агенції з Оттави, проте, що В. П. Гетьманчч Данило закінчює офіційну подорож по Канаді.
- 39) **MONTREAL STANDARD**. Щоденник.
27. XI. 37. — Гости з чужих краів приїзджают сьогодні.

ОНТЕРІО

- 40) **DAILY CLARION, Toronto, Ont.** Щоденник. Комуністичний.
8. I. 38. — Український "принц" нацивським агентом.
- 41) **EVENING CITIZEN, Ottawa.** Щоденник. Незалежний. Наклад 26,720.
23. XI. 37. — Український Престоноаслїдник подивляє Адольфа Гітлера. Разом 13 цалів.
- 42) **EVENING TELEGRAM, Toronto.** Щоденник. Незалежно-консервативний. Наклад 161,625.
15. XI. 37. — Українці вітают Престоноаслїдника на вигнання. Світлина Вельможного Пана Гетьманчч.
4. XII. 37. — Сподіються заколоту підчас побуту Гетьманчч в Судбурах.
6. XII. 37. — Сподіється, що Монарх знову буде правити Україною.
18. XII. 37. — Престоноаслїдника України вітают на Заході.
21. XII. 37. — Албертійці вітают Престоноаслїдника України. Разом 72 цалі.
- 43) **GLOBE and MAIL, Toronto.** Щоденник. Незалежний. Наклад 175,000.
15. XI. 37. — Гетьманчч подивляє Гітлера за знищення большевизму.
6. XII. 37. — Український Гетьманчч сподіється, що монархія поверне.
28. XII. 37. — Українці в Калгарях вітают Гетьманччч Данила.
26. XI. 37. — Гетьманччч України відвідує сьогодні Монреал. Разом 10 цалів.
- 44) **THE NEW CANADIANS, Toronto.** Тижневик.
2. XII. 37. — "Стар" несправедливо оскаржує — редакційна стаття. Гетьманччч відвідує Монреал. Світлина В. П. Гетьманччч.
24. XII. 37. — По королівськи привітали Гетьманчччч в Едмонтоні.

1. I. 38. — Як комуністи розуміють свободу слова — редакційна стаття.
- 45) **OTTAWA EVENING JOURNAL.** Щоденник.
23. XI. 37. — Кажє, що Гітлер є найбільшим чоловіком століття. Разом 12 цалів.
- 46) **SUDBURY STAR.** Два рази в тиждень. Незалежний. Наклад 8,135.
1. XII. 37. — Гетьманіч плянує відвідати Судбури під неділю. Світлина Вельможного Пана Гетьманіча Данила.
6. XII. 37. — Хочє, щоб Україна була zorganizована на британський лад. Світлина В. П. Гетьманіча серед гетьманців в готелі, при вході до парохіальної салі й почєна гвардія гетьманців в уніформах. Разом 98 цалів.
- 47) **TORONTO DAILY STAR.** Щоденник. Незалежно-ліберальний. Наклад 249,660.
20. XI. 37. — Редакційна стаття: "Гість з Німеччини".
24. XI. 37. — Будучність України (лист М. Ісон-а до Редакції).
27. XI. 37. — Гетьманіч Данило Скоропадський (лист п. Петрівського).
6. XII. 37. — Український Гетьманіч (лист "Українець" з Ошави). Разом 35 цалів.
- 48) **WINDSOR DAILY STAR.** Щоденник. Незалежний. Наклад 46,189.
12. XI. 37. — Гетьманіч Данило не любить Сталіна. Світлина В. П. Гетьманіча з ав. др-ом І. Янівом. Разом 42 цалі.

М А Н І Т О Б А

- 49) **WINNIPEG EVENING TRIBUNE.** Щоденник. Консервативний. Наклад 35,082.
9. XII. 37. — Український Престоноаслідник приїжджає сюди в суботу.
11. XII. 37. — Гетьманіч приїхав. Світлина В. П. Гетьманіча на дворі. Місцеві однодумці звеличують Данила Скоропадського, Престоноаслідника України.
13. XII. 37. — Престоноаслідник кличе до єдности в змаганнях за відбудову У-країни.
15. XII. 37. — Ільчичин відперає закиди Василя Свистуна.
16. XII. 37. — Гетьманіч маловажачь критиків Гетьманіча (телеграма з Саскатуну).
20. XII. 37. — Соборна Україна — це надія Українського Престоноаслідника (телеграма з Едмонтону).
27. XII. 37. — Український Престоноаслідник буде святкувати Різдво між своїми місцевими людьми.
30. XII. 37. — Данило Скоропадський, Гетьманіч України, повертає до Вінніпегу.
3. I. 38. — Українська молодь по королівськи привітала Гетьманіча з Його поверотом до міста. Світлина В. П. Гетьманіча й дві світлини з концерту в Його честь. Василь Свистун оспорює претенсії Гетьманіча. Разом 141 цалів.
- 50) **WINNIPEG FREE PRESS.** Щоденник. Ліберальний. Наклад 54,985.
11. XII. 37. — Змагається за свободу. Українці по королівськи привітали Гетьманіча. Світлина В. П. Гетьманіча серед членів Обозної Команди.
13. XII. 37. — Королівські овації. Опис бенкету. Три світлини з бенкету. Свистун оспорює права Гетьманіча Данила до Престолу.
14. XII. 37. — Д. М. Ільчичин викпив закиди Василя Свистуна.
15. XII. 37. — Боротьба між Українцями за Гетьманіча Данила. Світлина В. П. Гетьманіча.
16. XII. 37. — Міжусобиці вказують на потребу єдности між Українцями — каже Данило.
18. XII. 37. — Лист Г. Г. Греська до Редакції.
24. XII. 37. — Лист "Українець" до Редакції.
3. I. 38. — Гетьманіч повернув із Заходу. Український концерт в неділю вєчером. Заперечують претенсії Данила. Величаві прийяття для Гетьманіча Данила. Світлина В. П. Гетьманіча й дві світлини з концерту в Його честь.
8. I. 38. — Лист "Українець" з Елмвуд до Редакції. Обговорюють поширення праці СГД. Разом 256 цалів.
- 51) **CZAS. Winnipeg, Man.** (в польській мові).
7. XII. 37. — Український Гетьманіч в Канаді.

С А С К А Ч Е В А Н

- 52) **SASKATOON STAR-PHOENIX.** Щоденник. Ліберальний. Наклад 23,009.
15. XII. 37. — Права Гетьманіча під знаком зашиту. Світлина В. П. Гетьманіча.
16. XII. 37. — Большевики виступають проти Гетьманіча. Українці вітають Гетьманіча Скоропадського.
17. XII. 37. — Служба Канаді — темоза промов на бенкеті в честь Гетьманіча. По-кликуються на енциклопедію й ворога большевизму в дискусії про Гетьманіча Данила. Разом 75 цалів.

А Л Б Е Р Т А

- 53) **CALGARY ALBERTAN**. Щоденник. Незалежний. Наклад 16,822.
 20. XII. 37. — Українці вітають Гетьманіча в Едмонтоні.
 28. XII. 37. — Скоропадський вдоволений з вигуків комуністів.
 29. XII. 37. — Кагарські Українці вірні своєму Престононаслідникові. Гетьманіч і Його Земляки. Редакційна стаття.
 30. XII. 37. — Багато визначних горожан взяли участь в бенкеті. Український Гетьманський Гість на лешетах у Бенф. Разом 71 цалів.
- 54) **CALGARY DAILY HERALD**. Щоденник. Незалежний. Наклад 27,372.
 27. XII. 37. — Маса Українців вітають Гетьманіча Скоропадського на дворці.
 28. XII. 37. — Політичні погляди зустрілися підчас побуту тут Гетьманіча Скоропадського. Світлина В. П. Гетьманіча й посадника Дейвісона.
 29. XII. 37. — Гетьманіч каже, що більшовики найгірші вороги Українців. Разом 46 цалів.
- 55) **EDMONTON BULLETIN**. Щоденник. Незалежний. Наклад 16,169.
 18. XII. 37. — Україна мусить бути вільна — каже Гетьманіч Данило. Світлина В. П. Гетьманіча на дворці.
 20. XII. 37. — Гетьманіч Данило — Почесний Гість Українців (опис бенкету й концерту в Народнім Домі).
 23. XII. 37. — Гетьманіч Данило на бенкеті в Мекдоналд. 300 осіб на обіді в Мондері в честь Гетьманіча Данила.
 30. XII. 37. — Лист В. Брацького. Разом 56 цалів.
- 56) **EDMONTON JOURNAL**. Щоденник. Консервативний. Наклад 31,973.
 14. XII. 37. — Українці пригтовляються до зустрічі Престононаслідника 18-го грудня.
 18. XII. 37. — 600 осіб привітали Гетьманіча Данила на дворці. Світлина В. П. Гетьманіча в товаристві членів делегації.
 20. XII. 37. — 800 Українців зійшлися шанувати Престононаслідника. Світлина з бенкету в Народнім Домі. Повторення світлина й опису бенкету та концерту у вечірньому виданні. Лист капітана російської армії, В. Брацького.
 23. XII. 37. — Лист Українця, В. Г., у відповідь В. Брацькому. Український Престононаслідник величає Канаду. Молодь шанувала Гостя з України.
 27. XII. 37. — Український Престононаслідник віздає на полудні.
 3. I. 38. — Неода на мітинг, скликаним проти Гетьманіча (про те, як Гетьманіч розбили комуністичне віче). Разом 200 цалів.
- 57) **ALBERTA HERALD, Edmonton, Alta.** Тижневик (в німецькій мові).
 8. XII. 37. — Син Гетьмана України приїде до Едмонтона. Світлина Вельможного Пана Гетьманіча.

Французька

- 58) **LE CANADA, Montreal**. ("Канада"). Ліберальний. Наклад 14,352.
 29. XI. 37. — Гетьманіч Данило відвідує своїх земляків. Він твердить, що комуністи втраять свій вплив на молодь в Світах.
- 59) **LE DEVOIR, Montreal**. ("Обов'язок"). Щоденник. Незалежний. Наклад 16,895.
 29. XI. 37. — Болюча історія України й Роду Скоропадських. (Вступна редакційна стаття на першій стороні.).
- 60) **L' ILLUSTRATION NOUVELLE, Montreal**. ("Нова Ілюстрація"). Щоденник. Консервативний. Наклад 24,698.
 29. XI. 37. — Мучеництво України. (Вступна редакційна стаття.). Світлина В. П. Гетьманіча в Монтреалі.
 1. XII. 37. — Українська колонія зустрічає Гетьманіча Данила Скоропадського.
 3. XII. 37. — Ентузіастичне прийняття української молоді для Гетьманіча Данила Скоропадського. Вірші Поль Дерулєда, присвячені В. П. Гетьманічеві Данилові.
- 61) **LA JEUNESSE OUVRIERE, Montreal**. ("Робітничка Молодь"). Місячний журнал. Робітничий. Наклад 29,750.
 За грудень, 1937. — Загальний Комітет зустрічає Гетьманіча.
- 62) **LE PETIT JOURNAL, Montreal**. ("Маленький Журнал"). Наклад 80,052.
 28. XI. 37. — Український Гетьманіч в Монтреалі. Його Світлість Гетьманіч Данило Скоропадський відвідує Своїх Земляків, що поселилися між нами. Він є сином претендента на трон України. Прийняття в Його честь. Світлина В. П. Гетьманіча в Монтреалі.

- 63) **LE PATRIE, Montreal** ("Батьківщина"). Щоденник. Консервативний. Наклад 14,707.
29. XI. 37. — Україна хоче здобути свою повну незалежність. Ядро більшовиків буде введовзі скинене й Україна буде вільна. Автор — Жіль Лалонд. Дві світлини з прийняття для В. П. Гетьманіча в Монреалі.
8. III. 38. — Лещетарі в Ватерльо (згадка про участь В. П. Гетьманіча в лещетарським здвизі.).
- 64) **LA PRESSE, Montreal** ("Преса"). Щоденник. Незалежний. Наклад 164,666.
29. XI. 37. — Монархістичний Рух України. Претендент на український трон в Монреалі. Світлина В. П. Гетьманіча.
- 65) **LE DROIT, Ottawa** ("Право"). Незалежний. Наклад 17,702.
23. XI. 37. — Гетьманіч Данило Скоропадський відвідує Канаду.
24. XI. 37. — Данило Скоропадський, Гетьманіч України.
- 66) **L' ACTION CATHOLIQUE, Quebec** ("Католицька Акція"). Щоденник. Наклад 63,000. *)
4. II. 38. — Наслідник трону України прийнятий Його Еміненцією і відвідує "Католицьку Акцію". (Опис авдієнції В. П. Гетьманіча в Кардинала та інших достойників в Квебеку). Світлина В. П. Гетьманіча в редакції щоденника "Католицька Акція".
5. II. 38. — Наслідник Українського Трону має надію, що Його країна відбудує своє національне життя. В цьому числі відфотографований власноручний лист В. П. Гетьманіча Данила, в яким Його Вельможність висловлює вдячність за гостинність, що Він її зустрів підчас побуту в Квебеку.
- 67) **LA SURVIVANCE, Edmonton, Alberta** ("Перемога").
15. XII. 37. — Український Гетьманіч відвідує Едмонтон.

Володимир Босій: "Монреал під знаком України" (Опис прийняття Гетьманського Сина Данила в Монреалі). Сторін 52. Накладом "Українського Робітника". Торонто, Канада. Травень, 1938 р.

*) Наклад часописів поданий з того часу, коли появлялись згадані тут кореспонденції.

СПИС ІЛЮСТРАЦІЙ

Сторона		Сторона	
Вельможний Пан Гетьманіч Данило	6	Жауть автографу В. П. Гетьманіча ..	76
Д-р Осип Назарук	6	Жауть В. П. Гетьманіча перед церквою в Дітройті	77
Гетьман Іван Скоропадський	9	У відвідинах фірми "Додж"	78
Я.В.П. Гетьман Павло Скоропадський ..	11	Вечера в п-ва Якимових в Дітройті ..	79
Гетьманський маєток Тростянець на Полтавщині	13	В. П. Гетьманіч між молоддю в Дирборн	80
Я.В.П. Гетьманова Олександра Скоропадська	14	Бенкет УАП Кляубу в честь В. П. Гетьманіча	81
Молебен на Софійській Площі після проголошення Павла Скоропадського Гетьманом України в 1918 р.	17	Українські пластуни в Дітройті й В. П. Гетьманіч	82
В. П. Гетьманіч Данило в 16 році життя	18	В. П. Гетьманіч між Укр. Пластунами в Дітройті	83
Вельможна Паниа Гетьманівна Єлисавета Вельможні Паниі Гетьманівни Єлисавета й Олена	19	В. П. Гетьманіч в панства Бугіль в Дітройті	84
Гетьманський будинок в Ванзее, біля Берліна	21	Прийняття в панства Гави в Дітройті	85
Централа Союзу Гетьманців Державників	22	Студенти Другої Авіаційної Школи в Дітройті	86
Полковник Олександр Шаповал	29	12-та Жіноча Сотня IV-го Округу в Дітройті	87
Головний Отаман СГД Николой Гуль	30	Один з будинків фабрики Форда	88
Господарський референт при СГД Григорій Матвій	33	Генрі Форд	88
Бувший Головний Отаман СГД д-р О. Тарнавський	35	5-та Жіноча Сотня СГД в Гемтремк. Миш.	90
Головний Отаман СГД вітає В. П. Гетьманіча	36	В. П. Гетьманіч між членами СГД в Дітройті	92-93
Момент посвячення літака "Київ"	37	Перед виїздом до Клівленд	95
На посвяченню літака "Київ"	38	В дорозі до Клівленд	95
Після посвячення літака "Київ"	39	На гостині в панства Волянських, Клівленд	96
В. П. Гетьманіч виголошує першу промову в Америці	40	В. П. Гетьманіч між православною громадою в Лейквуд	99
"Слава Гетьманівцєві!"	41	В. П. Гетьманіч на летунській площі в Філадельфії	102
Правний дорадник при Централі СГД—Б. Пелехович	42	Бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Філадельфії	105
В. П. Гетьманіч біля літака "Київ"	43	В. П. Гетьманіч перед єпископською палатою в Філадельфії	106
Зі здвигу ГСО в Шикагу в 1930 р.	45	Хор Дівочої Академії СС. Василіянок на Факс Чейс	112
Посвячення літака "Київ"	46	Український Католицький Семинар в Стемфорді, Конн.	114
На посвяченню літака "Київ"	47	В. П. Гетьманіч між професорами і студентами Українського Католицького Семинара в Стемфорді	117
В. П. Гетьманіч злітає на літаку "Київ" ..	48	Бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Нью Йорку	119
В. П. Гетьманіч Данило й полк. О. Шаповал	49	В. П. Гетьманіч між членами СГД у Віндзорі	132
Й. Екск. Преосв. Кир Константин Богачевський	51	В. П. Гетьманіч Данило й адв. Іван Яців	133
В. П. Гетьманіч й Й. Екск. Преосв. Кир К. Богачевський	52	Михайло Гетьман	135
В. П. Гетьманіч й Й. Екск. Преосв. Кир К. Богачевський на святі "Український День" в Шикагу	53	Дім Союзу Гетьманців Державників в Торонті, Онт.	136
Перший літак СГД в Америці "Україна" ..	54	В. П. Гетьманіч між членами СГД в Торонті	137
Другий літак СГД в Америці "Львів" ..	55	В. П. Гетьманіч між членкинями СГД в Торонті	139
Гетьманська летунська "трійця" в Америці	56	Виходять з церкви св. Йосафата в Торонті	142
Гетьманські літаки на летунській параді	57	В. П. Гетьманіч між молоддю БУК-а в Торонті	145
Бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Шикагу	59	Бенкет в готелі Шато Лоріє в Оттаві ..	153
В. П. Гетьманіч Данило на літаку "Львів"	62	Володимир Босій	156
Команда IV-го Округу СГД в Дітройті	68	В. П. Гетьманіч висідає з поїзду в Монтреалі	157
Гурток старшин і членів СГД в Дітройті	69		
В. П. Гетьманіч осідає в Дітройті	70		
Зустріч В. П. Гетьманіча в Дітройті ..	71		
Бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Дітройті	72		
В. П. Гетьманіч й адв. І. Кузь	74		

Сторона	Сторона		
Зустріч В. П. Гетьманіча на двірні в Монреалі	158	Дост. І. Бовен, Лефтенант-Гouverнор Аалберти	221
Вітають В. П. Гетьманіча хлібом-сіллю в Монреалі	159	Михайло Лучкович	223
Бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Монреалі	160	Провінціоанальний парламент в Едмонтоні	226
Головний стіл на бенкеті в Монреалі	161	В. П. Гетьманіч і Володимир Мудик	229
В. П. Гетьманіч між чільними Канадійцями в Монреалі	165	В. П. Гетьманіч і Ляя Бошоркві	231
В. П. Гетьманіч в оточенні почесної сторожі в Монреалі	167	Монастир ОО. Василіан в Мондері	238
В. П. Гетьманіч за родиною панства Босих в Монреалі	170	В. П. Гетьманіч між ОО. Василіанами в Мондері	240
Пращальні сходини в Монреалі	172	Юрко Шкварок	245
П. Ексц. Лорд Твідсмор, Генерал-Губернатор Канади	176	Др. Николай Стрільчук	246
Николай Стус	178	В. П. Гетьманіч між учасниками прийняття в Дервент	248
Ждуть В. П. Гетьманіча на двірні в Судбурах, Онт.	179	В. П. Гетьманіч між групою членів СГД в Дервент	249
Вітають В. П. Гетьманіча в Судбурах, Онт.	180	Антін Стира	250
По Службі Божій в Судбурах, Онт. ..	181	В. П. Гетьманіч між учителями в Дервент	251
При вході на сально в Судбурах, Онт. ..	182	Зі здвигу СГД в Дервент в 1933 р. ..	251
Бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Судбурах, Онт.	184	Посвячення прапора СГД в Дервент ..	252
Пладуть оглядати коньяльні мікля в Судбурах, Онт.	185	Вітають В. П. Гетьманіча хлібом-сіллю в Кагаарі	253
В. П. Гетьманіч між членами СГД в Судбурах, Онт.	187	В. П. Гетьманіч і посадики м. Кагаарі — А. Дейвісон	254
В. П. Гетьманіч між членками СГД в Судбурах, Онт.	188	Джан Д. Сауттем	255
Дмитро М. Ільчишин	189	На лещетах в Скалістких Горах	256
В. П. Гетьманіч між членами делегації в Вінніпегу	190	На лещетах із стрімкої гори в Бенфі ..	258
П. Ексц. Преосвященний Кир Василь Ладика	191	Гурток молодих танцюристів в Вінніпегу	260
Група дівчат на бенкеті в Вінніпегу ..	193	В. П. Гетьманіч на концерті у Вінніпегу	261
Перший стіл на бенкеті у Вінніпегу ..	193	Панна Олена Давосир	262
Часть гостей на бенкеті у Вінніпегу ..	193	В. П. Гетьманіч промовляє на концерті у Вінніпегу	263
В. П. Гетьманіч знайомиться з панєю І. Брекен	195	Група готелів Канадійських Державних Зеліниць	266
Хор молоді при Інституті "Просвіта" у Вінніпегу	197	А. А. Гардінер	266
Дім Союзу Гетьманців Державників у Вінніпегу	198	В. П. Гетьманіч в редакції щоденника "Католицька Акція"	268
Бенкет в честь В. П. Гетьманіча у Вінніпегу	199	В. П. Гетьманіч на могилі "Невідомого Жовіра" в Шикагу	272
В. П. Гетьманіч на сходинах СГД у Вінніпегу	201	В. П. Гетьманіч на святі відновлення Гетьманської Держави в Шикагу ..	273
В. П. Гетьманіч між членами СГД у Вінніпегу	205	В. П. Гетьманіч серед членства СГД в Шикагу	274
Відділ Союзу Гетьманців Державників в Саскатуні	208	Діти ждуть В. П. Гетьманіча перед церквою в Шикагу	275
Др. Юрій Драган	209	Молодечий військовий відділ СГД в Шикагу	276
В. П. Гетьманіч між членами делегації в Едмонтоні	213	В. П. Гетьманіч між членами молодечого військового відділу в Шикагу ..	276
Перший стіл на бенкеті в Едмонтоні ..	214	Пращальні збори СГД в Шикагу	277
В. П. Гетьманіч приймає хліб-сілля в Едмонтоні	214	Передача пірначу Головному Отаманові Н. Гузеві	278
Бенкет в честь В. П. Гетьманіча в Едмонтоні	216	В. П. Гетьманіч серед членів Централ СГД	279
Члени й членкині СГД в Едмонтоні ..	218	В. П. Гетьманіч між членками СГД в Шикагу	280
Палата Лефтенант-Гouverнора в Едмонтоні	221	В. П. Гетьманіч Данило серед членства СГД в Шикагу	282
		Вельможний Пан Гетьманіч Данило ..	287

ILLUSTRATIONS

	Page		Page
His Highness Hetmanych Danylo Skoropadsky	6	Hetmanych Danylo and Attorney John W. Koos	74
Dr. Joseph Nazaruk	9	Hetmanych Danylo among autograph seekers	76
Hetman Iwan Skoropadsky	11	Waiting for Hetmanych Danylo in front of Ukrainian Catholic Church at Detroit, Mich.	77
H. H. Hetman Paul Skoropadsky	13	Mr. C. T. Winegar of the Dodge plant showing Hetmacyh Danylo and Rev. Dr. Tychansky a Chrysler magazine	78
H. H. Hetmanova Alexandra Skoropad-ska	14	Private reception for Hetmanych Danylo at the home of Mr. and Mrs. Yakymiw, Detroit, Mich.	79
Proclamation of Paul Skoropadsky Het-man of Ukraine	17	Hetmanych Danylo among boys and girls at the home of Mr. and Mrs. John W. Koos, Detroit, Mich.	80
Hetmanych Danylo at age of 16	18	Banquet of the Ukrainian-American Po-litical Club in honor of Hetmanych Danylo at Detroit, Mich.	81
H. H. Hetmanivna Elizabeth Skoropad-ska	19	Hetmanych Danylo among the Ukrain-ian Boy Scouts	82
H. H. Elizabeth and Olena	21	Hetmanych Danylo among the Ukrain-ian Boy Scouts	83
Hetman's residence at Wannsee, Berlin	22	Hetmanych Danylo and guests in front of Mr. and Mrs. N. Bugill's house, Detroit, Mich.	84
Central Executive of the U.H.O., Chi-cago, Ill.	29	Reception for Hetmanych Danylo at Mr. and Mrs. S. Gawa's home at De-troit, Mich.	85
Col. Alexander Shapoval	31	Second Aviation School of the U.H.O., Detroit	86
Nicholas Hull, head of the U.H.O.	33	12th Women's Branch of the U.H.O., Detroit, Mich.	87
Gregory Matweyew	35	One section of Ford's automobile plant	88
Dr. Omelan Tarnawsky	36	Henry Ford	88
Mr. N. Hull greets Hetmanych on avia-tion field	37	5th Women's Branch of the U.H.O., Hamtremk, Mich.	90
Blessing of the aeroplane "Kiev"	38	Hetmanych Danylo among members of the U.H.O., Detroit, Mich.	92
At the blessing of "Kiev"	39	Hetmanych Danylo and J. W. Koos's family	95
Waiting for a ride on the "Kiev"	40	Hetmanych Danylo, J. W. Koos and A. Shapoval	95
First public address of Hetmanych Da-nylo in U.S.A.	41	Reception for Hetmanych Danylo at Mr. and Mrs. Wolansky's home, Cleveland, O.	96
Crowd cheering Hetmanych Danylo	42	Hetmanych Danylo among members of the Ukrainian Orthodox parish at Lakewood, O.	99
Bohdan Pelechowych	43	Hetmanych Danylo on the airport, Philadelphia, Pa.	102
Hetmanych Danylo beside the aeroplane "Kiev"	44	Banquet of the United Hetman Organi-zation in honor of Hetmanych Danylo at Philadelphia, Pa.	105
Parade of the U.H.O. at Chicago in 1930	45	H. E. Bishop Bohachewsky receives Hetmanych Danylo in front of the Bishop's palace at Philadelphia, Pa.	106
The act of blessing of the aeroplane "Kiev"	46	Girls' quire at Basilian Sisters' Acad-emy, Philadelphia	112
At the blessing of "Kiev"	47	Ukrainian Catholic Seminary at Stam-ford, Conn., U.S.A.	114
Hetmanych Danylo's first ride on "Kiev"	48	Hetmanych Danylo, staff and students of the Ukrainian Catholic Seminary at Stamford, Conn.	117
Hetmanych Danylo and Col. A. Sha-poval beside "Kiev"	49		
His Excellency Bishop K. Bohachewsky	51		
Hetmanych Danylo chats with Bishop Bohachewsky	52		
Hetmanych Danylo, Bishop Bohachew-sky and Dr. Siemens	53		
First aeroplane of the U.H.O. "Ukraina"	54		
Second aeroplane of the U.H.O. "Lviv"	55		
"Trio" of the U.H.O.—"Kiev", "Ukraina" and "Lviv"	56		
The U.H.O. aeroplanes at the Ameri-can Aviation Day	57		
Banquet in honor of Hetmanych Danylo at Chicago	59		
Hetmanych Danylo in the aeroplane "Lviv"	62		
Officials of the U.H.O. at Detroit, Mich.	68		
Group of members of the U.H.O. at De-troit, Mich.	69		
Landing of Hetmanych Danylo at De-troit, Mich.	70		
Delegation greets Hetmanych Danylo at Detroit	71		
Banquet in honor of Hetmanych Danylo at Detroit	72		

Banquet of the U.H.O. in honor of Hetmanyh Danylo, New York	119	Members of the U.H.O., Edmonton	218
Hetmanyh Danylo and members of the U.H.O., Windsor, Ont.	132	Lieutenant-Governor's House, Edmonton	221
Hetmanyh Danylo and Dr. John Yatchew	133	His Honor J. Bowen, Lt.-Governor of Alberta	221
Michael Hethman	135	Michael Luchkovych	223
U.H.O. Hall at Toronto, Ont.	136	Parliament Buildings, Edmonton, Alta.	226
Hetmanyh Danylo and members of the U.H.O., Toronto	137	Hetmanyh Danylo and Walter Mudryk	229
Hetmanyh Danylo and young section of the U.H.O., Toronto	139	Hetmanyh Danylo and I. Bocurkiw	231
Leaving church at Toronto, Ont.	142	Basilian Fathers' Monastery at Mundare, Alta.	238
Hetmanyh Danylo among boys and girls of the Ukrainian Catholic Brotherhood of Canada, Toronto Branch	145	Hetmanyh Danylo among Basilian Fathers, Mundare, Alta.	240
Banquet at the Chateau Laurier, Ottawa	153	George Szkwarok	245
Walter Bossy	156	Dr. Nicholas Strilchuk	246
Arrival of Hetmanyh Danylo at Montreal	157	Hetmanyh Danylo and group of guests at Derwent, Alta.	248
Guard of honor meets Hetmanyh Danylo at Montreal	158	Hetmanyh Danylo and group of members of the U.H.O. at Derwent, Alta.	249
Hetmanch Danylo receives bread and salt in the Ukrainian Catholic Hall, Montreal	159	Anton Styra	250
Banquet at Montreal	160	Hetmanyh Danylo and group of school teachers at Derwent, Alta.	251
Head table at the banquet in Montreal	161	Convention of U.H.O., Derwent, Alta.	251
Hetmanyh Danylo among prominent citizens of Montreal	165	Blessing of the colours at Derwent, Alta.	252
Hetmanyh Danylo and his Guard of Honor at Montreal	167	Traditional welcome of Hetmanyh Danylo at the Ukrainian National Hall, Calgary, Alta.	253
Hetmanyh Danylo, Mr. and Mrs. W. Bossy and their family	170	Hetmanyh Danylo and His Worship A. Davison, mayor of Calgary, Alta.	254
Hetmanyh Danylo and members of the U.H.O., Montreal	172	John D. Southam	255
His Excellency Lord Tweedsmuir, Governor-General	176	Skiing party in Rocky Mountains, Banff, Alta.	256
Nicholas Stuss	178	Skiing in Rocky Mountains, Manf, Alta.	258
Guard of Honor, Sudbury, Ont.	179	Group of dancers in Ukrainian costumes	260
Hetmanyh Danylo and leading Ukrainians, Sudbury, Ont.	180	Hetmanyh Danylo at the concert in his honor at Winnipeg, Man.	261
After the High Mass at Sudbury, Ont.	181	Miss Helen Dawosyr	262
Hetmanyh Danylo given traditional welcome at Sudbury	182	Hetmanyh Danylo delivering an address at the concert in his honor at Winnipeg, Man.	263
Banquet at Sudbury, Ont.	184	Group of C.N.R. hotels where Hetmanyh Danylo stayed	266
On way to nickel mine at Sudbury	185	A. A. Gardiner	266
Hetmanyh Danylo and members of the U.H.O., Sudbury	187	Hetmanyh Danylo, Rev. Father P. Casgrain and Rev. Father J. A. Chamberland	268
Hetmanyh Danylo and members of the Women's Branch at Sudbury	188	Hetmanyh Danylo at the service on Memorial Day, Chicago	272
D. M. Elcheshen	189	Hetmanyh Danylo and members of the U.H.O., in front of St. Michael's church, Chicago	274
Hetmanyh Danylo and members of the Dominion Executive of the U.H.O.	190	Children awaiting Hetmanyh Danylo in front of the church, Chicago	275
His Excellency Bishop Basil V. Ladyka	191	Boys' Section of the U.H.O., Chicago	276
Three pictures of the banquet at Winnipeg, Man.	193	Hetmanyh Danylo among members of Young Sections of the U.H.O., Chicago	276
Hetmanyh Danylo and Mrs. J. Bracken	195	Hetmaych Danylo delivering a farewell speech at the meeting of U.H.O., Chicago	277
Quire of the Institute "Prosvita", Winnipeg	197	Mr. N. Hull accepts a mace from Hetmanyh Danylo	278
U.H.O. Hall at Winnipeg, Man.	198	Hetmanyh Danylo and members of the Central Executive of the U.H.O.	279
Banquet at Winnipeg, Man.	199	Hetmanyh Danylo and members of the Women's Branch of U.H.O., No. 16, Chicago	280
Members of the U.H.O., Winnipeg, entertains Hetmanyh Danylo	201	Hetmanyh Danylo among members of the U.H.O., Chicago	282
Hetmanyh Danylo and members of the U.H.O., Winnipeg	205	Hetmanyh Danylo	287
Members of the U.H.O., Saskatoon, Sask.	208		
Dr. George Gragan	209		
Hetmanyh Danylo and the Committee, Edmonton	213		
Head table at the banquet in Edmonton, Alta.	214		
Banquet at Edmonton, Alta.	216		

ПОКАЖЧИК ІМЕН

Сторона

Сторона

Авраменко Василь	262	Бойкович М. Г., др.	207, 209, 211
Адріян, Брат ЧСВВ	234	Бойчук Р., пані	271
Андерсон	265	Болдерман	61
Андірі де Монс	14	Борелький Василь	204, 205, 206, 266
Антверп Ван	71, 73	Борнов В.	261
Апостол Данило, гетьман	13, 18	Борніс І.	255
Аркан А.	167	Бортон Гаролад Г.	96
Аркас, музик	65	Босій Володимир	5, 18, 153, 154, 156, 157, 158, 159, 161, 164, 165, 166, 168, 170, 174, 175, 272
Арсенчій Я. В.	267	Босій Володимир (молодий)	170
Атаманець Дмитро	58, 65	Босій Ігор	170
Бабенко, сотник	92	Босій Левко	170
Байдужа В.	248, 251	Боса Любка	157, 170
Байдужа Кирило	247	Боса Марія, пані	157, 168, 170
Байдужа К., пані	248, 251	Боса Тетяна	170
Байдужа Н., пані	248, 251	Бошюрків Ілля	213, 214, 218, 231
Байдужа Р.	248, 251	Бошюрків М., пані	218
Байрак Григорій	5, 219	Боярчук І.	132
Байрак Павло	234	Боярчук М.	132
Бала Іван, о., ЧНІ	207, 208, 209	Брави Лайла	261
Бала Н.	132	Бразилки, панство	118
Балдіня, прем'єр Вел. Британії	165	Братковський Н.	208
Балова А., пані	132	Браян, о.	169
Бальбо	165	Брекен Б.	195
Бантши-Камєнський	120	Брекен І., пані	195, 261, 265
Барабаш, капітан	66	Брєкович А., панна	143
Барабашева, пані	66	Бугай	175
Баран Михайло	29	Бугілева К.	84, 90
Баранник В., о., ЧСВВ	246	Бугізь Н.	84
Барилюк Яків	196	Букарешта Е., пані	196, 204
Бариський В.	191	Буланки	228
Барладія І.	69	Бурак Н.	253, 255
Бартманова, пані	82	Бурикова, пані	87
Басараб Іван	214, 217, 219, 235, 236	Бучко Е., пані	193
Басараб Марія	214	Бучко О., пані	193
Басько М.	69	Бюкен Джан	176
Батлер Моррей, др.	116	Вагнер	261
Бен, панна	171	Вагнер Анастасія	118
Бенет, др.	261	Вайт	173
Бенеш Дусулюс	98, 99	Варкентин Г. А., др.	206
Берестанський	205	Василевич С.	154, 155
Бернадський, о.	46	Василєвський І., др.	185, 186
Бернакова К., пані	87	Васильців А.	208
Билиця, пані	84	Ведис Марія	150
Билиця І.	84	Верблюк, пані	151
Біри, І. С.	235	Вєрбицький Я.	162, 172
Білик Т.	69	Вєрещукова Т.	87
Біликова Я., пані	90	Видлаєв, Кардинал	272
Білицева М., пані	90	Винітовий В.	210
Білиця Т.	68	Винник Н., о., ЧСВВ.	235, 248, 250, 251
Біаніський Іван, адвокат	98	Винник Ох.	248, 249
Біаніський І.	183	Вінгер С. Т.	78
Білоус Анна	203	Вір Р. Г.	255, 257
Білоус Емілія	203	Вітюк П.	208
Білоус Ірина	203	Воевідка Е.	234
Блаватний Никифор	18	Возьний Дмитро	147
Блажовська Ольга	82	Войтас	207
Бовен І., лефт. губернор	221, 228, 234	Войтовичева	87
Богачевський К., єпископ	46, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 103, 104, 106, 111, 113, 114, 115, 116, 289	Войченко Н.	196
Богоніс В.	263	Войціцький Іван	45, 95, 96
Боднар П., о. ЧСВВ	234, 237, 240, 247	Волконська Олександра, княгиня	14
Боднарчук	134	Волчанський Василь	102, 111, 113, 115, 120
Божик П., о.	190, 192, 195, 206		
Бойко М., пані	193		

	Сторона		Сторона
Володимир Великий, князь	28, 103,	Гедимін	13, 14, 15
135, 162, 242		Генга М., пані	132
Волянський Яків	97	Генга С.	132
Воробєзь Н.	167, 172	Гєнєєв П.	53
Гавлик Ф.	208	Гєйєчук В., о.	148, 152, 153, 154
Гаврилюк І.	253	Гєлємбєвська, пані	167
Гавричинська	180	Гєлєшин Борис	13
Гайворонський М.	123	Гєлєшина Марія	13
Гайонч	45	Гєлєшопин О.	193
Гамалія	13	Гєлошко Павло	277, 278
Гаміака Б.	196	Гєнєвує, пані	31
Ганасик І. А.	248, 250	Гєрєско Дєнна	196, 203
Гєф В. І.	183	Гєрєско, о.	104, 106, 111, 113, 115
Гєвує	78	Гєрїфїт М.	204
Гєвує І.	132, 137, 148	Гєудзєй Іван	49
Гєвує М.	132	Гєудзєй Павло	37
Гєтьман Михайло	5, 34, 38, 39,	Гєуєнчїн Фр.	145
42, 134, 135, 137, 138, 143, 144, 147, 148,		Гєурєєвскїй	101
149, 150, 152, 153, 156, 157, 158, 159, 160,		Гєустїн Мекс Д.	97
161, 162, 168, 175, 178, 180, 181, 184, 187,		Давїбїда А.	197, 259, 263
188, 189, 190, 193, 204, 205, 206, 207, 210,		Давосїр Олена	262, 263
211, 212, 213, 214, 215, 219, 220, 228,		Данїло, король	135
232, 234, 235, 236, 248, 249, 250, 251, 252,		Данїловчїк М., проф.	117
253, 258, 259, 265, 267, 268, 289		Данїловчїк Мирон, о.	???
Градєвська М.	87	Данїльчєнко Н.	120
Гїтлєр Адольф	107	Данї Стюарт, проф.	214, 217, 232, 234, 235
Гладїй М.	197	Данї С., пані	214
Гнатїшин І.	207, 209, 210	Данїчїшин В.	162
Гнатїв Никола	170	Дармїць А.	253, 254, 255, 256
Гнєний А.	208	Даськїв	92
Гєдованські, панство	149	Дєйвієєв Вїлфєрд	261
Гєлїрєйк О. С.	143, 144, 148	Дєйвієєв, А., майєр	235, 254, 255
Гєловата В.	87	Дємїдчух Сємєн, др.	118, 126
Гєловатїй М.	205, 260, 261, 263	Дємкїв А., пані	214
Гєловач Амврозїй	217, 228, 234	Дємкїв Гр.	214, 215, 217
Гєловач Володимир	217, 234	Дємкїв Орєст	228
Гєловдєвська, панна	162	Дємїян П.	45, 68, 69, 71, 82, 84,
Гєлуб	83	90, 92, 93, 94	
Гєрбачєвський С.	205	Дємїянїва Софїя	82
Гєрбова	87	Дємїянова А., пані	84, 90
Гєрбова П. Р., др.	183, 185	Дєнєга Іван	92, 93, 95, 96, 101, 273
Гєршїний Маркїян, Брат ЧСВВ	238	Дєнєгї панство	62
Гєрєх Михайло	34, 39, 42, 47	Дєркач, сотнїк	98
Гєрабєць Оля	247	Дєркач І.	69
Гєрадєвський	71, 91, 94	Дєркачова М., пані	90
Гєрадєвські, панство	94	Дєрмїєр, панна	167
Гєрашкова А.	87	Дєрмїєр В. А.	185, 186
Гєрїнєвський В.	45	Дєрмїєр Соант, о., ЧСВВ	213, 214, 215,
Гєрїнєвський Стєпан, др.	4, 45	217, 219, 228, 233, 234, 235, 236	
Гєрїшак І.	167	Дєрмїєр В.	5, 213, 217, 219, 234
Гєрїшак Олена	149	Дємїєтрїєв	66
Гєбїцька Гонєра	261	Дєрїда І.	208
Гєбїцький Тарас	78, 82	Дєдух	159, 162, 166
Гєуєйчук П.	218	Дєкур Іван	228
Гєзь Николай	5, 33, 34, 36,	Дєкур Мїрослава, пані	228
37, 39, 42, 44, 47, 49, 56, 58, 59, 66, 78,		Дєугай Д.	196
264, 277, 278, 279, 282, 284, 288		Дєжавалєва А., пані	90
Гємєнюк Т.	144	Дєжавала О.	69
Гємїницька М.	263	Дєзвїронїк Тарас	34
Гємїницька О.	263	Дєбєко Т., о., ЧСВВ	213, 214, 219
Гємїникова П.	87	Дєбрїєвська Р., пані	31, 118
Гєдуляк І.	167	Дєбрїєвські панство	118
Гєубєрт Д. І.	206	Дєвбуш Р.	261
Гєва А., пані	85	Дєган Д. М.	214, 217
Гєва С.	37, 42, 68, 69, 85, 94	Дєрєш В.	69
Гєва І.	81, 91	Дєрєш Д.	195
Гєва Оля	85	Дєрєшєва Е., пані	90
Гєва Т., пані	85, 87	Дєрєшєнко Д., проф.	15, 17
Гєвалєко І.	178, 180, 185, 187, 188	Дєрєшєнко Пєтро, гєтьман	???
Гєрбо Марія	65	Дєвчєк	206
Гєрдїєв А. А.	152, 155, 156,	Дєраган Ю., др.	207, 209, 211
157, 165, 174, 175		Дєрагїда Е.	37, 55, 68, 69, 71, 72, 94
		Дєрагїда Р., пані	85

Сторона	Сторона		
Дроздович І.	159, 166	Кар, др.	232, 234
Дудюк М., панна	197	Карбет П. Б.	255
Дужа С., пані	132	Карлаш	120
Дужанський Іван	29, 37, 39, 42, 45, 66, 277, 279	Карло XII, король	10
Дужий В.	78, 132	Карпчук	111
Дунін-Борковський	13	Карпчук, пані	115
Дурново Марія	15	Карпчук панство	115, 120
Дурново Олександра	15	Кастрей П., о.	268
Дурново Петро	15	Каськіа Т.	118
Дюплессі, прем'єр	272	Каттингем Мюріел	87
Ейбергарт, прем'єр	232	Кайхійова І.	87
Енгленд	265	Кембел Т., дост	152
Жак М., панна	193	Керей, кап.	92
Жан П., о., ЧСВВ	159, 161	Кихта, пані	66
Жаррет о.	125, 126	Кисіль І.	197
Жарська Г., панна	218	Кисіль І., панна	197
Жену	165	Кібізєй, панна	144
Жеребо Орест	267	Кійако Дм.	156, 157, 158, 159, 161, 166, 167, 172
Жидан Ю., о., ЧСВВ.	202, 205, 206, 267	Кіптік	91, 92, 93, 94
Жовнірчак	269	Кіптік Н.	38, 47, 79, 81, 85
Жолна Р., пані	87	Кіпран М.	263
Журавельний С., о.	46, 66	Клапоушак, пані	218
Заброцький Дмитро	34	Клапоушак С.	218
Забілів	13	Клапоушак М., панна	218
Загарйчук Андрій	190, 205	Климчук Ст.	171
Загоруйко	162	Клшчук	210
Закревський	13	Кметик Ю.	196
Залізник, пані	146	Кміть М.	178, 180, 186
Запаринко М., о.	93, 97	Кобринова Ф., пані	90
Запорожець, пані	92	Коваль	205
Запорожець П.	5, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 85, 91, 94	Ковальський А.	205, 263
Зенік І., панна	193	Ковальчик П., проф.	117
Зенік О., панна	193	Ковальчук О.	208
Зенюкова А., пані	90	Когут	49
Зима В., панна	182, 185	Когут Н., о. ЧСВВ.	247
Зіновія, Мати-Ігуменя, ЧСВВ	113	Колер Л.	152
Змагар	63, 283	Козак	255
Іосафата, Мати-Ігуменя, ЧСВВ.	111	Козак Н.	208
Іосафатів А.	218	Козіцька Н., панна	253, 254, 256
Іванішин Марія	56	Козоріз І.	205
Іваніцька Р., панна	204	Колар Сільвестер, о. ЧСВВ.	34, 38, 46, 66, 271
Іванків	205	Колач П.	263
Іваночко І.	248, 249	Колішір П.	208
Іваночко П.	249	Колт С.	261
Іванчук А., панна	197	Коляно Софія, панна	171
Ільків Фр.	250	Комарницький Р. С.	118, 126
Ілько	115	Конашевич-Сагайдачний	61
Ільчичин Дмитро М.	5, 189, 190, 192, 195, 203, 204, 205, 265, 267, 283	Коновальчук Ф.	207, 208
Ільчичин Е., пані	195, 206	Король	235
Івдрис Леонтій	14	Король С.	253, 255
Ірха В., панна	65	Корчинський М.	205
Ірха М., о.	178, 180, 181, 183, 184, 186, 188	Корчинський Петро	190
Ісаїв І.	5, 213, 217, 219, 220, 228, 234, 235, 236	Котляревський І.	120
Ігон Джордж	185	Коцюбинська Віра, панна	104
Ігниський Мислав	211	Коцюбинська, пані	104
Ікабл А., панна	193	Коцюбинський	102, 115
Ікаменський, о.	137, 143, 144, 145, 271	Кочубей Василь	13
Ікамінська М., пані	87	Кочубейна, княжна	15
Іканюк Михайло	34	Кошиць Ол.	125
Ікапун Г.	167	Кошіль	94
Ікаптор М., пані	218	Кошовська М., панна	197, 263
Ікаптор К.	218	Краснопера К.	203
		Краснопера Н., пані	204
		Кривецька-Драбін, пані	63
		Кривецький П.	208
		Кривовяз Тимко	29, 279
		Криворучка Б.	197
		Кривановський Н., о. прог. ЧСВВ.	115, 125, 234, 236, 237, 240, 246, 289
		Крохмальний, о.	93
		Крук М., панна	220
		Крукова Д., пані	90

Сторона	Сторона		
Крупа І	218	Луговий А., о.	264
Крупа Р., о.	102, 103, 110, 115	Луїв Гр.	125
Крушельницька, пані	218	Луїк Мих.	145
Крушельницька Г., панна	218	Луїшин О.	180
Крушельницький А.	218	Лучків Петро	29
Ксондзинова В., пані	90	Лучкович М.	214, 215, 217, 223, 227, 228, 232, 234
Куарик, о.	210	Люба Г., панна	197
Кузевя Р.	85, 90, 92, 95	Ля Пер Едвард	157
Кузь Віктор	85	Ля Пер, пані	168
Кузь Гр.	71, 79, 84, 91, 92, 94	Ляпойнт, дост.	154, 155
Кузь І. адв.	38, 47, 71, 72, 73, 74, 79, 80, 81, 83, 85, 91, 92, 94, 95		
Кузь Роман	82, 95	Магера Іванна, панна	228
Кузьмак, о.	45	Мазепа Іван, сьгельман	10, 97, 135
Кулак Микола	29, 34, 47, 66, 279	Мазолова М., пані	90
Кулай О., панна	218	Мазур В.	263
Куліш П.	120	Мазур К., панна	220
Кульчидський	277	Мазуркевич І.	218, 234, 237, 238, 240, 247
Кунєт Т. І. дост.	165	Мазуркевич О., пані	218
Купченко Віктор	5	Май С.	263
Курілова, пані	87	Макар М., панна	256
Курілюк Г.	248	Макодим М., панна	196
Курієвич Павло	195	Малицький О., адв.	92, 95, 96, 97, 98, 101
Кучер Євгенія, панна	196	Мамаліга І.	167, 172
Кучмей А., панна	182, 185	Малофій	205
Кучмей М., пані	182, 185	Малофій Б., панна	193
Кушійова А., пані	90	Малчевський	205
Кушко	205	Манус	205
Кушко Н.	138	Мараз Роман	78, 82
Кушнерик І.	208	Марків, о.	272
Кушнір В., о. др.	191, 192, 193, 195, 204, 206, 267	Маркович	13
Кушнір М.	69	Марусевич І.	118
Кухта Анна	97	Марцинюк Д.	218
		Марцинюк К., панна	218
		Марцинюк М., пані	218
		Марчак Г.	31, 118
		Марчак, сотник	55
Лабунський В.	180, 182, 185	Масняк І., панна	197
Ладика Василій, єпископ	190, 191, 192, 193, 195, 196, 203, 205, 206, 264, 267, 289.	Масняк МIRON	196, 197, 260, 261, 263
Ладикова К., пані	87	Матвійчук П.	208
Лазар	205	Матвій Григорій	5, 29, 34, 35, 63, 66, 78, 279, 284
Лазар А., панна	193	Матвій Николай	43, 44, 67, 276
Лазарєско, адв.	250	Матичак Анна, пані	5, 29, 61
Лавецко М., панна	193	Матійчук Гр.	132
Лавута В.	118	Матюк В.	125
Лакоста А., панна	197	Маяк А., панна	197
Лакотий П.	197	Мейнард Л.	235
Ландірі А.	138	МекДермит І. Е.	207, 208
Ланка М.	5, 132	МекДоналд	165
Лангута Петро, Брат ЧНІ.	153	МекДоналд Дж. Г., архієп.	227, 234
Ласко О.	260	Мекґваєр	236, 258
Лебрен	272	Меккі, адв.	235
Левіцький	205	МекКіннон Джеймс	214, 217
Лесик П.	249	Мельник А., панна	197
Лехів	205	Мельник, пані	84
Лехів Мирослав	203, 259, 260, 262	Мельник І.	84
Лехів Р.	261	Мельник Іван	261
Лехман П., панна	193, 262	Мельникова М., пані	90
Лешиниц Д., о.	133, 134, 148	Мельник Т.	37
Лешуки панство	149	Мельничук Т.	195
Лешіні	107	Менінг	235
Лис В.	37, 68, 69	Мереньків о.	93
Лисенко	13, 120	Методій, Брат ЧБХШ.	149
Лисенко М.	57, 58, 65, 122	Метрик О., пані	204
Лисий П.	134	Микитяк А., проф.	117
Литтел, панна	228	Миклашевська Марія	13, 15
Ливогуб	13	Миронюк	143
Липинський Вячеслав	22, 109	Милорадович Єлисавета	12
Липицька, панна	151	Мисків Г.	84
Ломакова А., пані	90	Мисків І., др.	78, 148
Лотоцький Володимир, о. сов.	121, 126	Мисків Іван	214, 218
Лотоцький Володимир	115	Мисків, пані	218
Лотоцький І.	207, 208, 209, 210	Миськова С., пані	90
Лош Френк, суддя	98		
Луговий	149		

Сторона	Сторона		
Миськова Ф., пані	90	Перрен П. І.	165
Михайлюк М.	208	Павлишин, панна	151
Михорук М.	132	Павлюк В.	31, 118, 123
Мозола М., адв.	81	Паламарк Семен	246
Монеген В.	217	Палійкаш Тит, о. ЧСВВ.	234, 247
Мономал, князь	13, 28	Палюк І.	197
Моранець Євгенія	65	Панас Іван	116
Моранець Микола	29, 34, 47, 66, 78, 276, 278	Панчук Іван, адв.	82
Морозенко	61	Партика І.	195
Москаль І., панна	197	Паршич	166
Мостовий Г.	138, 147	Пасічник	118
Мстислав І., князь	13	Пасічник І.	137
Мударик Володимир	5, 213, 214, 215, 218, 219, 220, 229, 234	Пасічник М., Брат ЧСВВ.	238
Мударик, пані	250	Паславський	149
Мудрик С., пані	214, 218	Патенод, лейтенант-гouverнор	272
Музика	53	Патрішій М.	263
Музика Василь	34	Пелех Т. М., о.	207, 208, 210, 211
Мурашко	126	Пелехович Богдан, адв. 43, 44, 45, 49, 51, 53, 60, 277, 279, 282, 284.	
Мурин Стефан	29, 34, 45, 276, 278	Пеннери, пані	168
Мурмилик Іван	150, 151	Пенвері І.	165, 168, 169
Мусійчук	82, 83	Перейма, о.	
Мушій О.	203	Перен	164
Нагірний М., проф.	117	Петлюра С.	21, 242
Назар С.	248, 249	Петренко, інж.	120
Назаревич	254, 255	Петриканця, о.	99, 272
Назарук Осип	6	Петрів М.	5
Науменко В.	20	Петрів Меланія, панна	167
Нахвостач Л.	82	Петрівський, інж.	92, 101
Небоженко панство	94	Петро І., цар	10
Небоженко М.	37, 47, 68, 69, 71	Петруга Б.	197
Небоженкова А. п-і	87	Петруга Ф.	197
Ненчи В. п.	187	Печенюк	205
Несторович Н.	167, 172	Печенюк Оля, панна	192, 203
Нікодим єпископ	17	Пиндер Р. М.	207, 208
Ніколас Л., капітан	203	Пігович Росифа	247
Нелтєкова Н., пані	87	Піддубчишин Ева, панна	118, 123, 126
Німенко Ленис	234	Пій ХІ, Папа	48
Новак Віра, панна	203	Піньковська Ольга, панна	220
Новак Любоп, панна	193	Плянер	155
Новак Надія, панна	203	Плятон, філософ	192
Новопірський, інж.	120	Побудський, о.	45
Новицький	13	Погребний Николозій 34, 44, 66, 277, 279, 284	
Норман Ф., д-р	183	Полетника Григорій	11
Обеляницький П.	136, 137, 146, 149	Полуботок	13
Обр'ян Л.	171	Польовий Т.	69
Овсник І. П., д-р	190	Попіль Я.	277, 279
Одет Роже	272	Попіль І.	197
Олексів П., о.	38, 46, 48, 63, 67	Поремський	166
Олексюк	205	Постричан	166
Оленьчук М., о.	149, 150, 151	Посуденський	13
Олійник М.	248	Понятиншия Петро, о. адм.	121, 125, 126
Олійник Степан, о. ЧНІ.	153	Постригач	161
Олійник Т.	156, 158, 167, 172	Потєпа А.	159, 167
Олсфудева Дарія	13	Прийма Осип	207, 210, 211
Ольга Велика, княгиня	28, 62	Приймак Л.	137
Ольховий Ів.	172	Прихидькова Я.	68, 69
Ольшанська, пані	118	Прихидькова Р., пані	90
Омельський	125	Прихода В.	146
Онискі М.	248, 249, 250	Пріцак Омелян	15
Онискі П.	218	Проведа Р., панна	193
Онискі, пані	218	Прокопчук, пані	218
Онуфрик Теодор	118, 124	Прокопчук М.	218
Оришак А., адв.	256	Прокопчук М., панна	193
Ордик	78	Протасевич К.	196
Ордик Григорій	10	Прониншия	205, 266
Останчук Н.	219	Процьків Василь	227
Остафій А., панна	197	Процько П., о.	5, 111, 115, 117, 125, 126
Остапович Маріяка, панна	145, 147	Пушкар	205
Острогірка	237	Радоничова А., пані	90
		Райс, капітан	45
		Редкевич А., о. д-р	81, 94, 132, 148
		Рено	165, 175

Сторона	Сторона		
Рено, пані	168	Скопок В.	263
Решетло, о.	235, 254, 255, 256	Скоропадський Василь (син Іллі ... 9, 10	9, 10
Ригель, пані	31, 118, 123	Скоропадська Єлисавета	5, 19
Різняк Віра, панна	203	Скоропадський Іван (син Іллі)	9
Робинс В. Д., дост.	138, 141	Скоропадський Іван, гетьман 9, 10, 18, 28	9, 10, 18, 28
Рогуцький М.	248	Скоропадський Іван (син Якова)	12
Род Д.	180, 183, 187	Скоропадський Ілля (син Федора) ... 9	9
Розумовський	13	Скоропадський Михайло (син Василя) 11,	11,
Роман, князь	135	12.	
Романович Марко, о. ЧСВВ.	234, 240	Скоропадська Настя	10
Романюк В.	248	Скоропадська Олена	21
Романюк І.	234	Скоропадська Олександра	14, 167
Романюк Іван	248	Скоропадський Павло	9, 11
Романюк Михаїлина	250	Скоропадський Павло, гетьман 3, 7, 11,	3, 7, 11,
Романюк П.	248, 251, 252	13, 15, 16, 17, 20, 22, 23, 28, 38, 49, 51,	49, 51,
Романчич Г., панна	267	52, 55, 58, 60, 61, 62, 63, 65, 73, 75, 97,	97,
Роса М., панна	218	102, 103, 105, 106, 107, 120, 121, 123, 126,	126,
Ротері, полк	183	134, 135, 136, 138, 144, 146, 150, 166, 194,	194,
Рошкович, о.	115	203, 209, 215, 238, 239, 240, 241, 242, 243,	243,
Рудакевич, о.	111	284.	
Рудзік Єлисавета	247	Скоропадський Петро (син Івана) 12, 13, 15	12, 13, 15
Рурик	13, 15	Скоропадський Федір	9
Рута Г., панна	196, 197, 260	Скоропадський Яків (син Михайла) ... 12	12
Рута О.	263	Скрипник Л., панна	193
Сабор Николай	34, 277, 279	Сліпченко	210
Саварин Ніль, о. ЧСВВ. .. 235, 248, 250, 252	235, 248, 250, 252	Слюзар В., панна	218, 227
Савицький	118	Слюзар І., панна	218, 227
Савич Оля	247	Слюзар К., пані	218, 220, 227
Саврій Розалія	247	Смерчанський Я.	125
Сагайдачний, гетьман	163	Смолик Ольга, панна	217, 227, 228
Савчукова А., пані	87	Смук І., д-р	45, 66
Садовський Р.	248, 249	Смук Роман	66
Саєх	94	Снайдер Вол.	183
Салогуб А., панна	132	Снайдер С. Г. П.	138
Салтиков Василь	13	Солтс Михайло	29
Салтикова Марія	13	Сполітакевич, пані	118
Самойлович, гетьман	10, 11	Србіна А., пані	90
Сомаялович Олена	259	Стадник Гр.	137
Сампірова К., пані	90	Сталін	107
Самотісова К., пані	85, 87	Старицький	120
Саранчук Я.	208	Староста	31
Сарматюк А.	260	Стасик	235
Сарматюк В.	261	Стасюк	143, 145, 147
Сас О., панна	197, 260	Стефанік Т.	195, 196
Сауттем Д.	235, 255, 256	Стефанік Юрій	234
Свіней Мартин Л., конгресмен	98	Стещенко К.	261
Святослав Завойовник	28, 135	Стечишин, Ю. В.	207, 209, 210, 211
Святослав П., князь	14	Стира А.	5, 250
Сембратович Л. о. 70, 71, 72, 73, 79, 81	70, 71, 72, 73, 79, 81	Стира Р., пані	218
91, 92, 93.		Стриський І., о.	116, 117
Семків Р.	68, 69	Стрейндж	265
Семкова П., пані	90	Стрільчук Н. д-р	234, 238, 246, 247
Семчук С., о.	206, 265	Стусс Н. . 178, 180, 181, 183, 187, 188, 283	178, 180, 181, 183, 187, 188, 283
Сенік	115	Стусс, пані	186
Сенішин А., о. ЧСВВ. 44, 45, 46, 60, 66,	44, 45, 46, 60, 66,	Сувала С.	143, 144, 150
115, 116, 125, 272, 284.		Сукмановський Е. д-р	144, 147, 149
Сенюк Л. панна	193	Сулма	13
Сеняк П., панна	193	Сулма С.	132
Середя Василь	217	Сулятицький П., о.	142, 146, 147
Свернія, Преп. Мати-Ігуменя	87	Тамсон, д-р	209
Сидорук Василь	29	Тарнава Михайло	98
Сильський І.	208	Тарнавська Ірина	55, 118, 126
Сімсон Г. В., д-р	207, 208, 210, 211	Тарнавський Ів., адв.	92, 95, 98
Синовицький В.	167, 172	Тарнавський Мирон, ген.	284
Синовицький С.	167	Тарнавський Ом., д-р 36, 44, 45, 47, 49,	36, 44, 45, 47, 49,
Сімонович М., д-р 39, 42, 45, 53, 56, 57,	39, 42, 45, 53, 56, 57,	61, 66, 284.	61, 66, 284.
58, 61, 63, 284.		Тарнавський Філемон, о. 31, 32, 45, 111,	31, 32, 45, 111,
Сімонович Николай, о. 38, 46, 58	38, 46, 58	118, 122, 123, 125, 126.	118, 122, 123, 125, 126.
Сірант Павло	196	Тарновський	13
Сірий Н., о.	201, 202, 206	Татервак О.	248
Січинський Д.	261	Твідсюр Лорд, генерал-губернатор 175,	175,
Скальська С., панна	132	176, 177, 178, 263, 267.	176, 177, 178, 263, 267.
Скальський І.	132	Теннер Н., дост.	217, 232, 235

Сторона	Сторона
Теодорович Е., о. ЧСВВ. 34, 38, 44, 46, 47, 53, 60, 66.	Чард Дж. 39, 42, 67, 71
Тимофій М. 44	Чарнишів 13
Тимочко 205	Чарновський П., адв. 81
Тимочко П., о. ЧСВВ. ... 159, 160, 161, 166	Чемберленд І. А., о. 268
Тиханський, проф. 84	Чемний М., о. 45, 78
Тиханський П. 79, 84, 92	Чехніта М. 5, 227
Тиханський О. 79, 91	Чик В. К. 5, 137
Тиханський Ст., о. д-р 71, 72, 75, 78	Чизман Т. 5, 66
79, 81, 82, 83, 84, 91, 92, 94.	Читота А., панна 132
Ткачук П. 211	Чопикова, пані 87
Томах, пані 265	Чорний А. 197
Томин Василь 217	Чубко А. 197
Тонер, пані 116	Чупова А., пані 90
Топорчук 210	Шабига Н. 208
Торрінгтон Г. М., д-р 184	Шавинський П. 117
Трендовецька К., пані 90	Шавинська К., пані 90
Трус Е. 262	Шалайкова М., пані 90
Трус І., панна 197	Шамай Д. 195
Трус Ю., панна 259	Шаманський Т. 263
Трух А., о. ЧСВВ. ... 159, 161, 162, 164, 171, 175, 252.	Шаповал Ол., полк. 5, 29, 31, 32, 34, 39, 42, 47, 49, 60, 63, 66, 67, 70, 71, 72, 79, 81, 82, 84, 85, 91, 92, 93, 94, 95, 102, 104, 111, 113, 115, 116, 117, 118, 125, 126, 127, 134, 148, 277, 279, 282, 283, 284, 289.
Турак, пані 84	Шарун Теодор 227
Туракова М., пані 90	Шевченко Тарас 20, 120, 122
Тягинбік Е. 5	Шевчук 205
Тягинбік М. 5	Шевчук Оля 261
Углицький, проф. 126	Шептицький, ВПреоєв. Митрополит Кир Андрей 48
Углицький А. 120	Шеремета І. 5, 54, 55, 68, 69, 70, 71, 77, 82, 83, 84.
Угринова В., пані 87	Шишкович Гр., о. ЧНП. 153, 154, 155
Уланський Антін 118	Шкваркова Е., пані 214
Фатюх 118	Шкварок Петро 43, 66
Фаціна Нестор, Брат ЧСВВ. 238	Шкварок Ю., адв. 214, 217, 219, 234, 237, 238, 245, 247.
Федитник М. 79, 81, 91, 92, 94	Шклярі, панни 138, 143
Федорович І. 208	Шкраба В. 5
Федусь 205	Шкура М. 144, 145, 149, 151
Федюкова Ю., пані 90	Шкура П. 145
Фербей Д. С. 235	Шо Bernard 165
Фиш Джан 71, 73	Шредер В. В. 206
Фіаль І. 261	Штикова А. 87
Фіца Агафін, пані 66, 284	Шунь А., панна 193
Форбс, архієпископ 154, 155	Шут 214
Форд Генрі 88, 91, 92, 94	Шуховський, о. 118
Форкад, о. 217	Шудлик І. 208
Фош, маршал 165	Шурик, панна 141
Фрай І., пані 214	Южда Геня 247
Фрай І. 214, 215, 217, 232, 235	Юзвішин І. М. 250
Франко І. 104	Юрчків Н. 138, 147
Фута С., панна 141	Юрій П, князь 7
Хабінець Ярослава 196	Юрій VI, король 158, 216
Харків Вол. 67, 71	Юркевич Ю. 69
Хворостинна Марія 13	Юськевич Дмитро 196
Хмельницький Богдан, гетьман 7, 9, 28, 97, 122, 128, 135, 163, 189, 242.	Яворський В. 69, 84
Холєвка Г., пані 193	Яворський Николай 196
Холєвка О., панна 183	Якимів 79, 91
Хруник Панько 207	Якимішак М. 196
Цар С. 260, 263	Якимова, пані 79, 84, 92
Цегельський Лонгин, д-р 31, 32, 106, 111, 113, 115, 118, 120, 121, 122, 126.	Ямнок 205
Цибрицька Р., пані 90	Янда, Дм. 235
Цимбалюк М. 69	Ярема Степан, адв. 118, 126
Цицик 31	Яремій В., д-р 138, 146, 149
Чабак Д. 137, 146	Яремко М. 197
Чаборик 134	Ярослав Мудрий 14, 28, 103, 135, 242
Чабак Любка, панна 134	Ярославенко Я. 262
Чайківський А. 54	Яцейко В. 248
Чапельський 250	Яцейко Г. 248
Чапельський Лев., о. сов. 115, 116, 118, 125, 126.	Яців І, д-р 78, 92, 132, 133, 134, 148

СПРАВЛЕННЯ ЗАВВАЖЕНИХ ПОМИЛОК

Стор.	Рядок	Напечатано	Має бути
21	17 здолу	сво	свої
35	2 згори	приїхав	поїхав
36	22 згори	їх дітей	їх дітей
41	6 згори	, як світогляд	і як світогляд
48	3 здолу	Вселенському	Вселенському
50	23 згори	Тому	"Тому
50	13 здолу	уподоби і мусить	уподоби, мусить
65	5 згори	суспільного	спільного
66	15 згори	Кинта	Кихта
67	12 здолу	загалоджуючи	залагоджуючи
67	5 здолу	др-ом	Джордж-ом
72	2 здолу	полк. О. Шаповал	полк. Ван Антверп
73	15 здолу	України	України,
82	5 здолу	зробити	зробили
91	19 здолу	П. Кіптик	п. Кіптик
93	2 здолу	1937 р.,	1938 р.,
98	7 згори	виглядає,	виглядає
99	4 здолу	України.	України."
100	10 згори	наслідки.	наслідки."
103	15 здолу	бачу	бачу
103	15 здолу	Те	"Те
116	16 згори	о. Стімського	о. І. Стрімського
116	2 здолу	одного	одної
125	10 здолу	проф. Никитюк	проф. А. Микитяк
157	2 згори	оточенні	оточенні
157	13 здолу	прийняття	прийнятті
159	1 згори	23-го листопада	28-го листопада
161	11 здолу	зпід земляя	з підземелля
161	2 здолу	завмирає	завмирає
161	2 здолу	сумерку	сумерку.
165	10 згори	П. І. Беррин	П. І. Перен
167	5 згори	свох	своїх
168	16 здолу	розставитись	розставатись
181	4 згори	радник	діяч
183	1 здолу	др. П.Р. Горбучіо	др. П.Р. Гортюбіз
183	2 здолу	др.Г.М.Торрінгтон	др. Г. М. Торрінгтон
185	3 згори	др. Горбучіо	др. Гортюбіз
187	14 здолу	згадану вище	іншу
189	5 згори	Данило	Данила
189	Під світліною	п. Д. М. І. напечатано:	Другий. Має бути: Третій.
192	1 згори	відспівані	відспіванні
212	12 згори	рудя	грудня
213	1 здолу	снідання	снідання
214	3 здолу	(зліва) Другий	Перший
215	21 здолу	стала	стола
215	12 здолу	бенкту	бенкету
215	3 здолу	кратини	картини
220	23 згори	Батького	Батька
220	11 здолу	пророблена	пророблена
224	16 згори	ціональних	національних
230	13 згори	зовнішнього	зовнішнього
237	4 згори	пізід	приїзд
237	6 згори	прийняти	прийняти
241	2 здолу	небесах	небесах
271	11 здолу	пропаганду	пропаганду
275	2 здолу	Межнгороді	Межнгорі
276	В підписі під	світліною напечатано:	Червоно; має бути: Червоного.
277	11 згори	ширі	широкі
277	В підписі під	світліною напечатано:	Мирун; має бути: Мурин.
288	6 згори	зо	за

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	5
Осия Назарук: ГЕТЬМАНИЧ В АМЕРИЦІ Й КАНАДІ	6
Яке значіння має поїздка Гетьманського Сина Данила по українських колоніях за океаном.	
ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО І РІД ЮГО	9
Предки Роду Скоропадських в історії України. Гетьман Іван Скоропадський. Безпосередні предки Гетьманича Данила. Зв'язки Роду Скоропадських з Зуріковичами й Гедиміновичами. Гетьман Павло Скоропадський. Організація 1-го Українського Корпусу. Перед проголошенням Гетьманства. — Проголошення Гетьманства. Вельможий Пан Гетьманч Данило Скоропадський. Молоді літа В. П. Гетьманича. Син Гетьмана в Києві. На чужині. Заповіт Я. В. П. Гетьмана. На шляху до історичної місії.	
А М Е Р И К А. — ПІДГОТОВЧА ПРАЦЯ СОЮЗУ ГЕТЬМАНЦІВ ДЕРЖАВНИКІВ	27
Відозва Централі СГД.	
ЗУСТРІЧ В. П. ГЕТЬМАНИЧА В НЬО ЙОРКУ	31
ШИКАГО	33
Відозва до України в Шикагу. Перший прилюдний виступ В. П. Гетьманича в Америці. Перша промова В. П. Гетьманича на американському континенті. П'юнік-Фестин. Зі Щоденника В. П. Гетьманича. Князь Церкви в Син Гетьмана. Промова Преосв. Кир Константина Богачевского. Закінчення свята. В. П. Гетьманч Данило серед німецької колонії в Шикагу. На українському бенкеті в Шикагу.	
ДІТРОИТ	68
Бенкет. Концерт. Зі щоденника В. П. Гетьманича.	
КЛІВЛЕНД	95
Бенкет.	
ФІЛАДЕЛФІЯ	102
Бенкет. Прийняття в Дівочій Академії Сестер Василянок на Факс Чейс. Прийняття в Сиротинці Сестер Василянок у Філадельфії. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
СТЕМФОРД	116
НЬО ЙОРК	118
Бенкет. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
ЗАКІНЧЕННЯ ОФІЦІЙНИХ ПРИЙНЯТЬ В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ	127
К А Н А Д А. ВСТУП	131
ВИНДЗОР	132
Прийняття в українській греко-католицькій парохії. Прийняття православною громадою.	
ТОРОНТО	135
Вступ. Зустріч. Концерт. Промова В. П. Гетьманича. Служба Божья й парохіяльний обід. Бенкет. Між молоддю БУК-а. Прийняття на Вест Торонто. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
ГЕМІЛТОН	150
Молодь БУК-а вітає В. П. Гетьманича.	
ОТТАВА	152
На зїзді Організації Канадійських Туристів. Бенкет. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
МОНТРЕАЛ	156
Обеднались. Приїзд. Перше прийняття. На Службі Божій. Панахьда за погляглих Борців. Концерт. В "Мавніт Свівен" Клубі. В "Ситі Гал". Бенкет Громадян. Прийняття в Університетському Клубі. Бенкет молоді. В Агрономічній Школі. Відїзд. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
В ГЕНЕРАЛ ГУБЕРНАТОРА КАНАДИ	176

СУДБУРИ	178
Прізд. Концерт. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
ВІННІПЕГ	189
На привіт Синові Гетьмана. Прийняття в Гетьманському Домі. Промова Я. Екскл. Пресв. Кир Василя Ладика. Промова В. П. Гетьманича. Служба Божа. Концерт в Плейгава. Відвідини Школи св. о. Николая. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
САСКАТУН	207
Привіт на двірці. Концерт. Бенкет. Прийняття в Інституті ім. Петра Могили. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
ЕДМОНТОН	212
Приготування до прийняття. Зустріч на двірці. Бенкет. В церкві. Концерт. Промова В. П. Гетьманича на концерті. Візита в архієпископа Мекдоналда. Візита в Лейтенант-Гверніора. Бенкет молоді в готелі Мекдоналд. Промова В. П. Гетьманича в Мекдоналд. Відвідини важних інституцій. В школі Сестер Слаужебниць. На зборах СГД. Зі Щоденника В. П. Гетьманича.	
МОНДЕР	237
В монастирі ОО. Василяні. Промова Впр. о. П. Боднара. Концерт. Промова Преп. Брата М. Пасічника. Промова Впр. о. М. Романовича. Промова В. П. Гетьманича. Відвідини інституцій. Бенкет в Народнім Домі. По від'їзді В. П. Гетьманича.	
ДЕРВЕНТ	248
В дорозі до Дервент. Зустріч на двірці. Бенкет. Концерт.	
КАЛГАРИ	253
Зустріч. На сходинах СГД. Бенкет. Бенф.	
ОЛЕНА САМОЙЛОВИЧ: "ЄДНАЯ УСІХ"	259
ПОВОРОТ НА СХІД	260
Концерт молоді в Вінніпегу. Від'їзд з Вінніпегу. Друга візита в Генерал-Губернатора Канади. Зі Щоденника В. П. Гетьманича. В Монреалі. Підсумки.	
ЗАКІНЧЕННЯ	272
Перед виїздом до Америки. В. П. Гетьманич між лещетарями у Ватерльо. Промова В. П. Гетьманича в Дітроїті на святі 29. квітня. Працання В. П. Гетьманича в Шикагу. В. П. Гетьманич на панахиді по ген. М. Тарнавському.	
КІНЦЕВЕ СЛОВО В. П. ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА	285
Олена Самойлович: ЄДНАЯ УСІХ	259
Борис Гомзин: У ДВАДЦЯТУ РІЧНИЦЮ ВІДНОВЛЕННЯ ГЕТЬМАНСТВА В УКРАЇНІ	291
ПРЕСА ПРО ПОДОРОЖ ГЕТЬМАНИЧА ДАНИЛА	295
СПИС ІЛЮСТРАЦІЙ	305
СПИС ІЛЮСТРАЦІЙ ПО АНГЛІЙСЬКИ	307
ПОКАЖЧИК ІМЕН	309
СПРАВЛЕННЯ ЗАВВАЖЕНИХ ПОМИЛОК	316

FOR THE UKRAINE

THE TOUR OF
His Highness Hetmanych Danylo Skoropadsky

Through the United States of America
and Canada

SEPTEMBER, 1937, TO FEBRUARY, 1938

Compiled by John Esauw

Published by
The United Hetman Organization
of the United States and Canada

Printed by
The Ukrainian News Publishers, Limited
Edmonton, Alberta, Canada

Printed by
The Douglas Printing Co. Ltd.
Edmonton, Alberta